

ZAKON O SODNIŠKI SLUŽBI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

1.1 Veljavna ureditev na področju sodstva

1.1.1 Temeljna načela sodstva

Z načelom delitve oblasti je zapovedana organizacija državne oblasti, v kateri se zakonodajna, izvršilna in sodna oblast izvršujejo neodvisno druga od druge in v kateri so med posameznimi vejami oblasti vzpostavljena taka razmerja, da nobena ne more pridobiti prevlade nad drugima dvema (sistem zavor in ravnovesij). Pri delitvi državne oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno oblast ne gre za razmerje nadrejenosti ali podrejenosti, temveč za razmerje omejevanja in sodelovanja enakovrednih vej oblasti, ki vsaka deluje v okviru lastnega položaja in lastnih pristojnosti.¹

V zgodovinskem razvoju sodstva so se razvila nekatera načela za njegovo delovanje, ki so postala nujen element sodobnega razumevanja njegovega položaja in delovanja. Ta načela so tako pomembna, da se navadno določajo z zakonom, najpomembnejša med njimi celo z ustavo. Med njimi gre izpostaviti načelo neodvisnosti, načelo zakonitosti, sodniška imuniteta in nezdružljivost sodniške funkcije, načelo javnosti, načelo kolegičnosti in laičnosti ter načelo instančnosti.

Neodvisno, nepristransko ter učinkovito in odgovorno sodstvo je temeljni pogoj za obstoj vladavine prava in spoštovanje temeljnih demokratičnih vrednot. Sodstvo mora biti neodvisno, da lahko odgovorno in v polnosti izpolnjuje svojo vlogo v razmerju do drugih dveh vej oblasti, do družbe kot celote in do strank sodnega postopka. Sodna oblast je pogoj za učinkovito omejevanje državne oblasti, torej za delovanje države kot ustavne demokracije.²

Za imenovanje sodnikov, odločanje o njihovih dolžnostih in ugotavljanje njihove odgovornosti mora biti zato vzpostavljen sistem, ki na eni strani zagotavlja njihovo samostojnost in neodvisnost, na drugi strani pa visoko strokovnost in posledično kakovost dela sodstva kot celote.

1.1.2 Položaj sodne oblasti

Položaj sodne veje oblasti (sodišč in sodnikov) v Republiki Sloveniji v temeljnih okvirih opredeljuje Ustava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava). Pri tem izhaja iz načela delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena Ustave) ter ustavne pravice do zakonitega, neodvisnega, nepristranskega in učinkovitega sodnega varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin (četrti odstavek 15. člena in 23. člen Ustave). Po naši ustavni ureditvi je sodstvo neodvisna veja oblasti, ki ji je zaupano nepristransko in neodvisno sojenje brez nepotrebne odlašanja s ciljem krepitve vladavine prava in pravne države ter varstva pravic in svoboščin, ki jih zagotavljajo Ustava, splošno veljavna načela mednarodnega prava, mednarodne pogodbe in zakonodaja Republike Slovenije.

¹ Glej Odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21-37, 51. točka obrazložitve.

² Glej Odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21-37, 58. točka obrazložitve.

Za uresničevanje temeljnih načel za delovanje sodstva, zlasti za uresničevanje načela o neodvisnosti sodstva, je zelo pomemben položaj sodnika. Temeljne določbe o položaju sodnika vsebuje že Ustava. Pri izvajanju sodne oblasti je sodnik po Ustavi (125. člen) neodvisen pri opravljanju sodniške funkcije (načelo neodvisnosti) in je vezan le na ustavo in zakon (načelo zakonitosti).

Izvoli jih Državni zbor na predlog neodvisnega ustavnega organa Sodnega sveta (130. člen Ustave). Zagotovljena jim je trajnost sodniške funkcije (129. člen Ustave) in imuniteta glede odgovornosti za mnenje, dano pri odločanju na sodišču, ter glede odvzema prostosti in začetka kazenskega postopka (134. člen Ustave). Zaradi zagotavljanja neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov je določena nezdržljivost sodniške funkcije s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere tako določi zakon (133. člen Ustave) ter okviri prenehanja in odvzema sodniške funkcije (132. člen Ustave).

Konkretna izvedba navedenih temeljnih načel Ustave je prepuščena zakonodajalcu, ki je položaj, pristojnosti in upravljanje sodišč uredil v Zakonu o sodiščih (v nadaljevanju ZS),³ položaj ter pravice in obveznosti sodnikov pa določneje v Zakonu o sodniški službi (v nadaljevanju ZSS).⁴

Po svoji vsebini ZSS sestavlja sistemsko celoto z določbami, uvrščenimi v peto poglavje ZS (sodna oblast, sodniki, sodišče). ZS v 39. členu določa okvir za urejanje vprašanj v zvezi s pogoji za izvolitev v sodniško funkcijo, pogoji za napredovanje sodnika, razlogi prenehanja sodniške funkcije, razlogi za razrešitev sodnika, pravice in dolžnosti, ki izvirajo iz sodniške službe, ter postopki za njihovo uveljavljanje v okviru zakonskega besedila, ta vprašanja tako ureja ZSS.

Veljavna ZS in ZSS sta bila sprejeta v letu 1994 in veljata od 28. aprila 1994. Oba zakona sta v 27 letih doživela več sprememb in dopolnitev ter dodatno še s spremembami nekaterih drugih področnih zakonov.

Pregled sprememb ZSS:

1. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-A), Uradni list RS, št. 8/1996;
2. Zakon o dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-B), Uradni list RS, št. 24/1998;
3. Zakon o spremembi zakona o sodniški službi (ZSS-C), Uradni list RS, št. 48/2001;
4. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-D), Uradni list RS, št. 67/2002;
5. Zakon o preprečevanju korupcije (ZPKor), Uradni list RS, št. 2/2004;
6. Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o sodniški službi (ZSS-E), Uradni list RS, št. 71/2004;
7. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-F), Uradni list RS, št. 17/2006;
8. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-G), Uradni list RS, št. 127/2006;
9. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-H), Uradni list RS, št. 57/2007;
10. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-I), Uradni list RS, št. 91/2009;
11. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-J), Uradni list RS, št. 33/2011;
12. Zakon o dopolnitvi zakona o sodniški službi (ZSS-K), Uradni list RS, št. 46/2013;
13. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-L), Uradni list RS, št. 63/2013;
14. Zakon o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leto 2015 (ZUPPJS15), Uradni list RS, št. 95/2014;

³ Zakon o sodiščih, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT, 16/19 – ZNP-1, 104/20, 203/20 – ZIUPOPdve in 18/23 – ZDU-10.

⁴ Zakon o sodniški službi, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17 – ZSSve, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23.

15. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-M), Uradni list RS, št. 17/2015;
16. Zakon o sodnem svetu (ZSSve), Uradni list RS, št. 23/2017;
17. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1C), Uradni list RS, št. 36/2019, in
18. Zakon o dopolnitvi Zakona o sodniški službi (ZSS-N), Uradni list RS, št. 76/23.

Določena ožja področja, ki so po vsebini širša in terjajo bolj podrobno urejanje, je zakonodajalec uredil v samostojnih področnih predpisih. Varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja je urejeno v Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju ZVPSBNO).⁵ Vprašanje zakonitega sodnika in dodeljevanja zadev ter zagotavljanje javnosti sojenja je podrobneje urejeno v Sodnem redu.⁶ Disciplinski postopki zoper sodnike so urejeni v Zakonu o sodnem svetu (v nadaljevanju ZSSve).⁷

1.2 Kadrovsko stanje v sodstvu

Veljavni sistem organizacije sodišč temelji na dveh vrstah sodišč prve stopnje – okrožnih in okrajnih sodiščih. Glavna ločnica med obema vrstama prvostopenjskih sodišč je v pomenu in teži sodnih zadev, ki jih obravnavajo. Okrožna sodišča obravnavajo zahtevnejše in pomembnejše zadeve s področja kazenskega, civilnega, družinskega in gospodarskega prava, okrajna sodišča lažje.

Problem te ureditve že ves čas predstavlja neenakomerna obremenitev sodišč in sodnikov, ki je, kot poudarja Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vrhovno sodišče), posledica pretoge ureditve, ki ne omogoča (oziroma omogoča to le do določene mere) izenačevanja kadrovskih virov in pripada sodnih zadev med sodišči. Neenakomerna obremenjenost sodišč pomeni neuskkljeno razmerje med pripadom zadev in kadrovskimi viri posameznega sodišča. V letu 2009 je bila s strani Računskega sodišča Republike Slovenije izvedena revizija projektov za odpravo sodnih zaostankov, ki med drugim ugotavlja, da so v obstoječem sistemu na eni strani zelo velika sodišča, katerih slabost je lahko nefleksibilnost, na drugi strani pa zelo majhna sodišča, ki so z vidika učinkovitosti in rednega izvrševanja sodne oblasti zelo občutljiva na odsotnosti zaposlenih ter nepredviden povečan pripad zadev, poleg tega pa se zaposleni na teh sodiščih težje specializirajo, kar tudi lahko vpliva na učinkovitost dela sodišča.

Več zakonodajnih sprememb je do sedaj skušalo ta problem odpraviti z dopolnjevanjem obstoječih institutov ter uvajanjem novih institutov in organizacijskih pristopov, ki bi zagotavljali večjo mobilnost sodnikov in posameznih sodnih zadev:

a) leta 2000 je novela ZS-C uvedla institut **mobilnih sodnikov**. Gre za institut, ki naj bi zagotavljal večjo mobilnost sodnikov v okviru območja posameznega okrožnega in višjega sodišča. Tovrstni sodniki bi nadomeščali odsotne sodnike in reševali izredne pripade na drugih sodiščih. Ta institut je ZS-C najprej predvidela za okrajne sodnike znotraj posameznega okrožja (14. člen ZS-C oziroma 38. člen ZS);

- z novelo ZSS-D leta 2002 in ZS-D je bil razširjen na območje višjega sodišča;
- noveli ZSS-G in ZS-F leta 2006 sta institut razširili še na okrožne sodnike v okviru območja posameznega višjega sodišča ter odpravili časovno omejitev tega instituta;
- noveli ZSS-H in ZS-G leta 2007) sta institut preoblikovali tako, da so se mobilni sodniki imenovali na višjem sodišču (ne več na okrajnem ali okrožnem), ki je postalo matično sodišče za tovrstne

⁵ Uradni list RS, št. 49/2006, 117/2006 – ZDoh-2, 58/2009, 30/2010 – odl. US, 38/2021.

⁶ Uradni list RS, št. 87/2016.

⁷ Uradni list RS, št. 23/2017.

sodnike, s čimer naj bi se še dodatno poenostavil postopek razporejanja teh sodnikov na okrajna in okrožna sodišča glede na potrebe;

- ko so z novelo ZS-I leta 2009 okrajna sodišča postala organizacijske enote okrožnih sodišč in se je nato z novelama ZS-J in ZS-K omogočilo razporejanje okrožnih in okrajnih sodnikov na vse organizacijske enote znotraj posameznega okrožja, je novela ZSS-L leta 2013 ukinila institut mobilnih sodnikov.

b) z več novelami se je širil ***institut začasne dodelitve sodnikov na druga sodišča*** ter zagotavljala njegova večja fleksibilnost:

- novela ZSS-C je leta 2001 razširila časovne možnosti tega instituta (1. člen ZSS-C);
- novela ZSS-D je leta 2002 še dodatno razširila časovne možnosti dodelitve ob privolitvi sodnika ter uvedla možnost dodelitve brez privolitve sodnika;
- novela ZSS-F leta 2006 je nato tudi možnost dodelitve brez privolitve časovno razširila.

c) z novelo ZS- F leta 2006 se je uvedel ***institut mobilnih spisov*** (105.a člen ZS). Gre za institut, ki omogoča izenačevanje obremenitev sodišč na območju posameznega višjega sodišča s prenosom pristojnosti za sojenje v določenem številu zadev na drugo manj obremenjeno stvarno pristojno sodišče z območja istega višjega sodišča:

- novela ZS-J leta 2011 pa je pristojnost za prenašanje pristojnosti za sojenje v zadevah iz pristojnosti okrajnih sodišč podelila tudi predsedniku okrožnega sodišča na območju njegovega okrožja.

d) z novelo ZS-I leta 2009 so ***okrajna sodišča postala organizacijske enote okrožnih sodišč***, tako da se je sodna uprava koncentrirala na nivoju okrožnih sodišč:

- ukinili so se podpredsedniki okrajnih sodišč;
- predsednik okrožnega sodišča je dobil pooblastilo za razporejanje okrajnih sodnikov na vsa okrajna sodišča na območju svojega okrožja;
- z novelo ZS-J leta 2011 je bila ta možnost določena tudi za okrožne sodnike in
- noveli ZS-K leta 2013 in ZS-L leta 2015 sta nato na nivoju okrožnih sodišč omogočili razporejanje okrajnih sodnikov tudi na okrožna sodišča.

Kljub navedenim spremembam problem neenakomerne obremenitve sodišč in sodnikov ostaja, kot opozarja Vrhovno sodišče v letnih poročilih o učinkovitosti in uspešnosti sodišč že vse od leta 2014. Kot izhaja iz Letnega poročila o učinkovitosti in uspešnosti sodišč za leto 2022, Vrhovno sodišče poleg ukrepov na področju kadrovskega načrta uporabljajo tudi možnost reorganizacije znotraj sodnega okrožja (npr. ustanavljanje skupnih oddelkov), spodbujanje večje mobilnosti sodnikov in prenos zadev z bolj obremenjenih sodišč na manj obremenjena.⁸

Možna rešitev, ki jo sodstvo ob podpori Sodnega sveta vidi, je v spremembi sedanjega dvotirnega sistema prvostopenjskih sodišč (okrožna in okrajna sodišča) v enovit sistem z dosledno uveljavitvijo sodnega okrožja kot osnovne organizacijske ravni sodišč in z uvedbo enovitega prvostopenjskega sodnika. Glavna pridobitev uvedbe enovitega sodnika bo, da bo imel novoizvoljeni prvostopenjski sodnik po zakonu pooblastila za sojenje v vseh zadevah, sodil pa bo v tistih zadevah, za sojenje katerih bo določen z letnim razporedom dela. Pri razporejanju bo predsednik lahko upošteval že pridobljene izkušnje in izkazane sposobnosti sodnika. Te spremembe pa bi lahko imele neposreden vpliv tudi na kadrovske potrebe in število sodnikov v Republiki Sloveniji, ki v evropskem merilu negativno odstopa.

---

⁸ Dostopno na: https://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=2023051510484242, str. 11.

Slovenija namreč ostaja pri samem vrhu po številu sodnikov na 100.000 prebivalcev že vse od leta 2012.⁹

Reorganizacija sodstva z uvedbo enovitega naziva sodnika prve stopnje in uveljavitvijo sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote na prvi stopnji je zato postala ena izmed prednostnih nalog na področju pravosodja v nacionalnih reformnih programih 2017-2018 in 2019-2020.¹⁰

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Predlagane rešitve zasledujejo naslednje cilje:

- prilagoditev položaja sodnika prve stopnje prenovi prvostopenjskih sodišč,
- izenačitev obremenitve in izrabe kadrovskih virov v sodstvu,
- krepitev neodvisnega položaja sodnikov,
- krepitev odgovornosti sodnikov,
- povečanje strokovnosti dela sodstva.

2.2 Načela

Temeljna načela, na katerih temeljijo predlagane določbe zakona, so opredeljena na ustavni ravni, in sicer načelo neodvisnosti sodnika, trajnosti sodniške funkcije, nezdružljivosti z drugimi funkcijami in posli, načelo nepremakljivosti sodnika in načelo, da se sme v položaj sodnika posegati samo v izjemnih primerih, če zakon to izrecno določa.

Predlog zakona temelji na naslednjih konkretnih načelih:

- načelo optimizacije poslovanja sodišč,
- načelo enakega varstva pravic strank glede na čas reševanja zadev.

2.3 Poglavitne rešitve

a) En (enovit) naziv prvostopenjskega sodnika

Predlog novega Zakona o sodiščih (v nadaljnjem besedilu: ZS-1) predvideva odpravo dvotirnega sistema prvostopenjskih sodišč, ki so sedaj organizirana kot okrajna in okrožna sodišča z različnimi pristojnostmi, utemeljenimi na stopnji zahtevnosti in pomenu zadev, ki jih rešujejo, zato se v predlogu zakona podajajo rešitve za enovit naziv prvostopenjskega sodnika.

Uvedba enovitega naziva prvostopenjskega sodnika poraja dve ključni dilemi:

---

⁹ EU Justice Scoreboard 2022, tabela 36.

¹⁰Nacionalni reformni program 2017-2018, stran 27:

<https://www.findinfo.si/download/razno/62966638999663508de1.pdf>.

Nacionalni reformni program 2019-2020, stran 23-24: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/ekonomska-in-fiskalna-politika/evropski-semester/Nacionalni-reformni-program-2019-2020.pdf>.

1. Kako po odpravi dvotirnega sistema prvostopenjskih sodišč in dosledni uvedbi sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote na prvi stopnji določiti vstopne (formalne) pogoje za izvolitev sodnikov?
2. Kako prevesti obstoječe sodnike okrajnih sodišč v sistem sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote?

– Vstopni pogoji za okrožnega sodnika

Glavna pridobitev enovitega naziva prvostopenjskega sodnika bo, da bo imel novoizvoljeni sodnik po zakonu pooblastilo za sojenje v vseh zadevah, ki so sedaj v pristojnosti tako okrajnih kot okrožnih sodišč, kar bo omogočilo bistveno bolj uravnoteženo obremenitev posameznih sodnikov. Zagotovitev izenačitve obremenitve posameznih sodnikov in sodišč so ena od prioritet sodstva.¹¹

Veljavna zakonodaja kot formalni pogoj za izvolitev v sodniško funkcijo na sodiščih prve stopnje med drugim določa tudi določeno dobo delovnih izkušenj po opravljenem pravniškem državnem izpitu (v nadaljevanju PDI), in sicer za okrajnega sodnika najmanj tri leta (9. člen ZSS), za okrožnega pa najmanj šest let (10. člen ZSS). Ob izvedbi sistema prvostopenjskih sodišč, ki bo temeljil na okrožju, kot osnovni organizacijski enoti, se zato postavlja vprašanje, ali je za izvolitev sodnika, ki bo imel »oblast« soditi v vseh zadevah na prvi stopnji, treba vstopne pogoje določiti na ravni, ki sedaj velja za okrožne sodnike (šest let delovnih izkušenj po PDI), ali na ravni, ki velja za okrajne sodnike (tri leta delovnih izkušenj po PDI).

Pri odločitvi glede formalnega pogoja najmanj treh let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem PDI, kot to velja za okrajna sodišča sedaj za izvolitev prvostopenjskega (okrožnega) sodnika, se je predlagatelj oprl na naslednje:

1. povprečna starost diplomantov enovitega magistrskega študija v letu 2022 je bila 26,3 let oziroma diplomantov magistrskega študija 2. bolonjske stopnje po končani 1. bolonjski stopnji 29,0 let.¹² Pripravištvu za pristop k pravniškem državnem izpitu traja dve leti (2. člen Zakona o pravniškem državnem izpitu;¹³ ZPDI). Navedeno pomeni, da lahko kandidat za sodnika formalne pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj po veljavni zakonodaji za okrajno stopnjo izpolni najprej pri 30 letih, za okrožno pa pri 34 letih,

2. sodstvo in sodni svet že dalj časa opozarjata, da je starostna struktura sodnikov zaskrbljujoča, saj število sodnikov v starostnih skupinah do 50 let upada in po drugi strani narašča v starostnih skupinah nad 50 let (na dan 1. 1. 2023 – 556, leto pred tem – 552), pri čemer se v naslednjih letih pričakuje tudi večje število upokojitev.¹⁴

– Rangiranje prvostopenjskih sodnikov

Glede vprašanja kako prevesti okrajne sodnike v sodnike okrožnih sodišč in ali bi bilo treba tudi po uvedbi enovitega naziva prvostopenjskega sodnika med sodniki ohranjati razlike v nazivih, položaju in plači glede na zadeve, ki jih bodo reševali, v sodstvu ni bilo enotnega stališča.

¹¹ Glej stališče sodnega sveta, sprejeto na 42. seji 6. 7. 2023.

¹² Statistični urad RS, 2020: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11128>.

¹³ Uradni list RS, št. 13/1994, 71/1994, 5/1999, 110/2002 - ZDT-B, 55/2003, 111/2007, 40/2012 - ZUJF, 36/2019 - ZOdv-F

¹⁴ Letno poročilo Sodnega sveta 2022, stran 79, dostopno na: <http://www.sodni-svet.si/doc/Letno%20poro%C4%8Dilo%202022.pdf>.

Dejstvo je, da bodo nekateri sodniki po uvedbi enovitega sodnika zelo verjetno še naprej sodno oblast izvajali le na zadevah, ki so bile po sedanji zakonodaji v pristojnosti okrajnih sodišč in s tem tretirane kot lažje oziroma manj pomembne (npr. sojenje v izvršilnih, nepravdnih, prekrškovnih zadevah), drugi bodo lahko sodili na zadevah iz pristojnosti tako okrožnih kot okrajnih sodišč in tretji samo v zadevah iz pristojnosti okrožnih sodišč.

Pri iskanju ustreznih zakonodajnih rešitev je pomembno razumeti, da različni predlogi, ki jih sodstvo in drugi deležniki podajajo za izboljšanje obstoječe ureditve položaja sodnikov, niso vsi kompatibilni oziroma vseh ni mogoče implementirati, če se želi, da bo nova ureditev notranje konsistentna. Določena rešitev, ki lahko uživa široko strokovno podporo, lahko terja pomembne spremembe na drugih področjih, kar se sprva niti ne opazi (npr. ideja o podaljšanju ocenjevalnega obdobja sodnikov ima pomembne učinke na obstoječi sistem napredovanja in plačni položaj sodnikov). Posledično se dveh temeljnih predlogov za spremembo sodniške zakonodaje, ki v sodstvu in širše uživata visoko stopnjo soglasja (to pa sta uvedba enovitega sodnika in podaljšanje ocenjevalnega obdobja sodniškega dela) ne more izvesti brez določenih »stranskih« učinkov.

Ker bo imel novoizvoljeni prvostopenjski sodnik po predlagani ureditvi pooblastilo za sojenje v vseh zadevah iz pristojnosti sodišč prve stopnje, sodil pa bo v tistih, za katere bo določen z letnim razporedom dela, je že po naravi stvari težko utemeljiti rešitev, da bi se sodniki prve stopnje še naprej razlikovali med seboj po nazivih. Zlasti, ker bo to pomenilo, da bodo lahko prehajali med različnimi pravnimi področji, bodisi na lastno željo bodisi na podlagi izkazanih potreb posameznega sodišča. Predlog zakona zato temelji na izhodišču, da se mora enovit sodnik odraziti tudi v enotnem nazivu. Vsi sodniki prve stopnje bodo tako z izvolitvijo oziroma ob prevedbi pridobili naziv okrožni sodnik.

Naslednja možnost, da bi se v novem organizacijskem sistemu, ki bo poznal le eno obliko sodišč na prvi stopnji, sodniki še naprej rangirali glede na področje dela, če ne po nazivih pa glede na plačni položaj in možnosti za napredovanje, nadalje trči ob več nasprotujočih dejavnikov.

Realizacija ideje, da bi lahko prvostopenjski sodnik, ki bo po uvedbi enovitega sodnika še naprej reševal zadeve iz pristojnosti sedanjih okrajnih sodišč, napredoval v nižjih rangih kot tisti, ki bo (vsaj delno) reševal zadeve iz pristojnosti okrožnih sodišč, bi prvim znižala obstoječe možnosti za napredovanje. Sedanja ureditev namreč okrajnim sodnikom (ne glede na področje dela) omogoča, da na istem sodniškem mestu napredujejo v nazivih (vse do naziva višjega sodnika) in s tem tudi v višjih plačnih rangih, čeprav rešujejo zadeve iz pristojnosti okrajnih sodišč.

Obenem bi se z realizacijo te ideje odprlo vprašanje, kaj s sodniki, ki bi po prenovi sistema le delno opravljali sodniško funkcijo na področjih iz pristojnosti okrožnih sodišč. Ta problem se je že odprl pri okrožnih kazenskih sodnikih, ki poleg rednih kazenskih zadev rešujejo tudi t. i. specializirane zadeve. Koliko zadev iz pristojnosti okrožnih sodišč bo moral imeti enovit sodnik v reševanju, da bo lahko izpolnil pogoje za status »okrožnega« sodnika; bo dovolj, da se mu za tak status zgolj dodelijo zadeve iz pristojnosti okrožnih sodišč ali bo status presojan tudi na podlagi dejansko rešenih tovrstnih zadev. Kako obravnavati sodnike, ki bodo zamenjali področje dela (bodisi na lastno željo bodisi zaradi potreb posameznega sodišča); se jim bo ob prehodu na drugo področje, ki ne bo rangirano enako, zvišala/znižala plača; bo dopustno le zvišanje ne pa tudi znižanje plače pri zamenjavi področja, morda celo ne glede na to, koliko časa bo sodnik sodil v zadevah iz pristojnosti okrožnih sodišč in se nato vrnil na oddelek, na katerem bo sodil v zadevah iz pristojnosti okrajnih sodišč? Idealne rešitve v tem pogledu ne more biti, kar pa lahko pušča odprta vrata za zelo različne prakse predsednikov sodišč in s tem za ustvarjanje neenakosti med sodniki.

Zadnja sodna praksa vrhovnega sodišča v zvezi z odločbami sodnega sveta o hitrejših napredovanjih sodnikov nadalje poudarja, da ovire za napredovanje v višji naziv ne more pomeniti posebna narava dela (triaža) niti delo na projektih, ki prispevajo k uspešnosti konkretnega sodišča ali celo sodstva kot celote (odločbe U 1/2020, U 2/2020). S tem vrhovno sodišče opozarja na to, da mora biti ureditev položaja sodnika naravnana tako, da nagrajuje in spodbuja delo sodišč in sodnikov na vseh segmentih, ki so za končni rezultat nujni. Končni rezultat, izražen tudi v mednarodnih primerjavah, pa temelji na rezultatih dela na vseh pravnih področjih znotraj posameznega sodnega sistema.

Pomembno je tudi, na kar je opozorilo zlasti Slovensko sodniško društvo, da ima vsako področje sojenja svoje posebnosti. Določena področja so resda strokovno zahtevnejša; druga področja, kot npr. družinsko pravno področje, pa zaznamuje izjemna fluktuacija spisov, prednostna narava vseh zadev, velika količina začasnih odredb in ukrepov po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini ter zlasti psihološka obremenitev zaradi narave zadev, ki se obravnavajo. Obenem pa je za državljanke in državljane ter za vse prebivalce države enako pomembno, da se poleg najtežjih kazenskih, civilnih in gospodarskih zadev enako učinkovito in strokovno pravilno rešujejo tudi zadeve s področij, ki zagotavljajo urejen trg nepremičnin; učinkovito izvrševanje sodnih odločb in urejanje osebnih stanj posameznikov (nepravdni postopki) itd.

Naslednji razlog, ki govori proti rangiranju prvostopenjskih sodnikov po uvedbi enovitega sodnika, je tudi dejstvo, da bi taka ureditev lahko predstavljala pomemben vzvod za vpliv na sodnike s strani sodne uprave. Če bi bil namreč plačni položaj in možnosti za napredovanje sodnika prve stopnje po uvedbi enovitega sodnika odvisen od področja sojenja, na katerega ga bo predsednik sodišča z letnim razporedom razporedil, bi to pomenil korak nazaj pri krepitvi t. i. notranje neodvisnosti sodnikov.

Različno rangiranje enovitega sodnika na prvi stopnji pa odstopa tudi od sedanje ureditve položaja sodnikov višjih sodišč, ki prav tako lahko izvršujejo sodno oblast na različnih pravnih področjih. Težko bi se zagovarjala rešitev, da je delo sodnika prve stopnje na izvršilnopravnem področju lahko manj vrednoteno od dela prvostopenjskega sodnika na primer na kazenskem področju, delo višjega sodnika, ki sodi izključno na izvršilnopravnem področju, pa ne od dela višjega sodnika, ki sodi v kazenskih zadevah.

Ideja o rangiranju prvostopenjskih sodnikov pa končno odstopa še od večinsko sprejete ideje o podaljšanju ocenjevalnega obdobja, v posledici katere se s predlogom uvaja nov, poenostavljen model napredovanja sodnikov, ki temelji na ideji, da je treba sodnikom že v osnovi zagotovi položaj, ki bo odražal odgovornost in zahtevnost njihove funkcije, ne da se ta položaj »popravlja« z napredovanji.

Predlog zakona zato temelji na izhodišču, da se mora enovit sodnik odraziti ne samo v enovitem nazivu, temveč tudi v enovitem položaju prvostopenjskih sodnikov.

Narava in zahtevnost sodniških del pa se bo po uvedbi enovitega naziva prvostopenjskega sodnika lahko oziroma morala odraziti v ocenah sodniške službe in v nadaljnjih kariernih možnostih sodnikov pri kandidaturah za višja sodniška in vodstvena mesta.

b) Prenos pristojnosti imenovanja vrhovnih sodnikov z državnega zbora na sodni svet

Vodilni mednarodni dokumenti, ki postavljajo smernice za izbiro in imenovanje sodnikov, poudarjajo, da mora biti postopek izbire sodnikov transparenten, pošten in prost političnega vpliva. Temeljiti mora na objektivnih in preglednih kriterijih, po katerih so kandidati izbrani na podlagi ustrezne strokovne

usposobljenosti, sposobnosti neodvisnega in nepristranskega odločanja ter visokih moralnih in osebnostnih kvalitiet.¹⁵

V zvezi s tem domača in tuja pravna stroka že dalj časa opozarja, da obstoječa ureditev, po kateri sodnike vrhovnega sodišča v primeru, ko sodni svet izbere kandidata, ki je že sodnik, (ponovno) voli državni zbor, ni ustrezna (prvi in tretji odstavek veljavnega 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere na razpisano sodniško mesto kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga sam imenuje na to sodniško mesto (prvi odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga je dolžan predlagati državnemu zboru v izvolitev (prvi odstavek 19. člena ZSS). Odločanje o imenovanju sodnikov je tako državnemu zboru podeljena le v primerih, ko sodni svet izbere kandidata, ki pred tem še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo. Izjema od tega pravila pa so vrhovni sodniki, saj o imenovanju in napredovanju (že izvoljenih) sodnikov na mesto vrhovnega sodnika (ponovno) odloča državni zbor na predlog sodnega sveta (tretji odstavek 21. člena in drugi odstavek 34.a člena ZSS).

Skupina držav za boj proti korupciji pri Svetu Evrope (v nadaljnjem besedilu GRECO) je v 4. krogu ocenjevanja »Preprečevanje korupcije pri poslancih, sodnikih in tožilcih« posebej izpostavila ravno postopek imenovanja vrhovnih sodnikov v Republiki Sloveniji v smislu, da se zmanjša možnost političnega vpliva. In to je edino priporočilo, ki je do sedaj ostalo nerealizirano. Sodni svet je že večkrat javno izrazil podporo temu priporočilu in obenem v Letnem poročilu 2019 posebej opozoril na konkretni primer (ne)imenovanja predlaganega kandidata za vrhovnega sodnika na 19. seji državnega zbora 14. 7. 2020, kot primer, da sedanja ureditev ne zagotavlja izbire kandidatov brez političnega vpliva.¹⁶ Slovensko sodniško društvo in sodni svet sta nadalje opozorila še na en primer (ne)imenovanja predlaganih kandidatov za vrhovnega sodnika na 24. seji državnega zbora 13. 7. 2021,¹⁷ pri katerem je bilo po njuni oceni iz razprave v državnem zboru razvidno, da državni zbor predlaganih dveh kandidatov ni izglasoval zaradi nestrinjanja nekaterih poslancev z njunimi odločitvami v konkretnih sodnih zadevah.

Z vidika zagotavljanja neodvisnosti sodne veje oblasti je to v pravni stroki sporno, saj se v tovrstne postopke vnaša politične kriterije oziroma jih lahko postavlja v ospredje na škodo strokovnih in osebnostno-moralnih kriterijev, kar z vidika načela delitve oblasti in zagotavljanja neodvisnosti sodne veje oblasti lahko predstavlja grožnjo. Tudi pošten in objektiven karierni sistem znotraj sodstva je eden od pogojev za neodvisnost in nepristranskost sodnikov. Sodnik, ki se boji, da zaradi mnenja, ki ga je dal pri sojenju v konkretni zadevi, ne bo mogel napredovati na višje sodniško mesto, v luči javnosti in z

---

¹⁵ Dublinska deklaracija o minimalnih standardih za izbiro, imenovanje in napredovanje sodnikov, sprejeta na generalni skupščini Evropske mreže sodnih svetov 9-11. maja 2012:

https://www.ency.eu/images/stories/pdf/GA/Dublin/final_report_standards_ii.pdf.

Svet Evrope, Evropska listina o statusu sodnikov, sprejeta na multilateralnem srečanju 8-10. julija 1998:

<https://rm.coe.int/16807473ef>.

Svet Evrope, Odbor ministrov, Priporočilo CM/Rec(2010)12 o sodnikih, neodvisnosti, učinkovitosti in

odgovornosti: <https://rm.coe.int/cmrec-2010-12-on-independence-efficiency-responsibilities-of-judges/16809f007d>.

Posvetovalni svet evropskih sodnikov, Magna Carta sodnikov, sprejeta na plenarnem zasedanju 17-19. novembra 2010 v Strasbourgu: <https://rm.coe.int/magna-carta-slovenian/168063e447>.

Posvetovalni svet evropskih sodnikov, Mnenje št. 1 (2001) o standardih neodvisnosti sodstva:

<https://rm.coe.int/1680747830>.

Mednarodno sodniško združenje, Univerzalna sodniška listina, sprejeta na zasedanju Osrednjega sveta na

Tajvanu 17. novembra 1999, posodobljeno v Santiagu de Chile dne 14. novembra 2017: [https://sodnisko-](https://sodnisko-drustvo.si/mednarodno-sodnisko-zdruzenje-univerzalna-sodniska-listina/)

[drustvo.si/mednarodno-sodnisko-zdruzenje-univerzalna-sodniska-listina/](https://sodnisko-drustvo.si/mednarodno-sodnisko-zdruzenje-univerzalna-sodniska-listina/).

¹⁶ Letno poročilo Sodnega sveta 2017, stran 38-39.

Letno poročilo Sodnega sveta 2018, stran 68.

Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 81.

¹⁷ Magnetogram 24. redne seje Državnega zbora dne 13. 7. 2021: [https://www.dz-](https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca/lut/p/z/1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHGIHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199)

[rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca/lut/p/z/1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHGIHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199](https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca/lut/p/z/1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHGIHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199).

[rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca/lut/p/z/1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHGIHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199](https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca/lut/p/z/1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHGIHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199).

vidika objektivnega testa, ki ga je oblikovalo Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP),¹⁸ ne more biti ne neodvisen in ne nepristranski.

Na neustreznost ureditve, po kateri sodnike voli državni zbor, pa pravna stroka opozarja praktično že vse od sprejema Ustave (130. člen)¹⁹ in jo je kot potencialno tako prepoznal tudi zakonodajalec ob sprejemanju prvega ZSS v letu 1994.²⁰ Ne glede na to je zakonska ureditev imenovanja vrhovnih sodnikov test ustavnosti že prestala. Ustavno sodišče je v odločbi U-I-225/16 z dne 6. 12. 2017 ocenilo, da ni v nasprotju z načelom delitve oblasti. Tudi v skladu s sodno prakso ESČP ureditev, po kateri sodnike voli parlament, sama po sebi ne krni neodvisnosti sodnikov, če je nato zagotovljeno, da po tem, ko so imenovani, niso podvrženi nobenim pritiskom in navodilom in lahko izvajajo svoje naloge neodvisno in nepristransko (*Sacilor Lormines proti Francija*). Je pa Ustavno sodišče v obrazložitvi odločbe U-I-225/16 z dne 6. 12. 2017 izpostavilo, kar domača in tuja strokovna javnost vidita kot nevarnost za pravilno uresničevanje načela delitve oblasti, *da je odločitev državnega zbora o predlogu sodnega sveta za izvolitev sodnika akt politične diskrecije, saj državni zbor ni dolžan upoštevati nobenih meril pri svojem odločanju o imenovanju, zato lahko predlog sodnega sveta zavrne, ne da bi za to navedel razloge*. Parlament je politični organ *par excellence*, sodniška funkcija pa je strokovna funkcija. Takšno odločanje zato v postopek izbire sodnikov in predsednikov sodišč vnaša politične kriterije oziroma jih lahko postavlja v ospredje na škodo strokovnih in osebnostno-moralnih kriterijev.²¹

Vse glasnejša pa je v aktualnih razmerah tudi domača akademska pravna stroka, ki opozarja, da ureditev imenovanja kandidatov na vrhunske sodniške položaje terja resno reformo, saj politično izbiranje sodnikov v parlamentu vodi državo v ustavno krizo in razdiralno vpliva na ugled in delovanje institucij.²² Imenovanje vrhovnih sodnikov in predsednika vrhovnega sodišča so prav tako vrhunski (najvišji) sodniški položaji v sodnem sistemu.²³

Evropska komisija poudarja, da pravo Evropske unije zahteva od držav članic, da zagotovijo, da bodo sodniki, ko so enkrat imenovani, prosti vsakršnih vplivov ali pritiskov s strani pristojnega organa za njihovo imenovanje.²⁴ V ta namen je v poročilu *Justice Scoreboard 2021* uvedla novo vrsto indikatorjev za merjenje neodvisnosti, učinkovitosti in kvalitete sodnih sistemov v evropskem pravosodnem prostoru, in sicer glede organov, pristojnih za izbiro in imenovanje vrhovnih sodnikov.

Iz zbranih podatkov izhaja, da od 27 držav članic le v petih državah vrhovne sodnike imenuje parlament (poleg Slovenije še v Litvi, Latviji, Estoniji in na Nizozemskem).²⁵ V veliki večini držav članic (13) je pristojnost imenovanja podeljena izvršilni veji oblasti, od tega v največ primerih predsedniku države,²⁶

---

¹⁸ Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights, civil limb, strani 49-59:

https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf; konkretno npr. primera *Sramek proti Avstrija* in *Sacilor Lormines proti Francija*.

¹⁹ Ustavnoppravna analiza: Prenos imenovanja sodnikov na drug organ in možnost uvedbe preizkusne dobe sodnika s predlogi za implementacijo, prof. dr. Igor Kaučič, 26. 3. 2021.

²⁰ Predlog za izdajo Zakona o sodniški službi z osnutkom zakona (EPA 270), Poročevalec Državnega zbora RS, št. 18 z dne 8. 7. 1993, stran 44, prvi odstavek.

²¹ Tako ustavni sodnik Matevž Krivic v odklonilnih ločenih mnenjih v zadevah U-I-83/94 in U-I-224/96, v katerih je posebej opozoril tudi na to, da je treba presoditi, ali je v slovenskem pravosodnem in kulturnem okolju primerno in ustavno skladno izvajati načelo delitve oblasti na tak način. Kajti pomembno je, da izbira sodnikov ne temelji na strankarsko političnih kriterijih. Parlament pa je nujno strankarsko politično razcepljen; v slovenskem pravnem okolju še posebej. Obenem poslanci za svoje glasove ne odgovarjajo nikomur in jim jih niti ni treba obrazložiti.

²² Prof. dr. Matej Avbelj, Zaton parlamentarne odgovornosti, kolumna lus Info 2. 8. 2021.

²³ Boštjan Zalar, O zakonitosti in (neodvisnosti) vzpostavljanja sodišč v Sloveniji, Delo Sobotna priloga 31. 7. 2021.

²⁴ EU Justice Scoreboard 2021, Appointment of Supreme Court Judges, stran 43-46.

²⁵ Prav tam, tabeli 52 in 54.

²⁶ Prav tam, tabeli 52 in 54.

pri čemer v štirih državah članicah izvršilna veja nima diskrecije neimenovati predlaganega kandidata.²⁷ Glede tega kdo opravi izbiro in poda predlog za imenovanje, pa sta daleč najbolj prevladujoči rešitvi, da izbiro opravi in poda predlog za imenovanje sodstvo samo (8 držav članic) ali sodni svet oziroma drug, neodvisen organ (11 držav članic), kot določa tudi tretji odstavek veljavnega 21. člena ZSS.

Z vidika vprašanja, kdo izbira sodnike in jih predlaga v imenovanje, je zato mogoče oceniti, da je v slovenskem pravnem sistemu uveljavljena rešitev, ki zagotavlja visoko stopnjo neodvisnosti sodstva. Ostaja pa vprašanje primernosti ureditve imenovanja vrhovnih sodnikov, če gre za kandidate, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo. V tem pogledu je slovenska ureditev v manjšini v evropskem merilu in, kot poudarja domača in tuja strokovna javnost, omogoča nadaljnje korake k izboljšanju in krepitvi neodvisnosti sodstva.

Prenos pristojnosti imenovati vrhovne sodnike v primeru, ko gre za kandidate, ki so že bili izvoljeni v sodniško funkcijo, na neodvisni ustavni organ sodni svet, bi pomenil prav to. Imenovanje sodnika na višje sodniško mesto (konkretno na mesto vrhovnega sodnika) šteje za napredovanje (drugi odstavek 21. člena ZSS). Pošten in objektivni karierni sistem znotraj sodstva pa je eden od pogojev za neodvisnost in nepristranskost sodnikov, s tem pa tudi za strokovnost in učinkovitost sodstva. Okoliščina, da je kariera sodnika na določeni točki odvisna od političnih interesov, lahko pomembno ogroža neodvisnost in učinkovitost sodnika. Sodnik, ki se boji, da zaradi mnenja, ki ga da pri sojenju v konkretni zadevi, ne bo mogel napredovati, bo svoje napore usmeril ne v kvaliteto, strokovnost in učinkovitost svojega dela, temveč raje v smer, s katero bi si lahko pridobil »simpatije / zaščito« deležnikov, odgovornih za odločanje o njegovi sodniški karieri.

Politični interesi pri imenovanjih v sodstvu imajo pri konstituiranju sodne veje oblasti lahko še več drugih negativnih vplivov, in sicer zamude pri konstituiranju sodne veje oblasti in krnitev zaupanja javnosti v objektivnost, učinkovitost in strokovnost izvrševanja 23. člena Ustave. Slednje zlasti v primeru, če razlogi za (ne)imenovanje predlaganih kandidatov niso podani ali pa so podani na obskuren način, ki brez ustrezne podlage meče senco na reference konkretnega kandidata.

Evropska komisija ob tem posebej poudarja, da se morajo države članice ves čas truditi za vzdrževanje in izboljševanje vladavine prava, pri čemer sloni ta kvaliteta demokratičnih sistemov na ustreznih in učinkovitih mehanizmih sistema zavor in ravnovesij med različnimi vejami oblasti. Sodni sveti, kot neodvisni organi, imajo po mnenju komisije v tem sistemu pomembno vlogo pri varstvu neodvisnosti sodstva. Pomembno vlogo v sistemu zavor in ravnovesij imajo tudi vrhovna in ustavna sodišča. Obenem komisija opozarja, da so postopki imenovanja sodnikov ključen element neodvisnosti sodstva in sodnikov.²⁸

Predlog zakona zato uvaja rešitev, po kateri bi tudi kandidate za prosta mesta vrhovnih sodnikov, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo, imenoval sodni svet, kot to velja za sodniška mesta nižjih sodišč.

c) Prenova sistema ocenjevanja in napredovanja sodnikov

Sistem ocenjevanja in napredovanja sodnikov je večplasten mehanizem, ki je na eni strani namenjen uveljavljanju odgovornosti sodnikov, na drugi strani pa stimulaciji dela sodnikov in s tem zagotavljanju učinkovitosti izvrševanja sodne oblasti. Obenem je to tudi področje, ki je posebej občutljivo z vidika

---

²⁷ Prav tam, tabela 54.

²⁸ Poročilo Rule of Law 2021, stran 6-7, stran 20, 21 in druge:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication_2021_rule_of_law_report_en.pdf.

zagotavljanja tako materialne neodvisnosti sodnikov kot notranje neodvisnosti sodnikov, tj. neodvisnosti sodnikov v razmerju do nosilcev sodno upravnih pooblastil znotraj sodstva samega (predsednikov sodišč in personalnih svetov).

Pogled na izvajanje in učinke obstoječega sistema pokaže, da so skozi razvoj sodniške zakonodaje nekatere določbe, povezane z ocenjevanjem in napredovanjem sodnikov, postale nepotrebne, določene pa se ne izvajajo optimalno. Obenem pa obstoječi sistem preobremenjuje sodno upravo brez oprijemljivih pozitivnih učinkov in je, kot poudarja sodni svet v svojih letnih poročilih, potreben poenostavitve.

Veljavnost 30. člena ZS v delu, ki določa, da se morajo pri okrožnih sodiščih na štiri leta ustanavljati personalni sveti, ki zaradi novel ZSS-D, ZS-F, ZSS-H in ZS-G že vse od leta 2007 (14 let) nimajo nobenih pristojnosti, predstavlja zgolj organizacijsko, administrativno in finančno breme sodni upravi, in v tem pogledu obremenjuje zlasti poslovanje sodnega sveta, ki razpisuje in po svoji volilni komisiji izvaja volitve personalnih svetov (35. člen ZS). Iz javno objavljenih podatkov sodnega sveta namreč izhaja, da je moral sodni svet samo v zadnjih treh letih (2018-2020) vsako leto izvesti volitve članov personalnih svetov različnih okrožnih sodišč²⁹ in za to angažirati zunanjo strokovno pomoč.³⁰ Obenem sodstvo in drugi strokovni deležniki ne poročajo, da obstajajo potrebe po nadaljnjem obstoju in redefiniciji pristojnosti personalnih svetov okrožnih sodišč.

Sodni svet je nadalje v letnih poročilih 2018, 2019 in 2020 ugotavljal, da se izkušeni sodniki ne prijavljajo na zahtevnejša sodniška mesta. Zlasti to velja za okrajne sodnike, ki se ne prijavljajo na razpisih za okrožna sodišča, kar je še posebej izrazito na kazenskem področju, kjer se dogaja, da v izbirnih postopkih med kandidati za okrožna sodišča ni sodnikov z okrajnih sodišč. Sodni svet poudarja, da tako stanje ne deluje v smeri spodbujanja učinkovitosti sodstva. Eden od razlogov za to pa je po oceni sodnega sveta v obstoječi možnosti hitrejšega napredovanja prvostopenjskih sodnikov v nazivih na istih sodniških mestih, ki prvostopenjskim sodnikom omogoča napredovanje vse do naziva višjega sodnika, ne da bi jim bilo treba spremeniti sodniškega mesta in dela, ki so ga do napredovanja opravljali; še naprej izvajajo sodno oblast na prvostopenjskem sodišču, pridobijo pa naziv in plačo sodnika neposredno višjega sodišča (četrti odstavek 34.a člena ZSS). Sodni svet je zato predlagal, da se možnost hitrejšega napredovanja prvostopenjskih sodnikov v višji sodniški naziv na istem sodniškem mestu po četrtem odstavku 34.a člena ZSS odpravi.³¹

Področje ocenjevanja in na njegovi podlagi napredovanja sodnikov je ena izmed točk, skozi katere se znotraj sodstva lahko najhitreje poseže v neodvisnost sodnikov; obenem pa je to tudi pomemben mehanizem za zagotavljanje odgovornosti sodstva.³²

---

²⁹ Spletna stran Volilne komisije Sodnega sveta: <http://www.sodni-svet.si/#/volilna-komisija/vk-volitve-personalni-svet>.

³⁰ Sklep št. 26, zapisnika 36. seje z dne 6. 2. 2020; Sklep št. 2, 16. seje z dne 14. 3. 2019.

³¹ 9. sklep 45. seje Sodnega sveta 18. 6. 2020.

³² 4. in 5. točka Magne Carte sodnikov, sprejete ob deseti obletnici CCJE na 11. plenarnem zasedanju (Strasbourg, od 17. do 19. novembra 2010): <https://rm.coe.int/magna-carta-slovenian/168063e447>. Mnenje Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov pri Svetu Evrope (CCJE), št. 17 (2014) glede ocenjevanja dela sodnikov z vidika razmerja med zahtevo po kakovosti sodniškega dela in varstvom sodniške neodvisnosti: <https://rm.coe.int/16807481ea>.

Evropska mreža sodnih svetov (ENCJ), Minimal judicial standards regarding evaluation of professional performance and irremovability of members of the judiciary, Report 2012-2013: https://www.encj.eu/images/stories/pdf/workinggroups/final_report_encj_project_minimum_standards_iii_corrected_july_2014.pdf.

Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec(2010)12, sprejeto 17. 11. 2010: <https://rm.coe.int/cmrec-2010-12-on-independence-efficiency-responsibilites-of-judges/16809f007d>.

Temeljna priporočila, ki jih smernice v evropskem pravnem prostoru podajajo za ocenjevanje sodnikov, so naslednja:³³

- Neka oblika ocenjevanja dela sodnikov je nujna za zagotavljanje kakovosti in ustrezne odgovornosti sodstva; zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pa ne sme biti izvajana prepogosto.
- Cilj vsakega sistema ocenjevanja dela sodnikov mora biti skrb za vzdrževanje in izboljšanje dela sodnikov in posledično sodnega sistema kot celote.
- Temeljni okviri postopka ocenjevanja in kriteriji morajo biti jasno opredeljeni v zakonu.
- Ocenjevanje mora temeljiti na objektivnih kriterijih in biti prvenstveno zaupano sodstvu samemu.
- Podlaga za ocenjevanje morajo biti zadostni in zanesljivi dokazi / podatki.
- V postopku ocenjevanja mora biti zagotovljena postopkovna pravičnost, zlasti možnost sodelovanja ocenjevanega sodnika v postopku s pravico do izjave in pravnim varstvom ter pravico zahtevati izločitev ocenjevalca, za katerega obstaja dvom v nepristranskost.
- Neugodna ocena ima lahko za posledico prenehanje sodniške funkcije le v izjemnih primerih.
- Postopek in rezultat ocenjevanja sodnikov morata zaradi varstva neodvisnosti in avtoritete sodstva v načelu ostati zaupna in nejavna.
- Izogibati se je treba sistemom, ki določajo osnovno plačilo sodnikom glede na uspešnost, saj lahko to povzroči krnitev neodvisnosti sodnikov.

Veljavni postopek ocenjevanja sodniškega dela in sistem napredovanj sodnikov sta bila deležna različnih kritik s strani sodstva in sodnega sveta. Težav na tem področju je po podatkih sodstva in sodnega sveta več:

- Ocenjevanje sodnikov na tri leta pretirano obremenjuje poslovanje sodišč in personalnih svetov in je obenem vprašljivo, ali resnično prispeva k večji učinkovitosti sodišč;
- Še naprej obstaja potreba po (še) večji objektivizaciji tega postopka;
- Kriteriji za ocenjevanje na nivoju države se ne uporabljajo enako, saj so precejšnje razlike v napredovanjih med sodniki s področja različnih personalnih svetov višjih sodišč; personalni sveti so izrazito neenakomerno obremenjeni, kar dodatno vpliva na enako uporabo kriterijev za ocenjevanje;
- Neugoden plačni položaj sodnikov izkrivlja sistem napredovanja in predstavlja resno oviro za zaposlovanje najboljših pravnih strokovnjakov na sodniških mestih.

Podane so bile različne ideje za izboljšanja tega postopka:³⁴

- Zaradi poenostavitve postopka in racionalizacije se podaljša ocenjevalno obdobje iz treh na šest let;
- Ocenjevanje se izvaja zgolj v primerih negativnih in pozitivnih odklonov pri delu sodnikov (za potrebe napredovanja na višja sodniška ali vodstvena mesta in v primerih neustreznega izvrševanja sodniške službe);
- Uvede se avtomatizem pri rednem napredovanju;

³³ Mnenje CCJE, št. 17 (2014). Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec(2010)12.

³⁴ Slovensko sodniško društvo, dopisi z dne 20. 9. 2017, z dne 22. 11. 2017, z dne 10. 6. 2020, z dne 8. 10. 2020. Vrhovno sodišče na primer v dopisih z dne 30. 7. 2019, Su 1496/2017 Zabeležka 6. sestanka delovne skupine za pripravo sprememb ZS in ZSS z dne 10. 12. 2019 Okrožno sodišče v Ljubljani, dopis z dne 2. 10. 2019, Su 494/2019. Upravno sodišče, dopis z dne 2. 10. 2019, št. Su 546/2019-10. Višje delovno in socialno sodišče, dopis z dne 4. 10. 2019, Su 341/2019.

- Oblikuje se en personalni svet na nivoju višjih sodišč za zagotovitev enotne uporabe kriterijev za ocenjevanje in odpravo neenakomerne obremenjenosti obstoječih personalnih svetov;
  - Formalizira se vloga kolegija instančnega sodišča, ki v postopku ocenjevanja poda mnenje o delu sodnika;
  - Ocenjevanemu sodniku se zagotovi pravica do sodelovanja v postopku ocenjevanja z možnostjo izjave o svojem delu in relevantnih dokumentih, ki so podlaga za ocenjevanje, ter s seznanitvijo z mnenjem instančnega sodišča.
- ***Izhodišča za (pre)ureditev sistema ocenjevanja in napredovanja sodnikov***

a) *Ocenjevanje*

Poleg tega, da je ocenjevanje eden od pomembnejših mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov, je tudi oblika samorefleksije, ki pa ni gotova danost; ni nekaj, za kar bi bilo mogoče pričakovati, da se bo ves čas izvajalo samo po sebi. Poleg tega je periodično ocenjevanje koristno tudi z vidika ohranjanja osebne motiviranosti sodnikov skozi celotno sodniško kariero, ki lahko glede na relativno nizek starostni prag za vstop v sodniški poklic traja pretežno del poklicne kariere posameznega sodnika. Zavedanje, da bo delo ocenjeno, je lahko velika motivacija za posameznega sodnika, saj je strokovni in osebni ugled pomemben del prestiža te funkcije. Obenem pa periodičnost ocenjevanja zmanjšuje možnosti izkrivljanja tega instituta za potrebe nedopustnih vplivov in pritiskov na sodnike znotraj in zunaj sodstva. Če je ocenjevanje prepuščeno diskreciji predsednikov sodišč in/ali drugih akterjev, kot sta sodni svet in ministrstvo, lahko postane še močnejše orodje za vpliv na sodnike, kar bi bil korak nazaj od zasledovanja večje objektivizacije tega instituta in povečanje nevarnosti vdora nedopustnih posegov v neodvisnost sodnikov.

Trajnost sodniškega mandata in zagotovljena plača sodnikov ter varstvo t. i. notranje neodvisnosti sodnikov so zato dejavniki, ki utemeljujejo izhodišče, da je periodično ocenjevanje dela sodnikov nujno za zagotavljanje kakovosti in ustrezne odgovornosti sodstva.

Po drugi strani se v skladu z mednarodnimi smernicami, ki zaradi varstva neodvisnosti sodnikov odsvetujejo ocenjevanje sodnikov prepogosto in glede na opozorila sodstva in sodnega sveta, da trenutni sistem ocenjevanja preobremenjuje sodni sistem, sledi predlogu za podaljšanje ocenjevalnega obdobja s treh na pet let; pri čemer možnost predčasnega ocenjevanja v primerih pozitivnih in negativnih odklonov pri delu sodnikov v predlogu zakona ostaja. Se pa (kot novost) zaradi varstva neodvisnosti sodnikov uvaja zahteva, da legitimni predlagatelji predčasnega ocenjevanja podajo za to utemeljen razlog, v nasprotnem primeru se njihovem predlogu ne sledi.

Z vidika krepite avtoritete in neodvisnosti sodnikov se (ponovno) določa meja, po kateri se sodnik ne ocenjuje več, razen v primerih pozitivnih in negativnih odklonov pri delu. Ta rešitev je bila v ZSS uveljavljena že v prvem zakonu iz leta 1994, nato pa z novelo ZSS-D odpravljena. Meja, pri kateri se je ocenjevanje sodnika končalo, je bila prvotno določena zelo nizko, vezana je bila zgolj na položaj svetnika, kar je pomenilo, da se po pridobitvi položaja svetnika tudi sodnika prve stopnje ni več ocenjevalo (takratni tretji odstavek 31. člena ZSS). Zakonodajalec je v noveli ZSS-D ocenil, da glede na trajnost sodniškega mandata za to ni razumnih razlogov.³⁵ Navedena ureditev resnično ni imela razumnih razlogov, saj položaj svetnika prvostopenjskih sodnikov ni bil (in tudi še vedno ni) vezan na določeno dobo opravljanja sodniške službe, temveč na starost sodnika, tako da je lahko prvostopenjski sodnik ob ustrezni starosti na ta položaj napredoval že samo po treh letih po imenovanju. Predmetni

³⁵ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-D), EPA 440-III (EVA 2001-2011-0009 z dne 7. 2. 2002).

predlog pogoje za pridobitev položaja svetnika spreminja in jih v prvi vrsti veže na sodniški staž in njegovo trajanje. Ideja je, da lahko svetniški položaj, tj. položaj, ki naj bi izkazoval večjo usposobljenost in strokovnost, sodnik pridobi, ko se v nekem, reprezentativno dovolj dolgem obdobju izkaže s svojim delom. S tem se izpostavljenost pomanjkljivosti prvotne ureditve iz leta 1994 korigira, zato se (ponovno) predlaga, da se ocenjevanje sodnikov konča, ko dosežejo položaj višjega sodnika svetnika. Kot poudarjajo mednarodne smernice, so meje ocenjevanja sodnikov začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno kvaliteto sodniškega dela, pa so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletnih in potrjenih strokovnjakov ne ocenjuje. Ostaja pa varovalka, da se v primerih negativnih in pozitivnih odklonov tudi za te kategorije sodnikov lahko izvede ocenjevanje dela. Nasprotno se bodo prvostopenjski sodniki ocenjevali ves čas trajanja mandata, če ne bodo napredovali na višje mesto in položaj višjega sodnika svetnika.

Z namenom zagotavljanja poštenega postopka ocenjevanja se v predlogu dodatno opredeljuje vloga instančnega sodišča ter položaj sodnika in njegove pravice. Ustavna sodnica dr. Špelca Mežnar je v pritrdilnem ločenem mnenju v zadevi Up-757/19 z dne 20. 2. 2020 opozorila na de facto pomemben vpliv mnenj sodnikov posameznega oddelka sodišč na izbiro kandidatov za sodnike vrhovnega sodišča.³⁶ De facto zato, ker mnenja oddelkov v postopkih izbire formalno niso urejena (določena) in gre za prakso, ki je v teh postopkih ustaljena in ki se z empiričnimi podatki izkazuje kot potencialno zelo pomemben element pri končni odločitvi. Gre torej za pomemben neformalni nadzorni mehanizem uveljavljanja odgovornosti sodnikov, ki ga je pri snovanju in ocenjevanju zakonodajnih rešitev treba imeti v oziru, sicer se lahko ravnovesje, ki ga skuša normativni okvir zagotavljati med neodvisnostjo in odgovornostjo sodstva ter načelom delitve oblasti, poruši, kot opozarja ustavna sodnica v ločenem mnenju.

Sodstvo in sodniki na drugi strani opozarjajo, da imajo mnenja posameznih instančnih oddelkov v postopku ocenjevanja enako pomembno vlogo za končni rezultat ocenjevanja, zato se predlaga, da se njihova vloga formalno (še) bolj natančno opredeli, vključno z možnostjo izjave sodnika do tega mnenja. Za razliko od mnenja sodnikov posameznih oddelkov v postopku izbire kandidatov za sodniška mesta ima mnenje instančnega oddelka svoj formalni okvir sicer že določen v Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe, ki jih na podlagi 1. alineje 4. točke prvega odstavka 23. člena ZSSve sprejme sodni svet; personalni svet mora glede strokovnega znanja sodnika pred izdelavo ocene sodniške službe pridobiti mnenje oddelka sodišča, ki obravnava pravna sredstva zoper odločbe ocenjevanega sodnika. (5. člen Meril). Ni pa opredeljen pomen in postopek sprejemanja tega mnenja, ki lahko oceno sodniške službe pomembno zaznamuje.

b) Napredovanje

Drugo izhodišče temelji na predpostavki, da so sodniki po človeški naravi dovzetni za različne mehanizme vzpodbude za učinkovito in kvalitetno delo. Obenem hierarhija sodstva zahteva, da o zahtevnejših zadevah odločajo izkušenejši in strokovno bolj usposobljeni sodniki. Po prepričanju predlagatelja je zato sistem napredovanj treba ohraniti in ga v smeri zagotavljanja učinkovitosti in odgovornosti sodstva poskušati izboljšati.

Pri tem pa je treba upoštevati, da sta področji ocenjevanja in napredovanja med sabo tako povezani, da rešitve na enem področju nujno vplivajo na zakonodajne rešitve na drugem. Implementacija ideje o

---

³⁶ <https://www.us-rs.si/odlocba-ustavnega-sodisca-st-up-75719-z-dne-20-2-2020/>.

podaljšanju ocenjevalnega obdobja ima zato za posledico temeljit poseg v obstoječ sistem napredovanja sodnikov.

Trenutna ureditev namreč temelji na tem, da brez ocene ustreznega ranga ni napredovanja.³⁷ Tega predlog zakona ne spreminja. Avtomatizem napredovanj, ki bi bil izveden na način, da napredovanje ne bi bilo vezano na rezultate dela, je namreč težko sprejemljiva ideja, saj je do določene mere notranje protislovna. Protislovnost pokaže naslednji primer: *okrožni sodnik je z imenovanjem na mesto okrožnega sodnika uvrščen v 50. plačni razred; čez tri leta bi avtomatično (brez ocene dela) napredoval za en plačni razred, nato pa bi bilo čez dve/tri leta (če se obdobje ocenjevanja podaljša na pet ali šest let) ugotovljeno/ocenjeno, da njegovo delo v tem obdobju ni ustrezalo sodniški službi ali ni doseglo ravni za napredovanje.* Razumnih razlogov za tako ureditev ni mogoče najti. Naslednja dilema, ki bi se v takem položaju takoj postavila, je, *ali lahko tak sodnik nato avtomatično napreduje v plačnih razredih tudi v naslednjem triletnem obdobju, ne glede na to, kaj je pokazala ocena njegovega dela za preteklo obdobje.* Idejo avtomatizma napredovanj je zato po premisleku predlagatelja mogoče udejanjati le v obliki vezanosti odločevalca o napredovanju na izdano oceno, kar je v obstoječem ZSS že izvedeno pri t. i. rednem napredovanju, o katerem odločajo predsedniki sodišč.³⁸

S tem pa rešitev, da se obdobje ocenjevanja podaljša s treh na 5 ali 6 let, trči ob temeljni obstoječi obliki napredovanja sodnikov, in sicer napredovanje v plačnih razredih in na položaj svetništva, ki sta vezani na triletno ocenjevanje sodnikovega dela. Okrajni, okrožni in višji sodniki napredujejo v plačnih razredih vsaka tri leta (26. člen ZSS); na položaj svetnika pa pri prvem napredovanju po 45. letu starosti (četrti odstavek 27. člena ZSS).³⁹ Če je ocenjevanje dela sodnika podlaga za napredovanje in se obdobje ocenjevanja podaljša s treh na 5/6 let, posledično ni več mogoče ohranjati sistema napredovanja v plačnih razredih na tri leta. Do enake ugotovitve je zakonodajalec enkrat že prišel, saj je enak razkorak med ocenjevanjem in napredovanjem poznal že prvotni zakon iz leta 1994, ki je določal ocenjevanje dela sodnikov na šest let, navedeni obliki napredovanja pa vezal na triletno napredovalno obdobje ob pogoju pozitivne ocene dela. Novela ZSS-F je ta razkorak prav iz navedenih razlogov odpravila in ocenjevalno obdobje prilagodila napredovalnemu obdobju ter ga skrajšala na tri leta, kar velja še danes.⁴⁰

– ***Predlagani model ocenjevanja in napredovanja***

Ob upoštevanju uvedbe enovitega naziva prvostopenjskega sodnika in vzpostavitve sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote ter podaljšanju ocenjevalnega obdobja za sodnike, se predlaga naslednji model ocenjevanja in napredovanja sodnikov.

– *Sodniki se ocenjujejo na 5 let.*

Ideja o podaljševanju ocenjevalnega obdobja glede na vezanost napredovanja sodnikov na ocene ima določene meje. Daljše kot je obdobje ocenjevanja, kasneje lahko sodnik napreduje. Predlagatelj zato glede na učinke podaljšanja ocenjevalnega obdobja na obstoječi sistem napredovanja ocenjuje, da bi bil primerno obdobje napredovanja 5 let.

---

³⁷ Več o obstoječem sistemu napredovanja glej Maja Rozman, Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten 2/2020, strani 161-177.

³⁸ Prav tam, stran 171.

³⁹ Prav tam, stran 171-172.

⁴⁰ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-F), EPA 652-IV (EVA 2005-2011-0045 z dne 22. 12. 2005).

Obenem je petletno obdobje tudi z vidika ciljev, ki se zasledujejo z ocenjevanjem, primerna doba. Po eni strani ni prekratka, tako da omogoča reprezentativni vzorec dela sodnika, saj upošteva tudi morebitne daljše odsotnosti sodnika zaradi starševskega ali porodniškega dopusta ali bolniške odsotnosti; po drugi strani pa ni predolga, s čimer bi se nadzorni, motivacijski in samoreflektivni učinek ocenjevanja lahko pomembno zmanjšal.

- Sodniki začetniki (okrožnih in višjih sodišč) se prvih pet let ocenjujejo vsako leto.

Sodnik začetnik je kategorija, ki v obstoječi zakonodaji že obstaja tako glede ocenjevanja (sodniki začetniki se ocenjujejo prva tri leta vsako leto – drugi odstavek 31. člena ZSS) kot glede plačnega položaja (sodniki začetniki se ob imenovanju / izvolitvi brez izjeme uvrstijo v osnovni plačni razred – 44. in 45. člen ZSS).⁴¹

Predlagatelj zato v predlogu zakona ohranja položaj novoizvoljenih sodnikov z nekaj modalitetami in dodatno predlaga:

- Podaljšanje obdobja povečanega nadzora nad delom (okrožnega in višjega) sodnika začetnika: Nadzor nad delom sodnikov začetnikov se uskladi (in s tem podaljša) z ocenjevalnim obdobjem na pet let, tako da se bodo sodniki začetniki ocenjevali vsako leto pet in ne več tri leta. S tem se najprej zagotovi usklajenost med (podaljšanim) ocenjevalnim obdobjem in napredovanjem. Obenem pa je podaljšanje ocenjevanja sodnika začetnika iz treh na pet let utemeljeno tudi na zahtevi, da mora biti relevantno ocenjevalno obdobje dovolj dolgo, da se na eni strani izkažejo sposobnosti posameznega sodnika, na drugi strani pa nevtralizirajo morebitne daljše odsotnosti sodnika, kar vse bi lahko negativno vplivalo na izdelavo pravilne ocene sodnikovega dela. S tem se predlog zakona približa rešitvam in razlogom zakonodajalca iz leta 2002, ki jih je uvedla novela ZSS-D, ko je ocenjevanje sodnika začetnika z dveh podaljšala na štiri leta. Pri prvem petletnem ocenjevanju po izvolitvi je namreč sproten monitoring dela sodnika začetnika pomemben vzvod, ki bo omogočil takojšnjo reakcijo odgovornostnih mehanizmov, če se bo izkazalo, da novoizvoljeni sodnik standarda »ustreznosti za sodniško službo« ne bo izpolnjeval. Personalni svet bo tako moral spremljati, ali sodnik iz leta v leto dosega potreben nivo kriterijev oziroma ustrezno napreduje pri svojem delu in ali izkazuje tudi ustrezne socialne veščine in osebnostne kvalitete. Šele vse ocene skupaj lahko dajejo pravo sliko o sodnikovih sposobnostih in kariernih prednostih. Posamezna ocena je zato le košček večje slike, ki mora izhajati in dopoljevati ter nadgrajevati predhodne ocene. Če je zato razumljivo, da v prvem letu službovanja sodnik (še) ne more doseči tiste količine opravljenih zadev, ki ne bi negativno odstopala od povprečja, je v drugem letu že mogoče od njega pričakovati določen napredek na tem področju.
- Razlika med plačnim razredom okrožnega sodnika začetnika in uveljavljenega okrožnega sodnika: Pri prvostopenjskih (okrožnih) sodnikih se glede plače in napredovanja izvede razlika med sodniki začetniki, ki so ocenjevani vsako leto prvega ocenjevalnega obdobja, in izkušenimi sodniki. Kolikšna bo ta razlika v plačnih razredih, bo stvar ureditve v enotnem plačnem sistemu.

Začetniški *plačni* položaj pri višjih (in vrhovnih) sodnikih ne more priti v poštev. Gre za položaj, na katerega so lahko imenovane oziroma izvoljene le osebe, ki so praviloma starostno zrelejše in imajo daljši staž delovnih izkušenj in strokovni življenjepis. Vseeno pa zaradi zagotavljanja ustreznega nivoja izvajanja sodne oblasti za višje sodnike začetnike ostaja vsakoletno ocenjevanje prvih pet let (v tem pogledu imajo položaj sodnika začetnika).

⁴¹ Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-78/16-21, Up-384/16-20.

- Mentorstvo za sodnike začetnike: Za okrožne in višje sodnike začetnike se v prvem letu opravljanja sodniške službe določi obvezno mentorstvo s strani izkušenih sodnikov.
- Ohrani se možnost predčasnega ocenjevanja.

Možnost predčasnega ocenjevanja za primere negativnih in pozitivnih odklonov v predlogu zakona ostaja za vse stopnje sodnega sistema, tudi za višje sodnike svetnike in vrhovne sodnike, ki se sicer po predlogu ne bodo ocenjevali. Kot novost pa se zaradi varstva neodvisnosti sodnikov od legitimnih predlagateljev predčasnega ocenjevanja zahteva utemeljen razlog (npr. kandidatura za višje sodniško ali vodstveno mesto; slab(š)ji podatki o delu sodnika) ter določi organ, pristojen za končno presojo o utemeljenosti razloga za predčasno ocenjevanje sodnikov.

- Določi se zgornja meja periodičnega ocenjevanja sodnikov.

Ko sodnik doseže mesto in naziv višjega sodnika svetnika, se ne ocenjuje več, razen v utemeljenih primerih (napredovanje na višje sodniško mesto; kandidatura na vodstveno mesto; slab(š)ji rezultati dela). Vrhovni sodniki se ne ocenjujejo, razen v utemeljenih primerih (kandidatura na vodstveno mesto; slab(š)ji rezultati dela).

Kot poudarjajo mednarodne smernice, so meje ocenjevanja sodnikov začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno kvaliteto sodniškega dela, pa so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletnih in potrjenih strokovnjakov ne ocenjuje. Ostaja pa varovalka, da se v primerih negativnih in pozitivnih odklonov tudi za te kategorije sodnikov lahko izvede ocenjevanje dela.

- Ob izreku disciplinske sankcije za hujše disciplinske kršitve se izvede obvezno ocenjevanje

Zaradi ustavno skladne ureditve se predlaga črtanje disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije. Se pa posledično poleg rednega in predčasnega ocenjevanja kot novost dodaja tudi obvezno ocenjevanje, do katerega bo prišlo, če bo sodniku izrečena disciplinska sankcija zaradi hujše disciplinske kršitve. V tem primeru bo na podlagi izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev pristojni personalni svet moral obvezno izpeljati postopek ocenjevanja in presoditi, ob upoštevanju tudi drugih podatkov dela sodnika in vseh zakonsko določenih kriterijev za ocenjevanje, ali je sodnik, ki je storil težjo disciplinsko kršitev (še) primeren za opravljanje sodniške službe. Iz naslova varstva neodvisnosti sodnikov bo moral morebitno negativno oceno pred njenim učinkovanjem potrditi neodvisni ustavni strokovni organ sodni svet, kot velja za negativne ocene sicer. Kršitve sodniških dolžnosti, ki bodo imele znake disciplinskih kršitev, tako ne bodo več pripeljale do prenehanja sodniške funkcije na podlagi odločbe disciplinskega sodišča, temveč na podlagi odločbe sodnega sveta, ki bo odločal o potrditvi negativne ocene. Na ta način se v zakonu dodatno krepi vloga sodnega sveta in dosledno izpeljuje mednarodno priznana zahteva, da mora zaradi varstva neodvisnosti sodnikov in na drugi strani v skrbi za odgovorno in učinkovito sodstvo o vseh odločilnih vidikih sodnikovega položaja odločati poseben, neodvisni organ.

Tabela 1: Oblike ocenjevanj sodnikov

Oblika ocenjevanja	Časovna dimenzija ocenjevanja	Obveznost ali diskrecija	Predlagatelj	Sodniki, ki se jih ocenjuje
Redno	5 let	obvezno	predsednik sodišča	okrožni sodnik višji sodnik
Predčasno	kadarkoli	diskrecija	sodnik sodni svet pred. sodišča pred. sodišča višje stopnje minister	okrožni sodnik višji sodnik
Utemeljeni primeri	kadarkoli	diskrecija	sodnik sodni svet pred. sodišča pred. sodišča višje stopnje minister	višji sodnik svetnik vrhovni sodnik
Obvezno	ob izreku disciplinske sankcije za hujše disciplinske kršitve	obvezno	disciplinsko sodišče	vsi sodniki

- Sodnikom se zagotovi pravica do izjave do vsega dokaznega gradiva v postopku ocenjevanja še pred sprejemom ocene; opredeli se vloga in pomen mnenja instančnega oddelka.
- Ukinejo se personalni sveti okrožnih sodišč.

Personalni sveti okrožnih sodišč po veljavni ureditvi nimajo nobenih pristojnosti in zgolj obremenjujejo poslovanje sodišč in sodnega sveta, ki morajo na vsaka štiri leta izvajati volitve le-teh na vseh sodiščih.

- Sistem napredovanja v plačnih razredih na tri leta za prvostopenjske in višje sodnike se ukine.

Tako kot je že sedaj uveljavljeno za vrhovne sodnike, da ne napredujejo v plačnih razredih (26. člen v zvezi z drugim odstavkom 46. člena ZSS), se po novem uveljavlja tudi za prvostopenjske (okrožne) in višje sodnike.

Z eno izjemo, pri sodnikih prve stopnje je narejena razlika med sodnikom začetnikom, ki mora biti ocenjevan vsako leto, in izkušenimi sodniki (sodniki, ki sodijo že vsaj pet let in imajo pozitivne ocene dela).

- Ukine se možnost napredovanja prvostopenjskih sodnikov v višji naziv na istem sodniškem mestu (sedanji četrti odstavek 34.a člena ZSS), izjemno napredovanje v višji naziv pa se omeji na prvostopenjske sodnike ter z nazivom in plačo višjega sodnika (sedanji prvi odstavek 34.a člena ZSS).

Možnosti hitrejšega in izjemnega napredovanja v nazivu na istem sodniškem mestu sta bili v zakon uvedeni z novelama ZSS-F in ZSS-H iz dveh razlogov, in sicer kot dodatni motivacijski mehanizem sodnikom spričo trajnosti mandata in kot vzpodbuda, da se dobre sodnike zadrži na prvi stopnji.⁴²

⁴² Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-F), EPA 652-IV (EVA 2005-2011-0045 z dne 22. 12. 2005).

Za doseg temeljnega cilja sistema napredovanja, to pa je učinkovitost in strokovnost sodstva, pa je pomembno upoštevati še dve izhodišči, in sicer načelo, da mora biti za enako delo zagotovljeno enako plačilo, s čimer se zagotavlja enakost med sodniki, in dejstvo, da je sodni sistem hierarhično organiziran, kar zahteva, da o zahtevnejših zadevah sodijo izkušenejši in strokovno bolj usposobljeni sodniki. Ugotoviti je mogoče, da se v praksi možnost hitrejšega napredovanja prvostopenjskih sodnikov na istem sodniškem mestu ni izvajala optimalno v skladu s tema izhodiščema. Sodni svet namreč opozarja, da se (tudi) zaradi te možnosti izkušeni sodniki ne prijavljajo na zahtevnejša sodniška mesta, kar je zlasti zaznavno na kazenskem področju,⁴³ in zato predla, da se možnost tovrstnega hitrejšega napredovanja prvostopenjskih sodnikov ukine.⁴⁴

Vrhovno sodišče na drugi strani s podatki ne izkazuje, da se navedena oblika hitrejšega napredovanja v praksi dejansko izvaja, kot je zakonodajalec želel, in sicer da se prvostopenjske sodnike, ki so hitreje napredovali v višje nazive na istem sodniškem mestu, razporedi za sojenje v pomembnejših zadevah, za opravljanje dodatnega dela ali dodeli na sodišča višjega položaja (peti odstavek 34.a člena ZSS). Obenem pa pritrjuje sodnemu svetu, da ni ustrezno, da bi se ta oblika napredovanja izvajala zgolj z namenom ustrežnejšega nagrajevanja sodnikov.⁴⁵

Dodatno je treba upoštevati, da veljavna ureditev omogoča, da prvostopenjski sodnik z višjim nazivom tudi napreduje v plačnem razponu, ki je določen za višji naziv, s čimer se še dodatno ruši razmerje do zahteve, da se enako delo enako plača, in s tem primerljivost in enakost sodnikov, ter večja razkorak glede zahteve, da strokovno bolj usposobljeni sodniki izvajajo sodniško službo na zahtevnejših zadevah.

Kljub temu je vrhovno sodišče v fazi predhodnega usklajevanja vztrajalo, da je treba tovrstno obliko napredovanja prvostopenjskih sodnikov ohraniti, zakon pa spremeniti tako, da bo zagotovljeno (tj. sodiščem zapovedano), da se bo peti odstavek 34.a člena dejansko izvajal. Peti odstavek veljavnega 34.a člena ZSS se glasi: *Sodnika [ki napreduje v višji naziv na istem sodniškem mestu] se z letnim razporedom dela v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, razporedi praviloma za sojenje v pomembnejših zadevah ter za opravljanje dodatnega dela pri izvrševanju sodne funkcije v okviru mentorstva, lahko pa se ga tudi dodeli na sodišče višjega položaja, ki ustreza njegovemu nazivu.* Vrhovno sodišče za zagotovitev izvajanja tega določila predlaga črtanje besede »praviloma«. Po presoji predlagatelja, navedenemu predlogu ni mogoče slediti. Obstoječa rešitev namreč upošteva in izhaja iz tega, da je razporejanje sodnikov ena najbolj osnovnih nalog *upravljanja* sodišč za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti, ki pa je odvisna od vsakokratnih potreb po kadrovskih resursih in vsebinskih danosti (narave in vrste zadev) posameznega sodišča in se zato s časoma tudi spreminja. Po presoji predlagatelja zato predsednikom sodišč, ki so nosilci sodne samouprave in ki nosijo odgovornost za redno izvajanje sodne oblasti, pritiče določeno polje proste presoje pri razporejanju sodnikov in jim tega, kam bodo razporejali sodnike glede na (obstoječe in bodoče) potrebe, ni mogoče imperativno v naprej zapovedovati. Zakonodajalec namreč ne more predvideti vseh posebnosti in situacij, ki jih morajo predsedniki sodišč upoštevati pri kadrovskega managementu. Obstoječa ureditev je na drugi strani sodiščem jasno opredelila dopustne meje kadrovskega managementa glede sodnikov, ki napredujejo v višje nazive (sojenje v pomembnejših zadevah; mentorstvo; dodelitev na višje sodišče), in jim obenem zagotavlja razumno fleksibilnost, da bi jo lahko izvajala glede na obstoječe potrebe in možnosti, do česar pa očitno ni prišlo, vsaj ne v obsegu, ki bi ob izraženih odklonih še naprej opravičeval obstoj tovrstne rešitve.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-H), EVA 2007-2011-0008 z dne 31. 5. 2007.

⁴³ Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 38.

⁴⁴ Zapisnik 45. seje Sodnega sveta 18. 6. 2020, sklep št. 9.

⁴⁵ Odgovor Vrhovnega sodišča na zaprosilo ministrstva z dne 30. 7. 2021, št. Su 1664/2019.

Sodstvo je to obliko napredovanja (*de facto*) izvajalo na način, da je bil oziroma je edini pravi učinek te oblike napredovanja (postal/obstal) motivacijski, ki pa, kot poudarja sodni svet, obenem učinkuje tudi demotivacijsko (izkušeni sodniki se ne prijavljajo na zahtevnejša sodniška mesta), in ki ga (kot edinega) ne podpira niti vrhovno sodišče, zato se v predlogu sledi sodnemu svetu, da se ta oblika napredovanja ukine.

V zvezi z obliko izjemnega napredovanja sodnikov v višji naziv, ki je v veljavnem zakonu mogoča tako za prvostopenjske kot višje sodnike in glede nazivov ni omejena navzgor (prvi odstavek 34.a člena ZSS), kar teoretično omogoča prvostopenjskim in višjim sodnikom napredovanje celo do naziva in plače vrhovnega sodnika na istem sodniškem mestu, pa predlagatelj v predlogu sledi pomislekom vrhovnega sodišča, da ni primerno, da bi bila ta oblika napredovanja (tj. napredovanje v naziv vrhovnega sodnika) mogoča za sodnike nižjih stopenj.⁴⁶ Položaj sodnika vrhovnega sodišča ni samo najbolj prestižen v hierarhiji sodstva, je predvsem najbolj odgovoren in strokovno najzahtevnejši. Predlagatelj se zato strinja, da naziv vrhovnega sodnika lahko pritiče le sodnikom najvišjega sodišča v državi. Izjemno napredovanje v višji naziv na istem sodniškem mestu se zato v predlogu ohranja kot možnost le za sodnike prve stopnje z omejitvijo, da lahko na ta način prvostopenjski sodnik doseže le naziv in prvi plačni razred višjega sodnika, s čimer se v največji meri spoštuje tudi princip, da mora biti enako delo enako plačano, a še vedno ohranja določen motivacijski moment prvostopenjskim sodnikom.

Najvišji dve stopnji sodnega sistema (sodniki višjih in vrhovnega sodišča) bi tako po predlaganem modelu poznali le eno obliko napredovanja, in sicer na položaj svetnika. Prvostopenjski (okrožni) sodniki bi po začetnem položaju sodnika začetnika imeli možnost napredovati na položaj izkušenega sodnika, nato svetnika in še izjemno v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu. Ponovno se določa možnost, da se izkušenega in potrjenega strokovnjaka ob izvolitvi na mesto okrožnega sodnika uvrsti direktno na položaj izkušenega sodnika, o čemer bo odločal sodni svet na predlog predsednika sodišča (tretji odstavek predlaganega 54. člena ZSS-1).

Navedeno bo zagotavljalo, da se bodo na sodniška mesta prijavljali tudi kandidati z več strokovnimi izkušnjami in ugledom. Bo pa tak sodnik, ki se ga ob izvolitvi iz utemeljenih razlogov uvrsti v plačni položaj izkušenega okrožnega sodnika, še naprej ohranil status sodnika začetnika glede ocenjevanja vsako leto prvih pet let.

d) Obvezno mentorstvo za sodnike začetnike

V predlogu zakona se krepijo določeni obstoječi mehanizmi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov in spremljanje dela sodnikov začetnikov ter uvaja institut obveznega mentorstva za sodnike začetnike.

Mentorstvo za sodnike začetnike je v slovenskem sodstvu sicer že uveljavljena praksa, ki jo je Vrhovno sodišče razvilo in institucionaliziralo v okviru projekta Izboljšanje kakovosti sodstva (projekt IKS).⁴⁷

- Mentorstvo je prostovoljna oblika pomoči novemu sodniku znotraj sodstva. Vsak novo izvoljeni sodnik v prvih dneh po nastopu sodniške funkcije prejme dopis z opisom orodij, ki jih ponuja projekt Izboljšanje kakovosti sodstva za nove sodnike (intranetna stran IKS z vodniki in opomniki, delavnice sodniških veščin, mentorstvo).
- Za mentorstvo se novi sodnik odloči prostovoljno; novi sodnik izbere mentorja s seznama; predsednik sodišča izda odločbo o mentorstvu.
- Mentor in sodnik izdelata kurikulum, po katerem mentorstvo poteka.

⁴⁶ Dopis Vrhovnega sodišča z dne 23. 4. 2021, št. Su 1231/2020.

⁴⁷ Letno poročilo Vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2020, str. 130.

- Mentor ima le svetovalno funkcijo in ne sme vplivati na odločitve sodnika, ki mu je določen kot mentor; mentorstvo ne vključuje niti svetovanja glede reševanja konkretnih sodnih zadev; Novi sodnik je glede reševanja posameznih sodnih zadev, ki so mu dodeljene v reševanje, neodvisen in v celoti sam odgovoren za svoje materialno ter procesno pravne odločitve.
- Vsebina mentoriranja se nanaša na veščine glede:
  - poznavanja in poslovanja s sodnim spisom;
  - organizacije dela sodnika (sodnikov delovnik; vrstni red reševanja zadev; prednostne in nujne zadeve; dopisi in vloge strank);
  - izvajanja glavnih obravnav in narokov (razpisovanje narokov; priprava na narok; vodenje naroka; snemanje narokov; videokonferenčno izvajanje narokov);
  - odnosa do strank in ostalih udeležencev (postopkovna pravičnost; obvladovanje stresnih situacij).
- Mentor po zaključku poda poročilo o poteku mentorstva, pri čemer v njem ne piše o znanju, veščinah in učinkovitosti sodnika mentoriranca.
- Sodniki mentorji izvajajo mentorstvo brez nagrade ali kakšne druge odmene poleg svojih rednih obveznosti.

V letu 2016 je bilo znotraj sodstva usposobljenih 107 izkušenih sodnikov prve in druge stopnje, ki izvajajo mentorstvo sodnikom začetnikom in sodnikom, ki menjajo področje sojenja. Od leta 2018 se je na ravni celotne države zaključilo 23 mentorstev novim sodnikom ali sodnikom, ki so menjali pravno področje sojenja.

Predlog zakona to rešitev, ki je v sodstvu že uveljavljena, dodatno utrjuje, s tem da se mentorstvo za sodnike začetnike določa kot ena od zakonskih obveznosti sodne uprave za zagotavljanje rednega in učinkovitega izvajanja sodne oblasti in s tem ko se tovrstna oblika podpore novim sodnikom v prvem letu službovanja določa kot obveznost z določenimi izjemami. Cilj navedene zakonodajne rešitve je jasen - izboljšanje kvalitete sojenja. Konkretno rešitve pa so:

- Institucionalni okvir zagotavljanja mentorstva novim sodnikom postane sodnoupravna dolžnost vrhovnega sodišča; Vrhovno sodišče bo s svojimi službami še naprej moralo zagotavljati, da bo novim sodnikom tovrstna oblika podpore zagotovljena.
- Mentorstvo postane obveznost za sodnike okrožnih in višjih sodišč v prvem letu službovanja.
  - Izjema bodo lahko kandidati, ki bodo na mesto okrožnega ali višjega sodnika izvoljeni na podlagi svojih večletnih zelo uspešnih izkušenj z delom v pravosodju; ki bodo izkazovali visok strokovni ugled; ali ki bodo morda pred časom že uspešno opravljali sodniško funkcijo. Za te kandidate bo sodni svet na predlog predsednika sodišča lahko odločil, da mentorstvo zanje ni obvezno.
- Za ostale sodnike, tiste ki na primer menjajo področje dela, bo mentorstvo še naprej prostovoljna oblika pomoči.
- Mentorja bosta določita predsednik matičnega sodišča in sodnik sporazumno z liste mentorjev, ki jo vodi vrhovno sodišče.
- Vloga mentorja ostaja svetovalna na področju pridobivanja veščin poslovanja s sodnim spisom; organizacije dela sodnika; izvajanja glavnih obravnav in narokov ter odnosa do strank in ostalih udeležencev. Mentor ne bo smel vplivati na odločitve sodnika mentoriranca ali mu svetovati glede reševanja konkretnih sodnih zadev. Novi sodnik bo glede reševanja posameznih sodnih zadev, ki mu bodo dodeljene v reševanje, neodvisen in v celoti sam odgovoren za svoje materialno ter procesno pravne odločitve.

e) Prenos pristojnosti glede sodnoupornih dodelitev sodnikov na Vrhovno sodišče

Dodelitev sodnika je institut, pri katerem se sodnik za določen čas napoti na delo na drugo sodišče, ki ni sodišče, pri katerem je bil izvoljen oziroma imenovan na sodniško mesto, ali na drug organ znotraj pravosodnega sistema (npr. ministrstvo, sodni svet, ustavno sodišče). Obstoječi normativni okvir pozna več oblik dodelitev sodnikov. Vsem je skupno, da se z njimi (med drugim) zagotavlja pretok znanja in izkušenj znotraj sodstva kot tudi širše v pravosodnem sistemu. Pomembna ločnica med njimi pa je položaj, ali dodeljeni sodnik v času trajanja dodelitve opravlja sodniško službo ali ne. Zakonska ureditev pozna štiri vrste, vsebinsko različnih oblik dodelitev sodnikov, s katerimi se zasledujejo še ožji cilji, in sicer:

- a) **Dodelitve sodnikov na višja in vrhovno sodišče**, ki med drugim opravljajo funkcijo mehanizma za izenačevanje obremenitev sodišč in pri katerih so dodeljeni sodniki lahko v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe (40. člen ZS v zvezi z 71. členom ZSS);
- b) **Dodelitve na druga sodišča**, katerih temeljni namen je prav tako izenačevanje obremenitev sodišč, vendar pri njih dodeljeni sodniki brez izjeme polno opravljajo sodniško službo na dodeljenem sodišču (dodelitve višjih sodnikov za sojenje na upravnem sodišču po 10. členu ZUS-1 v zvezi z 71. členom ZSS; dodelitve sodnikov v specializirane oddelke okrožnih sodišč za sojenje v zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj po 69.a členu ZSS; dodelitve sodnikov na drugo sodišče istega ali nižjega položaja brez privolitve po 67. in 67.a členu ZSS);
- c) **Dodelitve v sodnoupornih struktura vrhovnega sodišča**, ki so odraz t. i. sodne samouprave in pri katerih dodeljeni sodniki opravljajo strokovno-organizacijske naloge znotraj sodstva (generalni sekretar Vrhovnega sodišča – 40. člen ZS; dodelitve sodnikov v strokovne službe vrhovnega sodišča za izvedbo določenih organizacijskih projektov - 71. člen ZSS). Pri teh dodelitvah so dodeljeni sodniki lahko v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe; in
- d) **Dodelitve izven sodstva v druge pravosodne organe**, katerih cilj je prvenstveno v prenašanju strokovnega znanja s sodstva na pravni sistem kot celoto in njegov razvoj in obratno (direktor Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje; vodja Službe za nadzor organizacije poslovanja na Ministrstvu za pravosodje; dodelitve sodnikov na Ministrstvo za pravosodje za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog; dodelitve sodnikov na ustavno sodišče; generalni sekretar in dodeljeni sodniki v strokovni službi sodnega sveta). Sodnikom, ki so dodeljeni na ustavno sodišče ali na ministrstvo ter na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta, pravice in obveznosti iz sodniške službe mirujejo v času dodelitve; drugi sodniki, dodeljeni v strokovno službo sodnega sveta, pa so lahko za ta čas v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe.

Za določene oblike dodelitev je v zakonu in drugih splošnih aktih (Poslovník sodnega sveta) določeno, da lahko naloge, za katere se dodelitev izvede, opravlja le sodnik. Smisel tovrstne zahteve je odraz načela, da mora imeti sodstvo, zaradi zagotavljanja principa neodvisnosti, pri zadevah, ki se tičejo upravljanja sodišč ter položaja sodnikov, pomembno vlogo. Gre za naloge direktorja Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje (šesti odstavek 74.a člena ZS); vodje Službe za nadzor (osmi odstavek 65.a člena ZS); generalnega sekretarja sodnega sveta (prvi odstavek 4. člena ZSSve); tajnika disciplinskih organov pri sodnem svetu (drugi odstavek 16. člena Poslovníka Sodnega sveta) in tajnika Komisije za etiko in integriteto pri sodnem svetu (drugi odstavek 13. člena Poslovníka sodnega sveta). ZSSve ob tem še določa, da mora imeti generalni sekretar sodnega sveta najmanj naziv okrožni sodnik. Pri drugih tovrstnih oblikah dodelitev te omejitve ni in se lahko dodelijo tudi sodniki z nazivom okrajni sodnik.

O vseh dodelitvah, z izjemo dodelitev brez privolitve na drugo sodišče istega ali nižjega položaja po 67. in 67.a členu ZSS, odloča sodni svet. O dodelitvah sodnikov brez njihove privolitve na drugo sodišče istega ali nižjega položaja po 67. in 67.a členu ZSS odloča predsednik vrhovnega sodišča (68. člen in drugi odstavek 67.a člena ZSS).

Institut dodelitve nadalje krovno opredeljuje tretji odstavek 4. člena ZSS, ki določa, da je sodnik lahko le s svojo pisno privolitvijo trajno premeščen na drugo sodišče ali drug organ (premostitev) ali začasno dodeljen na drugo sodišče ali drug organ (dodelitev). Iz citirane zakonske določbe izhaja, da je institut dodeljevanja sodnikov po svoji naravi prvenstveno netrajen / začasen ukrep. ZSS tako določa, da se dodelitve po 67. in 67.a členu ZSS izvajajo za največ dve leti; dodelitve po 71. členu ZSS za največ tri leta; oboje z možnostjo podaljšanja ob privolitvi sodnika. Glede instituta dodelitve višjih sodnikov za sojenje na upravnem sodišču po 10. členu ZUS-1, zakon v petem odstavku 10. člena izrecno določa, da je lahko časovno neomejen, in podobno za institut dodelitve sodnikov z sojenje v specializirane oddelke okrožnih sodišč, glede katerega ZSS v drugem odstavku 69.b člena ZSS izrecno dopušča večkratno podaljševanje mandatnega obdobja dodelitve.

– Kronološki pregled instituta in njegovega izvajanja

Možnost dodeljevanja sodnikov je poznal že prvi ZSS iz leta 1994, ki je določal, da o dodelitvi sodnika odloča sodni svet (67. člen). Okrajni ali okrožni sodnik je bil lahko dodeljen na delo na vrhovno sodišče, o dodelitvi pa je odločil sodni svet na predlog predsednika vrhovnega sodišča po pisni privolitvi sodnika (68. člen). Sodnik je bil lahko največ za dobo šestih mesecev dodeljen opravljati sodniško službo na drugo sodišče, če je bilo to potrebno zaradi izjemno povečanega obsega dela tega sodišča ali zaradi drugih razlogov, ki so povzročili izreden zaostanek pri delu tega sodišča (69. člen). Sodnik je bil lahko za največ šest let dodeljen za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog na ministrstvo; v tem času so mu mirovale vse pravice in obveznosti iz sodniške službe; o dodelitvi je odločil sodni svet po sodnikovi pisni privolitvi (70. člen). Sodnik je bil lahko za največ pet let dodeljen v strokovno službo sodnega sveta, v tem času je bil v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe; o tem je odločil sodni svet po sodnikovi pisni privolitvi (71. člen).

Od sprejetja prvega ZSS je bil ta institut večkrat noveliran. Nazadnje z novelo ZSS-M leta 2015. Od trinajstih novel ZSS, se jih kar sedem nanaša tudi na institut dodelitve sodnika. Slednje kaže, da gre za »živ« institut. Iz pregleda zakonodajnih sprememb in razlogov zanje izhaja, da je bil institut dodelitve sodnikov najprej namenjen zlasti odpravi sodnih zaostankov in izenačevanju različnih obremenitev sodišč, kasneje lažjemu nadomeščanju odsotnih sodnikov, reševanju izrednega pripada zadev ali obravnavanju zadev v drugih utemeljenih primerih (npr. zagotavljanju pravice do sojenja v razumnem roku, reševanju pravno zelo zapletenih zadev), danes pa vedno bolj tudi pretoku izkušenj, ki jih sodnik pridobi med opravljanjem visoko zahtevnega strokovnega dela. Zlasti je to pomembno za zakonodajnopravno delo na Ministrstvu za pravosodje. Ministrstvo ima namreč tako kratkoročne kot dolgoročne potrebe po sodelovanju sodnikov pri pripravah predlogov za izboljšanje zakonodaje. Njihovo znanje in praktične izkušnje z uporabo in razlago prava je ključno za kvalitetno pripravo zakonodajnih predlogov, obenem pa z izmenjavo izkušenj zaposlenim prispevajo k boljšemu razumevanju sodstva. Vse večje potrebe po strokovnem znanju sodnikov zadnjih nekaj let izkazuje tudi sodni svet, pri katerem se je število dodeljenih sodnikov od sprejema ZSSve v letu 2017 s treh povečalo na skupno štiri sodnike v letih 2019 do 2022. Po sprejemu ZSSve je sodni svet v svojem poslovniku ocenil, da potrebuje na mestu tajnika disciplinskih organov in tajnika Komisije za etiko in integriteto sodnika. Edino ustavno sodišče v zadnjih letih ni izkazovalo potreb po dodeljevanju sodnikov.

Drug, pomemben razlog večine sprememb instituta dodelitve sodnikov pa je bilo rahljanje togosti časovnih okvirov posameznih vrst dodelitev, ki je bila značilna za prvotno ureditev iz leta 1994. Slednja je predpisovala relativno kratka obdobja dodelitev brez možnosti njihovega podaljševanja. Novele ZSS-C, ZSS-D, ZSS-F in ZSS-G so nato ena za drugo ta okvir rahljale z določanjem novih podlag za dodelitev sodnikov, podaljševanjem mandatnega obdobja posameznih vrst dodelitev in uvedbo možnosti podaljšanja dodelitev na podlagi privolitve sodnika. Vse z namenom, da bi se zagotovila večja mobilnost sodnikov glede na potrebe posameznih sodišč zaradi zagotavljanja učinkovitega izvrševanja ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Po podatkih sodnega sveta se je število dodeljenih sodnikov od leta 2018 gibalo med 23 v letu 2018 in 15 v letu 2022.⁴⁸

Tabela 2: Število dodeljenih sodnikov

Leto	Število dodeljenih sodnikov	Število vseh sodnikov ⁴⁹	Odstotek dodeljenih sodnikov v razmerju do števila vseh sodnikov
31. 12. 2018	23	891	2,6
31. 12. 2019	19	892	2,1
31. 12. 2020	20	892	2,2
31. 12. 2021	22	892	2,4
31. 12. 2022	15	878	1,7

Ugotoviti je mogoče, da so dodelitve sodnikov znotraj sodstva (tako za potrebe izenačevanja obremenitev sodišč kot za izvajanje sodne (samo)uprave) in širše v pravosodju potrebne. Glede na odstotek dodeljenih sodnikov, ki znaša le cca 2 % vseh sodnikov, pa tudi ni mogoče zaključiti, da bi se ta institut v praksi izvajal tako, da bi bila okrnjena temeljna funkcija sodstva, tj. zagotavljanje sodnega varstva. Deleži dodeljenih sodnikov po posameznih letih niso nerazumni, še zlasti, če se upošteva, da se z njimi zagotavlja različne potrebe znotraj pravosodnega sistema (izenačevanje obremenitev sodišč; prenos znanja; izvrševanje sodne (samo)uprave; sodelovanje sodnikov pri urejanju vprašanj, ki se tičejo položaja sodstva in sodnikov).

– Problematika instituta dodelitve in predlagane zakonodajne rešitve

Institut dodelitve sodnikov je bil v zadnjem času deležen kar nekaj razprav predvsem glede ustreznosti tega instituta z vidika časovnega trajanja kot tudi problema posledic, ko pride do kadrovskega izpada na sodišču, s katerega je posamezni sodnik dodeljen. Znotraj sodstva in v razmerju do sodnega sveta se je v zvezi s tem izpostavilo več (tudi) neenotnih pogledov.

– Pristojnost odločanja o dodelitvah v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča

V sodstvu (konkretno sodni upravi najvišje stopnje) so že vse od leta 2017, ko je ministrstvo začelo s pripravo prenove mreže sodišč in uvedbo enovitega sodnika, prisotne težnje po prenosu pristojnosti odločati o dodelitvah sodnikov v sodnoupjavne strukture po 71. členu ZSS s sodnega sveta na predsednika vrhovnega sodišča. Prvi delovni osnutki novel ZS in ZSS iz leta 2017 so na podlagi strokovnega usklajevanja v delovni skupini za pripravo nove sodniške zakonodaje že vsebovali tovrstno rešitev. Posebej aktualno pa je to vprašanje postalo, ko je sodni svet na 117. seji 10. maja 2018 in 2.

⁴⁸ Letno poročilo Sodnega sveta 2022, stran 41, tabela 14.

⁴⁹ Letna poročila Vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2018-2022.

seji 6. 9. 2018 sprejel restriktivno stališče, po katerem se lahko dodelitve sodnikov po 71. členu ZSS, tudi tiste, ki se izvajajo za potrebe sodnoupornih nalog, odobrijo le za en (3-letni) mandat; v primeru, ko je dodelitev odobrena zaradi izvedbe določenega projekta v navedenih organih, pa je možno praviloma enkratno podaljšanje mandata (tj. še za 3 leta), skupno torej največ za 6 let. Sodni svet namreč šteje, da je temeljna naloga sodnikov, da sodijo, in da predolga obdobja, ko sodnik zaradi izvrševanja drugih nalog ne sodi, lahko okrnijo njegove sposobnosti za učinkovito sojenje. Po sprejemu tega stališča se je v enem letu (tj. od 31. 12. 2018) število dodeljenih sodnikov nato zmanjšalo za 17,4 %, in sicer s 23 na 19.⁵⁰

Vrhovno sodišče je glede na sprejeto stališče in posledične (neugodne) odločitve sodnega sveta v zvezi z dodelitvami v sodnoupornne strukture ministrstvu 6. 3. 2019 (ponovno) predlagalo spremembo ZSS, tako da bi o dodelitvah sodnikov v sodnoupornne strukture odločalo vrhovno sodišče samo in ne sodni svet, varstvo sodniške neodvisnosti pa bi bilo tudi v teh primerih zagotovljeno pri sodnem svetu. Pri tem je opozorilo, da stališče sodnega sveta glede omejevanja števila zaporednih dodelitev ne upošteva specifičnih situacij posameznih dodelitev in potreb sodstva glede nemotenega izvajanja razvojnih projektov. Meni, da bi bilo zato smiselno drugače urediti dodeljevanje sodnikov na delo na posamezne projekte na vrhovnem sodišču, kajti v teh primerih ne gre za klasično dodelitev na sodni oddelek višjega sodišča, kjer sodnik še naprej opravlja sodniško delo v širšem pomenu besede, temveč za dodelitev na delo, ki sodi v področje sodne uprave, ki je v pristojnosti in za katero nosi odgovornost vrhovno sodišče. Vrhovno sodišče dodatno opozarja, da sodni svet po sedanjem normativnem in organizacijskem okviru nima neposrednega stika in uvida v konkretno izvajanje sodnoupornih nalog ter v potrebe organizacije dela sodišč in posledično tudi ne nosi odgovornosti za izvajanje sodnoupornih nalog.

Sodni svet je prenosu pristojnosti za odločanje o dodelitvah v sodnoupornne strukture na vrhovno sodišče nasprotoval in opozarja, da mu je ustavodajalec podelil odločilno vlogo pri kadrovanjih v sodstvu, s čimer je zagotovljeno, da se v sodstvu ne more kadrovati ne po političnih in ne po notranje korporativnih kriterijih, in da bi se s tem ustvarila dvojnost na področju instituta dodelitev, kar bi lahko predstavljalo grožnjo neodvisnosti sodnikom, s tem, ko bi jih postavilo v neenakopraven položaj glede subjekta, pristojnega za odločanje, kot glede kriterijev za presojo dolžine njihove potencialne dodelitve.⁵¹ Predsednik sodnega sveta je nadalje v srečanjih na ministrstvu še poudaril, da se morajo naloge sodne uprave zapolnjevati z drugimi kadri in ne s sodniki, katerih primarna naloga je, da sodijo.⁵²

Predlagatelj ocenjuje, da obstaja več argumentov v prid predlogu vrhovnega sodišča, zato se v predlogu zakona podaja *rešitev, po kateri bodo v bodoče dodelitve v sodnoupornne strukture v pristojnosti predsednika vrhovnega sodišča.*

Argument sodnega sveta, da se morajo naloge sodne uprave zapolnjevati z drugimi kadri in ne s sodniki, katerih primarna naloga je, da sodijo, in ki ga podpira tudi predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani, ki je z dodelitvami eno najbolj obremenjenih sodišč,⁵³ ima težo sam po sebi in mu ni mogoče oporekati. Vendar je na drugi strani treba upoštevati, da so sodniki s svojim znanjem potrebni tudi v sodni (samo)upravi. Le-te brez sodnikov ni mogoče imeti. Določen delež sodnikov je zato, kot poudarja vrhovno sodišče, poleg predsednikov in podpredsednikov sodišč nujen tudi na najvišji organizacijski ravni sodstva.

⁵⁰ Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 41.

⁵¹ Zapisnik 28. seje Sodnega sveta 17. 10. 2019, sklep št. 24: http://www.sodni-svet.si/doc/Zapisnik_28_seja_2019.pdf.

⁵² Zabeležka sestanka z dne 28. 11. 2020 na Ministrstvu za pravosodje.

⁵³ Dopis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 2. 10. 2019, št. Su 494/2019.

Kot izhaja iz letnih poročil vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč izvaja vrhovno sodišče s svojimi službami številne razvojne projekte za izboljšanje tako organizacije delovanja sodišč kot strokovnega dela sodnikov in dostopa javnosti do sodišč ter je pri tem zelo uspešno tudi v evropskem merilu, kar je posebej izpostavil v svojem letnem poročilu za 2019 tudi sodni svet.⁵⁴ Sodelovanje sodnikov pri tovrstnih projektih je za njihov uspeh ključnega pomena, kot poudarja vrhovno sodišče.

Statistični podatki o številu dodeljenih sodnikov v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča na 31. 12. v posameznem letu za zadnjih pet let (2016-2020)⁵⁵ na drugi strani kažejo, da je bilo v povprečju na vrhovno sodišče iz tega naslova na leto dodeljenih 9,8 sodnikov, kar predstavlja le en odstotek vseh sodnikov v državi (892 v letu 2020).

Tabela 3: Število dodeljenih sodnikov v sodnoupjavne strukture Vrhovnega sodišča 2016-2020

Področje dodelitve	2016	2017	2018	2019	2020
Evidenčni oddelek / Oddelek za spremljanje sodne prakse	2	2	2	1	1
Služba za upravljanje s projekti	7	7	6	7	6
Generalni sekretar	1	1	1	/	/
Drugi projekti	1	1	1	1	1
Skupaj	11	11	10	9	8
Odstotek od števila vseh sodnikov	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9

Za primerjavo ima sodni svet, ki je neprimerljivo manjši in manj kompleksen organ kot sodstvo,⁵⁶ že v normativnem okviru (ZSSve in Poslovnik Sodnega sveta) predvidene tri sodnike v svoji strokovni službi, ki morajo izvajati tudi organizacijske naloge za ustrezno delovanje posameznih delovnih teles organa (generalni sekretar ter tajnika disciplinskih organov in etične komisije), po podatkih Letnega poročila 2022, pa je imel v letu 2022 skupno dodeljene štiri sodnike.

Številke in navedena primerjava kažejo, da se zahteva, da se sodna uprava v prvi vrsti izvaja po drugih kadrih, ne sodnikih, v sodstvu spoštuje in se v tem pogledu sistem dodelitev ne izkrivlja. Obenem pa iz statističnih podatkov ministrstva o objavljenih javnih pozivih ne izhaja, da bi bile tudi same težnje sodstva (konkretno vrhovnega sodišča) po dodeljevanju sodnikov v sodnoupjavne strukture neskladne s temi izhodišči. Podatki ministrstva o razpisanih javnih pozivih za dodelitev sodnikov namreč kažejo, da je ministrstvo na podlagi predlogov vrhovnega sodišča v petih letih od 2016 do 2020 objavilo le 6 javnih pozivov za dodelitev sodnikov v sodnoupjavne strukture, kar znaša 23 % vseh razpisov. Za potrebe izenačevanja obremenitev sodišč je bilo v istem obdobju objavljenih 38,5 % vseh razpisov in enak delež za potrebe dodelitev zunaj sodstva (na ministrstvo in Sodni svet).

Tabela 4: Število javnih pozivov, razpisanih mest in prijav po področjih in posameznih organih dodelitve 2016-2020

Organ dodelitve	Število javnih pozivov	Število razpisanih mest	Število prijavljenih kandidatov
Specializirani oddelki	1	6	5
Višja sodišča	3	14	16

⁵⁴ Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 75-76.

⁵⁵ Dopis Vrhovnega sodišča z dne 16. 9. 2021, Su 1664/2019-138. Zaradi statistično konsistentnega pregleda so vzeti podatki o dodelitvah na zadnji dan v posameznem letu, tako da v tabeli niso upoštevane tudi dodelitve, ki so se iztekle med letom.

⁵⁶ Sodstvo sestavlja skupno 67 sodišč različnih stopenj splošne in specializiranih pristojnosti; v njem deluje 892 poklicnih sodnikov in 3.318 javnih uslužbencev (Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2020). Sodni svet je na drugi strani enovit organ s štirimi delovnimi telesi; ima 32 neprofesionalnih funkcionarjev vseh delovnih teles in 15 oseb v strokovni službi (Letno poročilo Sodnega sveta 2020).

Vrhovno sodišče - oddelki	6	6	8
Vrhovno sodišče – sodna uprava	6	7	13
Ministrstvo za pravosodje	5	9	13
Sodni svet	5	6	8
Skupno	26	48	63

Tabela 5: Procentualni pregled javnih pozivov za dodelitev sodnikov 2016-2020

	Organ dodelitve	Odstotek od skupnega števila javnih pozivov (26)	Odstotek od skupnega števila razpisanih mest (48)	Odstotek od skupnega števila prijavljenih kandidatov (63)
<i>Dodelitve za podporo sojenju oz. za sojenje</i>	Specializirani oddelki	3,8	12,5	7,9
	Višja sodišča	11,5	29	25,4
	Vrhovno sodišče - oddelki	23	12,5	12,7
		38,5	54	46
<i>Dodelitve sodna uprava</i>	Vrhovno sodišče – sodna uprava	23	14,6	20,6
		23	14,6	20,6
<i>Dodelitve širše v pravosodju</i>	Ministrstvo za pravosodje	19,2	18,8	20,6
	Sodni svet	19,2	12,5	12,7
		38,5	31,3	33,3

Glede nadaljnega argumenta sodnega sveta, da bi se s prenosom pristojnosti odločati o dodelitvah sodnikov v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča ustvarila dvojnost na področju instituta dodelitev, kar bi lahko predstavljalo grožnjo neodvisnosti sodnikov, je treba pojasniti, da ta dvojnost v veljavnem sistemu že obstaja. Za situacije, ki terjajo relativno hiter odziv in so zato izrazito upravljavske narave, ZSS namreč že sedaj predvideva, da o teh dodelitvah odloča predsednik vrhovnega sodišča in to celo brez privolitve sodnika in brez izvedenega javnega poziva (67. in 67.a člen ZSS). Gre za sodnoupjavni mehanizem, ki je bil v sistem uveden z novelo ZSS-D v letu 2002 in ki do sedaj ni sprožal pomislekov o ustavnosti ali primernosti. Nasprotno, sodni svet je nanj posebej opozoril v več letnih poročilih in priporočil, da ga sodstvo bolj aktivno izvaja.⁵⁷ Poraja se zato vprašanje, ali bi prenos pristojnosti dodeljevanja sodnikov v sodnoupjavne strukture ob njihovem soglasju res lahko predstavljal večjo grožnjo za neodvisnost sodnikov kot obstoječa mehanizma 67. in 67.a člena ZSS, katerih izvajanje sodni svet priporoča sodstvu.

Izrazito upravljavske narave pa so tudi odločitve o dodeljevanju sodnikov na vrhovno sodišče za izvajanje projektov, ki imajo cilj izboljševanje organizacije sodstva in izvajanja sodne oblasti. Sodniki, ki so dodeljeni v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča, sodijo v ožji krog sodelavcev predsednika vrhovnega sodišča, katerega naloga je skrb za realizacijo programa dela sodstva, razvoj sodne uprave in izboljševanje pogojev dela sodnikov na nivoju celotnega sodnega sistema. Smiselno je zato, da se

⁵⁷ Letno poročilo Sodnega sveta 2018, stran 63-64.
Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 78.
Letno poročilo Sodnega sveta 2020, stran 91.

predsedniku vrhovnega sodišča poveri pristojnost odločati o tem, s katerimi sodelavci bo poskušal realizirati svoj program. Kot to že sedaj velja za predsednike sodišč pri imenovanjih direktorjev sodišč (prvi odstavek veljavnega 61.b člena ZS) in vodij posameznih sodnih oddelkov sodišča (69. člen ZS).

Zlasti tudi zato, ker je treba upoštevati, kot opozarja vrhovno sodišče, da je v danem normativnem okviru skrb za redno izvrševanje sodne oblasti poverjena predsednikom sodišč (61. člen ZS), ki za to nosijo tudi odgovornost, sodni svet pa na drugi strani nima neposrednega kontakta z dnevnim poslovanjem sodišč, saj so njegove pristojnosti z vidika sodne uprave osredotočene predvsem na izvajanje »nadzorne« funkcije.

Ustavodajalec je sodnemu svetu podelil odločilno vlogo pri kadrovanjih v sodstvu le glede imenovanj in razrešitev sodnikov. Vsa ostala pooblastila so mu dana v zakonu, ki skuša pooblastila in odgovornost sodnega sveta v razmerju do sodne uprave uravnotežiti na način, da je zagotovljeno učinkovito upravljanje sodišč.

Glavni dve pristojnosti sodnega sveta, ki zagotavljata, da se v sodstvu ne more kadrovati po političnih ali notranje korporativnih kriterijih sta izbira kandidatov za prosta sodniška mesta (130. člen Ustave) ter imenovanje in razreševanje predsednikov prvostopenjskih in drugostopenjskih sodišč (drugi odstavek 62.a člena in peti odstavek 64. člena ZS).

Dodelitve v sodnouppravne strukture so, kot opozarja vrhovno sodišče, vsebinsko drugačne. Po svoji naravi predstavljajo taki sodniki del »upravljske ekipe« vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, ki mora z njim sodelovati pri izvedbi programa dela sodstva, na podlagi katerega je predsednik imenovan s strani državnega zbora. Tovrstne dodelitve, ki so vedno tudi mandatno omejene (max tri leta ali manj), so prav zaradi tega vezane tudi na 6-letni mandat vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, kar zagotavlja, da se v tem pogledu v sodstvu dolgoročno ne more kadrovati po korporativnih kriterijih, temveč na podlagi presoje vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, s katerimi osebami bo najuspešnejše lahko izvedel svoj program dela. Novo imenovani predsednik namreč lahko ob izteku mandata dodelitve sodniku bodisi predlaga njegovo podaljšanje ali pa ne in na ta način učinkovito vpliva na to. Obenem pa ima že sedaj tudi možnost predlagati predčasno prenehanje oziroma skrajšanje dodelitve (70.a člen ZSS).

Časovna dimenzija dodelitev oziroma njihovo trajanje

Vse oblike dodelitev so v veljavni zakonodaji časovno omejene, z možnostjo ponavljanja mandata ob soglasju sodnika. Kot rečeno, je sodni svet glede dodelitev po 71. členu ZSS sprejel restriktivno stališče o možnem trajanju le-teh, ki lahko trajajo (*ne glede na vrsto in naravo*) max 6 let. V praksi se je namreč dogajalo, da so se prav dodelitve v sodnouppravne strukture po tem členu v nekaterih primerih izvajale kot dolgotrajna rešitev, sodni svet pa šteje, da je primarna naloga sodnika, da sodi. Vrhovno sodišče na drugi strani opozarja, da navedeno stališče sodnega sveta ne upošteva specifičnih situacij posameznih dodelitev, ki so vezane na izvajanje organizacijskih projektov.

Glede predlogov, da bi se trajanje posameznih vrst dodelitev v ZSS še bolj določno opredelilo, je treba pojasniti, da z zakonom ni mogoče vnaprej predvideti in urediti vseh možnih bodočih upravljskih situacij, ki generirajo potrebo po dodeljevanju sodnikov. Ravno zato je zakonodajalec prvotni togi okvir posameznih vrst dodelitev z več zaporednimi novelami razrahljal in omogočil, da se le-te lahko izvajajo v časovnem in vsebinskem okviru, ki ga zahtevajo potrebe. Prvotna ureditev iz leta 1994 je namreč predpisovala relativno kratka obdobja dodelitev brez možnosti njihovega podaljševanja. Novele ZSS-C, ZSS-D, ZSS-F in ZSS-G so nato ena za drugo ta okvir rahljale z določanjem novih podlag za dodelitev sodnikov, podaljševanjem mandatnega obdobja posameznih vrst dodelitev in uvedbo možnosti

podaljšanja dodelitev na podlagi privolitve sodnika. Vse z namenom, da bi se zagotovila večja mobilnost sodnikov glede na potrebe posameznih sodišč zaradi zagotavljanja učinkovitega izvrševanja ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Trenutni normativni okvir, ki za vse vrste dodelitev (razen dodelitve po 10. členu ZUS-1) določa omejeno mandatno obdobje z možnostjo ponovitve s soglasjem sodnika, zato daje pristojnim organom (sodnemu svetu in predsedniku vrhovnega sodišča) razumen manevrski prostor, da se ta institut izvaja v skladu s temeljnim poslanstvom sodstva, to pa je redno, strokovno in učinkovito izvrševanje sodne oblasti. Ne sodstvo in ne sodni svet pa nista konkretizirala, kako bi se časovna dimenzija posameznih vrst dodelitev lahko oziroma morala v zakonu še bolj natančno opredeliti/zamejiti, ne da bi se pri tem spregledalo situacij, ki bi zaradi potreb rednega izvrševanja sodne oblasti terjale bolj fleksibilno ureditev.

Sodstvo je eden večjih javnih sistemov v državi, ki ima zelo različna delovna področja, ki zahtevajo različne upravljavske in vsebinske prijeme (določena področja sojenja so izrazito strokovne narave; druga bolj operativne, saj zagotavljajo nemoteno delovanje nacionalnega trga in osebnih razmerij državljanov). Sodstvo sestavlja skupno 67 sodišč različnih stopenj splošne in specializiranih pristojnosti; v njem deluje 878 poklicnih sodnikov in 3.292 javnih uslužbencev. Razvojni projekti, ki v tako velikih in raznovrstnih sistemih zagotavljajo dvig kakovosti delovanja in stabilen pozitiven razvoj, terjajo večjo kontinuiteto pri vodenju ter izgradnji in nadgradnji praktičnega znanja, kako doseči to (t. i. know-how). Vrhovno sodišče v zvezi s tem zato tehtno zastavlja vprašanje, ali ne bi bilo iz tega razloga mogoče upravičiti, da se sodnouppravne dodelitve sodnikov za potrebe izvajanja in razvijanja sodnoupavnih projektov za podporo sojenju za razliko od drugih vrst dodelitev v določenih primerih izvajajo tudi na bolj dolgoročni ravni, če to terjajo potrebe delovnega procesa in če tako oceni vsakokratni predsednik vrhovnega sodišča.

Sodni svet na to odgovarja, da je temeljna naloga sodnika, da sodi in da predolga obdobja, ko sodnik ne sodi, lahko okrnejo njegove sposobnosti za sojenje. Navedeno stališče ne potrebuje utemeljitve in mu ni mogoče oporekati. Treba pa je upoštevati, da zahteva, da mora sodnik soditi, ni cilj sam po sebi, temveč je le sredstvo za doseg končnega cilja, to pa je neodvisno, odgovorno, strokovno in učinkovito izvajanje sodne oblasti na nivoju celotne države. Za slednje pa je, kot poudarja vrhovno sodišče, enako pomembna tudi učinkovita sodna (samo)uprava, ki je brez določenega deleža sodnikov ni mogoče izvajati. Oba vidika (sojenje in sodno (samo)upravljanje) sta torej enako potrebna za končni cilj.

Pri tem je nadalje treba upoštevati, da nimajo vsi sodnikov enako razvitih organizacijskih sposobnosti in da tako kot sojenje, v katerem se čedalje bolj uveljavlja specializacija po posameznih pravnih področjih, tudi razvojni projekti potrebujejo določeno konstanto, da se sodstvo lahko izpopolnjuje in ohranja stabilnost. Izpostavljeni statistični podatki o dodelitvah v sodnoupravne strukture pa obenem ne kažejo na to, da bi se funkcija sojenja zaradi sodnoupavnih dodelitev z vidika sodstva kot celote v praksi krnila, saj le-te predstavljajo zgolj 1,2 % vseh sodnikov na nivoju države.

V predlogu zakona se zato časovne meje posameznih vrst dodelitev (bistveno) ne spreminjajo. Ker je dodelitev na specializiran oddelek mogoča le s privolitvijo sodnika, je smiselno, da se trajanje le-te poenoti z ostalimi (prostovoljnimi) dodelitvami, ki trajajo tri leta. Dodatno je to smiselno tudi zato, ker se na tem oddelku obravnavajo težje kazenske zadeve, ki praviloma terjajo daljši čas reševanja. Nasprotno se pri dodelitvah, ki se izvajajo zaradi potreb sodne uprave po zagotavljanju rednega izvrševanja sodne oblasti, najdaljši čas trajanja dodelitve ohranja dve leti, saj gre za dodelitve, ki se lahko izvajajo tudi brez privolitve sodnika, s čimer se varuje neodvisnost sodnika. Pri dodelitvah sodnikov na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta in generalnega sekretarja vrhovnega sodišča se sedanji triletni mandat podaljšuje na pet let. Tako pri dodelitvi sodnika na mesto generalnega sekretarja vrhovnega sodišča kot pri dodelitvi sodnika na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta gre namreč v prvi vrsti za

upravljaljske naloge, ki obenem potrebujejo tudi dobro poznavanje sodnega in pravosodnega sistema ter visoke pravne kvalifikacije, iz česar sledi dvoje, in sicer, da je koristno, da je na teh mestih sodnik in da je pri tovrstnih nalogah kontinuiteta v organizacijskem smislu pomemben element za stabilen razvoj organa. 5-letno mandatno obdobje za obe primerljivi mesti se izbere zato, da se sinhronizira s petletnim mandatnim obdobjem, ki bo veljal za generalnega sekretarja vrhovnega sodišča, če ne bo dodeljeni sodnik, in ki velja za direktorje ostalih sodišč.

Problematika kadrovskega izpada na matičnem sodišču

Predsedniki matičnih sodišč, s katerih prihajajo kandidati za potencialne dodelitve, opozarjajo na težave, ki jih odhodi sodnikov povzročijo pri delovanju sodišča. Zlasti je ta problematika izstopajoča na obeh največjih prvostopenjskih sodiščih Okrožnem sodišču v Ljubljani in Okrajnem sodišču v Ljubljani, s katerih prihaja največ dodeljenih sodnikov.

Sodni svet je v zvezi s tem na 2. seji 6. 9. 2018 opravil razpravo o obstoječih zakonskih možnosti izenačevanja obremenitev posameznih sodišč in sprejel naslednje obrazloženo stališče in priporočila:⁵⁸ »Sodni svet meni, da ni ustrezno, da se institut dodeljevanja sodnikov v praksi izvaja tako, da se zaradi reševanja težav enega sodišča oziroma reševanja potreb drugega organa povzroči težave pri učinkovitem izvajanju sodne oblasti sodišču, s katerega je sodnik dodeljen. Sodni svet meni, da bi bilo smotno, da se že v začetku, ko predstojnik sodišča naslovi na ministrstvo prošnjo za objavo poziva za dodelitev sodnikov, temeljito premisli, ali se težave oziroma potrebe tega sodišča res lahko rešujejo le z dodelitvijo sodnikov po 71. členu ZSS in ali ne bi bilo učinkovito izvrševanje sodne oblasti mogoče zagotoviti z drugimi zakonskimi mehanizmi za izenačevanje obremenitev sodišč, kot so npr. institut letečih spisov – 105a. člen ZS; premeščanje sodnikov znotraj posameznega okrožja – 36. člen ZS in četrti in peti odstavek 71. člena ZS; razpis prostega sodniškega mesta za sodnika, ki je takoj po izvolitvi dodeljen na organ, za katerega je dan javni poziv – 71a. člen ZSS; povečanje sistematizacije in odobritev dodatnih zaposlitev ter dodatna finančna sredstva – 60. člen ZS. Ter predlaga, da se v sklopu premisleka, ali je javni poziv za dodelitev res edina možna rešitev za potrebe organa, kamor naj bi se sodniki dodelili, predhodno pridobi mnenje Sodnega sveta in da se v vsakokratnem javnem pozivu opredeli, za opravljanje katerih nalog in za kakšen čas bo posamezna dodelitev sodnika potrebna.«

Stališče Sodnega sveta, da bi se moralo zagotoviti, da se že na začetku temeljito premisi, ali je dodelitev sodnika res edini način za zagotovitev določenih potreb znotraj sodstva, predlagatelj v predlogu zakona izpeljuje s tem, da se kot novost določa, da bo moral biti predlog predstojnika organa za razpis javnega poziva za dodelitev sodnikov obrazložen.

Ni pa predlagatelj v predlogu sledil ideji, da bi se pred samo objavo poziva pridobilo predhodno mnenje sodnega sveta. Trenutna ureditev ministrstvu ne daje možnosti odločanja, ali bo javni poziv za dodelitev na predlog predstojnika organa razpisalo ali ne. ZSS namreč v tretjem odstavku 69.a člena in drugem odstavku 71. člena določa, da ministrstvo poziv objavi v 15 dneh od prejema predloga predstojnika organa. Smisel te ureditve je v spoštovanju medsebojnih razmerij med ključnimi akterji pravosodnega sistema in zaščiti avtonomije vseh organov, ki lahko predlagajo dodelitev sodnikov (sodstvo; sodni svet; ministrstvo in ustavno sodišče). Kajti eden od pomembnih elementov avtonomije organa je tudi možnost samostojno voditi lastno kadrovsko politiko. Vsak od naštetih akterjev mora zato imeti možnost samostojno oceniti, kdaj so za potrebe nemotenega delovanja organa podani razlogi za dodelitev sodnika. Pridobivanje predhodnega mnenja bi nasprotno nujno impliciralo položaj, ko bi bilo o objavi razpisa treba odločiti. Glede na (ustavni) položaj in avtoriteto, ki jo v sistemu delitve oblasti zaradi spoštovanja vladavine prava morajo uživati vsi navedeni akterji, pa bi lahko bilo sporno, če bi ministrstvo

⁵⁸ Dopis Sodnega sveta z dne 17. 9. 2018, št. Su 438/2018-4.

(izvršilna veja oblasti) lahko presoja, ali bo predlogu predsednika sodnega sveta, predsednika ustavnega sodišča ali predsednika vrhovnega sodišča za dodelitev sodnikov ugodilo ali ne.

Konkretne težave sodišč z območja Višjega sodišča v Ljubljani, ki jih povzročajo dodelitve sodnikov, bo zato morala bolj aktivno reševati sodna uprava sama v okviru priprave kadrovskih načrtov in mehanizmov, ki zagotavljajo mobilnost sodnikov in spisov.

Ostala jamstva za preprečevanje izkrivljanj instituta dodelitev

Z vidika zagotavljanja ustreznih in zadostnih jamstev, ki bodo učinkovito preprečevala morebitna izkrivljanja tega instituta, zlasti v primeru sodnoupavnih dodelitev, za katere se predlaga prenos pristojnosti na predsednika vrhovnega sodišča, se v predlogu zakona poleg podaje obrazloženega predloga za razpis prostega mesta za dodelitev sodnika *kot novost določa še, da se bodo morala tudi podaljšanja dodelitev izvajati v konkurenčnih kandidacijskih postopkih prek javnih pozivov*, pri čemer bo moral, kot predlaga sodni svet, *predstojnik organa vsaj tri mesece pred iztekom mandata dodelitve konkretnemu sodniku ministrstvu predlagati objavo novega javnega poziva*.

V praksi so se namreč podaljšanja dodelitev po izteku mandatov do sedaj izvajala zgolj na podlagi predloga predstojnika organa sodnemu svetu, brez javnega poziva, s čimer se je onemogočalo enakopravno kandidiranje vsem potencialno zainteresiranim sodnikom. Po novem bo moral predstojnik organa določen čas pred iztekom mandata dodelitve konkretnemu sodniku ministrstvu predlagati objavo novega javnega poziva. Ta predlog bo moral biti obrazložen; na javni poziv se bodo lahko prijaviли vsi zainteresirani sodniki, ki bodo izpolnjevali razpisne pogoje; nato pa se bo opravila izbira med prijavljenimi kandidati in odločilo bodisi o podaljšanju dodelitve že dodeljenemu sodniku ali o dodelitvi novega sodnika na razpisano mesto bodisi predlog za dodelitev zavrnilo.

Odprt kandidacijski postopek v primeru podaljševanja dodelitev bo jamstvo pred morebitnimi zlorabami tega instituta zagotavljal tudi s pravnim varstvom zoper odločitve o izbiri, in sicer *zoper odločitve predsednika vrhovnega sodišča v primeru sodnoupavnih dodelitev s pritožbo na sodni svet*; zoper odločitve sodnega sveta pa s tožbo v upravnem sporu pred vrhovnim sodiščem.

Pomemben vzvod za preprečevanje zlorab v primeru sodnoupavnih dodelitev sodnikov pa bo še naprej predstavljala tudi pristojnost sodnega sveta nadzorovati izvrševanje sodne uprave in prenos pristojnosti imenovanja in razreševanja predsednika vrhovnega sodišča na sodni svet. Prenos pristojnosti glede sodno upravnih dodelitev namreč krepi odgovornost sodnega sveta za nadzor izvajanja sodne uprave. Če bo sodni svet ugotovil, da se institut dodelitve na vrhovnem sodišču izvaja na način, da krni neodvisnost sodnikov (s tem, ko se npr. brez utemeljeno izkazanih potreb in razlogov razpisuje javne pozive za dodelitev sodnikov v sodnoupjavne strukture ali se sodnike »zadržuje« na nalogah, ki ne predstavljajo sojenja - četudi ob njihovem soglasju), bo lahko to uveljavljal v svojih mnenjih v postopkih morebitnih ponovnih kandidatur ali razrešitev.

f) Prenova določb o prenehanju sodniške funkcije

Veljavni ZSS je temeljil na dvotirnosti prenehanja sodniške funkcije in službe. Sodniku v primerih, ki jih zakon taksativno našteva, preneha sodniška funkcija po samem zakonu (prvi odstavek 74. člena ZSS). Ob upokojitvi pa sodniku funkcija ne preneha, temveč mu preneha samo sodniška služba (drugi odstavek 74. člena ZSS). Navedena rešitev je bila v ZSS vnesena z novelama ZSS-G in ZSS-H zaradi potreb izvajanja programa Lukenda in odprave sodnih zaostankov, s tem da se je omogočila reaktivacija upokojenih sodnikov *za sojenje in za opravljanje sodnoupavnih nalog*. Veljavna ureditev je tako

dopuščala, da je sodnik, ki se je že upokojil, na podlagi pogodbe s predsednikom sodišča in po predhodnem soglasju predsednika vrhovnega sodišča (76.a člen ZSS):

1. do izteka leta, v katerem je dopolnil starost 70 let, lahko opravljal sodniško službo na sodišču enakega ali nižjega položaja; ter
2. tudi po 70. letu izvajal sodnouppravne naloge (prvenstveno službene nadzore in druge naloge) in/ali vodil službo za nadzor organizacije poslovanja sodišč pri ministrstvu za pravosodje.

Obseg sojenja in sodnoupavnih nalog ter plačilo za tako delo se je določilo v pogodbi s predsednikom sodišča.

Namen te ureditve je bil, kot rečeno, pospešiti proces odprave sodnih zaostankov, s tem ko se izkušene in uveljavljene sodnike ponovno reaktivira pri sojenju. Obenem se je z njo skušalo zasledovati cilj, da se z reaktivacijo upokojenih sodnikov na področju sodnoupavnih nalog razbremeni sodnike, ki poleg funkcije sojenja opravljajo službene nadzore ali naloge sodne uprave, in se jim na ta način omogoči njihovo prioriteto zadolžitev - sojenje, s čimer se še dodatno prispeva k zmanjševanju oziroma k odpravi sodnih zaostankov. Po podatkih vrhovnega sodišča se je v obdobju od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 izdalo 14 odločb o dovolitvi opravljanja sodniške službe, povprečno dvema sodnikoma na leto, pri čemer je trajalo sodelovanje posameznega upokojenega sodnika v povprečju dve leti. Po mnenju vrhovnega sodišča je ta možnost zagotovila kontinuirano reševanje sodnih zadev, saj izpraznjenih mest ni mogoče zapolniti dovolj hitro.

Ustavno sodišče je z odločbo U-I-159/19-20 z dne 23. 2. 2023 ugotovilo, da sta drugi odstavek 74. člena in 76.a člen ZSS v neskladju z Ustavo, ter zakonodajalcu naložilo, da ugotovljeno neskladje odpravi v roku šestih mesecev od objave odločbe, 76.a člen ZSS pa razveljavilo. Pojasnilo je, da Ustava od zakonodajalca zahteva, da uredi najvišjo starost, pri kateri sodniška funkcija preneha, če se sodnik pred tem ne upokoji. Zato je zakonska ureditev, ki upokojenim sodnikom kljub temu, da v skladu z drugim odstavkom 129. člena Ustave upokojitev pomeni prenehanje sodniške funkcije, omogoča, da do 70. leta starosti sodijo oziroma izvajajo sodno oblast, v neskladju z drugim odstavkom 129. člena Ustave. Zakonska ureditev, ki omogoča, da upokojeni sodniki brez starostne omejitve opravljajo službeni nadzor sodnikovega dela, izvršujejo naloge sodne uprave in kot dodeljeni sodniki vodijo službo za nadzor organizacije poslovanja pri ministrstvu za pravosodje, pa v neskladju z načelom neodvisnosti sodnikov iz 125. člena Ustave.

Predlog zakona tako za odpravo ugotovljene neustavnosti uvaja rešitev, po kateri se ponovno uvaja enovit sistem prenehanja sodniške funkcije, kot je bil v veljavi do sprejema novele ZSS-H.

Dodatno se predlaga še:

- črtanje 5. točke prvega odstavka veljavnega 74. člena ZSS, ki določa, da sodniku po zakonu preneha funkcija tudi, če se odpravi sodišče in sodniku ni mogoče zagotoviti, da nadaljuje z opravljanjem sodniške službe v drugem sodišču;
- pri razlogu prenehanja sodniške funkcije zaradi izdane negativne ocene pa se določi, da ta razlog nastopi (še) s pravnomočnostjo odločbe sodnega sveta o potrditve negativne ocene.

Črtanje 5. točke (odprava sodišča) se predvideva že od vsega začetka priprave nove sodniške zakonodaje, saj gre za razlog, ki za razliko od drugih ni v sferi sodnika samega in je zato vprašljivo, ali je v skladu z ustavno določbo o trajnosti sodniškega mandata in načela delitve oblasti.

Če iz ocene sodniške službe izhaja, da sodnik ne ustreza sodniški službi, mu po določilu sedanjega tretjega odstavka 74. člena ZSS preneha sodniška funkcija z dnem, ko sodni svet potrdi oceno. Razumevanje te določbe se je dolgo časa izvajalo tako, da je sodniška funkcija sodnikom v teh primerih preneha z dnem seje sodnega sveta.⁵⁹ V praksi se je to izkazalo za problematično, saj so se posamezni sodniki, ki jim je po tej določbi prenehal funkcija že dnem seje sodnega sveta, ne da bi se počakalo na pravnomočnost te odločitve, soočali s konkretnimi življenjskimi problemi, povezanimi z negotovostjo glede izgube zaposlitve. Sodniku, ki mu je bila negativna ocena potrjena, so z dnem seje sodnega sveta oziroma najkasneje z dnem vročitve odločbe sodnega sveta, vsekakor pa še pred pravnomočnostjo te odločbe, prenehale tudi delovnopravne pravice in z njim povezane pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja. V primeru, da je bil nato sodnik v upravnem sporu uspešen s tožbo zoper odločbo sodnega sveta o potrditvi negativne ocene, mu je bil predsednik sodišča dolžan te pravice ponovno vzpostaviti, sodni svet pa je ponovno odločal o potrditvi ocene. V nekaj primerih je do takšnega, za sodnika negotovega stanja prišlo večkrat, saj je sodnik v upravnem sporu zoper odločitev Sodnega sveta uspel večkrat. Sodni svet je zato na 112. seji 1. 2. 2018 v konkretnem primeru svojo odločitev o vnovični potrditvi negativne ocene dopolnil z izrecno ugotovitvijo, da imenovanemu sodniku preneha sodniška funkcija z dnem pravnomočnosti te odločbe.⁶⁰ V izogib različnim interpretacijam te določbe in zaradi zagotovitve ustreznega varstva sodnika in njegove neodvisnosti v teh primerih, se v predlogu posebej dodaja, da razlog prenehanja sodniške službe zaradi izdane negativne ocene nastopi z dnem, ko postane odločitev sodnega sveta o potrditvi ocene pravnomočna.

g) Disciplinska odgovornost sodnikov

1. Disciplinska odgovornost in disciplinski postopek – dilema, kje urejati ti dve področji

Kot rečeno, je dosedanji razvoj sodniške zakonodaje, skupaj s sprejemom Zakona o sodnem svetu v letu 2017, prinesel potrebo po redefiniciji in prenovi tudi področja disciplinske odgovornosti sodnikov. Praksa opozarja, da sta sprememb potrebna tako materialnopravni vidik (tj. vprašanje disciplinske odgovornosti sodnikov) kot procesni vidik tega področja (tj. ureditev disciplinskega postopka).

Do sprejema ZSSve v letu 2017 sta bila oba vidika urejena v VII. poglavju ZSS. Ker se je vodilna vloga pri vodenju disciplinskih postopkov s sprejemom ZSSve prenesla s sodstva na sodni svet, so se v ZSSve prenesle tudi določbe, ki urejajo disciplinske organe in disciplinski postopek. ZSS pa še naprej ureja materialne določbe glede disciplinske odgovornosti sodnikov, disciplinske sankcije in vprašanje zastaranja. Sodni svet je predlagal, da se ob prenovi sodniške zakonodaje materialne in procesne določbe s področja disciplinske odgovornosti sodnikov umestijo v isti zakon, in sicer ZSSve.

Temu predlogu se v predlogu zakona ne sledi. Predlagatelj namreč ocenjuje, da obstaja z vidika nomotehnik (zahteve po jasnosti in preglednosti predpisov) več argumentov, ki govorijo v prid obstoječi ureditvi, po kateri so materialnopravna določila s področja disciplinske odgovornosti sodnikov umeščena v ZSS, procesna (disciplinski postopek in imenovanje disciplinskih organov) pa v ZSSve. ZSS je namreč sistemski zakon o položaju, pravicah in obveznosti sodnikov. Gre za zakon, ki vsebinsko opredeljuje in uokvirja položaj sodnikov. Z vidika jasnosti in razumljivosti položaja sodnikov, kaj sodniki smejo, morajo oziroma česa ne, je zato smiselno, da so določbe, ki vsebinsko opredeljujejo pravice in dolžnosti sodnikov, združene v enem zakonu. Tudi določbe o disciplinski odgovornosti sodnikov imajo materialnopravno naravo; vsebinsko dodatno opredeljujejo položaj in dolžnosti sodnikov in pojasnjujejo,

⁵⁹ To izhaja iz naslednjih sodb Vrhovnega sodišča, št. X Ips 118/2015 z dne 11. 1. 2017; X Ips 270/2007 z dne 27. 7. 2010, I Up 660/2003 z dne 12. 4. 2006; pa tudi npr. sodbe Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 242/2015 z dne 17. 12. 2015.

⁶⁰ Zapisnik 112. seje Sodnega sveta z dne 1. 2. 2018, sklep številka 12: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Zapisnik_112_seje.pdf.

kaj javnost lahko pričakuje od sodnikov in kdaj lahko sodniki pričakujejo, da bo uveljavljana njihova disciplinska odgovornost, če bodo kršili sodniške dolžnosti in profesionalne standarde. So torej vsebinsko neposredno povezane z določbami o pravicah in obveznostih sodnikov v ZSS, saj je disciplinska odgovornost sodnikov vezana na njihove dolžnosti.

ZSSve na drugi strani ureja položaj, organizacijo in delo sodnega sveta. V ZSSve je bila zato v celoti prenesena le zakonska materija iz ZS, ki je določal organizacijo in poslovanje sodnega sveta, medtem ko je večina določb ZSS, povezanih s sodnim svetom, še naprej ostala v ZSS. Gre za določbe, ki natančneje (vsebinsko) urejajo naloge sodnega sveta glede kadrovskih vprašanj v zvezi s sodniki.

ZSSve tako ureja položaj vseh delovnih teles sodnega sveta in njihovo poslovanje. Ker so disciplinski organi s sprejemom ZSSve postali eno izmed delovnih teles sodnega sveta, je nomotehnično edino pravilno, da se vprašanja konstituiranja disciplinskih organov in njihovega poslovanja (to pa pomeni tudi sam disciplinski postopek) urejajo v ZSSve, kot to velja za sodni svet (II., III. in V. poglavje ZSSve), komisijo za etiko in integriteto pri sodnem svetu (četrti odstavek 49. člena in 52. člen ZSSve) ter volilno komisijo pri sodnem svetu (22. člen ZSSve). Določbe o disciplinski odgovornosti sodnikov pa ostajajo umeščene v ZSS, ki ureja položaj sodnikov.

Tudi sicer pa je urejanje materialnopravnih in procesnih vprašanj v različnih zakonih nomotehnično uveljavljena metoda. Vprašanja v zvezi z disciplinsko odgovornostjo sodnikov so zato naslovljena v predlogu predmetnega zakona, vprašanja, povezana z disciplinskim postopkom, pa bodo naslovljena v predlogu sprememb ZSSve, ki je prav tako v pripravi.

Se pa iz razlogov jasnosti v obeh zakonih (predlogu ZSS in ZSSve) posebej opredeli, kaj je glede področja disciplinske odgovornosti sodnikov urejeno v katerem od zakonov. ZSSve tako že sedaj v prvem členu določa, da ureja disciplinske organe in disciplinski postopek zoper sodnike, nato pa v drugem odstavku 37. člena še pojasnjuje, da so disciplinska odgovornost in disciplinske sankcije za sodnike predmet zakona, ki ureja sodniško službo. V predlogu predmetnega zakona pa se določa, da disciplinske organe in disciplinski postopek določa zakon, ki ureja organizacijo in poslovanje sodnega sveta.

2. Izhodišča za (pre)ureditev disciplinske odgovornosti sodnikov

– Določna opredelitev ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev

Veljavna ureditev disciplinske odgovornosti sodnikov, kot je določena v VII. poglavju ZSS, ter posameznih kršitev, ki lahko pripeljejo do disciplinske odgovornosti sodnikov, določenih v drugem odstavku 81. člena ZSS, je nespremenjena praktično že vse od leta 2002, ko je bil ZSS na tem segmentu z novelo ZSS-D pomembno spremenjen. Novela ZSS-D je zaradi varstva neodvisnosti sodnikov najprej primeroma, po uveljavitvi novele ZSS-L pa taksativno določila možne disciplinske kršitve sodnikov. Teh kršitev je trenutno 27.

Sodni svet v zvezi s tem opozarja, da mora biti zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pri določanju ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, spoštovano načelo zakonitosti, tako da so disciplinske kršitve kar se da natančno določene in s tem sodnikom vnaprej predvidljive.⁶¹ Enako je nedavno v zadevi Evropske komisije proti Republiki Poljski poudarilo Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu

---

⁶¹ Izhodišča sprememb in dopolnitev zakonskih določb, ki urejajo disciplinske postopke, z dne 4. 3. 2021, št. Su DZ 20/2019 in Su 62/2021.

SEU).⁶² SEU posebej poudarja, da je z vidika spoštovanja pravil Unije bistveno, da so nacionalna pravila, ki opredeljujejo ravnanja, zaradi katerih se lahko uveljavlja disciplinska odgovornost sodnikov, dovolj jasno in natančno opredeljena, da se zagotovi neodvisnost sodnikov in prepreči, da bi bili izpostavljeni tveganju, da se njihova disciplinska odgovornost uveljavlja zaradi njihove odločitve.

Ugotoviti je mogoče, da veljavna ureditev (prvi odstavek 81. člena ZSS) več kršitev opredeljuje s pomensko odprtimi pojmi, kar bi lahko glede na opozorilo SEU predstavljalo nevarnost za neodvisnost sodnikov, zato se v predlogu zakona skuša obstoječi nabor disciplinskih kršitev določneje opredeliti. Kljub temu pa se pomensko odprtim pojmom pri opredeljevanju nabora disciplinskih kršitev sodnikov povsem ni mogoče izogniti. Posamezne disciplinske kršitve imajo namreč podlago v sodniških dolžnostih, te pa so določene bodisi v ZSS, bodisi v profesionalni sodniški etiki (Kodeks sodniške etike) ali v dobrih praksah sodniškega dela, ki so kot take večinsko prepoznane znotraj sodništva samega. Zlasti pravila Kodeksa sodniške etike, ki je bil v slovenskem sodnem sistemu z novelo ZS-L v letu 2015 povzdignjen na zakonsko dolžnostno ravnanje sodnikov, ter dobrih praks sodniškega dela so oblikovana na način pravnih standardov, ki jih je treba zapolniti na podlagi presoje konkretnih primerov. V obliki pravnega standarda pa so določene tudi nekatere zakonske dolžnosti sodnikov; npr. mentorske zadolžitve sodnikov (43.a člen ZSS); varstvo neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva (37. člen ZSS).

Temeljni razlog, zakaj se pri opredelitvi disciplinskih kršitev ni mogoče povsem izogniti pomensko odprtim pojmom, je zato v tem, da različni mehanizmi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov temeljijo na istem izvoru, tj. na priznanih standardih sodniške profesije, ki se lahko oblikujejo kot etični standardi, kot zakonske dolžnosti ali le kot standardi dobrih praks. Še pomembnejša pa je okoliščina, da ima vsak od posameznih odgovornostnih mehanizmov svoj domet učinkovanja in zorni kot presoje odgovornosti sodnika, zaradi česar v določenih primerih ni mogoče v polnosti uveljavljati odgovornosti sodnikov samo z enim od teh mehanizmov. Pri oceni sodniške službe je treba imeti v oziru delo sodnika kot celoto z vidika vseh kriterijev za ocenjevanje. Tako se lahko zgodi, da sodnik, ki npr. določeno obdobje brez objektivnih razlogov in v večjem obsegu negativno odstopa od zahteve spoštovanja instruktorskega roka za pisanje odločb, ne bo ocenjen negativno, če bo sicer po vseh ostalih kriterijih in kvalifikatorjih izkazoval ustrezno kvaliteto in zlasti visoko strokovnost. Kajti, kot poudarja Vrhovno sodišče v zadevi U 1/2018-6: *»Ocena o neustreznosti sodniške službe se sprejme le izjemoma, ob posebej utemeljenih razlogih. Predstavlja skrajni ukrep, ki se uporablja restriktivno, v primerih, ko je v postopku ocenjevanja sodnika sprejet neizogiben zaključek, da sodnik ni (več) sposoben opravljanja sodniške funkcije niti v skladu z objektivno presojenim minimalnim sprejemljivim standardom.«* V takih primerih se zato lahko le z izrekom disciplinske sankcije v disciplinskem postopku, katerega fokus je zožen na posamezno ravnanje, uveljavi sodnikova odgovornost za tovrsten neupravičen odklon pri delu. Navedeno neposredno potrjuje tudi primer, ki je bil predmet odločitve Upravnega sodišča v zadevi I U 1640/2016 glede potrjevanja negativne ocene in v katerem se je konkretno sodnico dalj časa opozarjalo (tudi skozi ocenjevanje njenega dela), da neopravičljive zamude pri pisanju odločb ne morejo biti sprejemljive, pri čemer (samo) opozorila v ocenah očitno niso dosegla svojega namena.⁶³

Pravilnost tega izhodišča potrjujejo tudi mednarodni akti. Kot opozarja ESČP v zadevi Guz proti Poljski,⁶⁴ je zahteva po določnosti spoštovana, če norma posamezniku, *na katerega je naslovljena*, omogoča, da do razumne meje in upošteva danih okoliščin vnaprej predvidi (po potrebi tudi ob ustreznem posvetu), katero njegovo ravnanje ni sprejemljivo. Stopnja določnosti nacionalne zakonodaje je po ESČP zato odvisna od vsebine, ki se ureja z zakonom, področja, ki se ureja, ter števila in statusa oseb, na katere

⁶² Sodba Velikega senata SEU, št. C-791/19 z dne 15. 7. 2021, točka 140.

⁶³ Zadeva je objavljena na portalu lus info.

⁶⁴ Sodba ESČP z dne 15. 10. 2020, št. 965/12, točke 74-80.

se zakonodaja naslavlja. Posledično je v navedenem primeru potrdilo, da je opredelitev disciplinske kršitve sodnikov v pomensko odprti obliki »*spodkopavanje ugleda sodniške službe*« dovolj določna in v skladu z zahtevo po zakonitosti, kajti pritožnik je bil sodnik, ki je (oziroma mora biti) dobro podkovan v poznavanju zakonodaje in pravil, ki zagotavljajo vzdrževanja integritete in ugleda sodniške službe. Dodatno se na tem mestu izpostavlja še Mnenje CCJE o etiki in odgovornosti sodnikov, št. 3, točke 63-65, v katerem tudi CCJE izpostavlja, da ni treba oziroma celo ni mogoče natančno ali podrobno opredeliti naravo vseh kršitev, ki lahko vodijo do disciplinske odgovornosti, kajti bistvo disciplinskega postopka je v ravnanju, ki je v bistvu nasprotno tistemu, ki se pričakuje od strokovnjaka. Enako izhaja iz nedavnega skupnega mnenja Beneške komisije in Generalnega direktorata za človekove pravice in vladavino prava pri Svetu Evrope. Mnenje dodatno opozarja na to, da je koristno pomensko odprte opredelitve disciplinskih kršitev čimbolj konkretizirati z določno opredeljenimi dolžnostmi sodniške službe, kar je predlagatelj upošteval in zlasti 3. točko drugega odstavka predlaganega 115. člena v tem pogledu konkretiziral.

Enako pa je glede veljavnih disciplinskih kršitev sodnikov po 14. in 15. točki drugega odstavka 81. člena ZSS (*vedenje ali ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim krši ugled sodniškega poklica; neprimerno, nedostojno ali žaljivo obnašanje ali izrekanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje*) presodilo celo disciplinsko sodišče sodnega sveta in izrecno potrdilo skladnost navedenih disciplinskih kršitev z ustavo in zahtevo po zakonitosti.⁶⁵

– Ločnica med ravnanji, ki so predmet postopka ocenjevanja sodniškega dela, ravnanji, ki sodijo v sfero poklicne sodniške etike, in ravnanji, ki so lahko predmet disciplinske odgovornosti sodnikov.

Sodni svet je v svojih izhodiščih za preoblikovanje ureditve disciplinske odgovornosti sodnikov nadalje opozoril na to, da mora biti disciplinska odgovornost sodnikov predvidena za ravnanja, ki so v osnovi hujša kot ravnanja, ki predstavljajo kršitev kodeksa sodniške etike, oziroma ki predstavljajo najhujše kršitve kodeksa. Obenem je predlaga, da se v prvem in drugem odstavku veljavnega 81. člena ZSS črta splošna opredelitev disciplinske kršitve v obliki »*nerednega opravljanja sodniške službe*«, ker naj bi bilo to besedilo pomensko nedoločeno in ker bi morale biti vprašanje ustreznega izvrševanja sodniške službe stvar presoje ocenjevanja dela sodnika. Iz istega razloga je predlagal črtanje disciplinskih kršitev, ki so sedaj določene kot »*nedoseganje pričakovanih rezultatov dela; nevestno, nepravočasno in neustrezno opravljanje sodniške službe; nespoštovanje vrstnega reda obravnavanja zadev; neopravljanje mentorskih zadalžitev; kršitev dolžnosti strokovnega izpopolnjevanja*«, ki bi se po mnenju Sodnega sveta prav tako morale ugotavljati v okviru ocenjevanja sodniškega dela.

Sodni svet s tem izpostavlja vprašanje mej in medsebojnih učinkov različnih mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov (ocenjevanje sodniškega dela; etična odgovornost in disciplinska odgovornost).

Predlagatelj na tem mestu ponovno izpostavlja, da imajo vsi navedeni mehanizmi uveljavljanja sodniške odgovornosti isti izvor - temeljijo na večinsko priznanih standardih sodniške profesije, ki se oblikujejo na različne načine, kot etični standardi, kot standardi dobrih praks in kot normativno določeni standardi (v obliki zakonskih ali drugih splošnih predpisov). Z novelo ZS-L so bili v letu 2015 v slovenskem pravosodnem prostoru tudi etični standardi sodniške profesije povzdignjeni na raven zakonske dolžnosti sodnikov (drugi odstavek 28.č člena ZS; sedaj drugi odstavek 53. člena ZSSve). Jasne ločnice med

⁶⁵ Sklep disciplinskega sodišča Sodnega sveta z dne 13. 4. 2021, št. Ds-ss 1/2021, točka 9: http://www.sodni-svet.si/doc/Disc.%20sklep_Ds-ss1.2021.pdf.

tem, kaj mora biti ali je lahko predmet ocenjevanja dela sodnika, kaj predmet etične odgovornosti in kaj disciplinske odgovornosti, zato že iz tega razloga ni mogoče postaviti. Določeno ravnanje sodnika je zato lahko predmet presoje vseh treh mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov, da se doseže optimalen učinek z vidika tako specialne kot generalne prevencije.

Med etično in disciplinsko odgovornostjo je zato na načelni ravni mogoče postaviti ločnico ne toliko v naravi in vrsti ravnanja, ki se opredeljuje kot kršitev, temveč v resnosti kršitve sodniških dolžnosti. V razmerju do ocenjevanja sodniškega dela pa je v prvi vrsti pomembno, da je za sodnikovo disciplinsko odgovornost potrebno krivdno ravnanje, dočim je z vidika ocenjevanja sodniškega dela sodnik lahko sposoben ali nesposoben za opravljanje sodniške funkcije. Dodatno je treba upoštevati še, da je ustreznost ali neustreznost sodnika za opravljanje sodniške funkcije bistveno bolj kompleksna kategorija, ki terja od ocenjevalca hkratno presojo vseh zakonsko določenih kriterijev in indikatorjev (28. člen ZSS). Disciplinski postopki na drugi strani niso temu namenjeni. Njihov zorni kot je zožen, saj se v njih ne presoja delo sodnika kot celota, temveč ugotavljajo posamezne kršitve.

– Črtanje disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije

Prenehanje sodniške funkcije je ustavna kategorija. Ustava v 132. členu podaja podlago za dva načina prenehanja sodniške funkcije, in sicer:

- z odvzemom sodniške funkcije, ki je lahko obvezen (tretji odstavek 132. člena Ustave) ali fakultativen (drugi odstavek 132. člena Ustave) in
- s prenehanjem na podlagi samega zakona, ko nastopijo razlogi, ki jih določa zakon (prvi odstavek 132. člena Ustave).

Zakon je odvzem sodniške funkcije izpeljal v 77. in 78. členu veljavnega ZSS, prenehanje pa v 74. členu ZSS. Dodatno pa je prenehanje funkcije omogočil tudi na podlagi izreka disciplinske sankcije v poglavju o disciplinski odgovornosti sodnikov (5. točka 82. člena ZSS).

Tabela 6: Veljavna ureditev prenehanja sodniške funkcije

Načini prenehanja sodniške funkcije	Ustava	ZSS	Disciplinski postopki
Obvezna razrešitev	3. odst. 132. člena Ustave V primeru naklepno storjenega kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, ugotovljenega s pravnomočno sodno odločbo, državni zbor sodnika razreši.	77. člen ZSS Če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije, Sodni svet brez odlašanja obvesti Državni zbor, ki sodnika razreši.	
Fakultativna razrešitev	2. odst. 132. člena Ustave Če sodnik pri opravljanju sodniške funkcije krši ustavo ali hujše krši zakon, lahko državni zbor na predlog sodnega sveta sodnika razreši.	78. člen ZSS (1) Če je sodnik obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, sodni svet predlaga državnemu zboru, da sodnika razreši. (2) Če je sodnik obsojen zaradi kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev ali na neprostostno kazen, sodni svet predlaga državnemu zboru, da sodnika	

		<p>razreši, če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega je osebnostno neprimeren za opravljanje sodniške funkcije.</p> <p>(3) O ostalih sodbah, s katerimi je sodnik obsojen za kaznivo dejanje, sodni svet državni zbor le obvesti.</p>	
Prenehanje sodniške funkcije	<p>1. odst. 132. člena Ustave</p> <p>Sodniku preneha sodniška funkcija, če nastopijo razlogi, ki jih določa zakon.</p>	<p>74. člen ZSS</p> <p>(1) Sodniku preneha sodniška funkcija po zakonu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. če ne priseže najpozneje v šestdesetih dneh od dneva izvolitve v sodniško funkcijo, razen če ne priseže iz razlogov, na katere sam ne more vplivati; 2. če izgubi državljanstvo Republike Slovenije; 3. če izgubi poslovno sposobnost ali zdravstveno zmožnost za opravljanje službe; 4. če se odpove sodniški službi s pisno vlogo, ki se pošlje sodnemu svetu po predsedniku sodišča; 5. če se odpravi sodišče in sodniku ni mogoče zagotoviti, da nadaljuje z opravljanjem sodniške službe v drugem sodišču; 6. če sodnik sprejeme funkcijo, začne opravljati dejavnost ali sklene delovno razmerje oziroma kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo (41. člen, tretji odstavek 42. člena in tretji odstavek 43. člena); 7. če iz ocene njegove službe izhaja, da ne ustreza sodniški službi (33. člen); 8. če mu je izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije. <p>(2) Sodniku preneha sodniška služba po zakonu z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti.</p>	<p>5. odst. 83. člena ZSS</p> <p>2. odst. 81. člena ZSS</p> <p>Disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije se sodniku izreče, če zaradi težje disciplinske kršitve ni več primeren za opravljanje sodniške funkcije.</p> <p>Med drugim za dejanje, ki ima znake kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju sodniške funkcije; malomarno opravljanje sodniške službe; zlorabo položaja ali prekoračitve uradnih pooblastil; sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo.</p>

Dilema ustavne skladnosti veljavne zakonske ureditve disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije

Prenehanje sodniške funkcije na podlagi izrečene disciplinske sankcije (8. točka prvega odstavka 74. člena ZSS) do sedaj ni sprožalo ustavnopravnih dilem. Pri pripravi predloga zakona v zvezi s področjem prenehanja sodniške funkcije se je kljub temu odprla konkretna dilema z ustavnopravnimi razsežnostmi. Kot rečeno, daje Ustava podlago za dva načina prenehanja sodniške funkcije (z odvzemanjem oziroma razrešitvijo in s prenehanjem na podlagi zakona), pri čemer pristojnost za razrešitev sodnika (tj. odvzem sodniške funkcije) poverja državnemu zboru, in sicer v primeru, če sodnik stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije, ugotovljeno s pravnomočno sodno odločbo, ali krši ustavo oz. huje krši zakon pri opravljanju sodniške funkcije. Do razrešitve sodnika (odvzema funkcije) tako lahko pride po Ustavi le z oblastno odločbo državnega zbora v naprej določenih primerih.

Veljavna ureditev ZSS je Ustavo v tem delu izpeljala v 77. in 78. členu, in sicer tako, da je tudi kršitev ustave ali hujšo kršitev zakona izenačila s storitvijo kaznivega dejanja. To pa pomeni, da je za razrešitev sodnika v primeru storjenega kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije ali v primeru kršenja ustave ali hujše kršitve zakona pri opravljanju sodniške funkcije potrebna pravnomočna kazenska obsodilna sodba.

Obenem pa je ZSS v poglavju o disciplinski odgovornosti sodnikov istovrstne kršitve opredelil kot različne disciplinske kršitve (*dejanje, ki ima znake kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju sodniške funkcije; malomarno opravljanje sodniške službe; zloraba položaja ali prekoračitve uradnih pooblastil; sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo; vedenje in ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica* – drugi odstavek 81. člena ZSS), katere vse lahko pripeljejo tudi do izreka disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije (tretji odstavek 81. člena v zvezi s petim odstavkom 83. člena ZSS). Izrek disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije je zakonodajalec nadalje opredelil kot zakonski razlog za prenehanje sodniške funkcije (8. točka prvega odstavka 74. člena ZSS), o čemer sodni svet izda le ugotovitveno odločbo (76. člen ZSS). Dejansko pa ima ta rešitev enake učinke kot odvzem sodniške funkcije.

Za istovrstna dejanja je torej *zakon* predvidel odvzem funkcije (oziroma prenehanje funkcije – rezultat je enak) z odločbo disciplinskega sodišča brez predhodne pravnomočne kazenske obsodbe, dočim *Ustava* (tudi v kombinaciji z zakonom) za tak poseg predvideva oblastno odločbo zakonodajne veje oblasti na podlagi pravnomočne obsodilne kazenske sodbe in predloga sodnega sveta (če gre za fakultativno razrešitev). Z vidika načela delitve oblasti, zlasti pa z vidika načela neodvisnosti sodstva, je to sporno. Zlasti pa je sporno, da se na podlagi zakona lahko državni zbor v določenih primerih (ko razrešitev ni obvezna) obide, tako da se za istovrstno dejanje izpelje disciplinski postopek in sodniku odvzame sodniška funkcija (zgolj) z odločbo disciplinskega sodišča, brez intervencije državnega zbora in sodnega sveta. Te dileme pa ne odpravi niti sedanja ureditev po ZSSve, po kateri so disciplinska sodišča postala delovno telo sodnega sveta.

In kaj v primeru, če bi sodni svet na podlagi drugega odstavka 132. člena Ustave v zvezi s tretjim odstavkom 78. člena ZSS državnemu zboru predlagal razrešitev sodnika, ker bi ocenil, da je zaradi izrečene kazenske obsodbe osebno neprimeren za opravljanje funkcije, državni zbor pa sodnika ne bi razrešil in bi nato sodni svet na podlagi četrtega odstavka 81. člena ZSS podal pobudo za uvedbo disciplinskega postopka? Bi v tem primeru disciplinsko sodišče lahko izreklo sankcijo prenehanja sodniške funkcije ali le milejše vrste sankcij? ZSS tega vprašanja ne ureja, vendar ali lahko v tem primeru disciplinsko sodišče za isto ravnanje izreče to, česar državni zbor (cela veja oblasti) ni dopustila?

Ustava je tako izvolitev kot razrešitev sodnikov, do katere lahko pride zgolj v primeru najhujših odklonskih ravnanj nosilca sodne oblasti, poverila zakonodajni veji oblasti. Izbiro kandidatov za sodniška mesta in predlagalno vlogo za razrešitev sodnikov pa neodvisnemu ustavnemu organu sodnemu svetu (130. in 132. člen Ustave). Obenem je ustavno skladni vlogi sodnega sveta v sistemu zavor in ravnovesij zakon sodnemu svetu poveril tudi strokovno in končno presojo o tem, ali sodnik (še) ustreza sodniški službi (presoja negativne ocene – tretji odstavek 33. člena ZSS). Ureditev ZSS, ki dopušča, da se sodniku iz razlogov, katerih končno presojo Ustava poverja dvema ustavnima organoma (državnemu zboru in sodnemu svetu), funkcija odvzame oziroma mu preneha (rezultat je enak) tudi z odločbo disciplinskega organa, ki nima položaja kot ga imata državni zbor in sodni svet, bi bila zato lahko ustavno sporna, kar je zaznal zakonodajalec že v predlogu ZSS iz leta 1994, zato se predlaga njena sprememba.

ZSS iz leta 1994 je poznal le tri sankcije - premestitev na drugo sodišče, ustavitev napredovanja in zmanjšanje plače (prvi odstavek 82. člena) ter ukor, ki je nadomestil izrek disciplinske sankcije v primeru

lažjih kršitev in sodnikove predhodne nekaznovanosti (tretji odstavek 83. člena).⁶⁶ Zakonodajalec je v predlogu zakona iz leta 1994⁶⁷ izrecno pojasnil, da glede na ustavno ureditev, ki v temelju ureja možne načine prenehanja sodniške funkcije, z disciplinskim sistemom ni mogoče uzakoniti odvzema sodniške funkcije, kar nekatere ureditve drugih držav sicer poznajo. Novela ZSS-D, ki je v letu 2002 vpeljala sedanji sistem disciplinske odgovornosti sodnikov in ustvarila izpostavljeno dilemo, je nabor možnih disciplinskih sankcij razširila s treh na pet, tako da sta se dodali še sankciji pisnega opomina in prenehanja sodniške funkcije. Zakonodajalec je uveljavitev dodatnih disciplinskih sankcij v predlogu ZSS-D utemeljeval le s potrebo po večji individualizaciji disciplinskih sankcij in načelom sorazmernosti. Ni pa pojasnil, zakaj je v letu 1994 uveljavitev disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije štel za neustavno, v letu 2002 pa ne več. Ustavnopravni vidik te dileme v noveli ZSS-D ni bil pojasnjen.⁶⁸

Mednarodne smernice in sodna praksa sicer ne odrekata disciplinskim avtoritetam s področja sodstva pristojnosti izreči sankcijo prenehanja sodniške funkcije, vendar pa je, kot rečeno, treba upoštevati slovensko ustavno ureditev.

Možnost, da bi se navedena dilema rešila na način, da se iz nabora disciplinskih kršitev črtajo tiste, ki izpolnjujejo tudi znake ravnanj, ki jih Ustava opredeljuje kot podlago za razrešitev sodnika (drugi in tretji odstavek 132. člena), ni ustrezna. Kršitev ustave ali hujša kršitev zakona ter zloraba sodniške funkcije sta namreč pomensko odprti podlagi za razrešitev sodnika, ki imata lahko tudi znake več različnih, prav tako pomensko nujno odprtih disciplinskih kršitev, npr. disciplinske kršitve vedenja ali ravnanja v nasprotju s sodniško neodvisnostjo (14. točka drugega odstavka 81. člena ZSS). Pri pomensko odprtih pojmihi pa je zelo težko vnaprej predvideti vse možne položaje, ki bi lahko znake opredeljenih dejanj izpolnjevali. Obenem ne more biti sporno, da ima lahko neka kršitev, zaradi katere lahko državni zbor sodnika razreši, za posledico tudi druge oblike odgovornosti (kazensko; disciplinsko; prekrškovno).

Sistemska ustrezna in obenem ustavno skladna bi zato bila rešitev, ki jo je uveljavil že prvi ZSS iz leta 1994 in ki jo sedaj (ponovno in z dodatnimi varovalkami) predlaga tudi predlagatelj v konkretnem predlogu zakona, to pa je **črtanje možnosti izrekanja disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije**.

Predlaga se torej, da se iz nabora možnih disciplinskih sankcij črta disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije. Disciplinski organi tako ne bodo več mogli izrehati sankcije prenehanja sodniške funkcije in disciplinska sankcija ne bo več zakonski razlog za prenehanje sodniške službe. Kar pa ne pomeni, da bodo s tem najtežje disciplinske kršitve, na podlagi katerih bi lahko bilo **ocenjeno, da sodnik ni (več) primeren za opravljanje sodniške funkcije**, hkrati pa ne bodo izpolnjevale normativnih pogojev drugega in tretjega odstavka 132. člena Ustave za razrešitev sodnika, nesankcionirane oziroma ne bodo pripeljale do ustrezne odgovornosti sodnikov. Predlog zakona v ta namen dopolnjuje druge obstoječe vzvode uveljavljanja odgovornosti sodnikov za tovrstne primere.

Ustreznost ali neustreznost sodnika za opravljanje sodniške funkcije je kompleksna kategorija, ki terja hkratno presojo vseh zakonsko določenih kriterijev in indikatorjev (28. člen ZSS). Po naravi stvari se zato lahko presoja primarno v postopku ocenjevanja dela sodnika, za katerega je izrecno določeno, da se morajo ocenjevalci ravnati v skladu z zakonsko določenimi kriteriji (29. člen ZSS). Disciplinski

⁶⁶ Zakon o sodniški službi (ZSS), Uradni list RS, št. 19/1994 z dne 13. 4. 1994.

⁶⁷ Predlog zakona o sodniški službi – EPA 270 (sklep Vlade – 34. seja z dne 1. 7. 1993) - Prva obravnava, stran 57; Poročevalec Državnega zbora RS, št. 18 z dne 8. 7. 1993.

Predlog zakona o sodniški službi – EPA 270 (sklep Vlade – 61. seja z dne 23. 12. 1993) – Druga obravnava, stran 55; Poročevalec Državnega zbora RS, št. 1 z dne 6. 1. 1994.

⁶⁸ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-D), EPA 440-III (sklep Vlade – 61. seja z dne 7. 2. 2002), stran 47, Poročevalec št. 15 z dne 18. 2. 2002.

postopki na drugi strani temu niso namenjeni. Njihov zorni kot je zožen, saj se v njih ne presoja delo sodnika kot celota, temveč ugotavljajo posamezne kršitve. Prav iz tega razloga je sodni svet sprejel splošno odredbo za vnašanje dokumentov in odločitev sodnega sveta v osebne spise, po kateri se v osebne spise sodnikov, ki predstavljajo temeljno podlago za ocenjevanje sodnikov, vnašajo tudi pravnomočne odločbe disciplinskega sodišča o izrečenih disciplinskih sankcijah.⁶⁹

Predlagatelj to obvezo (vnos obsodilne disciplinske odločbe v osebni spis sodnika) sedaj kot novost uvaja v predlog zakona. Obenem pa se določa, da se v primeru izrečene disciplinske sankcije za hujše disciplinske kršitve obvezno izvede (predčasno) ocenjevanje dela sodnika. Na podlagi izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev bo tako pristojni personalni svet moral obvezno izpeljati postopek ocenjevanja in presoditi, ob upoštevanju tudi drugih podatkov dela sodnika in vseh zakonsko določenih kriterijev za ocenjevanje, ali je sodnik, ki je storil težjo disciplinsko kršitev (še) primeren za opravljanje sodniške službe. Iz naslova varstva neodvisnosti sodnikov pa bo moral morebitno negativno oceno pred njenim učinkovanjem potrditi sodni svet, kot velja za negativne ocene že sedaj. Kršitve sodniških dolžnosti, ki bodo imele znake disciplinskih kršitev, tako ne bodo več pripeljale do prenehanja sodniške funkcije na podlagi odločbe disciplinskega sodišča, temveč na podlagi odločbe sodnega sveta, ki bo odločal o potrditvi negativne ocene, izdane na podlagi izrečene disciplinske sankcije sodniku. Na ta način se v zakonu dodatno krepí vloga sodnega sveta in dosledno izpeljuje mednarodno priznana zahteva, da mora zaradi varstva neodvisnosti sodnikov in na drugi strani v skrbi za odgovorno in učinkovito sodstvo o vseh odločilnih vidikih sodnikovega položaja odločati poseben, neodvisni organ.⁷⁰

Temeljni razlog za predlagano rešitev je torej v dilemi, ali ustavna ureditev RS daje možnost, da bi o »razrešitvi« sodnika odločal neustavni organ ranga disciplinskega sodišča, kot to sedaj predvideva veljavni ZSS. Razrešitev sodnika je po Ustavi pridržana najvišjemu demokratičnemu organu državnemu zboru, ocena o ustreznosti za sodniško službo pa prav tako ustavnemu organu strokovne narave, tj. sodnemu svetu. Navedeno dilemo je, kot rečeno, prepoznal zakonodajalec že ob prvem sprejemanju ZSS v letu 1994, ko je v predlogu zakona izrecno pojasnil, da glede na ustavno ureditev, ki v temelju ureja možne načine prenehanja sodniške funkcije, z disciplinskim sistemom ni mogoče uzakoniti odvzema sodniške funkcije, kar nekatere ureditve drugih držav sicer poznajo. Novela ZSS-D, ki je v letu 2002 vpeljala sedanji sistem disciplinske odgovornosti sodnikov in ustvarila izpostavljeno dilemo, je nabor možnih disciplinskih sankcij razširila s treh na pet, tako da sta se dodali še sankciji pisnega opomina in prenehanja sodniške funkcije. Pri čemer pa je zakonodajalec uveljavitev dodatnih disciplinskih sankcij v predlogu ZSS-D utemeljeval le s potrebo po večji individualizaciji disciplinskih sankcij in načelom sorazmernosti in ustavne dileme o skladnosti disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije očitno niti ni zaznal, saj v predlogu zakona ni pojasnil, zakaj je v letu 1994 uveljavitev disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije štel za neustavno, v letu 2002 pa ne več.

Bojazen, da bi se s predlagano ureditvijo nesistemske mešalo disciplinsko odgovornost in ocenjevanje sodniškega dela, ni utemeljena. Disciplinska sankcija je namreč lahko pomemben pokazatelj načina in vsebine opravljanja sodniške službe, čemur pritrjuje tudi sodni svet, ki je že večkrat opozoril na to, da sodstvo pri ocenjevanju sodnikovega dela daje premalo pozornosti kriterijem osebnostnih lastnosti in socialnih veščin, ter posledično sprejel splošno odredbo, po kateri se v osebne spise sodnikov (ki so temeljna podlaga za ocenjevanje dela sodnikov) vnašajo tudi pravnomočno izrečeni sklepi o disciplinskih sankcijah. Že veljavni ZSS določa (2.a člen), in predlog ZSS-1 to ohranja, da *sodniške funkcije ne more opravljati oseba, ki sodniške funkcije ne opravlja strokovno, pošteno in vestno ali ne varuje sodniškega ugleda, nepristranskosti in neodvisnosti sojenja* oziroma za katero tega ni mogoče

---

⁶⁹ Splošna odredba za vnašanje dokumentov in odločitev Sodnega sveta v osebne spise sodnikov, Su 327/2020-24 z dne 1. 10. 2020: http://www.sodni-svet.si/doc/Stalisce_polozaj_49_seja_1_10_2020.pdf.

⁷⁰ Mnenji CCJE št. 1 in 10.

pričakovati iz njenih dosedanjih ravnanj. Gre za temeljno izhodišče na ravni pravnega načela, ki usmerja razumevanje položaja sodnika, njegovih pravic in obveznosti, s tem pa tudi uporabo kriterijev za ocenjevanje, izbiro in napredovanje sodnikov ter razumevanje disciplinske odgovornosti sodnikov. Slednja je namreč lahko vezana le na ravnanja, ki ta temeljni postulat sodniškega poklica kršijo.

Tudi argument, da ima sodnik več garancij v disciplinskem postopku kot v postopku ocenjevanja, z vidika predlagane ureditve (tj. ukinitve disciplinske sankcije z uvedbo instituta obveznega ocenjevanja sodnika v primeru težjih disciplinskih kršitev) ne vzdrži. Predlagana rešitev namreč daje sodniku bistveno več garancij, kot jih ima sedaj. Po predlagani ureditvi bo imel sodnik v primeru, ko bi mu zaradi »disciplinske obsodbe grozilo prenehanje funkcije«, vsa pravna sredstva, ki mu jih zagotavlja disciplinski postopek, vključno s sodnim varstvom zoper disciplinsko odločbo pred najvišjim sodiščem v državi; nato vsa pravna sredstva, ki jih ima na voljo v postopku ocenjevanja; ter ultimativno pravno sredstvo v obliki presoje morebitne negativne ocene s strani ustavnega neodvisnega organa (sodnega sveta) z nadaljnjim sodnim varstvom zopet pred najvišjim sodiščem v državi.

Prav tako pa ni prepričljiv argument, da ima tudi izrek negativne ocene za posledico »razrešitev« sodnika. V čisti izpeljavi tega argumenta bi tudi prenehanje sodniške funkcije na podlagi ugotovljene zdravstvene nezmožnosti (odločba invalidske komisije); odločbe o odvzemu državljanstva; kršitve odločbe o prepovedi opravljanja dela, ki ni združljivo s sodniško funkcijo, predstavljalo »razrešitev« s sodniške funkcije. Tudi v teh primerih je namreč »izguba« sodniške funkcije posledica izdane odločbe pristojnega organa (invalidske komisije; upravne enote; sodnega sveta), ki je lahko v določenih primerih rezultat sodnikovega »krivdnega« ravnanja, morda celo zavržnega, kot je npr. odvzem državljanstva v primeru, če oseba pripada organizaciji, katere aktivnost meri na rušenje ustavnega reda RS (26. člen ZDRS), v drugih pa njegove (ne)sposobnosti. Po drugi strani pa bi z vidika formalne pravne tehnike tudi veljavni razlog za razrešitev po 132. členu Ustave (tj. pravnomočna obsodila sodba za kaznivo dejanje) lahko opredelili kot razlog za »prenehanje«. V tem primeru bi zakonodajalec (če bi mu ustava to dopustila) preprosto določil, da sodniku sodniška funkcija preneha z dnem pravnomočnosti obsodilne kazenske sodbe (kot to npr. velja za odločbo o odvzemu državljanstva – tretji odstavek 74. člena ZSS) in intervencija državnega zbora niti ne bi bila potrebna. Z vidika pravne tehnike je torej mogoče praktično vsak razlog za izgubo funkcije opredeliti kot razlog za prenehanje.

Vendar tega ustavodajalec ni želel. Ustavodajalec je za najhujše odklone pri sodnikovem ravnanju, ki so opredeljeni kot kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije (tretji odstavek 132. člena Ustave) ter kršitve ustave in hujše kršitve zakona (drugi odstavek 132. člena Ustave), ki jih je nato tudi zakonodajalec ovrednotil s storitvijo kaznivega dejanja (78. člen ZSS), predpisal sankcijo razrešitve s strani državnega zbora. Načelo delitve oblasti in vzpostavljen sistem zavor in ravnovesij med njimi, kot je določen v Ustavi, nadalje izhaja iz tega, da je presoja ustreznosti / primernosti oseb za sodniško funkcijo poverjena ustavnemu neodvisnemu organu strokovne narave. Sodni svet izbira kandidate za sodniška mesta in predlaga državnemu zboru njihovo razrešitev; samo imenovanje in njemu zrcalno dejanje (razrešitev) pa sta poverjena zakonodajni veji oblasti, ki uživa največjo demokratično legitimnost. Temu je nadalje sledil zakonodajalec tudi pri tem, ko je ultimativno presojo o (ne)ustreznosti sodnika za sodniško funkcijo na temelju negativne ocene poveril sodnemu svetu (drugi odstavek 33. člena ZSS). In sprva, ob sprejemu ZSS v letu 1994, tudi glede dometa disciplinske odgovornosti sodnikov, ko je v predlogu zakona jasno zapisal, da sankcija prenehanja funkcije na podlagi odločbe disciplinskega organa ne bi bila ustavnoskladna in je tudi ni predvidel.

Izdaja in potrjevanje negativne ocene pa tudi sicer po vsebini ne more biti »razrešitev« sodnika. Je presoja, ali je sodnik (še) sposoben oziroma primeren za sodniško službo z vidika celovite ocene vsega njegovega dela in ravnanj; dočim je »razrešitev«, ki je po Ustavi pristojnost druge veje oblasti, posledica

najbolj zavržnih dejanj, ki so v družbi opredeljena kot kazniva dejanja sodnika, ne glede na to, kako dobro sicer sodnik izpolnjuje kriterije za sodniško službo.

Predlog zakona zato izhaja iz stališča, da je veljavni ustavni ureditvi skladno, da o razrešitvi sodnika v skladu s 132. členom Ustave odloča državni zbor; o ustreznosti posameznika za sodniško službo (bodisi v postopkih izbire za sodniška mesta bodisi ob potrjevanju negativnih ocen) pa ustavni neodvisni organ sodni svet (130. člen Ustave). Sedanja ureditev, ki pristojnost za »razrešitev« sodnikov podaja tudi organu, ki po svojem izvoru (načinu konstituiranja) nima take legitimnosti kot sodni svet ali državni zbor niti nima (vsaj) primerljivega položaja oziroma ranga v sistemu organizacije državne oblasti, zato še naprej vzbuja pomisleke v njeno ustavnost. Kot rečeno, pa je tak pomislek zoper njo že ob sprejemu ZSS v letu 1994 podal tudi sam zakonodajalec.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

Sistemi, v katerih so volitve sodnikov v pristojnosti parlamenta, so v evropskem prostoru dandanes redkost. V preteklosti je bil tak način izvolitve sodnikov običajen v nekdanjih državah s socialistično ureditvijo, kasneje pa zaradi ostrih kritik v večini teh držav opuščena, za kar je razlog in vzrok potrebno iskati predvsem v očitku prevelike politizacije sodniške funkcije. Parlament tako sodnike še vedno voli v Sloveniji, v Liechtensteinu in v Švici na zvezni oziroma federalni ravni.

V večini evropskih držav sodnike imenuje šef države (predsednik republike ali monarh) ali minister za pravosodje (npr. v Avstriji, Nemčiji, Belgiji, na Irskem, Nizozemskem, Finskem in v številnih t.i. novih evropskih demokracijah).

Prikaz primerjalne ureditve po posameznih institutih:

– Izvolitev v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniška mesta

1. Avstrija⁷¹

Zvezni pravosodni minister za pravosodje imenuje kandidate za sodnike, ki morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- avstrijsko državljanstvo;
- polna poslovna sposobnost;
- neomejena osebna in strokovna usposobljenost, vključno s potrebnimi socialnimi veščinami za naloge, povezane z opravljanjem sodniške funkcije;
- uspešno zaključena fakulteta ustrezne pravne smeri
- uspešno zaključeno sedem mesečno sodno pripravništvo.

Za sodniško pripravjalno službo ne more biti imenovana oseba:

---

⁷¹ Najpomembnejša pravila v zvezi s statusom sodnikov nahajajo v posebnem Zakonu o sodniški in tožilski službi (*Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz RStDG*).

- ki je bila za naklepno storjeno kaznivo dejanje obsojena na zaporno kazen, daljšo od treh mesecev (če za obsodbo ne veljajo omejitve podatkov iz kazenske evidence ali če je bila izbrisana) in
- zoper katero je bil sprožen kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja.

2. Hrvaška

Na Hrvaškem je za sodnika lahko imenovan hrvaški državljan, ki ima univerzitetno diplomo ali magisterij iz prava in opravljen pravosodni izpit. Za sodnika sodišča za prekrške (prekršajni sud), občinskega sodišča (općinski sud), gospodarskega sodišča (trgovački sud) ali upravnega sodišča (upravni sud) se lahko imenuje oseba z diplomom državne šole za pravosodne uradnike (*Državna škola za pravosudne dužnosnike*).

Za sodnika županijskega sodišča (županijski sud), Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške (Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske), Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske) in Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške (Visoki upravni sud Republike Hrvatske) se lahko imenuje oseba, ki je kot pravosodni uradnik delala najmanj osem let.

Za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*) se lahko imenuje oseba, ki je najmanj 15 let delala kot pravosodni uradnik, odvetnik, notar ali univerzitetni profesor prava (pri slednjem se za ustrezne delovne izkušnje štejejo izkušnje po opravljenem pravosodnem izpitu) ali ugleden pravnik, ki je opravil pravosodni izpit, ima najmanj 20 let delovnih izkušenj in se je dokazal z delom na določenem pravnem področju ter s strokovnimi in znanstvenimi deli.

Prosta sodniška mesta se lahko zasedajo le v skladu z načrtom zasedenosti prostih sodniških mest. Predsednik sodišča je dolžan obvestiti ministrstvo, pristojno za pravosodje, o številu sodnikov, ki v naslednjem koledarskem letu izpolnjujejo pogoje za upokožitev, in o potrebi po zapolnitvi sodniških mest, ki se bodo izpraznila, ob upoštevanju upoštevati obremenitev sodišča. Ministrstvo, pristojno za pravosodje, najkasneje do konca koledarskega leta sprejme načrt zasedbe prostih sodniških mest na vseh sodiščih za naslednje koledarsko leto in ga predloži predsedniku Vrhovnega sodišča in predsedniku Državnega sodnega Sveta.

3. Nemčija

Poleg ustavnih določb je v zvezi s sodniki in njihovim položajem pomemben še nemški zakon o sodnikih (*Deutsches Richtergesetz - DRiG*) iz leta 1961, ki vsebuje tako določbe za zvezne kot tudi za deželne sodnike. 8. člen DRiG določa, da so sodniki lahko imenovani za sodnike za čas življenja (*auf Lebenszeit*) oziroma za stalno, za določen čas (*auf Zeit*), s poskusno dobo (*auf Probe*) ali za izvršitev določenih nalog (*kraft Auftrags*).

Za sodnika je lahko za stalno imenovan, kdor je opravljal sodniško službo najmanj tri leta po pridobitvi posebnega potrdila o usposobljenosti (*Befähigung zum Richteramt*). V to triletno obdobje (poskusna doba) se lahko po določenih posebnih pravilih všttevajo tudi nekatere druge zaposlitve (kot profesor, notar, odvetnik, ipd.). Imenovanje sodnika za določen čas je možno samo ob izpolnitvi nekaterih pogojev, določenih v zveznem zakonu, in samo za v tem zakonu posebej opredeljene namene. Kdor torej namerava kasneje postati sodnik, imenovan za stalno, je lahko imenovan za sodnika s poskusno dobo. Poskusna doba traja načeloma tri leta, najkasneje pet let po imenovanju pa se izvede imenovanje za sodnika za stalno. V času poskusne dobe se sodnika lahko po preteku določenih predpisanih obdobj razreši, natančnejša pravila pa so določena v 22. členu DRiG.

4. Irska

Sodniki se na Irskem imenujejo izmed pravniških poklicev, usposobljenih pravnih svetovalcev ali odvetnikov z določenim številom let izkušenj pri opravljanju prakse. Pogoje za imenovanje sodnikov določa drugi odstavek 29. člena Zakona o sodiščih iz leta 1961 (in dodatne določbe), ki za sodnike okrajnih sodišč določa, da je oseba z najmanj desetletno prakso opravljanja poklica odvetnika ali pravnega svetovalca primerna za imenovanje za sodnika okrajnega ali okrožnega sodišča. Oseba z najmanj dvanajstletno prakso opravljanja poklica odvetnika ali pravnega svetovalca pa lahko kandidira za imenovanje za sodnika višjega ali vrhovnega sodišča.

– Postopek za izvolitev oziroma imenovanje

1. Avstrija

Osebe, ki želijo postati sodniki, se morajo prijaviti za eno od prostih delovnih mest, ki jih razpisuje predsednik neposredno višjega sodišča in so objavljena v avstrijskem uradnem listu. V primeru, da je sodnik opravil sodniški izpit, se lahko zaposli nemudoma, v nasprotnem primeru pa na predlog predsednika neposredno višjega sodišča, zvezni pravosodni minister za pravosodje imenuje kandidate za sodnike, ki morajo izpolnjevati določene pogoje (glej točko 1.1.).

Sodniške kandidate deželnega upravnega sodišča imenuje deželna vlada.

Z imenovanjem za sodnika kandidata so bodoči sodniki pričnejo s pripravljalnimi obdobjem, ki traja štiri leta. V tem obdobju se usposablja na okrožnem sodišču, sodišču prve stopnje, na uradu za tožilstvo, v zaporih, pa tudi pri odvetniku ali notarju ali pri uradu finančnega tožilca. Na koncu usposabljanja mora kandidat opraviti sodniški izpit, ki je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.

2. Hrvaška

Hrvaške sodnike imenuje sodni svet, imenovan *Državno sudbeno vijeće*. Predsednik sodišča obvesti ministrstvo za pravosodje o številu sodnikov, ki bodo v naslednjem koledarskem letu izpolnjevali pogoje za upokojitev in o potrebi po zapolnitvi prostih sodniških mest, ki se bodo sprostila, pri tem pa upošteva obremenjenost sodišč. Ministrstvo za pravosodje nato najpozneje do konca koledarskega leta sprejme načrt za zapolnitev teh mest in ga predloži predsedniku Vrhovnega sodišča in predsedniku sodnega sveta. Načrt (in njegove morebitne spremembe) se objavi na spletni strani ministrstva za pravosodje in sodnega sveta ter v uradnem listu, skupaj s pozivom kandidatom. Rok za prijavo ne sme biti krajši od 15 in ne daljši od 30 dni. Ko sodni uradnik vloži prošnjo za zasedbo delovnega mesta na okrajnem ali višjem sodišču, Državni sodni svet od pristojnega sodnega sveta zahteva oceno njegovega dela. Kandidati, ki ob vložitvi vloge ne opravljajo več sodniške funkcije, morajo pred Državnim sodnim svetom opraviti preizkus znanja, t.j. pripraviti pisno sodbo, ki se oceni. Na podlagi ocene dela oziroma pisnega izdelka Državni sodni svet določi vrstni red kandidatov in ga objavi na svoji spletni strani, kandidate z določenim številom točk pa povabi na razgovor, na katerem ugotavlja njihov občutek za odgovornost, sposobnost ustreznega in odgovornega opravljanja nalog ter motivacijo. Na podlagi skupnega števila točk se zopet objavi vrstni red kandidatov, nato pa izmed največ 15 kandidatov, ki so dosegli najvišje število točk, imenuje sodnike.

3. Italija

Sodnike v Italiji imenuje Visoki sodni svet (*Consiglio Superiore della Magistratura – CSM*). CSM ima izjemno široke pristojnosti, od katerih je najpomembnejša imenovanje in razreševanje sodnikov. O tem CSM odloča na plenarni seji, za sklepčnost je potrebna dvotretjinska večina. Odločitev morata izvršiti bodisi minister za pravosodje bodisi predsednik republike, pri tem pa ji ne smeta oporekati (razen v primeru, če bi bila odločitev v nasprotju z zakonom). Dostop do magistrature (sodniške funkcije), redne ali častne, je pogojen z izbirnim postopkom, ki ga vodi ministrstvo za pravosodje.⁷²

4. Francija

Francoska ureditev pozna dve kategoriji Visokih pravosodnih uradnikov (magistrats), ki se delijo na sodnike (magistrats du siège) in tožilce (magistrats du parquet) in svojo dejavnost opravljajo poklicno. Njihov status, ocenjevanje, napredovanje, dodelitve in plačilo v glavnem ureja Odlok št. 58-1270 z 22. decembra 1958⁷³ (v nadaljnjem besedilu: Odlok), temeljni predpis o položaju sodstva. Na različnih stopnjah kariere je lahko visoki pravosodni uradnik imenovan na mesto sodnika ali tožilca.

Večina visokih pravosodnih uradnikov se zaposli na podlagi natečaja. Da se lahko udeležijo prvega natečaja, na katerega se lahko prijavijo kot študenti, morajo kandidati imeti diplomo, ki potrjuje, da so končali vsaj štiriletni študij po maturi. Uspešni kandidati postanejo sodniški pripravniki (auditeurs de justice) in vsi se udeležijo istega usposabljanja na državni šoli za visoke pravosodne uradnike (École nationale de la magistrature – ENM). Obstajajo pa tudi možnosti neposredne zaposlitve v pravosodju. Sodniški pripravniki so po končanem usposabljanju na ENM z dekretom (décret) imenovani na delovno mesto na sodišču ali tožilstvu.

Kandidati za sodnike so izbrani na podlagi posebnega izpita za sodnika in razvrščeni glede na rezultate. Po razgovoru med kandidatom in ministrstvom za pravosodje o dodelitvi na določeno sodišče mora Visoki sodni in tožilski svet (Conseil Supérieur de la Magistrature) izdati mnenje o prvem imenovanju teh kandidatov, nato pa minister za pravosodje seznam kandidatov posreduje predsedniku republike, ki mora s sklepom uradno imenovati kandidate za sodnike, pri čemer nima diskrecijske pravice.

Obstajajo tudi kanali za neposreden vstop v sodstvo.

5. Romunija

Sodni sistem in sodniško službo ureja zakon št. 303/2004 o statutu sodnikov in državnih tožilcev, zakon št. 304/2004 o pravosodni organizaciji in zakon št. 317/ o Višjem sodnem svetu. Osrednji organ znotraj pravosodnega sistema, ki je pristojen za urejanje sodniškega poklica, je vrhovni sodni svet.

V Romuniji se sodniki specializirajo za naslednje kategorije zadev:

- civilne in civilno-izvršilne zadeve;
- kazenske in kazensko-izvršilne zadeve;
- gospodarske zadeve (stečajni sodniki);
- zadeve, povezane z družinskim pravom in mladoletniki;
- upravne zadeve in davčne/finančne zadeve;
- zadeve, povezane s spori iz delovnega razmerja in socialnim zavarovanjem;
- ustavne zadeve;

---

⁷² Pred reformo leta 2022 so morali kandidati za redno magistraturo opraviti italijanski pravosodni izpit in vsaj 5 let opravljati poklic brez kakršne koli disciplinske sankcije.

⁷³ Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature, version consolidée au 11 juin 2020; dostopno na:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339259#LEGISCTA000006091600>

- vojaške zadeve.

Začetno in nadaljnje poklicno usposabljanje sodnikov in tožilcev v Romuniji izvaja nacionalni sodni inštitut, ki je pravna oseba javnega prava pod vodstvom Vrhovnega sodnega sveta.

6. Irska

Sodnike v skladu z devetim odstavkom 13. in prvim odstavkom 35. člena ustave imenuje predsednik Irske po svetovanju vlade. Posvetovalni odbor za imenovanje sodnikov (*Judicial Appointments Advisory Board – JAAB*), ki je bil ustanovljen z Zakonom o sodišču in sodnih uradnikih iz leta 1995, preveri primernost posameznikov za imenovanje za sodnika in o tem obvesti vlado. Odbor sestavljajo predsednik vrhovnega sodišča, predsedniki višjega sodišča, okrožnega sodišča in okrajnega sodišča, državni tožilec, imenovani predstavniki odvetniške zbornice in pravniške zbornice ter tri osebe, ki jih imenuje minister za pravosodje in reformo zakonodaje.

- **Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje ter postopek ocenjevanja sodniškega dela**

1. Hrvaška

Delo sodnikov (razen sodnikov vrhovnega sodišča) ocenjuje sodni svet v postopku imenovanja na drugo sodišče in ob kandidiranju za predsednika sodišča, torej ne poteka periodično. Vloga predsednika sodišča pri ocenjevanju sodnikov je, da zagotavlja pogoje za delo sodnega sveta in na zahtevo sodnega sveta daje podatke ali opravlja določene naloge. V postopku imenovanja sodnika županijskega sodišča, Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške, Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške, Visokega kazenskega sodišča Republike Hrvaške in Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške se delo sodnika ocenjuje v obdobju zadnjih petih let za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške pa za obdobje zadnjih desetih let. Merila za ocenjevanje določa Zakon o sodiščih. Odločitev o oceni se predloži sodniku, ki se nanjo lahko pritoži.

2. Nemčija

Poklicni sodniki (*Berufsrichter*) so zaposleni na zveznih oziroma deželnih sodiščih. Sodniki na deželni ravni opravljajo sodniško službo na okrajnih sodiščih (*Amtsgerichte*), deželnih sodiščih (*Landgerichte*) ali višjih deželnih sodiščih (*Oberlandesgerichte*). Na deželni ravni dela večina sodnikov. Zvezni sodniki (*Bundesrichter*) so lahko zaposleni na Zveznem ustavnem sodišču (*Bundesverfassungsgericht*), Zveznem sodišču (*Bundesgerichtshof*), Zveznem delovnem sodišču (*Bundesarbeitsgericht*), Zveznem finančnem sodišču (*Bundesfinanzhof*), Zveznem socialnem sodišču (*Bundessozialgericht*), Zveznem upravnem sodišču (*Bundesverwaltungsgericht*) ali Zveznem patentnem sodišču (*Bundespatentgericht*).

3. Romunija

Postopek ocenjevanja sodnikov ureja zakon št. 303/2004, čl. 39-42. Ocenjuje se izpolnjevanje kriterijev strokovne usposobljenosti sodnikov in državnih tožilcev (hitrost reševanja zadev, kakovost delovanja in integritete, opravljanje obveznost dodatnega strokovnega usposabljanja in opravljenih specializacij), pri sodnikih in državnih tožilih, imenovanih v vodstvene funkcije, pa tudi način opravljanja vodstvenih nalog. Ocenjevanje se opravi vsaki 2 leti (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od enega do petih let), vsake 3 leta (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od 5 do 10 let), vsaka 4 leta (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od 10 let do 15 let) in vsakih 5 let (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo nad 15 let). Ocenjevanje opravljajo komisije, ustanovljene s sklepom Višjega sodnega sveta, ločeno za sodnike in državne tožilce. Sestavljajo jih: predsednik sodišča oziroma vodja državnega tožilstva, oddelka ali direktorata v sestavi, državnega tožilstva, Višjega

kasacijskega sodišča ali Državnega protikorupcijskega tožilstva ter dveh sodnikov ali državnih tožilcev, ki ju imenuje upravni odbor. Sodniki, ki niso zadovoljni s svojo oceno, lahko v 30 dneh od obvestila o oceni, vložijo pritožbo pri pristojnem oddelku Višjega sodnega sveta. Pri reševanju spora sme slednji od predsednika sodišča ali državnega tožilstva oziroma komisij zahtevati katere koli podatke, za katere menijo, da so potrebni. Zoper odločitev je možna pritožba na plenum vrhovnega sodnega sveta. Odločitve plenuma višjega sodnega sveta so dokončne in nepreklicne.

4. Irska

Zakon o sodnem svetu z leta 2019 ocenjevanja članov sodstva ne določa. Sodnik lahko napreduje na delovno mesto višje stopnje, če se sprost mesto, po postopku za imenovanje. Sodnikom, ki se zanimajo za položaje na višjih sodiščih, trenutno ni treba zaprositi svetovalnega odbora za imenovanja. Izjave interesa se lahko posredujejo ministru za pravosodje preko generalnega državnega tožilca. Čeprav tega zakonske določbe trenutno ne urejajo, se takšne izjave prejemajo redno in se hranijo za vsako trenutno ali prihodnje prosto delovno mesto, ki bi se lahko pojavilo.

– Pravice sodnikov

1. Hrvaška

Hrvaški sodniki se lahko potegujejo za mesto na višjih sodiščih, o čemer odloča Državni sodni svet. Delo sodnikov (razen sodnikov vrhovnega sodišča) ocenjuje sodni svet v postopku imenovanja na drugo sodišče in ob kandidiranju za predsednika sodišča; ocenjevanje torej ne poteka periodično. Vloga predsednika sodišča pri ocenjevanju sodnikov je, da zagotavlja pogoje za delo sodnega sveta in na zahtevo sodnega sveta daje podatke ali opravlja določene naloge. V postopku imenovanja sodnika županijskega sodišča, Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške, Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške, Visokega kazenskega sodišča Republike Hrvaške in Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške se delo sodnika ocenjuje v obdobju zadnjih petih let, za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške pa v obdobju zadnjih desetih let. Merila za ocenjevanje določa Zakon o sodiščih. Odločitev o oceni se predloži sodniku, ki se nanjo lahko pritoži.

2. Francija

Ocenjevanje sodnikov je periodično (vsaki dve leti). Vsako leto se opravi presoja v primeru kandidature za obnovo funkcije ali predstavitve na listi napredovanj ter za nove sodnike. Ocenjevanje opravi predsednik pritožbenega sodišča oziroma predsednik višjega pritožbenega sodišča. Pred ocenjevanjem sodnik sestavi poročilo o svojem delu in opravi razgovor s predstojnikom sodišča ali z vodjo oddelka, v katerem je zaposlen. Sodnik, ki želi izpodbijati končno oceno svojega strokovnega dela, to stori pri komisiji za napredovanja v 15 dneh od vročitve končne ocene. V okviru pritožbenega postopka komisija za napredovanja prejme pripombe sodnika in organa, ki je podal oceno, ter izda obrazloženo mnenje, ki se vloži v sodnikov spis. Komisija nima pristojnosti preklicati ali spremeniti končne ocene. Njeno obrazloženo mnenje se vloži v spis, ki se posreduje Ministrstvu za pravosodje in Visokemu sodnemu svetu (zaradi prihodnjih sprememb nalog, po možnosti z napredovanjem).

Sodniki lahko napredujejo v treh razredih: 2. razred, 1. razred in razred zunaj hierarhije. Vsakemu razredu ustreza različna vrsta položajev (v drugem razredu so npr. položaj sodnikov in namestnikov državnega tožilca; v prvem razredu položaj podpredsednika in namestnika tožilca, izven hierarhije pa so posebni položaji z visokimi odgovornostmi (kot so vodje sodnih enot). Prehod iz enega razreda v drugega je možen z napredovanjem po določenem času (za prehod iz drugega razreda v prvi je npr. potrebnih 7 let delovne dobe) in če je sodnik uvrščen na listo napredovanj. Po 34. in naslednjih členih Odloka z dne 22. decembra 1958 o položaju sodstva (v nadaljnjem besedilu: odlok) je bila ustanovljena

Komisija za pripravo in odločanje o napredovalni listi, ki je pristojna tako za sodnike kot za tožilce. Odloča o uvrstitvi na napredovalno listo, preučuje izzive pri ocenjevanju in je obvezna za napredovanje. Sodnik mora vložiti zahtevo za premestitev na delovno mesto (ki pomeni napredovanje) in za vpis na listo napredovanj. V primeru, da ga komisija ne uvrsti na seznam za napredovanje, se lahko sodnik komisiji pritoži ali vloži tožbo pri upravnem sodišču v dveh mesecih od objave napredovalne liste v uradnem listu (pristojno upravno sodišče v Parizu).

3. Romunija

Napredovanje sodnikov v izvršilne funkcije je možno le po opravljenem nacionalnem izpitu, pri čemer se upoštevajo prosta mesta na sodiščih, pritožbenih sodiščih ali državnih tožilstvih. Sodniki lahko napredujejo na višjo sodniško mesto in višji naziv, pri čemer se sodniku dodeli višji plačni razred. O napredovanju odloča Višji sodni svet prek Nacionalnega inštituta za sodstvo, ki enkrat letno (ali po potrebi) organizira izvedbo izpitov za napredovanje. Komisijo za napredovanje sodnikov sestavljajo sodniki Višjega kasacijskega sodišča, sodniki pritožbenih sodišč in uslužbenci Državnega inštituta za sodstvo, ki jih na podlagi predloga Nacionalnega inštituta za pravosodje s sklepom imenuje Višji sodni svet.

– Sodniška plača in nadomestila

1. Avstrija

Sodnikom pripada plača glede na plačno skupino za delovno mesto, v katero so sistemizirani. Plačne skupine so določene v razponu od 1 – 9. Plačni razred in datum napredovanja se določita glede na delovno dobo, ki je pomembna za napredovanje. Plača sodnika zajema vse dodatno delo (pri sodnikih sodišč prve stopnje, pristojnih za kazenske zadeve, so to npr. dodatne takse za dežurstva ipd.). V okviru delovnega razmerja se lahko sodnikom dodeli tudi službeno stanovanje.

2. Francija

Plače sodnikov urejajo vladni predpisi (odlok z dne 22. decembra 1958 in odlok z dne 24. oktobra 1985). Določitev plače sodnikov temelji na plačni lestvici in se razlikuje glede na uvrstitev v plačni razred in stopnjo. Tako na primer sodnik za prekrške v 2. razredu in 1. stopnji (prvo sodnikovo mesto) prejme 2.672,69 evra neto na mesec. Sodniki tekom opravljanja sodniške funkcije napredujejo v plačnih razredih, pri čemer je merilo za napredovanje delovna doba. Poleg plače sodniki od prvega meseca rojstva do otrokovega 20. rojstnega dne, dokler se otrok šola ali usposablja, prejemajo družinski dodatek. Prejemajo tudi mesečno pavšalno nadomestilo v višini od 34% do 39% bruto plače ter tako imenovani "fleksibilni" bonus. Sredstva, namenjena temu dodatku, ustrezajo 9% vsote plač vseh sodnikov. Delež dodatka za koledarsko leto vsakemu sodniku dodeli prvi predsednik. Dodatka za nezdržljivost funkcije ni.

3. Romunija

Plače določa 74. člen Zakona št. 303/2004. Sodniku se lahko pravice do plače zmanjšajo ali mirujejo le v primerih, ki jih določa zakon. Poseben zakon na tem področju je Zakon št. 153/2017 o prejemkih osebja, plačanega iz javnih sredstev, Priloga V. Plačni razredi so določeni glede na stopnjo sodišča, na kateri sodnik opravlja delo, in glede na delovno dobo. Sodniki upravičeni do povišanja plače za težke, škodljive ali nevarne delovne razmere (do 15 %), za nevropsihično preobremenjenost in tveganje v zvezi z njihovo dejavnostjo (do 25 %) in zaradi varovanja tajnosti (do 5 %). Dodatka za nezdržljivost sodniške funkcije ni, se pa plače in pravice sodnikov in državnih tožilcev določajo glede na zahtevnost in

tveganost njihove dejavnosti, njihovo strokovno usposobljenost in tudi glede na zakonsko prepoved za te kategorije osebja.

4. Irska

Pravica do plače je ključna za zagotavljanje neodvisnosti sodstva. Peti odstavek 35. člena ustave, kot je bil prvotno uzakonjen, je prepovedoval znižanje osebnih prejemkov v času opravljanja funkcije. Po gospodarski krizi leta 2008 je bil ta člen ustave spremenjen z referendumom novembra 2011 in sedaj določa, da se prejemki sodnikov med trajanjem funkcije ne znižajo, razen v skladu s tem členom. Prejemki so odvisni od uvedbe davkov ali drugih dajatev, ki jih zakon nalaga osebam na splošno ali osebam, ki pripadajo določenemu razredu. Kadar so bila pred ali po uveljavitvi tega člena zakonsko znižana plačila oseb, ki pripadajo razredom oseb, katerih osebni prejemki se izplačujejo iz javnega denarja, in tak zakon določa, da so ta znižanja v javnem interesu, se lahko z zakonom določi tudi sorazmerno znižanje osebnih prejemkov sodnikov. Novoimenovani člani pravosodja začnejo z nekoliko nižjo plačno lestvico, vendar se v dveh fazah, v dveh letih, dvignejo do polne plače za ta položaj.

– Premestitev in dodelitev sodnika

1. Avstrija

Sodnik je lahko premeščen na drugo delovno mesto v isti plačni skupini na podlagi odločbe sodišča, pristojnega za uslužbenca, če:

- okoliščine, na katere sodnik nima vpliva in zaradi katerih ne more opravljati svoje funkcije, ker trajno vplivajo na njegov ugled in delo;
- je vzpostavil sorodstveno razmerje z drugim sodnikom, imenovanim na isto okrožno sodišče, ali je dovolil, da ga sodnik posvoji kot otroka;
- nadaljnja sodniška dejavnost ni dopustna v skladu z Zakonom o nezdržljivosti iz leta 1983.

2. Hrvaška

Sodnik je lahko začasno dodeljen na drugo sodišče (2+2 leti) ali pa na Ministrstvo za pravosodje, Sodni svet, Pravosodno Akademijo (4 leta). V primeru razveljavitve ali reorganizacije sodišča Državno sodni svet sodnika premesti na drugo sodišče iste stopnje tudi brez soglasja sodnika (60. členom Zakona o državnem sodnem svetu določa, da je Državno sodni svet pri odločanju upošteva izražen interes sodnikov, kraj dela sodnikov in trajanje sodniške funkcije ter vrsto sodniške funkcije. Zoper odločbo Državnega sodnega sveta o premestitvi ima sodnik pravico sprožiti upravni spor. 61. člen zakona pa določa, da je sodnik lahko s soglasjem začasno napoten na drugo sodišče za dobo do dveh let, ki se lahko podaljša še za dve leti. Zakon o sodiščih (drugi odstavek 88. člena) nadalje določa, da odločbo o razporeditvi sodnika v Ministrstvo za pravosodje, Pravosodno akademijo in Državni sodni svet izda predstojnik teh organov z mnenjem predsednika sodišča, na katerem je bil sodnik imenovan in predhodnim soglasjem predsednika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške. Zakon o Državnem sodišču še določa, da odločitev o napotitvi sodnika na drugo sodišče sprejme Državni sodni svet po predhodnem mnenju predsednika sodišča, na katerega je sodnik napoten, predsednika sodišča, pri katerem sodnik opravlja sodniško funkcijo, in predsednika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške.

3. Francija

Po 4. členu odloka se sodnikov brez njihovega soglasja ne sme dodeliti na drugo delovno mesto (niti uvrstiti na listo napredovanj). Ob prvi razporeditvi sodnika na delovno mesto, slednji izrazi svojo željo glede na svojo uvrstitev ob zaključku Nacionalne pravosodne šole in glede na seznam razpoložljivih delovnih mest, nato pa jih imenuje predsednik republike na predlog ministra za pravosodje (26. člen

odloka). O svojih nadaljnjih željah glede dodelitve na drugo delovno mesto sodniki obvestijo direktorat za pravosodje. Sodnike in višje sodnike (predsednika sodišča prve stopnje ali referenčnega svetovalca Kasacijskega sodišča) na delovna mesta dodeljuje predsednik republike na predlog Vrhovnega sodnega sveta. Nekateri sodniki in tožilci so dodeljeni k prvemu predsedniku oziroma državnemu tožilcu na pritožbenem sodišču, kjer jih slednji lahko razporedi na katero koli (civilno ali kazensko) delovno mesto v njegovi pristojnosti, glede na potrebe sodišča. Dodelitev na ali na več upravnih funkcij na sodišču (npr. generalni sekretar) v Franciji ne pomeni začasne dodelitve. Med svojo kariero so sodniki lahko dodeljeni drugim pravosodnim organom ali širše, npr. na drugo ministrstvo (za pravosodje, za notranje zadeve, zunanje zadeve itd.), prefekturo, lokalnim organom (npr. pariška mestna hiša), različnim agencijam (npr. francoska agencija za boj proti korupciji) itd. Predsedniki sodišč, kamor se na predlog sodnika slednjega dodeli, nimajo posebne vloge, lahko pa jih Visoki sodni svet zaprosi za pripombe v zvezi z dodelitvijo. Ko Ministrstvo za pravosodje oblikuje osnutek glede dodelitev sodnikov (transparentnost), imajo kandidati pravico podati pripombe za določeno delovno mesto, če niso bili vključeni v oblikovanje osnutka. Visoki sodni svet o tem obvesti sodnika, ki ga zadeva (brez navedbe imena kandidata, ki je podal pripombo), pri obravnavi predloga za dodelitev na določeno delovno mesto pa te pripombe tudi prouči. Če oceni, da je pripombe potrebno upoštevati, poda negativno mnenje o predlogu za dodelitev, po potrebi doda priporočilo ali opozorilo v korist kandidata, ki je podal pripombo. Kadar se pripombe ne nanašajo na bodisi zasledovanje interesov službe ali primernost predlaganega kandidata, se slednji lahko pritoži na Državni svet, najvišje sodišče za upravne zadeve

4. Nemčija

Sodniki v zvezni službi in zvezni javni uslužbenci se lahko zaposlijo pri Enotnem patentnem sodišču kot sodniki ali kot uslužbenci Enotnega patentnega sodišča v skladu z obstoječim pravnim položajem tako, da so začasno dodeljeni Enotnemu patentnemu sodišču v celoti ali delno z njihovim soglasjem na podlagi 29 (1) člena zakona, ki ureja javne uslužbenca (*Bundesbeamtengesetz, BBG*) v povezavi s členom 46 zakona, ki ureja sodnike (*Deutsches Richtergesetz, DRiG*). Institut dodelitve je bil določen posebej za začasno zasedbo delovnih mest na nad- in mednarodnih institucijah, kamor napotitev ni mogoča. Razporeditev ne vpliva na pravni položaj javnega uslužbenca oziroma sodnika in s tem tudi na vse določbe, ki veljajo v razmerju do delodajalca in se nanašajo na dolžnosti in pravice javnega uslužbenca ali sodnika.

V 97. členu nemške ustave oziroma Temeljnega zakona (*Grundgesetz - GG*), ki govori o neodvisnosti sodnikov, je določeno, da se sodnike, imenovane za stalno na določeno sodniško mesto, proti njihovi volji lahko razreši, začasno ali stalno suspendira, prerazporedi na drugo mesto ali upokoji pred izpolnitvijo pogojev za upokojitev samo na podlagi sodne odločbe in pod pogoji, določenimi v zakonu.

V 98. členu ustave je še določeno, da položaj sodnikov ureja poseben zakon (posebej na zveznem in deželnem nivoju) in da lahko Zvezno ustavno sodišče v primeru, ko sodnik – v okviru opravljanja svoje funkcije ali izven tega okvira, na zveznem ali deželnem nivoju – krši ustavna načela, na predlog Bundestaga, sprejet z dvotretjinsko večino, odloči, da se sodnika prerazporedi ali upokoji (obtožba sodnika oz. Richteranklage). V primeru naklepne kršitve se lahko odredi prenehanje njegovega službenega razmerja. Tudi na deželni ravni se lahko sprejmejo predpisi, ki podobno urejajo ravnanje v primeru kršitev, storjenih s strani sodnikov na deželni ravni, vendar pa ima tudi v tem primeru pristojnost za odločanje o obtožbi sodnika Zvezno ustavno sodišče.

5. Romunija

Če sodišče prve stopnje, pravosodno sodišče ali specializirano sodišče zaradi začasne odsotnosti sodnikov, zaradi nezasedenih delovnih mest ali drugih podobnih razlogov ne more pravilno delovati, lahko predsednik pritožbenega sodišča na predlog predsednika tega sodišča (ki je v okraju pritožbenega

sodišča), s soglasjem sodnika slednjega dodeli ali premesti na drugo delovno mesto v tem okraju. Vrhovni sodni svet lahko na podlagi pisnega soglasja odredi napotitev sodnikov na druga sodišča, na Vrhovni sodni svet, na Nacionalni inštitut za sodstvo, na Ministrstvo za pravosodje ali v podrejene institucije ali druge javne organe, tudi na institucije Evropske unije ali mednarodnih organizacij. Na njihovo utemeljeno zahtevo so lahko sodniki imenovani za državne tožilce, javni tožilci pa za sodnike z dekretom predsednika Romunije, na predlog Vrhovnega sodnega sveta, v skladu s pogoji, določenimi v zakonu št. 303/2004. Na zahtevo predsednika pritožbenega sodišča v okrožju, kjer je potrebna dodelitev oziroma razporeditev in s soglasjem predsednika pritožbenega sodišča, od koder se sodnika želi dodeliti ali premestiti, Vrhovni sodni svet odredi dodelitev ali premestitev za sodnike sodišč prve stopnje, razsodišča in specializirana razsodišča v okrožju. Postopek dodelitve poteka s pisnim soglasjem sodnika, zato zanj ni predvidenih pravnih sredstev. V času, ko so delegirani na drugo delovno mesto, uživajo sodniki vse pravice, ki jih za funkcijo, na katero so delegirani, določa zakon. Kadar so plača in drugi denarni prejemki, določeni za funkcijo, v katero je sodnik ali državni tožilec imenovan, nižji, ohrani njihovo mesečno nadomestilo in druge denarne pravice. V času začasne premestitve sodniki obdržijo status sodnika in uživajo pravice, ki jih zakon določa za napoteno osebo. Če so plače in druge premoženjske pravice, določene za funkcijo, na katero je sodnik napoten, nižje od teh, mu pripadajo mesečni prejemki in druge premoženjske pravice. Sodniki, državni tožilci in njim pridruženo osebje, napoteni v tujino zaradi opravljanja dela, uživajo pravice in obveznosti, ki jih določajo posebni predpisi institucij, v katere so napoteni. V čas napotitve se šteje delovna doba v sodniški funkciji.

6. Irska

Na višjem sodišču in določenih sodnih oddelkih (npr. oddelku za premoženjskopravne zadeve, gospodarskem sodišču, oddelku za poškodbe), lahko predsednik sodišča sodnika dodeli za glavnega ali vodilnega sodnika tega oddelka. Imenovanje lahko temelji na izkušnjah ali stažu ali kombinaciji obojega, sodniku pa omogoča, da delovno obremenitev razdeli na druge sodnike, ki imajo strokovno znanje na tem področju. Na ta način se pospeši zaključek obravnav in zagotovi učinkovito upravljanje pravosodja. Člani sodstva lahko po uradni dolžnosti sodelujejo na nižjih sodiščih, da pomagajo pri delu, sodnik vrhovnega sodišča npr. lahko sodi na prizivnem ali višjem sodišču. Predsednik vsakega sodišča lahko pooblasti sodnike tega sodišča za obravnavo in sojenje v določenih zadevah (npr. za obravnavo zadev v zvezi z azilom in priseljevanjem) ali za obravnavo zadev na drugem področju, npr. na poškodbah. O dodelitvi se predsednik sodišča neformalno posvetuje s sodnikom, ki je dodeljen določenemu področju. Sodnik ima pravico, da svoj pripad zadev razdeli med druge sodnike, ki imajo strokovno znanje na tem področju. Sodbe in poznejši sklepi pooblaščenega sodnika imajo pravni učinek in so zavezujoči za stranke. Pritožbe na sodbe in sklepe je treba vložiti v določenem časovnem okviru in pod posebnimi pogoji, ki jih določajo pravila višjega sodišča.

– Prenehanje sodniške funkcije in razrešitev sodnika

1. Avstrija

Avstrijski sodniki so imenovani za nedoločen čas in se ob koncu mandata upokojijo v letu, v katerem dopolnijo 65 let. Avstrijski Zvezni ustavni zakon (*BundesVerfassungsgesetz - B-VG*) namreč ne določa omejitev trajanja sodniškega mandata, v 88. členu pa določa, da se lahko sodnika razreši s funkcije, upokoji ali proti njegovi volji prerazporedi samo na podlagi zakona in po konkretni sodni odločbi.

2. Hrvaška

Sodniku sodniška funkcija preneha, če ga Državni sodni svet v skladu z ustavo in zakonom razreši s te funkcije (77. člen *Zakona o Državnem sudbenom vijeću*). Svet sodnika razreši:

1. če sam zahteva,

2. če trajno izgubi zmožnost za opravljanje nalog,
3. če je obsojen za kaznivo dejanje, zaradi katerega ni vreden opravljati sodniške funkcije,
4. če v skladu z zakonom zaradi storjenega hujšega disciplinskega prekrška tako odloči svet,
5. ko dopolni 70 let.

Sodnik je razrešen je, če je zoper njega uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, za katero je predpisana kazen zapora petih let ali strožja kazen, ali ko je v priporu ali preiskovalnem zaporu, zaradi obsodbe za kaznivo dejanje, ki ga dela nedostojnega za opravljanje sodniške funkcije oziroma zaradi storjenega hujšega disciplinskega prekrška (73. člen *Zakona o Državnem sodbenem vijeću*).

– **Disciplinska odgovornost sodnikov**

1. Avstrija

Sodniku, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, se naloži disciplinska sankcija glede na naravo ali težo kršitve, pogostost kršitev ali druge obteževalne okoliščine. Pri določanju o disciplinski sankciji se upošteva resnost kršitve in posledice ter stopnjo krivde in dosedanje ravnanje sodnika. Disciplinska sankcija se lahko opusti, če se s tem ne posega v interese sodniške službe in če je glede na okoliščine kršitve in osebnost sodnika mogoče domnevati, da bo že sama obsodba dejanja zadostovala za odvrčanje sodnika od nadaljnjih kršitev. Če je sodnik spoznan za krivega nadaljnega prekrška, storjenega pred iztekom treh let od datuma, ko je ta sodba postala pravnomočna, se pri določitvi kazni upošteva prejšnja obsodilna sodba.

Sestavo disciplinskega sodišča ureja 112. člen RStDG, ki določa, da disciplinsko sodišče pri višjem deželnem sodišču vodi postopek in odloča v senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, izmed katerih je eden predsednik. Pri vrhovnem sodišču pa je disciplinski senat sestavljen iz petih sodnikov, izmed katerih je eden predsednik. Predhodno preiskavo opravi drug član disciplinskega sodišča kot preiskovalec, ki v isti zadevi ne more biti član disciplinskega senata.

Personalni svet višjega deželnega sodišča oz. vrhovnega sodišča oblikuje disciplinski senat izmed sodnikov tega sodišča za dobo petih let od 1. januarja dalje in ga po potrebi med letom dopolni za preostali mandat senata. Hkrati se določijo predsednik senata, njegov namestnik in nadomestni člani. Nadomestna člana sta najmanj dva in se vključita v senat v primeru zadržanosti članov senata. Predsednik sodišča sporoči sestavo disciplinskega senata zveznemu ministrstvu za pravosodje, predsednik višjega deželnega sodišča pa tudi vrhovnemu sodišču.

Po določbah 115. člena RStDG se za izločitev članov disciplinskega senata, preiskovalnega sodnika in zapisnikarja uporabljajo predpisi, ki urejajo kazenski postopek. Če v disciplinskem senatu tudi po vključitvi nadomestnih članov zaradi izločitve ali zavrnitve ni več potrebnega števila članov, se morajo v disciplinski senat uvrstiti ostali sodniki disciplinskega sodišča (t. j. višjega deželnega sodišča ali vrhovnega sodišča) po vrstnem redu glede na starost.

2. Portugalska

V 217. členu ustave je določeno, da je za imenovanje, razporejanje, premestitve, napredovanja sodnikov in za vodenje disciplinskih postopkov zoper njih v skladu z zakonom pristojen Vrhovni sodni svet (*Conselho Superior da Magistratura*). Zakon o sodnikih v 95. členu določa, v katerih primerih se v disciplinskem postopku izreče ukrep prisilne upokojitve ali prenehanja funkcije. Izrek enega od teh dveh ukrepov je obvezen, ko se za sodnika ugotovi da:

- izkazuje očitno nesposobnost prilagoditve na zahteve svoje funkcije;

- izkazuje pomanjkanje poštenosti, se nemoralno ali nečastno obnaša;
- je strokovno nesposoben;
- je bil obsojen za kaznivo dejanje, povezano z očitno in hudo kršitvijo svoje funkcije oziroma dolžnosti, ki so z njo povezane.

II. BESEDILO ČLENOV

I. poglavje SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta zakon določa postopek izvolitve v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniško mesto, kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov, postopek ocenjevanja sodniškega dela, pravice in dolžnosti sodnika, nezdružljivost sodniške funkcije, premestitev in dodelitev sodnika, službeni nadzor sodnikovega dela, varstvo neodvisnosti sodnika in varstvo sodnika pred neutemeljenimi sodnimi postopki, položaj sodnika v kazenskem postopku, prenehanje sodniške funkcije, razrešitev s sodniške funkcije in disciplinsko odgovornost sodnika.

2. člen (sodniška služba)

(1) Sodnica oziroma sodnik (v nadaljnjem besedilu: sodnik) je funkcionar v službenem razmerju z Republiko Slovenijo (v nadaljnjem besedilu: sodniška služba).

(2) Z izvolitvijo v Državnem zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) dobi položaj, ki mu ga zagotavljata ustava in zakon, ki ureja organizacijo in pristojnost sodišč, in ta zakon.

(3) Plače in druge prejemke sodnikov določa zakon.

3. člen (uporaba drugih zakonov in predpisov)

(1) Glede sodnikovih pravic in dolžnosti v zvezi s sodniško službo, ki niso urejene s tem zakonom, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja.

(2) Predpisi o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem in drugem socialnem zavarovanju, ki veljajo za osebe v delovnem razmerju, se uporabljajo tudi za sodnike, če zakon ne določa drugače.

(3) Sodniška služba se šteje v delovno dobo.

4. člen (sodniško mesto, sodniški naziv in položaj svetnika)

(1) Sodnik opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na sodišču, za katerega je kandidiral in na katero je bil izvoljen oziroma imenovan (v nadaljnjem besedilu: matično sodišče), če zakon ne določa drugače.

(2) Sodniška služba se na sodniškem mestu opravlja v sodniških nazivih okrožni sodnik, višji sodnik in vrhovni sodnik (v nadaljnjem besedilu: sodniški naziv) ter na položajih okrožni sodnik svetnik, višji sodnik svetnik in vrhovni sodnik svetnik (v nadaljnjem besedilu: položaj svetnika).

5. člen
(centralna kadrovska evidenca)

Za urejanje položaja, pravic, dolžnosti in odgovornosti sodnikov ter omogočanje opravljanja zadev sodne uprave Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vrhovno sodišče) upravlja centralno kadrovsko evidenco sodnikov po določbah zakona, ki ureja sodišča.

II. poglavje
IZVOLITEV V SODNIŠKO FUNKCIJO IN IMENOVANJE NA SODNIŠKO MESTO

1. oddelek
Pogoji za izvolitev in imenovanje

6. člen
(formalni pogoji)

Za sodnika je lahko izvoljen, kdor izpolnjuje splošne in posebne pogoje za izvolitev oziroma imenovanje na sodniško mesto, ki jih določa zakon.

7. člen
(splošni pogoji)

(1) Za sodnika je lahko izvoljen, kdor izpolnjuje naslednje splošne pogoje:

1. je državljan Republike Slovenije in aktivno obvlada slovenski jezik,
2. je poslovno sposoben in ima zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe,
3. je dopolnil 30 let starosti,
4. ima v Republiki Sloveniji pridobljen strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik ali strokovna naslova diplomirani pravnik (UN) in magister prava oziroma je v tujini končal primerljivo izobraževanje s področja prava, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlitve ali z odločbo o nostrifikaciji,
5. je opravil pravniški državni izpit,
6. ni bil obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja,
7. zoper njega ni bila vložena pravnomočna obtožnica ali na podlagi obtožnega predloga razpisana glavna obravnava zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek pogojev za izvolitev v sodniško funkcijo ne izpolnjuje oseba, ki ji je sodniška funkcija prenehala iz razloga po 7. točki prvega odstavka 110. člena tega zakona, oziroma oseba, ki je bila s sodniške funkcije razrešena po določbah tega zakona.

8. člen
(okrožni sodnik)

Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka prejšnjega člena, je lahko izvoljena na sodniško mesto na okrožnem sodišču, če ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

9. člen
(višji sodnik)

Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 7. člena tega zakona, je lahko izvoljena na sodniško mesto na višjem sodišču, če je uspešno opravljala sodniško funkcijo v trajanju najmanj šest let ali ima najmanj devet let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

10. člen
(vrhovni sodnik)

(1) Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 7. člena tega zakona, je lahko izvoljena na sodniško mesto na vrhovnem sodišču, če je uspešno opravljala sodniško funkcijo v trajanju najmanj 15 let ali ima najmanj 20 let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

(2) Za vrhovnega sodnika je lahko izvoljen tudi univerzitetni učitelj prava, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 7. člena tega zakona, če je izvoljen najmanj v naziv izrednega profesorja.

11. člen
(posebni pogoji za izvolitev na specializiranih sodiščih)

Za izvolitev na sodniško mesto na specializiranem sodišču veljajo posebni pogoji iz 8. do 10. člena tega zakona glede na položaj sodišča, določen v zakonu, ki ureja sodišča, če zakon ne določa drugače.

12. člen
(pogoj delovnih izkušenj)

S sodniško funkcijo je glede delovnih izkušenj izenačeno opravljanje funkcije državnega tožilca, generalnega državnega odvetnika in namestnika generalnega državnega odvetnika, opravljanje dela višjega državnega odvetnika ter poklic odvetnika in notarja.

13. člen
(poslovna in zdravstvena sposobnost)

(1) Poslovna sposobnost iz 2. točke prvega odstavka 7. člena tega zakona se ugotavlja z vpogledom v evidenco matičnega registra.

(2) Zdravstvena sposobnost iz 2. točke prvega odstavka 7. člena tega zakona se ugotavlja z zdravstvenim pregledom, s katerim se ugotavlja, ali je kandidat za sodniško mesto zmožen za opravljanje sodniške službe.

(3) Zdravstveni pregled se opravi na podlagi pregleda kandidata in vpogleda v njegovo zdravstveno dokumentacijo, ki jo posreduje izbrani osebni zdravnik. Stroške zdravstvenega pregleda plača kandidat, opravljajo pa ga izvajalci zdravstvene dejavnosti, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje teh pregledov.

(4) Obseg zdravstvenega pregleda, način, postopek izdaje ter obliko in vsebino zdravniškega spričevala predpiše minister, pristojen za zdravje v soglasju z ministrom pristojnim za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: minister) po predhodnem mnenju Sodnega sveta Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sodni svet) in predsednika vrhovnega sodišča.

(5) Zdravniško spričevalo o opravljenem zdravstvenem pregledu po tem členu velja eno leto.

2. oddelek
Postopek za izvolitev in imenovanje

14. člen
(razpis sodniškega mesta)

(1) Sodniško mesto razpiše vrhovno sodišče na obrazložen predlog predsednika sodišča. O predlogu odloči predsednik vrhovnega sodišča v roku 14 dni od prejema. Predsedniku vrhovnega sodišča obrazloženega predloga ni treba dati.

(2) Razpis se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Razpisni rok za prijave ne sme biti krajši od 15 dni.

15. člen
(preizkus prijav)

(1) Prijava kandidata za sodniško funkcijo oziroma sodniško mesto mora vsebovati naslednje podatke:

- osebno in morebitno prejšnje osebno ime kandidata,
- datum in kraj rojstva,
- enotno matično številko občana (EMŠO),
- naslov stalnega ali začasnega prebivališča,
- poštni naslov za vročanje pisanj ter
- kontaktno telefonsko številko in elektronski predal, na katerem je dosegljiv.

(2) Vsak kandidat mora prijavi priložiti življenjepis z opisom strokovne dejavnosti po pridobitvi strokovnega naslova iz 4. točke prvega odstavka 7. člena tega zakona z dokazili, dokazila o izpolnjevanju posebnih pogojev za izvolitev na razpisano sodniško mesto, ki jih izkaže z izpisom obdobjev zavarovanja, in izjavo o tem, ali soglaša z vročanjem v elektronski predal v skladu z drugim odstavkom 21. člena tega zakona.

(3) Kandidat, ki še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo, mora prijavi priložiti tudi dokazilo o pridobljenem strokovnem naslovu iz 4. točke prvega odstavka 7. člena tega zakona, zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti, ki na dan objave razpisa ni starejše od enega leta, podatke o uspešnosti v času študija prava, pisno izjavo o nekaznovanosti in pisno izjavo, da ni v kazenskem postopku.

(4) Dokazila o izpolnjevanju drugih pogojev iz 7. člena tega zakona pridobi vrhovno sodišče po uradni dolžnosti.

(5) Za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev iz prejšnjega odstavka tega člena vrhovno sodišče pridobi podatek o državljanstvu od upravljavca centralne evidence o državljanstvu, podatek o poslovni sposobnosti od upravljavca matičnega registra, podatek o sodniškem pripravništvu in opravljenem pravniškem državnem izpitu od upravljavca evidence opravljanja pravniških državnih izpitov, izpis iz kazenske evidence od upravljavca kazenske evidence in podatek o tem, ali je bila zoper kandidata vložena pravnomočna obtožnica ali na podlagi obtožnega predloga razpisana glavna obravnava zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, iz elektronskih vpisnikov sodišč. Upravljavci evidenc so dolžni vrhovnemu sodišču predložiti zaprosene podatke v petih delovnih dneh. Za kandidate, ki že opravljajo sodniško funkcijo, lahko podatke o izpolnjevanju pogojev iz prvega odstavka 7. člena tega zakona pridobi vrhovno sodišče tudi iz centralne kadrovske evidence sodnikov.

Prav tako pridobi vrhovno sodišče iz centralne kadrovske evidence sodnikov tudi podatke o obstoju negativnih pogojev za izvolitev v skladu z drugim odstavkom 7. člena tega zakona.

(6) Prijave, vložene po izteku razpisnega roka, in prijave, ki niso popolne, vrhovno sodišče v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, zavrže s sklepom, zoper katerega je dovoljen upravni spor v osmih dneh od prejema sklepa. Pristojno sodišče mora o tožbi odločiti v 30 dneh od njene vložitve. Postopek glede razpisanega sodniškega mesta se prekine do pravnomočnosti sodne odločbe.

(7) Vrhovno sodišče pošlje predsedniku sodišča, pri katerem je razpisano sodniško mesto, vse prijave, ki jih ni zavrglo, v petih delovnih dneh od prejema popolnih prijav in dokazil o izpolnjevanju pogojev za izvolitev v sodniško funkcijo in po pravnomočnosti sodne odločbe iz prejšnjega odstavka.

16. člen

(mnenje o ustreznosti kandidata)

(1) Predsednik sodišča najpozneje v 30 dneh od dneva, ko prejme razpisno gradivo iz sedmega odstavka prejšnjega člena oblikuje obrazloženo mnenje o ustreznosti vsakega kandidata, pri čemer se ravna po kriterijih iz 32. člena tega zakona.

(2) Obrazložitev mnenja o ustreznosti mora zajemati kandidatove osebne podatke ter podatke in mnenje o njegovem strokovnem znanju, osebnostnih lastnostih, veščinah in drugih sposobnostih, ki se zahtevajo za opravljanje sodniške funkcije.

(3) Za osebo, ki kandidira za izvolitev v sodniško funkcijo, mora mnenje o ustreznosti vsebovati tudi podatke o uspešnosti kandidata v času študija prava, podatke in oceno kandidatovega usposabljanja v času pripravništva ter oceno kandidatovega dela, če je v okviru opravljanja svojega dotedanjega poklica ali dela nastopal pred sodišči.

(4) Če je kandidat že izvoljen v sodniško funkcijo ali je že opravljal sodniško funkcijo, mora mnenje o ustreznosti vsebovati tudi podatke in ocene o uspešnosti opravljanja sodniške službe.

(5) Predsednik sodišča mnenje vroči kandidatu, ki lahko nanj poda obrazložene pripombe v osmih dneh od prejema.

17. člen

(dokončno mnenje)

(1) Najpozneje v osmih dneh po prejemu pripomb oziroma poteku roka iz petega odstavka prejšnjega člena predsednik sodišča oblikuje dokončno mnenje, ki ga z razpisnim gradivom in morebitnimi pripombami kandidatov pošlje sodnemu svetu.

(2) Predsednik sodišča v dokončnem mnenju predstavi konkretne potrebe sodišča v zvezi z razpisanim sodniškim mestom in postopek izdelave dokončnega mnenja ter poda oceno o rezultatu izbirnega postopka, v kateri lahko posebej navede, katere kandidate šteje za najbolj ustrezne za zasedbo prostega mesta in to obrazloži.

18. člen
(predhodni preizkus kandidatur)

Po prejemu razpisnega gradiva sodni svet opravi predhodni preizkus kandidatur ter prepozne in nepopolne prijave, ki jih ni zavrglo vrhovno sodišče, s sklepom zavrže, prijave kandidatov, ki ne izpolnjujejo splošnih in posebnih pogojev za razpisano sodniško mesto, pa s sklepom zavrne.

19. člen
(izbirni postopek)

- (1) Izbirni postopek ima lahko več faz, tako da se kandidati postopno izločajo.
- (2) Sodni svet lahko zahteva od predsednika sodišča, da dopolni obrazložitev posameznih ali vseh mnenj o ustreznosti kandidatov ali da mnenja o ustreznosti kandidatov ponovno oblikuje in pri tem pridobi ter upošteva dodatne podatke in dokazila.
- (3) Sodni svet ima pravico zahtevati vpogled v osebni spis sodniškega pripravnika.
- (4) Sodni svet vsem kandidatom vroči dokončno mnenje predsednika sodišča ter vsakemu kandidatu morebitno dopolnitev mnenja predsednika sodišča o njegovi ustreznosti, na kar lahko kandidati podajo obrazložene pripombe v osmih dneh od prejema.
- (5) Sodni svet v izbirnem postopku upošteva pisno dokumentacijo, lahko pa opravi tudi preizkuse strokovnega znanja, osebnostnih lastnosti, sposobnosti in veščin, ki so potrebni za opravljanje sodniške službe, psihološke preizkuse ter razgovore s kandidati, ki najbolj izpolnjujejo kriterije za zasedbo razpisanega sodniškega mesta. Na razgovorih je lahko navzoč predsednik sodišča, pri katerem je razpisano sodniško mesto, ki ga sodni svet vedno povabi na sejo, na kateri se izvajajo razgovori. Predsednik sodišča ima pravico postavljati kandidatom vprašanja in pravico do razprave brez pravice do glasovanja.
- (6) Zaradi zagotavljanja transparentnosti in presoje zakonitosti izbirnega postopka se razgovori s kandidati zvočno snemajo. Vabljeni osebe se o snemanju razgovora in rokih hrambe zvočnega posnetka obvestijo z vabilom na razgovor. V zapisniku seje, na kateri se izvajajo razgovori, se zabeleži, da je bil razgovor posnet s sredstvom za zvočno snemanje in da je bila vabljen oseb predhodno obveščena o snemanju. Elektronska kopija zvočnega posnetka je priloga zapisnika seje in se hrani v skladu z zakonom, ki ureja varstvo dokumentarnega gradiva, najmanj pa do pravnomočnosti odločbe o izbiri in imenovanju oziroma do izvolitve izbranega kandidata. Prepis zvočnega snemanja razgovorov se izvede, če tako zahteva kandidat ali če je vložena tožba zoper odločitev o izbiri.
- (7) Sodni svet odloči v 30 dneh po pridobitvi popolne dokumentacije in izvedbi postopka. O posvetovanju in glasovanju v vsaki fazi izbirnega postopka se vodi zapisnik.

20. člen
(vsebinska presoja kandidatur)

- (1) Sodni svet v izbirnem postopku ugotavlja, kateri kandidat najbolj izpolnjuje kriterije v skladu z 32. členom tega zakona za razpisano sodniško mesto. Pri tem ni vezan na mnenje o ustreznosti kandidata in na dokončno mnenje predsednika sodišča.

(2) Sodni svet med kandidati, ki izpolnjujejo formalne pogoje za razpisano sodniško mesto, ni dolžan izbrati nikogar. Če sodni svet za razpisano sodniško mesto ne izbere nobenega kandidata, izda sklep o neizbiri, ki mora biti obrazložen, tako da so navedeni razlogi za neizbiro.

21. člen (vročanje v izbirnih postopkih)

(1) Vročanje vabil, odločb in drugih dokumentov v izbirnih postopkih za sodniška mesta (v nadaljnjem besedilu tega oddelka: pisanja) se izvaja v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se vročanje pisanj v izbirnih postopkih za sodniška mesta lahko opravi tudi v elektronski predal kandidata, ki ga je navedel v prijavi, ne glede na to, ali ustreza varnostnim in tehničnim zahtevam, ki jih mora izpolnjevati varni elektronski predal v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če kandidat s tem pisno soglaša v prijavi.

(3) V primeru vročanja v skladu s prejšnjim odstavkom se od naslovnika zahteva potrditev prejema pisanja. Če kandidat prejema pisanja v šestih dneh od odpreme ne potrdi, lahko pristojni organ po telefonu, po elektronski poti ali na drug način preveri, ali je pisanje prejel in kdaj ga je prejel.

(4) V primeru dvoma o tem, ali je kandidat pisanje prejel v skladu z drugim odstavkom tega člena, ker ni dokazov o vročitvi, se opravi ponovna vročitev v skladu s prvim odstavkom tega člena.

22. člen (izvolitev v sodniško funkcijo)

(1) Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga po pravnomočnosti odločitve o izbiri predlaga državnemu zboru v izvolitev.

(2) Za vsako razpisano sodniško mesto sodni svet državnemu zboru v izvolitev predlaga enega kandidata.

(3) Šteje se, da je z izvolitvijo v sodniško funkcijo sodnik imenovan na razpisano sodniško mesto. Z imenovanjem na sodniško mesto sodnik pridobi sodniški naziv, ki ustreza temu sodniškemu mestu.

(4) Akt o izvolitvi sodnika sodni svet po prejemu nemudoma pošlje pristojnemu predsedniku sodišča, ta pa sodnika uvrsti v plačni razred, ki ustreza pridobljenemu sodniškemu nazivu.

(5) Če državni zbor ne izvoli kandidata iz drugega odstavka tega člena, lahko sodni svet opravi ponovno izbiro med prijavljenimi kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, in ravna v skladu s tem zakonom.

23. člen (imenovanje na sodniško mesto)

(1) Če sodni svet na razpisano sodniško mesto izbere kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga imenuje na razpisano sodniško mesto in premesti na sodišče, pri katerem je to mesto razpisano.

(2) Premestitev se opravi 30 dan po pravnomočnosti odločbe o imenovanju. Ta rok lahko sodni svet po uradni dolžnosti ali na predlog sodnika ali predsednika sodišča, na sodniško mesto katerega je sodnik imenovan, iz posebej utemeljenih razlogov skrajša.

(3) Če gre za višje sodniško mesto, šteje imenovanje za napredovanje na višje sodniško mesto v skladu s 44. členom tega zakona.

(4) Imenovanje na sodniško mesto se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

24. člen
(sodno varstvo)

(1) Sodni svet vroči sklep o neizbiri iz drugega odstavka 20. člena tega zakona ter predlog za izvolitev iz 22. člena tega zakona oziroma odločbo o imenovanju iz 23. člena tega zakona vsem kandidatom, ki so se prijavi na razpisano sodniško mesto, če njihove prijave niso bile zavržene oziroma zavrnjene v skladu s šestim odstavkom 15. člena oziroma 18. členom tega zakona.

(2) Zoper odločitev sodnega sveta o neizbiri oziroma izbiri je kandidatom za sodniška mesta zagotovljeno sodno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

25. člen
(neuspešen razpis)

Če je razpis za prosto sodniško mesto neuspešen, ker ni prijav ali ker sodni svet ne izbere nobenega kandidata, predsednik vrhovnega sodišča v 15 dneh od prejema predhodnega mnenja predsednika sodišča, za katero je bil objavljen razpis, odloči o ponovitvi razpisa.

3. oddelek
Prisega in nastop sodniške službe ter sodniško mentorstvo

26. člen
(prisega in nastop sodniške službe)

Sodnik nastopi sodniško službo z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora izreče naslednjo prisego: "Prisegam, da bom sodniško funkcijo opravljal-a v skladu z ustavo in zakonom ter sodil-a po svoji vesti in nepristransko."

27. člen
(sodniško mentorstvo)

(1) Sodniku, ki je izvoljen na sodniško mesto okrožnega ali višjega sodišča, se za prvo leto opravljanja sodniške službe določi mentor.

(2) Mentorja določi predsednik matičnega sodišča z liste mentorjev, ki jo vodi vrhovno sodišče. Mentor ne more biti oseba, ki je sodniku nadrejena ali ga ocenjuje.

(3) V primeru daljših odsotnosti sodnika v prvem letu službovanja se mentorstvo lahko podaljša za čas, kolikor je bil sodnik odsoten, o čemer odloči predsednik matičnega sodišča. Mentorstvo se lahko podaljša tudi na predlog sodnika.

(4) Na predlog sodnika se lahko mentorstvo v skladu s tem členom določi tudi drugim sodnikom.

28. člen
(položaj in vloga mentorja)

(1) Mentor svetuje sodniku o temah s področja veščin poslovanja s sodnim spisom; organizacije dela sodnika; izvajanja glavnih obravnav in narokov; tehnike pisanja sodnih odločb ter odnosa do strank in ostalih udeležencev v postopkih in podobno.

(2) V okviru mentorstva ni dovoljeno posegati v neodvisen položaj sodnika pri odločanju o zadevah, ki so mu dodeljene v reševanje.

(3) Mentor ne ocenjuje dela, znanja, veščin in učinkovitosti sodnika.

29. člen (načrt in poročilo mentorstva)

(1) Mentor in sodnik izdelata načrt izvajanja mentorstva, v katerem se določijo področja in konkretne vsebine mentorstva.

(2) Po zaključku mentor izdelata poročilo o poteku mentorstva.

(3) Poročilo se vroči sodniku, ki lahko nanj v osmih dneh odgovori. Poročilo in odgovor sodnika se vložita v osebni spis sodnika.

30. člen (izjeme od obveznega mentorstva)

Na predlog predsednika matičnega sodišča lahko personalni svet, ki sodni svet odloči, da se sodniku, ki je bil izvoljen v sodniško funkcijo, iz utemeljenih razlogov mentorstvo ne določi, razen če tako predlaga sam in z njegovo določitvijo soglaša. Utemeljeni razlogi so podani, če je sodnik pred izvolitvijo že opravljal drugo pravosodno funkcijo in si je s tem pridobil strokovni ugled.

III. poglavje KRITERIJI ZA IZBIRO, OCENJEVANJE IN NAPREDOVANJE TER POSTOPEK OCENJEVANJA SODNIŠKEGA DELA

1. oddelek Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje

31. člen (primernost za sodniško funkcijo)

(1) Sodniške funkcije ne more opravljati oseba, za katero ni mogoče pričakovati, da bo uživala zadostno stopnjo javnega zaupanja, potrebnega za opravljanje sodniške funkcije.

(2) Zadostne stopnje javnega zaupanja, potrebne za opravljanje sodniške funkcije, ne more uživati oseba, ki sodniške funkcije ne opravlja strokovno, pošteno in vestno ali ne varuje sodniškega ugleda, nepristranskosti in neodvisnosti sojenja oziroma za katero na podlagi njenega preteklega dela, ravnanj in obnašanja tega ni mogoče pričakovati.

32. člen
(kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje)

(1) Pri izbiri kandidatov za sodniško mesto, ocenjevanju sodniškega dela in odločanju o napredovanju se upoštevajo naslednji kriteriji:

- delovne sposobnosti in strokovno znanje, pri čemer se upoštevajo zlasti sposobnost pisnega in ustnega izražanja, sposobnost analitičnega razmišljanja, sposobnost strukturiranega dela ter obseg strokovnega znanja s področja dela sodnika,
- osebnostne lastnosti, pri čemer se upoštevajo zlasti odgovornost, zanesljivost in preudarnost,
- socialne veščine, pri čemer se upoštevajo zlasti komunikacijske spretnosti in spretnost obvladovanja konfliktnih situacij,
- varovanje neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva in sodnikov, pri čemer se upoštevajo preteklo delo ter javna in zasebna ravnanja kandidata,
- sposobnosti opravljanja nalog vodstvenega mesta, če je sodnik imenovan na tako mesto, pri čemer se upoštevajo zlasti rezultati dela na področju, ki je sodniku zaupano.

(2) Kriteriji in postopek za izbiro kandidatov ter za ocenjevanje in napredovanje so podrobneje določeni v merilih za izbiro kandidatov na sodniško mesto oziroma v merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe, ki jih sprejme sodni svet.

33. člen
(zavezujoča narava kriterijev)

Kriteriji in merila iz prejšnjega člena zavezujejo predsednike sodišč pri oblikovanju mnenj v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta in v postopkih ocenjevanja sodnikovega dela, sodni svet pri odločanju o napredovanju sodnikov, pri potrjevanju ocene, da sodnik ne ustreza sodniški službi, in v postopkih izbire kandidatov za sodniško mesto ter personalne svete pri izdelavi ocene sodniške službe.

2. oddelek
Postopek ocenjevanja

34. člen
(redno, predčasno in obvezno ocenjevanje)

(1) Ocena sodniške službe se za sodnika okrožnega in višjega sodišča izdelava na vsakih pet let (v nadaljnjem besedilu: redno ocenjevanje), pri čemer se v prvem petletnem ocenjevalnem obdobju po izvolitvi sodniška služba oceni vsako leto posebej. Za redno ocenjevanje sodnikov so odgovorni predsedniki sodišč, ki ob izteku posameznega ocenjevalnega obdobja podajo predlog za izdelavo ocene. Predlog lahko poda tudi sodnik sam.

(2) V primeru daljših odsotnosti sodnika v ocenjevalnem obdobju, ki skupno presežejo četrtno posameznega ocenjevalnega obdobja, se na predlog predsednika matičnega sodišča ocenjevalno obdobje lahko podaljša za čas, kolikor je bil sodnik skupno odsoten, o čemer odloči sodni svet. Predlog za podaljšanje ocenjevalnega obdobja lahko podajo tudi osebe in organi iz tretjega odstavka tega člena.

(3) Pred potekom petletnega ocenjevalnega obdobja iz prvega odstavka tega člena se ocena sodniške službe za sodnika okrožnega in višjega sodišča izdelava iz utemeljenih razlogov na obrazloženo zahtevo sodnega sveta, predsednika matičnega sodišča, predsednika sodišča neposredno višje stopnje,

ministra, ali sodnika samega (v nadaljnjem besedilu: predčasno ocenjevanje). Utemeljeni razlogi so zlasti kandidatura sodnika na višje sodniško mesto, na vodstveno mesto, na mesto sodnika mednarodnega sodišča, napredovanje iz tretje in četrte alineje drugega odstavka 44. člena tega zakona ali bistveno odstopanje pri opravljanju sodniške službe. Minister in sodni svet lahko zahtevata oceno sodniške službe samo v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

(4) Vrhovnih sodnikov in višjih sodnikov svetnikov se ne ocenjuje, razen iz utemeljenih razlogov in v primeru iz petega odstavka tega člena. Obrazloženo zahtevo za oceno sodniške službe iz utemeljenih razlogov za vrhovnega sodnika in višjega sodnika svetnika lahko poda sodni svet, predsednik matičnega sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister ali sodnik sam. Utemeljeni razlogi so zlasti, kandidatura sodnika na višje sodniško mesto, na vodstveno mesto, na mesto sodnika mednarodnega sodišča, napredovanje iz četrte alineje drugega odstavka 44. člena tega zakona ali bistveno odstopanje pri opravljanju sodniške službe. Minister in sodni svet lahko zahtevata oceno sodniške službe samo v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

(5) Če je sodniku izrečena disciplinska sankcija zaradi težje disciplinske kršitve, pristojni personalni svet v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, izdela oceno sodniške službe, s katero ugotavlja, ali sodnik še ustreza sodniški službi. Pri tem personalni svet upošteva tudi ugotovitve o delu sodnika iz prejšnjih ocen sodniške službe (v nadaljnjem besedilu: obvezno ocenjevanje).

35. člen

(pristojnost za izdelavo ocene)

(1) Oceno sodniške službe za sodnika okrožnega sodišča izdela personalni svet višjega sodišča, ki je pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča.

(2) Oceno sodniške službe za sodnika višjega sodišča, vrhovnega sodnika in sodnika, ki je dodeljen na Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustavno sodišče), višje sodišče, vrhovno sodišče, sodni svet ali ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), izdela personalni svet vrhovnega sodišča.

36. člen

(podlaga za izdelavo ocene)

(1) Ocena sodniške službe se izdela na podlagi podatkov iz osebne spisa sodnika in drugih podatkov o izpolnjevanju kriterijev iz 32. člena tega zakona. V okviru izdelave ocene sodniške službe se za ugotovitev izpolnjevanja kriterijev pregledujejo tudi spisi odprtih in pravnomočno zaključenih zadev, dodeljenih sodniku, ter pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča oziroma vodje oddelka, na katerem ocenjevani sodnik opravlja sodniško službo, in oddelka sodišča, ki obravnava pravna sredstva zoper odločbe ocenjevanega sodnika (v nadaljnjem besedilu: instančni oddelek).

(2) Za sodnika, ki je dodeljen na drugo sodišče ali drug organ, se ne glede na določbe 32. člena ter drugega do petega odstavka 40. člena tega zakona in prejšnjega odstavka pri oceni sodniške službe za čas in obseg dodelitve upošteva mnenje o delu sodnika, ki ga izdela predstojnik organa, pri katerem je oziroma je bil sodnik dodeljen. Če je dodeljeni sodnik v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe ali mu dolžnosti iz sodniške službe mirujejo in posledično ne opravlja sodniškega dela ali ga ne opravlja v celoti, se obseg njegovega dela v tem delu oceni na podlagi poročila, ki ga izdela predstojnik organa, kamor je oziroma je bil dodeljen.

37. člen
(osebni spis sodnika)

(1) Osebni spis sodnika se vodi v uradu predsednika matičnega sodišča, za predsednika sodišča pa v uradu predsednika sodišča neposredno višje stopnje oziroma za predsednika vrhovnega sodišča v uradu vrhovnega sodišča.

(2) V osebni spis sodnika se po odredbi predsednika matičnega sodišča, predsednika sodišča neposredno višje stopnje, personalnega sveta, sodnega sveta, predstojnika organa, kamor je sodnik dodeljen, ali na zahtevo sodnika vnašajo vsi podatki, pomembni za izdelavo ocene sodniške službe. Z vsebino vsakega vnosa se takoj seznanijo sodnika, na katerega se spis nanaša.

(3) Podatki iz osebnega spisa sodnika niso dostopni javnosti. Podatke iz osebnega spisa lahko vpogledajo le osebe in organi iz prejšnjega odstavka, disciplinski tožilec in disciplinsko sodišče zaradi izvajanja pooblastil po tem zakonu, zakonu, ki ureja organizacijo in pristojnost sodišč, in zakonu, ki ureja sodni svet. Sodnik ima vselej pravico do vpogleda v svoj osebni spis.

38. člen
(postopek)

(1) Postopek ocenjevanja se izvede na podlagi pisnih predlogov in dokazil. Ustno obravnavo personalni svet opravi le, če tako odločijo člani senata personalnega sveta.

(2) Predlog za izdelavo ocene se predloži pristojnemu personalnemu svetu, ki presodi, ali so podani pogoji za izdelavo ocene v skladu s 34. členom tega zakona. Če ni ovir za izvedbo ocenjevanja, se predlog vroči sodniku, predsedniku matičnega sodišča oziroma predstojniku organa, kamor je oziroma je bil sodnik dodeljen v ocenjevalnem obdobju, če le-ti niso vlagatelji predloga, ter instančnemu oddelku.

(3) Skupaj s predlogom se sodnika seznanijo s sestavo senata personalnega sveta, ki bo sprejel oceno. Če predlog za ocenjevanje poda sodnik sam, se ga s sestavo senata personalnega sveta, ki bo sprejel oceno, seznanijo takoj po podaji predloga. Ocenjevanje sodnik lahko zahteva izločitev posameznega člana senata personalnega sveta, za katerega je podan dvom v nepristranskost. Predlog za izločitev mora podati najkasneje v osmih dneh po prejemu predloga za ocenjevanje.

(4) Obliko in vsebino mnenj predsednika sodišča in instančnega oddelka iz prvega odstavka 36. člena ter poročila in mnenja predstojnika organa iz drugega odstavka 36. člena tega zakona podrobneje opredeli sodni svet v merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe. Sodni svet v merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe natančneje opredeli tudi postopek sprejemanja mnenja instančnega oddelka.

(5) Po prejemu mnenj in poročil se ocenjevanega sodnika seznanijo z vsem gradivom, ki bo podlaga ocenjevanju. Personalni svet prejete mnenja in poročila, skupaj s podatki in dokumenti, ki niso v osebnem spisu sodnika, pisno in zaupno vroči sodniku. Obenem ga seznanijo s tem, katere spise se bo v postopku ocenjevanja pregledovalo. Ocenjevanje sodnik lahko poda obrazložene pripombe v 15 dneh od prejema gradiva.

(6) Oceno sodniške službe pošlje personalni svet pisno in zaupno vlagatelju zahteve za ocenjevanje, ocenjevanemu sodniku in predsedniku matičnega sodišča, oceno za sodnika, ki je predsednik sodišča, predsedniku sodišča neposredno višje stopnje, za sodnika, ki je dodeljen, pa tudi predstojniku organa.

39. člen
(pravno varstvo v postopku ocenjevanja)

(1) Ocenjevani sodnik, predsednik matičnega sodišča in predstojnik organa, kamor je sodnik dodeljen, ki se z oceno ne strinja, se lahko pritoži v osmih dneh pri personalnem svetu vrhovnega sodišča.

(2) Ko odloča o pritožbi zoper oceno iz prvega odstavka 35. člena tega zakona, personalni svet vrhovnega sodišča pritožbo zavrne, oceno spremeni ali jo razveljavi in zahteva od personalnega sveta višjega sodišča, ki je pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, ponovno izdelavo ocene.

(3) Če je ocena v skladu s šestim odstavkom prejšnjega člena poslana tudi vlagatelju zahteve in ta nima možnosti pritožbe v skladu s prvim odstavkom tega člena, lahko od personalnega sveta vrhovnega sodišča obrazloženo zahteva, da preveri utemeljenost ocene sodniške službe.

(4) V zvezi z reševanjem zahteve iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe tega člena glede pritožbe zoper oceno.

3. oddelek
Ocena in učinki ocenjevanja

40. člen
(stopnje ocene)

(1) Z oceno sodniške službe personalni svet ugotovi, da sodnikovo delo:

1. ne ustreza sodniški službi (v nadaljnjem besedilu: negativna ocena);
2. ustreza sodniški službi (v nadaljnjem besedilu: redna ocena);
3. ustreza sodniški službi na nadpovprečni ravni (v nadaljnjem besedilu: nadpovprečna ocena);
4. ustreza sodniški službi na izjemni ravni (v nadaljnjem besedilu: izjemna ocena).

(2) Negativna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik ne izpolnjuje enega ali več kriterijev iz 32. člena tega zakona.

(3) Redna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik izpolnjuje vse kriterije iz 32. člena tega zakona.

(4) Nadpovprečna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik nadpovprečno izpolnjuje kriterije iz 32. člena tega zakona.

(5) Izjemna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik izjemno izpolnjuje kriterije iz 32. člena tega zakona.

41. člen
(negativna ocena)

(1) Če je sodniku izdana negativna ocena, mu sodniška funkcija preneha.

(2) Negativno oceno je pred njenim učinkovanjem treba predložiti v potrditev sodnemu svetu.

(3) Sodni svet mora izvesti ustno obravnavo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet, in sprejeti odločitev v 30 dneh po pridobitvi popolne dokumentacije za odločanje.

(4) Sodni svet lahko oceno potrdi, ne potrdi ali je ne potrdi in jo vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo. Sodni svet ocene ne potrdi in jo vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, če ugotovi, da so bile v postopku ocenjevanja storjene take pomanjkljivosti, ki bi lahko vplivale na zakonitost postopka, ali da bi bilo potrebno vsebinsko dopolniti postopek ocenjevanja. Če sodni svet ocene ne potrdi in je ne vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, se šteje, da sodnikovo delo ustreza sodniški službi.

42. člen

(redna, nadpovprečna in izjemna ocena)

(1) Če je sodniku izdana redna ocena, se v skladu s 46. členom tega zakona imenuje na položaj svetnika.

(2) Če je sodniku izdana nadpovprečna ocena:

- lahko sodnik, ki opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na okrožnem sodišču, napreduje na sodniško mesto na višjem sodišču že po treh letih opravljanja sodniške službe ne glede na določbo 9. člena tega zakona,
- lahko sodnik, ki opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na okrožnem ali višjem sodišču, napreduje na sodniško mesto na vrhovnem sodišču že po desetih letih opravljanja sodniške službe ne glede na določbi 10. člena in prvega odstavka 48. člena tega zakona,
- lahko sodnik napreduje na položaj svetnika okrožnega in višjega sodišča že z iztekom prvega rednega ocenjevalnega obdobja na sodniškem mestu, za katerega svetniški položaj se poteguje.

(3) Če je okrožnemu sodniku izdana izjemna ocena, lahko na istem sodniškem mestu napreduje tudi v naziv višjega sodnika.

IV. poglavje PRAVICE SODNIKOV

43. člen

(pravice sodnika)

Sodnik ima pravico do napredovanja, izobraževanja, plače in drugih pravic, ki izhajajo iz sodniške službe, in nikomur ni dovoljeno vanje posegati, razen v primerih in po postopkih, določenih z zakonom.

1. oddelek

Sodniško napredovanje

44. člen

(pravica do napredovanja)

(1) Z nastopom sodniške službe pridobi sodnik pravico do napredovanja v skladu s tem zakonom.

(2) Napredovanje zajema:

- napredovanje okrožnega sodnika začetnika v plačni razred okrožnega sodnika,
- napredovanje na položaj svetnika,
- napredovanje okrožnega sodnika v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu in
- napredovanje na višje sodniško mesto.

45. člen
(okrožni sodnik začetnik)

Okrožni sodnik začetnik napreduje v plačni razred okrožnega sodnika pri prvem rednem ocenjevanju po imenovanju na sodniško mesto na okrožnem sodišču, če je za ta čas z ocenami sodniške službe ugotovljeno, da ustreza sodniški službi, in če ta zakon ne določa drugače.

46. člen
(položaj svetnika)

(1) Položaj svetnika pridobi okrožni sodnik pri drugem rednem ocenjevanju sodniške službe po imenovanju na sodniško mesto na okrožnem sodišču, če je z oceno sodniške službe ugotovljeno, da ustreza sodniški službi, če ta zakon ne določa drugače (redno napredovanje na položaj svetnika). Položaj svetnika lahko pridobi okrožni sodnik že pri prvem rednem ocenjevanju sodniške službe po imenovanju na sodniško mesto na okrožnem sodišču, če je z ocenami sodniške službe ugotovljeno, da ustreza sodniški službi na nadpovprečni ravni (hitrejše napredovanje na položaj svetnika), in če ta zakon ne določa drugače.

(2) Položaj svetnika pridobi višji sodnik pri drugem rednem ocenjevanju sodniške službe po imenovanju na sodniško mesto na višjem sodišču, če je z oceno sodniške službe ugotovljeno, da ustreza sodniški službi, če ta zakon ne določa drugače (redno napredovanje na položaj svetnika). Položaj svetnika lahko pridobi višji sodnik že pri prvem rednem ocenjevanju sodniške službe po imenovanju na sodniško mesto na višjem sodišču, če je z oceno oziroma ocenami sodniške službe ugotovljeno, da ustreza sodniški službi na nadpovprečni ravni (hitrejše napredovanje na položaj svetnika) in če ta zakon ne določa drugače.

(3) Položaj svetnika pridobi vrhovni sodnik po petih letih opravljanja sodniške službe vrhovnega sodnika, če ta zakon ne določa drugače.

47. člen
(višji naziv na istem sodniškem mestu)

(1) Okrožni sodnik lahko iz posebno utemeljenih razlogov napreduje v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu, če iz ocene sodniške službe izhaja, da ustreza sodniški službi na izjemni ravni (izjemno napredovanje v višji naziv).

(2) Pri tem napredovanju lahko okrožni sodnik doseže največ naziv višjega sodnika, na istem sodniškem mestu pa ne more biti imenovan na položaj višjega sodnika svetnika.

(3) Sodnika iz prvega odstavka tega člena se z letnim razporedom dela v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, razporedi praviloma za sojenje v pomembnejših zadevah ter za opravljanje dodatnega dela v okviru mentorstva, lahko pa se ga tudi brez privolitve dodeli na sodišče višjega položaja, ki ustreza njegovemu nazivu, za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov, pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in osnutkov sodnih odločb.

(4) Dodelitev iz prejšnjega odstavka se lahko odredi za polni obseg sodniške službe ali za del polnega obsega sodniške službe in ob omejitvah v skladu z drugim in tretjim odstavkom 82. člena tega zakona.

(5) O dodelitvi iz prejšnjih dveh odstavkov odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, na katerega bo sodnik dodeljen. Zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča ima sodnik pravno sredstvo v skladu s prvim odstavkom 91. člena tega zakona.

48. člen
(višje sodniško mesto)

(1) Sodnik lahko napreduje na prvo naslednje višje sodniško mesto, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Napredovanje na višje sodniško mesto se izvede po določbah 2. oddelka II. poglavja tega zakona.

49. člen
(predlog in pristojnost za odločanje o napredovanju)

(1) O napredovanju okrožnega sodnika začetnika v plačni razred okrožnega sodnika in o rednem napredovanju na položaj svetnika odloča predsednik matičnega sodišča na predlog sodnika.

(2) O hitrejšem napredovanju na položaj svetnika in na višje sodniško mesto odloča sodni svet na predlog sodnika ali predsednika matičnega sodišča.

(3) O izjemnem napredovanju sodnika okrožnega sodišča v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu odloča sodni svet na predlog sodnika, predsednika matičnega sodišča ali personalnega sveta, ki je pristojen za oceno sodniške službe.

(4) O napredovanju se odloča po izvedenem postopku ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika, pri čemer je predsednik sodišča vezan na oceno sodniške službe.

(5) Če je bila pred odločanjem o napredovanju sodnika zahtevana izdelava ocene sodniške službe, se do zaključka postopka izdelave ocene odločanje o napredovanju odloži.

50. člen
(odločba o napredovanju)

Sestavni del odločbe o napredovanju oziroma imenovanju je uvrstitev v plačni razred. Uvrstitev v plačni razred se ne objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

51. člen
(varstvo pravice do napredovanja)

(1) Zoper odločbo predsednika sodišča o napredovanju in o uvrstitvi v plačni razred se sodnik lahko pritoži v roku osmih dni od njenega prejema. O pritožbi odloča sodni svet z dvotretjinsko večino glasov vseh članov.

(2) Zoper odločbo sodnega sveta o pritožbi iz prejšnjega odstavka ter napredovanju in o uvrstitvi v plačni razred ima sodnik pravno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

2. oddelek
Sodniška plača in nadomestila

52. člen
(plača sodnika)

(1) Sodnik ima pravico do osnovne plače, ki ustreza plačnemu razredu za sodniški naziv, v katerega je imenovan, ali položaju, na katerega je imenovan, kot jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

(2) Sodnik ima pravico do dodatkov kot dela plače pod pogoji in v višini, kot jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

(3) Sodniku se plača v času trajanja sodniške službe ne sme znižati, razen v primerih, ki jih določa zakon.

53. člen
(plača sodnikov specializiranega kazenskega oddelka)

(1) Sodnikom, ki so razporejeni ali dodeljeni za sojenje na specializirani oddelki okrožnega sodišča, pripada za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka, plača višjega sodnika svetnika.

(2) Sodnikom, ki kot člani senatov sodelujejo pri odločanju v zadevah iz pristojnosti specializiranega oddelka na prvi stopnji oziroma pri odločanju o nujnih procesnih dejanjih na prvi stopnji, pripada za čas sodelovanja na narokih, obravnavah in sejah plača višjega sodnika svetnika.

(3) Sodnikom poročevalcem, ki na višjem sodišču odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega oddelka, pripada plača vrhovnega sodnika, in sicer za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka.

(4) Sodnikom na višjem sodišču, ki kot člani senatov odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega oddelka, pripada za čas sodelovanja na narokih in obravnavah ter sejah plača vrhovnega sodnika.

(5) Način evidentiranja časa iz prejšnjih odstavkov določa Sodni red.

54. člen
(uvrstitev v plačni razred)

(1) Sodnika v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, uvrsti v plačni razred predsednik matičnega sodišča, predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa sodni svet.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sodnika v plačni razred uvrsti sodni svet, če je imenovanje povezano s hitrejšim ali izjemnim napredovanjem.

(3) Sodnika začetnika, ki je bil izvoljen v sodniško funkcijo na sodniškem mestu okrožnega sodišča, lahko sodni svet na predlog predsednika sodišča iz posebej utemeljenih razlogov uvrsti v plačni razred

okrožnega sodnika. Posebej utemeljeni razlogi so podani, če je kandidat pred izvolitvijo dalj časa opravljal pravna dela in si s tem pridobil visok strokovni ugled.

55. člen
(pripravljenost in delo preko polnega delovnega časa)

(1) Za ure pripravljenosti pripada sodniku dodatek za pripravljenost v višini, kot ga določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Če sodnik med pripravljenostjo prevzame opravljanje nujnih procesnih dejanj, se ta čas vrednoti in evidentira kot ure med dežurstvom, sodniku pa za ta čas ne pripada dodatek za pripravljenost.

(2) Za ure dežurstva, ki presegajo polni delovni čas, pripada sodniku dodatek za delo preko polnega delovnega časa v skladu z zakonom, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

(3) Sodnik, ki opravlja dežurstvo na dela proste dneve, ima pravico do tedenskega počitka na kakšen drug dan v tednu.

56. člen
(nadomestila)

(1) Sodnik ima za čas letnega dopusta in plačane odsotnosti z dela v skladu z drugim odstavkom 60. člena tega zakona pravico do nadomestila plače v višini 100 % plače.

(2) Delodajalec sodniku za zadržanost z dela zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, izplačuje nadomestilo plače v višini 80 % plače sodnika v preteklem mesecu, in sicer do 30 delovnih dni za posamezno odsotnost z dela, vendar največ za 120 delovnih dni v koledarskem letu.

(3) V času suspenza sodnik prejema nadomestilo plače, ki je enako polovici plače.

(4) Sodnik, ki je v priporu, ima pravico do nadomestila plače v enaki višini kot sodnik, ki je v suspenzu, če preživlja družino, sicer pa le v višini ene tretjine plače.

57. člen
(povračila stroškov in drugi prejemi)

Sodnik ima pravico do povračila stroškov in drugih prejemkov:

1. regres za prehrano,
2. nadomestilo za ločeno življenje,
3. povračilo stroškov prevoza na delo in z dela,
4. stroške in obračun stroškov na službenem potovanju v državi,
5. dnevnice za službeno potovanje v državi,
6. kilometrino za uporabo lastnega avtomobila v državi,
7. stroške prenočevanja,
8. regres za letni dopust,
9. jubilejno nagrado,
10. solidarnostno pomoč in
11. odpravnino ob upokojitvi.

58. člen
(stroški službenih potovanj)

Sodnik ima pravico do povračila stroškov v zvezi s službenimi potovanji (dnevnice, stroški prevoza, stroški prenočevanja).

59. člen
(izplačilo stroškov in drugih prejemkov)

(1) Stroški in drugi prejemki iz prejšnjih dveh členov sodniku pripadajo v skladu z zakonom, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Izplačilo stroškov in drugih osebnih prejemkov, do katerih je sodnik upravičen, odobri predsednik matičnega sodišča.

3. oddelek
Letni dopust in druge odsotnosti z dela

60. člen
(letni dopust in druge odsotnosti z dela)

(1) Sodnik ima pravico do letnega dopusta v trajanju do 40 delovnih dni, vendar ne manj kot 30 delovnih dni.

(2) Sodnik ima pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih razlogov do skupaj sedem delovnih dni v posameznem koledarskem letu.

(3) Če sodnik kandidira za poslanca ali predsednika republike, ima od dneva potrditve kandidature pravico do neplačane odsotnosti z dela za pripravo na volitve v trajanju 30 delovnih dni.

(4) V drugih izjemnih primerih se lahko sodniku odobri neplačana odsotnost z dela do 30 dni v koledarskem letu.

(5) Merila za trajanje dopusta in drugih odsotnosti z dela ter primere in pogoje iz prejšnjih odstavkov določi predsednik vrhovnega sodišča v soglasju s sodnim svetom.

61. člen
(koriščenje letnega dopusta)

(1) Sodnik letni dopust izrabi tako, da ni ovirano opravljanje sodniške službe, pri čemer mora večji del letnega dopusta izrabiti v času poletnega poslovanja sodišč, razen v primeru, kadar po letnem razporedu opravlja sodniško službo v nujnih zadevah.

(2) Sodnik napove čas izrabe večjega dela letnega dopusta najkasneje do 31. maja za tekoče leto, o spremembi časa izrabe pa pravočasno obvesti predsednika matičnega sodišča.

(3) Če bi bilo zaradi napovedane izrabe ali spremembe izrabe letnega dopusta občutno ovirano redno izvajanje sodne oblasti, predsednik matičnega sodišča ne ugodi napovedani izrabi ali spremembi izrabe letnega dopusta.

(4) Proti odločitvi predsednika sodišča se sodnik lahko pritoži v treh dneh. O pritožbi sodnika okrožnega in višjega sodišča ter sodnika, dodeljenega na višje sodišče, odloči personalni svet višjega sodišča, ki je pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, o pritožbi vrhovnega sodnika in sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, sodni svet ali na ministrstvo, pa personalni svet vrhovnega sodišča. Pritožba ne zadrži izvršitve odločitve.

62. člen

(odobritev drugih odsotnosti z dela)

(1) Druge odsotnosti z dela v skladu z drugim do četrtem odstavkom 60. člena tega zakona sodniku odobri predsednik matičnega sodišča, predsedniku sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsedniku in podpredsedniku vrhovnega sodišča pa predsednik sodnega sveta.

(2) Če je zahteva za odobritev druge odsotnosti z dela zavrnjena, ima sodnik pravico, da se zoper odločitev v roku petih dni pritoži. O pritožbi odloči personalni svet, ki je pristojen v skladu s četrtem odstavkom prejšnjega člena.

4. oddelek

Pravica do izobraževanja

63. člen

(izobraževalni dogodki, posvetovanja in srečanja)

(1) Sodnik ima pravico do udeležbe na izobraževalnih dogodkih, posvetovanjih ali drugih srečanjih strokovnjakov, ki mu zagotavljajo ohranjanje in širitev sposobnosti za opravljanje sodniške službe.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka ima sodnik pravico biti odsoten v času, ki je potreben za udeležbo, s pravico do nadomestila v višini plače in povračila stroškov v skladu s tem zakonom.

(3) O udeležbi sodnika na podlagi prijav sodnikov odloči predsednik matičnega sodišča, ki mora skrbeti, da se sodniki z določenega pravnega področja enakomerno udeležujejo izobraževalnih ali posvetovalnih oblik iz prvega odstavka tega člena.

64. člen

(doktorsko izobraževanje, specialistični študij in strokovno usposabljanje)

(1) Sodnik, ki se izobražuje na doktorskem študiju prava ter na specialističnem študiju prava v državi ali v tujini oziroma ki se strokovno usposablja na kakšnem drugem strokovnem področju, ki je povezano s sodniškim delom, ima pravico do odsotnosti s pravico do nadomestila plače v višini plače, vendar največ 30 dni v posameznem koledarskem letu v obdobju trajanja izobraževalnega programa.

(2) O odsotnosti iz prejšnjega odstavka odloča predsednik matičnega sodišča, za predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, za predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa predsednik sodnega sveta.

65. člen

(varstvo pravice do izobraževanja)

(1) Zoper odločitev o zavrnitvi zahteve za odobritev odsotnosti iz tretjega odstavka 63. in drugega odstavka 64. člena tega zakona lahko sodnik vložijo pritožbo v osmih dneh po prejemu.

(2) O pritožbi sodnika okrožnega in višjega sodišča ter sodnika, dodeljenega na višje sodišče, odloča personalni svet višjih sodišč, o pritožbi vrhovnega sodnika ter sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, sodni svet ali ministrstvo, pa personalni svet vrhovnega sodišča.

66. člen
(sodniške štipendije)

(1) Sodniške štipendije se podeljujejo sodnikom za izobraževalne oblike v skladu s prvim odstavkom 64. člena tega zakona.

(2) Sodniška štipendija predstavlja povračilo stroškov izobraževanja, vključno z nabavo potrebne strokovne literature, če mora sodnik v času izobraževanja bivati zunaj svojega stalnega prebivališča, pa tudi povračilo stroškov bivanja.

(3) Sredstva za sodniške štipendije se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije v okviru sredstev ministrstva.

(4) Štipendije se podeljujejo na podlagi razpisa ministrstva, ki zbere prijave in jih s svojim mnenjem posreduje sodnemu svetu.

(5) Sodni svet odloči, katerim najboljšim kandidatom se glede na letna razpoložljiva sredstva za štipendije dodelijo štipendije. Pred odločitvijo sodni svet pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča, če gre za predsednika sodišča, pa predsednika sodišča neposredno višje stopnje.

(6) Postopek in pogoje za podelitev štipendij predpiše minister.

V. poglavje
SODNIŠKE DOLŽNOSTI IN NEZDRUŽLJIVOST SODNIŠKE FUNKCIJE

1. oddelek
Sodniške dolžnosti

67. člen
(varstvo neodvisnosti in nepristranskosti)

(1) Sodnik se mora vesti tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja, sodniški ugled in samostojnost sodne oblasti.

(2) Sodnik ne sme ovirati delovanja sodišča zaradi uveljavljanja svojih pravic.

68. člen
(spoštovanje profesionalne sodniške etike)

Pri opravljanju sodniške službe in zunaj nje je sodnik dolžan spoštovati kodeks sodniške etike, ki ga sprejme sodni svet.

69. člen
(predanost)

Sodnik se mora posvečati svoji službi s polno predanostjo in izpolnjevati svoje obveznosti po svojih najboljših močeh.

70. člen
(mentorstvo)

Mentorstvo v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja pravniški državni izpit in izobraževanje za sodniško službo, je sestavni del sodniških dolžnosti.

71. člen
(poklicna tajnost in varstvo podatkov)

(1) Sodnik je dolžan ohraniti zase vse, kar je v okviru opravljanja službe zvedel o strankah in njihovih pravnih in dejanskih razmerjih, ter varovati tajnost podatkov, do katerih javnost nima dostopa.

(2) Sodnik se v javnosti ne sme vnaprej izražati o pravnih in dejanskih vprašanjih, ki so predmet zadeve, o katerih še ni pravnomočno odločeno, oziroma zadeve, v kateri je vloženo kakšno izredno pravno sredstvo.

72. člen
(prepoved sprejemanja daril)

Sodnik ne sme sprejemati daril ali drugih koristi v zvezi s svojo službo. Prav tako ne smejo sprejemati daril ali drugih koristi v zvezi s sodnikovo službo njegov zakonec in drugi družinski člani ter osebe, ki živijo s sodnikom v skupnem gospodinjstvu. Izjeme, dodatne prepovedi in postopek ravnanja z darili določa zakon, ki ureja ukrepe in metode za krepitev integritete in transparentnosti ter za preprečevanje korupcije in odpravljanje nasprotja interesov.

73. člen
(opravljanje sodniške službe)

(1) Pri opravljanju sodniške službe sodniki niso časovno omejeni, morajo pa spoštovati poslovni čas sodišča pri razporedu sej in obravnav ter zaradi potreb izvajanja nalog sodne uprave; razpored dežurstev in pripravljenosti; ter delovni čas sodnega osebja, kolikor je to potrebno za izvajanje mentorstva ter za potrebe nemotenega izvajanja strokovno-administrativnega, tehničnega in organizacijskega poslovanja sodišča.

(2) Sodnik ima pravico do dnevnega počitka v trajanju nepretrgoma najmanj 12 ur in do tedenskega počitka v trajanju nepretrgoma 24 ur. V izjemnih primerih lahko sodnik pisno soglaša, da bo opravljanje sodniške službe preseglo omejitve iz prejšnjega stavka.

74. člen
(pripravljenost in dežurstvo)

(1) S pripravljenostjo in dežurstvom se izven poslovnega časa sodišča zagotavlja opravljanje nujnih procesnih dejanj, določenih v zakonu.

(2) Pripravljenost pomeni dosegljivost sodnika po telefonu ali s pomočjo drugih sredstev za potrebe zagotavljanja opravljanja nujnih procesnih dejanj in prihoda na delovno mesto ali na kraj, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Najdaljši sprejemljivi čas prihoda na delovno mesto ali na drug kraj, kjer se izvaja nujno procesno dejanje, se določi s Sodnim redom. Ure pripravljenosti se ne štejejo v delovni čas.

(3) V času dežurstva sodnik opravlja nujna procesna dejanja na delovnem mestu ali na kraju, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Ure dežurstva se štejejo v delovni čas.

(4) Predsednik sodišča lahko odredi zagotavljanje opravljanja nujnih procesnih dejanj izključno z dežurstvom, če zaradi pogostosti nujnih procesnih dejanj ni mogoče zagotoviti njihove učinkovite izvedbe s pripravljenostjo. Dežurstvo mora predhodno odobriti predsednik neposredno višjega sodišča na podlagi pisnega predloga predsednika sodišča. Ko sodnik v času dežurstva ne opravlja nujnih procesnih dejanj, mora biti dosegljiv na delovnem mestu.

(5) Sodišče vodi posebno evidenco o opravljanju dežurstva in pripravljenosti ter evidenco delovnega časa sodnikov, ki so dali soglasje v skladu z drugim odstavkom prejšnjega člena. Evidenci mora na podlagi zahteve predložiti vrhovnemu sodišču ali ministrstvu.

75. člen (službeno oblačilo)

Sodnik ima službeno oblačilo (sodniška toga), ki ga je dolžan nositi v skladu s Sodnim redom.

2. oddelek Nezdružljivost sodniške funkcije

76. člen (nezdružljivost)

(1) Sodnik ne sme opravljati funkcij ali dejavnosti, ki so v skladu z ustavo ali določbami tega zakona nezdružljive s sodniško funkcijo.

(2) Sodnik ne sme opravljati odvetniških ali notarskih poslov oziroma gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti.

(3) Sodnik ne sme opravljati poslovodskih poslov in ne sme biti član upravnega ali nadzornega odbora gospodarske družbe ali druge pravne osebe, ki se ukvarja s pridobitno dejavnostjo.

(4) Sodnik ne sme sprejeti tudi nobene druge zaposlitve ali dela, ki bi ga oviralo pri opravljanju sodniške službe ali nasprotovalo ugledu sodniške službe oziroma vzbujalo vtis, da pri opravljanju svoje službe ni nepristranski.

(5) Sodnik sme opravljati pedagoška, znanstvena, publicistična, raziskovalna ali druga podobna dela v pravni stroki, če niso v nasprotju s prepovedjo iz prejšnjega odstavka.

(6) Za opravljanje del iz prejšnjega odstavka ali drugih del, ki jih sodnik lahko opravlja poleg sodniške službe, sodnik ne sme skleniti delovnega razmerja.

77. člen
(ugotavljanje nezdržljivosti)

(1) O sprejemu dela, ki ga lahko opravlja poleg sodniške službe, mora sodnik predhodno pisno obvestiti predsednika matičnega sodišča, predsednik sodišča predsednika neposredno višjega sodišča, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa predsednika sodnega sveta.

(2) Če predsednik sodišča oziroma predsednik sodnega sveta meni, da gre za delo, ki ga sodnik v skladu s tem zakonom ne sme opravljati, predlaga sodnemu svetu, da odloči o nezdržljivosti dela s sodniško funkcijo, in o tem obvesti sodnika.

(3) Če sodni svet odloči, da je delo nezdržljivo s sodniško funkcijo, ga sodniku prepove sprejeti.

78. člen
(mirovanje sodniške funkcije)

(1) Če je sodnik izvoljen za predsednika republike, poslanca državnega zbora, sodnika ustavnega sodišča, sodnika mednarodnega sodišča ali na drugo mednarodno pravosodno funkcijo, predsednika vlade, varuha človekovih pravic oziroma njegovega namestnika, imenovan za ministra ali državnega sekretarja, predsednika ali namestnika predsednika komisije za preprečevanje korupcije, mu sodniška funkcija miruje. V času mirovanja sodniške funkcije sodniku mirujejo pravice in dolžnosti iz sodniške službe, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe.

(2) Določba prvega odstavka tega člena se uporablja tudi, če je sodnik izvoljen za poslanca evropskega parlamenta, evropskega varuha človekovih pravic ali imenovan za člana Evropske komisije ali imenovan za evropskega glavnega tožilca.

(3) Določba prvega odstavka tega člena se uporablja tudi v primeru, če je sodnik napoten v mednarodno civilno misijo ali mednarodno organizacijo ali opravlja strokovne naloge na mednarodnem sodišču ali stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

(4) O nastopu mirovanja sodniške funkcije v skladu s prvim do tretjim odstavkom tega člena predsednik sodišča obvesti sodni svet, ki o tem izda ugotovitveno odločbo.

79. člen
(izjema)

(1) Ne glede na prvi odstavek prejšnjega člena sodniku sodniška funkcija ne miruje in mu v skladu s 5. točko prvega odstavka 110. člena tega zakona tudi ne preneha, če je imenovan za sodnika mednarodnega sodišča in funkcijo sodnika mednarodnega sodišča opravlja za krajši delovni čas. V tem primeru se sodnika deloma oprosti opravljanja sodniške službe.

(2) Obseg oprostitev sodniške službe ugotovi predsednik matičnega sodišča, ob upoštevanju obsega dela na mednarodnem sodišču. Obseg oprostitev sodniške službe se lahko na predlog sodnika spremeni, če se spremeni obseg dela na mednarodnem sodišču. Zoper odločitev predsednika matičnega sodišča ima sodnik pritožbo na sodni svet v roku 15 dni. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

(3) Sodniku iz prvega odstavka tega člena pripadajo plača in nadomestila ter pravica do izobraževanja v sorazmerju z obsegom opravljanja sodniške službe.

VI. poglavje
PREMESTITEV IN DODELITEV SODNIKA

80. člen
(premestitev in dodelitev)

(1) Sodnik je lahko s svojo pisno privolitvijo trajno premeščen na drugo sodišče (premestitev) ali začasno dodeljen na drugo sodišče ali v drug organ (dodelitev).

(2) Brez sodnikove privolitve je premestitev ali dodelitev dopustna le v primerih in pogojih, ki jih določa ta zakon.

(3) Premestitev in dodelitev ne posegata v sodnikov položaj in plačo, ki ju ima na sodniškem mestu, na katerega je bil izvoljen ali imenovan pred premeščitvijo in dodelitvijo.

1. oddelek
Premestitev

81. člen
(premestitev)

(1) Sodnika se lahko na predlog predsednika vrhovnega sodišča in s soglasjem predsednikov obeh pristojnih sodišč po njegovi pisni privolitvi premesti na drugo sodišče istega ali nižjega položaja in pristojnosti.

(2) Izjemoma je lahko sodnik premeščen na drugo sodišče istega ali nižjega položaja in pristojnosti brez njegove privolitve:

1. če se odpravi matično sodišče;
2. če se za daljši čas bistveno zmanjša obseg dela matičnega sodišča ali se zaradi zmanjšane obsega dela zmanjša število sodniških mest na matičnem sodišču;
3. če se spremeni organizacija sodišč;
4. v drugih primerih, če tako določa zakon.

(3) V primerih iz prejšnjega odstavka je treba sodniku zagotoviti enako sodniško mesto in enak plačni razred, ki ga je imel pred premeščitvijo. Če to ni mogoče, se sodnika premesti na drugo sodišče, ima pa pravico zadržati svoj prejšnji sodniški naziv in položaj ter svoj prejšnji plačni razred, če sta bila višja, in pravico do napredovanja, kot jo je imel pred premeščitvijo.

(4) O premeščitvi sodnika v skladu z določbami prejšnjih odstavkov odloča oziroma jo, v primeru izrečenega disciplinskega sklepa, izvede sodni svet brez razpisa.

(5) Šteje se, da je s premeščitvijo sodnik imenovan na sodniško mesto pri sodišču, na katerega je premeščen.

(6) O vseh drugih premeščitvah odloča sodni svet na podlagi razpisa.

2. oddelek

Dodelitve na podlagi odločbe predsednika vrhovnega sodišča

82. člen

(dodelitev zaradi zagotavljanja rednega izvrševanja sodne oblasti)

(1) Sodnik je lahko, tudi brez privolitve, dodeljen, da opravlja sodniško službo na drugem sodišču istega ali nižjega položaja, za polni obseg sodniške službe ali za del obsega sodniške službe:

- če je to potrebno, da se omogoči redno izvajanje sodne oblasti pri drugem sodišču, ali
- če na matičnem sodišču zaradi začasno zmanjšanega pripada zadev ne more polno opravljati sodniške službe.

(2) Iz razlogov po prejšnjem odstavku sodnika ni mogoče dodeliti brez njegovega soglasja, če gre za dodelitev na sodniško mesto na sodišču, ki je od kraja matičnega sodišča oddaljeno več kakor 70 kilometrov oziroma več kakor eno uro vožnje z javnim prevoznim sredstvom, če je sodnica noseča ali doji otroka in če sodnik ali sodnica neguje otroka, starega do treh let.

(3) Dodelitev po tem členu lahko, glede na potrebe, traja največ dve leti, s privolitvijo sodnika pa se lahko podaljša.

(4) O dodelitvi in podaljšanju odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, na katerega bo sodnik dodeljen, če to ni mogoče, pa na predlog predsednika sodišča višje stopnje.

83. člen

(dodelitev v primeru imenovanja na višje sodniško mesto)

(1) Sodnik, ki je imenovan na višje sodniško mesto in ima v reševanju zadeve, ki so mu bile dodeljene v času opravljanja sodniške službe pred imenovanjem na višje sodniško mesto in za katere bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku, je lahko pod pogoji iz 82. člena tega zakona, tudi brez privolitve, istočasno z imenovanjem na višje sodniško mesto dodeljen na prejšnje sodniško mesto. Sodnik v tem primeru opravlja sodniško službo na sodniškem mestu, na katerega je dodeljen, in na sodniškem mestu, na katerega je imenovan, v skladu s sporazumom oziroma odločitvijo iz tretjega odstavka tega člena.

(2) O dodelitvi iz prejšnjega odstavka odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, pri katerem sodnik opravlja sodniško službo pred imenovanjem na višje sodniško mesto.

(3) O obremenitvi sodnika na posameznem sodniškem mestu sporazumno odločata predsednik sodišča, pri katerem je sodnik opravljal sodniško službo pred imenovanjem, in predsednik sodišča, na katerega je sodnik imenovan. Če do sporazuma o razporeditvi obremenitve na posameznem sodišču ne pride, o tem odloči predsednik vrhovnega sodišča.

84. člen

(dodelitev za opravljanje sodnoupornih nalog vrhovnega sodišča)

(1) Sodnik je lahko s pisno privolitvijo dodeljen na vrhovno sodišče za izvajanje zahtevnejših strokovno-organizacijskih del v okviru sodnoupornih nalog za podporo priprave, izvajanja in nadgradnje projektov za izboljšanje organizacije dela sodišč in sojenja na posameznih področjih sodne oblasti.

(2) Dodeljeni sodnik je lahko v času dodelitve v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe.

(3) Dodelitev lahko traja največ tri leta in se lahko s privolitvijo dodeljenega sodnika ponovi, razen če zakon določa drugače.

(4) O dodelitvi odloča predsednik vrhovnega sodišča na podlagi javnega poziva sodnikom. V odločbi o dodelitvi predsednik odloči tudi o obsegu oprostitve opravljanja sodniške službe dodeljenega sodnika.

3. oddelek

Dodelitev v specializirani oddelek okrožnega sodišča

85. člen

(dodelitev v specializirani oddelek okrožnega sodišča)

(1) Za reševanje zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča je specializiranemu oddelku okrožnega sodišča s pisno privolitvijo lahko dodeljen sodnik drugega okrožnega sodišča ali sodnik višjega sodišča, če je uspešno opravljal sodniško funkcijo v trajanju najmanj treh let na področju kaznovalnega prava, in sicer za polni obseg sodniške službe ali za del polnega obsega sodniške službe.

(2) Dodelitev za polni obseg sodniške službe ali za del polnega obsega sodniške službe traja do treh let in se lahko s privolitvijo dodeljenega sodnika ponovi. Če se sodniku, ki kot predsednik ali član senata sodi v zadevi iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, dodelitev izteče pred izdajo končne odločbe v tej zadevi, se podaljša v obsegu, potrebnem za rešitev te zadeve, do izdaje odločbe, s katero je zaključen postopek po začetni glavni obravnavi sodišča prve stopnje. V tem primeru se sodniku v času podaljšanja ne sme dodeljevati novih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča ali ga razporejati v senate drugih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, dokler ni sodniku izdana nova odločba o dodelitvi na specializiran oddelek okrožnega sodišča.

(3) O dodelitvi odloča sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom.

(4) V času trajanja dodelitve se dodeljenemu sodniku obseg dela na matičnem sodišču zmanjša za toliko, kolikor je treba zaradi reševanja zadev na specializiranem oddelku okrožnega sodišča. O obsegu dodelitve se sporazumeta predsednik specializiranega oddelka okrožnega sodišča in predsednik matičnega sodišča. Če se predsednika sodišč ne moreta sporazumeti o obsegu zmanjšanja dela, o tem odloči predsednik vrhovnega sodišča, razen če prihaja dodeljeni sodnik z okrožnega sodišča z območja višjega sodišča, kjer ima sedež tudi okrožno sodišče s specializiranim oddelkom; v tem primeru odloči o obsegu zmanjšanja dela dodeljenega sodnika na matičnem sodišču predsednik višjega sodišča.

86. člen

(kriteriji za dodelitev v specializirani oddelek okrožnega sodišča)

Pri odločanju o dodelitvi sodnika iz prejšnjega člena sodni svet posebno usposobljenost in izkušnost za reševanje zahtevnejših kazenskih zadev ocenjuje tako, da upošteva:

1. mnenje sodnikov oddelka vrhovnega sodišča, ki odloča o pravnih sredstvih, vloženi zoper odločbe prijavljenega sodnika;
2. mnenje sodnikov oddelka višjega sodišča, ki odloča o pravnih sredstvih, vloženi zoper odločbe prijavljenega sodnika;
3. trajanje sodniške službe sodnika na področju kaznovalnega prava;

4. veljavno oceno sodniške službe;
5. dokazila o posebnih izkušnjah in dodatnem strokovnem usposabljanju sodnika na področju kaznovalnega prava.

4. oddelek Druge dodelitve

87. člen (dodelitve znotraj in zunaj sodstva)

(1) Sodnik je lahko s pisno privolitvijo dodeljen na ustavno sodišče za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog; na vrhovno in višje sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov, pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in pripravljanjem osnutkov sodnih odločb; v strokovno službo sodnega sveta za opravljanje nalog generalnega sekretarja ali drugih zahtevnejših strokovno-organizacijskih nalog; na ministrstvo za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog ter vodenje centra za izobraževanje v pravosodju in službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč.

(2) Dodelitev lahko traja največ tri leta in se lahko s privolitvijo dodeljenega sodnika ponovi, razen če zakon določa drugače.

(3) O dodelitvi odloča sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom.

88. člen (položaj dodeljenega sodnika)

(1) Sodnik, ki je dodeljen na višje ali vrhovno sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti, je lahko v tem času v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe. O oprostitvi opravljanja sodniške službe odloči sodni svet v odločbi o dodelitvi.

(2) Sodnik, ki je dodeljen na ustavno sodišče, na ministrstvo ali v strokovno službo sodnega sveta obdrži pravico uporabljati naziv sodnik, vendar ne more hkrati opravljati sodniške službe in mu mirujejo obveznosti iz sodniške službe, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe. V času dodelitve lahko sodnik kandidira in je imenovan za predsednika sodišča, podpredsednika sodišča ali na druga vodstvena mesta na sodišču pod pogoji in po postopku, ki ga določa zakon, ki ureja sodišča. V primeru imenovanja na vodstveno mesto mu dodelitev preneha, o čemer sodni svet izda ugotovitveno odločbo.

(3) Sodniku iz prejšnjega odstavka pripada najmanj takšna plača, kot bi jo prejemal, če bi opravljal sodniško službo, varovane pa so tudi vse njegove pravice do napredovanja v skladu s tem zakonom.

(4) Sodnik, ki je dodeljen na ustavno sodišče, na ministrstvo ali v strokovno službo sodnega sveta, predsednik matičnega sodišča in predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, sklenejo pisni sporazum o načinu povračila plače, nadomestila plače, morebitnih dodatnih plačil in drugih osebnih prejemkov ter povračil dodeljenega sodnika matičnemu sodišču.

5. oddelek Postopek dodelitve

89. člen

(predlog za objavo javnega poziva za dodelitev)

(1) V primeru dodelitev v skladu s 84., 85. in 87. členom tega zakona predsednik sodišča oziroma predstojnik organa pošlje predlog za objavo javnega poziva sodnikom ministrstvu.

(2) V primeru, ko je za konkretno mesto dodelitev že v teku, se predlog pošlje najkasneje v treh mesecih pred prenehanjem dodelitve oziroma nemudoma, če sodniku dodelitev preneha pred iztekom roka dodelitve.

(3) Predlog za objavo javnega poziva mora biti obrazložen, tako da se v njem predstavijo dela in naloge, ki jih bo dodeljeni sodnik opravljal, utemelji potreba, da naloge opravlja sodnik, in opredeli časovni okvir trajanja predvidene dodelitve.

(4) Poziv k prijavam za dodelitev objavi ministrstvo v 15 dneh od prejema predloga. Poziv se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Rok za prijave ne sme biti krajši od 15 dni.

90. člen

(pisna privolitev in mnenje)

(1) V primeru dodelitev v skladu s 84., 85. in 87. členom tega zakona predsednik vrhovnega sodišča oziroma sodni svet pred odločitvijo pridobi pisno privolitev sodnika in mnenje predsednika matičnega sodišča.

(2) V primeru dodelitev v skladu z 82. in 83. členom tega zakona predsednik vrhovnega sodišča pred odločitvijo pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča, če gre za položaj iz drugega in tretjega odstavka 82. člena tega zakona, pa tudi pisno privolitev sodnika.

(3) Prijava sodnika na poziv k prijavam za dodelitev šteje za pisno privolitev.

91. člen

(pravno varstvo)

(1) Zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča o dodelitvi v skladu z 82. in 83. členom tega zakona se dodeljeni sodnik lahko pritoži v treh dneh od prejema odločitve. O pritožbi, ki ne zadrži izvršitve, odloči sodni svet v 30 dneh.

(2) Zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča o dodelitvi v skladu s 84. členom tega zakona je dopustna pritožba v treh dneh od prejema odločitve. O pritožbi, ki ne zadrži izvršitve, odloči sodni svet v 30 dneh.

(3) Zoper odločitev sodnega sveta o dodelitvi v skladu s 85. in 87. členom tega zakona in o pritožbah iz prvega in drugega odstavka tega člena je dopustno sodno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

Druge določbe o dodelitvi

92. člen

(napredovanje in premestitev v času dodelitve)

Napredovanje sodnika na višje sodniško mesto ali premestitev na drugo sodniško mesto v času dodelitve ne vpliva na čas trajanja dodelitve.

93. člen

(predčasno prenehanje dodelitve)

(1) Trajanje dodelitve se lahko skrajša na dobo, krajšo od dobe, za katero je bil sodnik dodeljen, oziroma mu dodelitev predčasno preneha:

1. na predlog predstojnika organa, ki mu je sodnik dodeljen, če prenehajo razlogi ali se spremenijo okoliščine, zaradi katerih je bila izvedena dodelitev, ali če za to obstajajo drugi utemeljeni razlogi;
2. na predlog dodeljenega sodnika, če za to obstajajo utemeljeni razlogi;
3. na podlagi sporazumnega predloga predstojnika organa, ki mu je sodnik dodeljen, in dodeljenega sodnika;
4. na predlog predsednika matičnega sodišča, če za to obstajajo utemeljeni razlogi.

(2) O skrajšanju trajanja dodelitve po 85. in 87. členu tega zakona odloča sodni svet, o skrajšanju trajanja dodelitve po 82., 83. in 84. členu tega zakona pa predsednik vrhovnega sodišča. Pravno varstvo zoper odločitve o skrajšanju trajanja dodelitve se zagotavlja v skladu z 91. členom tega zakona.

(3) Pred odločitvijo na podlagi 2. točke prvega odstavka tega člena je treba pridobiti mnenje predstojnika organa, ki mu je sodnik dodeljen.

94. člen

(pooblastila do dodeljenega sodnika)

(1) Pooblastila iz tega zakona v razmerju do sodnika, dodeljenega v skladu z 82., 83., 84., 85. in 87. členom tega zakona, izvršuje predsednik matičnega sodišča.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek pristojnosti po drugem in tretjem odstavku 61. člena, prvem odstavku 62. člena, tretjem odstavku 63. člena in drugem odstavku 64. člena tega zakona v razmerju do dodeljenega sodnika izvršuje predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, če sodniku mirujejo obveznosti iz sodniške službe, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe, ali če je sodnik zaradi dodelitve oproščen opravljanja sodniške službe več kot 50 odstotkov. Če je sodnik zaradi dodelitve oproščen opravljanja sodniške službe več kot 50 odstotkov, mora predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, pred odločitvijo o pravici ali dolžnosti dodeljenega sodnika iz prejšnjega odstavka pridobiti mnenje predsednika matičnega sodišča. V primeru, da pristojnosti, v skladu s prvim stavkom tega odstavka ohrani predsednik matičnega sodišča, je pred odločitvijo o pravici ali dolžnosti dodeljenega sodnika dolžan pridobiti mnenje predstojnika organa, na katerega je sodnik dodeljen.

(3) Poleg predsednika matičnega sodišča ima v razmerju do dodeljenega sodnika tudi predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, vedno naslednje pristojnosti:

pristojnost predlagati podaljšanje ocenjevalnega obdobja v skladu z drugim odstavkom 34. člena tega zakona;

– pristojnost predlagati predčasno ocenjevanje in ocenjevanje iz utemeljenih razlogov v skladu s tretjim in petim odstavkom 34. člena tega zakona;

– pristojnost vpogleda in vnašanja podatkov v osebni spis dodeljenega sodnika v skladu z drugim in tretjim odstavkom 37. člena tega zakona; ter

– pristojnost predlagati hitrejše ali izjemno napredovanje v skladu z drugim in tretjim odstavkom 49. člena tega zakona.

VII. poglavje SLUŽBENI NADZOR SODNIKOVEGA DELA

95. člen (službeni nadzor)

(1) Službeni nadzor sodnikovega dela je namenjen ugotavljanju izpolnjevanja sodniških dolžnosti po zakonu in sodnem redu ter zajema vse ukrepe za odpravljanje vzrokov za neustrezen obseg, kakovost in strokovnost dela ter zaostanke pri delu.

(2) Pri službenem nadzoru ni dovoljeno posegati v neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije.

96. člen (organi službenega nadzora)

(1) Službeni nadzor sodnikovega dela opravlja predsednik matičnega sodišča ali predsednik neposredno višjega sodišča. Predsednik neposredno višjega sodišča lahko opravlja službeni nadzor po sodnikih, ki jih glede na delovno področje določi izmed sodnikov, ki so z letnim razporedom dela določeni za opravljanje službenega nadzora.

(2) Predsednik matičnega sodišča opravi službeni nadzor glede na lastne ugotovitve o sodnikovem delu ali na obrazloženo zahtevo predsednika neposredno višjega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega personalnega sveta in sodnega sveta, lahko pa tudi na pobudo varuha človekovih pravic.

(3) Predsednik neposredno višjega sodišča opravi službeni nadzor glede na lastne ugotovitve o delu sodišča in delu posameznih sodnikov pri odločanju o pravnih sredstvih ali na obrazloženo zahtevo predsednika matičnega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega personalnega sveta in sodnega sveta.

(4) Službeni nadzor se opravi v zahtevanem obsegu.

(5) Če predsednik sodišča iz drugega in tretjega odstavka tega člena obrazloženo zavrne zahtevo za nadzor, razen če je vlagatelj zahteve sodni svet, lahko predlagatelj nadzora zahteva, da o utemeljenosti zahteve za nadzor dokončno odloči sodni svet v 30 dneh po prejemu zahteve.

97. člen (izvajanje službenega nadzora in ukrepi)

(1) Pri službenem nadzoru se lahko pregledujejo spisi vseh sodniku dodeljenih zadev in zadev, v katerih je že bilo pravnomočno odločeno, pridobijo in analizirajo podatki o sodnikovem delu ter opravi razgovor s sodnikom.

(2) Pri službenem nadzoru se sodniku lahko izreče opozorilo in določi obdobje, po katerem bo službeni nadzor ponovljen.

(3) Predsednik vrhovnega sodišča, sodni svet, disciplinski tožilec ali disciplinsko sodišče, minister, predsednik neposredno višjega sodišča in predsednik matičnega sodišča lahko podatke in ugotovitve iz poročila v skladu z 98. členom tega zakona uporabijo tudi za izvedbo, sprejem ali predlaganje ukrepov in postopkov po določbah tega zakona, zakona, ki ureja sodišča, zakona, ki ureja sodni svet, in zakona, ki ureja varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, zlasti glede ocene sodniške službe, postopka ugotavljanja disciplinske odgovornosti sodnika in za izvedbo ali predlaganje ukrepov ali postopkov na podlagi drugih zakonskih pristojnosti ali obveznosti ministrstva.

98. člen (poročilo službenega nadzora)

(1) O ugotovitvah in ukrepih službenega nadzora se sestavi poročilo, ki se vroči sodniku, predsedniku matičnega sodišča, kadar nadzor opravi predsednik neposredno višjega sodišča, pristojnemu personalnemu svetu in vlagatelju pobude oziroma zahteve ter shrani v sodnikovem osebni spisu.

(2) Podatki in ugotovitve poročila iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do dokončanja postopkov, ki so bili uvedeni na njihovi podlagi.

(3) Sodnik oziroma vlagatelj zahteve, ki ne soglaša z ugotovitvami in ukrepi pri službenem nadzoru, lahko zahteva oceno sodniške službe v obsegu, ki ga je zajel službeni nadzor.

VIII. poglavje VARSTVO NEODVISNOSTI, POLOŽAJ SODNIKA V KAZENSKEM POSTOPKU IN VARSTVO SODNIKA PRED NEUTEMELJENIMI SODNIMI POSTOPKI

1. oddelek Varstvo neodvisnosti

99. člen (varstvo neodvisnosti)

Sodnik, ki meni, da je bila kakorkoli prizadeta njegova neodvisnost, lahko sodnemu svetu predlaga, da odpravi kršitev. Če sodni svet ugotovi, da je predlog utemeljen, lahko kršitev glede na njeno naravo odpravi oziroma zahteva ali predlaga njeno odpravo ter objavi svojo ugotovitev.

2. oddelek Sodnik v kazenskem postopku

100. člen (dolžnost obveščanja)

(1) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek, mora sodišče, ki vodi kazenski postopek, o tem nemudoma obvestiti predsednika matičnega sodišča ter v primerih iz prvega in drugega odstavka 103. člena tega zakona tudi predsednika vrhovnega sodišča oziroma v primeru iz tretjega odstavka 103. člena tega zakona sodni svet.

(2) Sodišče, ki odredi pripor zoper sodnika, mora o tem nemudoma obvestiti predsednika matičnega sodišča, sodni svet in ministrstvo.

(3) Če je sodnik obsojen za kaznivo dejanje, mora sodišče pravnomočno obsodilno sodbo nemudoma posredovati predsedniku matičnega sodišča in sodnemu svetu.

(4) Pravnomočna obsodilna sodba za kaznivo dejanje se vloži v sodnikov osebni spis.

101. člen (procesna imuniteta)

(1) Kadar je za odreditev pripora oziroma za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, poda zahtevo za dovoljenje pristojno sodišče in o tem nemudoma obvesti sodni svet in ministrstvo.

(2) Državni zbor o dovoljenju odloči po pridobitvi mnenja sodnega sveta.

102. člen (pravice sodnika v priporu)

Sodnik, ki je v priporu, ima pravico do nadomestila plače v skladu s četrnim odstavkom 56. člena tega zakona.

103. člen (suspenz v primeru uvedbe kazenskega postopka)

(1) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, mora predsednik vrhovnega sodišča sodniku izreči začasno odstranitev iz sodniške službe, če pregon teče po uradni dolžnosti.

(2) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, zaradi katere je sodnik lahko razrešen, predsednik vrhovnega sodišča lahko izreče suspenz.

(3) O suspenzu predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča v primerih iz prejšnjih dveh odstavkov odloči sodni svet.

104. člen (pravno varstvo sodnika zoper suspenz)

(1) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko pritoži v 15 dneh od prejema odločbe na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na ustavno sodišče.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

(3) Ustavno sodišče mora pritožbo iz prvega odstavka tega člena obravnavati in o njej odločati hitro. Pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrne, razveljavi in vme sodnemu svetu v nov postopek, ali pa ji ugodi in odločitev sodnega sveta odpravi.

105. člen
(trajanje suspenza)

(1) Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika.

(2) Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.

106. člen
(pravice sodnika v suspenzu)

V času suspenza sodnik prejema nadomestilo plače v skladu s tretjim odstavkom 56. člena tega zakona.

3. oddelek
Varstvo sodnika pred neutemeljenimi sodnimi postopki

107. člen
(izključitev neposredne odškodninske odgovornosti)

(1) Za škodo, ki jo povzroči sodnik s protipravnim ravnanjem pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije tretji osebi, odgovarja Republika Slovenija.

(2) Za škodo, ki jo sodnik povzroči namenoma ali iz hude malomarnosti, lahko Republika Slovenija zahteva povrnitev plačanega zneska tretji osebi od sodnika (regresni zahtevek zoper odgovornega sodnika). Ta pravica zastara v šestih mesecih od dneva, ko je bila odškodnina plačana.

108. člen
(plačilo stroškov postopka)

(1) Sodniku in nekdanjemu sodniku, zoper katerega je uveden kazenski ali civilni postopek zaradi ravnanj pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije, sodišče zagotovi plačilo stroškov postopka, razen če je bila v postopku zoper sodnika izdana pravnomočna sodba, s katero je bilo zahtevku po temelju ugodeno, ali pravnomočna obsodilna sodba.

(2) V okviru plačila stroškov postopka se plačajo stroški, ki nastanejo v zvezi z izvedbo dokazov, stroški sodnih taks in stroški zastopanja po odvetniku po odvetniški tarifi, ne pa tudi plačilo odvetniških storitev, dogovorjenih s pogodbo o plačilu stroškov zastopanja, če je dogovorjeno plačilo višje, kot po odvetniški tarifi.

(3) Sodnik vloži predlog za odobritev plačila stroškov postopka pri sodišču, pri katerem je opravljal sodniško funkcijo v zadevi, v zvezi s katero je zoper njega sprožen civilni ali kazenski postopek. V vlogi za odobritev plačila stroškov postopka navede svoje osebno ime, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča, sodniški naziv, zadevo, v zvezi s katero teče postopek, in kratko pojasnilo zadeve in svojih ravnanj ter priloži dokazilo, da je zoper njega uveden kazenski ali civilni postopek.

(4) O odobritvi plačila stroškov postopka odloči predsednik sodišča z odločbo, zoper katero je dovoljena pritožba v roku 15 dni. O pritožbi odloči sodni svet. Predsednik sodišča odloči o odobritvi plačila stroškov postopka na podlagi pregleda spisa zadeve, v zvezi s katero je zoper sodnika sprožen sodni postopek, ter po potrebi tudi po opravljenem razgovoru s sodnikom. Plačilo stroškov postopka se ne odobri sodniku, zoper katerega je uveden disciplinski postopek ali postopek razrešitve v zvezi z zadevo, zaradi katere je zaprosil za odobritev plačila pravne pomoči.

(5) Izplačilo posameznih stroškov postopka predsednik sodišča odobri s sklepom, ki se izda na podlagi predloženih računov za opravljeno zastopanje, pisnih zahtevkov in predložene dokumentacije iz postopka, za katerega je bilo odobreno plačilo stroškov postopka. Zoper sklep o izplačilu stroškov postopka je dovoljena pritožba v roku 15 dni. O pritožbi odloči predsednik neposredno višjega sodišča. Izplačilo se izvede iz sredstev sodišča, pri katerem je bilo plačilo stroškov postopka sodniku odobreno.

(6) Sodnik mora sodišču, ki mu je plačalo stroške postopka, predložiti vse procesne sodne akte in vse sodne odločitve, s katerimi se odloča v postopku, za katerega je bilo odobreno plačilo stroškov postopka.

(7) Če je bila v postopku zoper sodnika izdana pravnomočna sodba, s katero je bilo zahtevku po temelju ugodeno, ali pravnomočna obsodilna sodba, mora sodnik povrniti izplačana sredstva. Stroške postopka, ki se sodniku v sodnem postopku povrnejo, sodnik povrne sodišču, ki je stroške plačalo.

IX. poglavje PRENEHANJE SODNIŠKE FUNKCIJE IN RAZREŠITEV SODNIKA

109. člen (prenehanje sodniške funkcije)

Sodniku preneha funkcija v primerih in pod pogoji, ki jih določata ustava in ta zakon.

1. oddelek Prenehanje sodniške funkcije

110. člen (razlogi za prenehanje sodniške funkcije)

(1) Sodniku preneha sodniška funkcija po zakonu:

1. če ne priseže v 60 dneh od dneva izvolitve v sodniško funkcijo, razen če ne priseže iz razlogov, na katere sam ne more vplivati;
2. če mu preneha državljanstvo Republike Slovenije;
3. če izgubi poslovno sposobnost ali zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe;
4. če se odpove sodniški funkciji s pisno vlogo;
5. če sprejme funkcijo, začne opravljati dejavnost ali dela v skladu s prvim, drugim in tretjim odstavkom 76. člena tega zakona ali sklone delovno razmerje;
6. če kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo;
7. če mu je izdana negativna ocena sodniške službe;
8. z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti.

(2) Šteje se, da je razlog iz prejšnjega odstavka podan:

– iz 1. točke: ko preteče 60 dni od izvolitve sodnika v sodniško funkcijo,

- iz 2. in 3. točke: z dnem pravnomočnosti odločbe pristojnega organa,
- iz 4. točke: ko preteče 60 dni od prispetja sodnikove odpovedi na sodni svet,
- iz 5. točke: z dnem nastopa funkcije, začetka opravljanja dejavnosti ali dela oziroma z dnem sklenitve delovnega razmerja,
- iz 6. točke: z dnem, ko postane odločba sodnega sveta o ugotovitvi opravljanja dela kljub prepovedi pravnomočna,
- iz 7. točke: z dnem, ko postane odločitev sodnega sveta o potrditvi negativne ocene pravnomočna,
- iz 8. točke: z dnem pravnomočnosti odločbe o upokojitvi; če odločbe ni, pa s potekom leta, v katerem sodnik doseže starostno mejo za upokojitev.

111. člen

(obvestilo o nastopu razlogov za prenehanje funkcije)

(1) Sodnik je dolžan o nastopu razlogov iz 1., 2., 3., 4., 5., 6. in 8. točke prvega odstavka 110. člena tega zakona nemudoma obvestiti predsednika matičnega sodišča.

(2) Predsednik matičnega sodišča je dolžan o razlogih iz prejšnjega odstavka in o nastopu drugih razlogov iz prvega odstavka 110. člena tega zakona obvestiti sodni svet, ki izda ugotovitveno odločbo o prenehanju sodniške funkcije.

2. oddelek

Razrešitev sodnika

112. člen

(razrešitev)

(1) Če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije, je sodni svet dolžan brez odlašanja obvestiti državni zbor, ki sodnika razreši.

(2) Če državni zbor ne razreši sodnika, sodni svet o zadevi obvesti disciplinskega tožilca, ki lahko po uradni dolžnosti vloži predlog za izrek disciplinske sankcije.

113. člen

(fakultativna razrešitev)

(1) Če je sodnik obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, sodni svet predlaga državnemu zboru, da sodnika razreši.

(2) Če je sodnik obsojen zaradi kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali na neprostostno kazen, ali če je obsojen zaradi nenaklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, sodni svet predlaga državnemu zboru, da sodnika razreši, če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega ni mogoče pričakovati, da bo sodnik še naprej užival zadostno stopnjo javnega zaupanja, potrebnega za opravljanje sodniške funkcije.

(3) Če državni zbor ne razreši sodnika v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena, sodni svet o zadevi obvesti disciplinskega tožilca, ki lahko po uradni dolžnosti vloži predlog za izrek disciplinske sankcije.

X. poglavje
DISCIPLINSKA ODGOVORNOST SODNIKOV

114. člen
(disciplinska odgovornost sodnika)

- (1) Sodnik je disciplinski odgovornosti podvržen ves čas trajanja sodniške funkcije.
- (2) Sodniku ni mogoče izreči disciplinske sankcije, razen ob pogojih in po postopku, ki je predpisan v zakonu.
- (3) V disciplinskih zadevah zoper sodnike odloča disciplinsko sodišče, ustanovljeno pri sodnem svetu po zakonu, ki ureja sodni svet, in po postopku, določenem v zakonu, ki ureja sodni svet.
- (4) Sodnika ni mogoče obtožiti pred disciplinskim sodiščem za mnenje, ki ga je dal pri odločanju na sodišču.
- (5) Kazenska odgovornost in odgovornost za prekršek ne izključujeta disciplinske odgovornosti sodnika.

115. člen
(disciplinske kršitve)

- (1) Sodniku, ki z naklepom ali iz malomarnosti krši sodniške dolžnosti, ki so predpisane z ustavo, zakonom in sodnim redom, ali ki grobo krši ugled sodniškega poklica, se lahko izreče disciplinska sankcija.
- (2) Dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev, so:
  1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega med opravljanjem sodniške funkcije;
  2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
  3. opravljanje sodniške službe v nasprotju s temeljnimi standardi sodniškega poklica, kot so zlasti izvajanje sodne oblasti v razumnem roku; spoštovanje vrstnega reda oziroma prednostnega obravnavanja zadev; skrb, da se postopek po nepotrebem ne zavlačuje; temeljita pripravljenost na naroke in obravnave; spoštovanje rokov za izdelavo sodnih odločb in drugih procesnih dejanj; nadzor nad sprotnim in pravilnim vodenjem sodnih spisov, ki so sodniku dodeljeni v reševanje, in izvrševanjem sodnih odredb;
  4. nezakonito ali negospodarno razpolaganje s sredstvi sodišča;
  5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom;
  6. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
  7. negativno odstopanje glede obsega opravljenega dela več kot šest mesecev iz neopravičenih razlogov;
  8. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdružljive s sodniško funkcijo;
  9. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravnomočno odločeno oziroma v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo;
  10. vedenje in ravnanje, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se grobo krši ugled sodniškega poklica;
  11. žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje;
  12. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;

13. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo;
14. nespoštovanje izdanih odločb o premestiti ali dodelitvi;
15. onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru in o nadzorstvenih pritožbah;
16. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenici in drugimi osebami v nasprotju z določbami sodnega reda;
17. kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu.

(3) Dejanja iz prejšnjega odstavka predstavljajo težjo disciplinsko kršitev, če imajo hujše posledice za sodniško neodvisnost ali ugled sodniškega poklica.

116. člen

(smiselna uporaba določb zakona, ki ureja kazensko odgovornost)

Za disciplinsko odgovornost sodnikov se smiselno uporabljajo določbe 22., 23., 24., 25., 26., 29., 30., 31. in 32. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/2015, 38/2016, 27/2017, 23/2020, 91/2020, 175/2020 - ZIUOPDVE, 195/2020, 95/2021, 186/2021, 206/2021 - ZDUPŠOP, 105/2022 - ZZNŠPP, 16/2023), razen če ta zakon določa drugače.

117. člen

(vrste disciplinskih sankcij)

Disciplinske sankcije po tem zakonu so:

1. pisni opomin;
2. ustavitev napredovanja;
3. znižanje plače;
4. premestitev na drugo sodišče;
5. premestitev na drugo sodišče z znižanjem plače.

118. člen

(izrek disciplinske sankcije)

(1) Pisni opomin pomeni formalno grajo sodniku za disciplinske kršitve, ki jih disciplinsko sodišče oceni kot lažje.

(2) Ustavitev napredovanja se izreče za čas največ treh let.

(3) Znižanje plače se izreče do višine 20 % za čas do treh let.

(4) Premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali na drugo sodišče enakega položaja v drugem kraju se lahko izreče za čas od šestih mesecev do treh let.

(5) Premestitev na drugo sodišče z znižanjem plače se lahko izreče v okvirih, določenih v tretjem in četrtem odstavku tega člena, za disciplinske kršitve, ki jih disciplinsko sodišče oceni kot težje.

(6) Če se disciplinski postopek vodi zaradi več disciplinskih kršitev, se izreče za vse kršitve ena disciplinska sankcija.

119. člen
(posredovanje pravnomočnega sklepa)

(1) Sklep, s katerim se zaključi disciplinski postopek, se najkasneje v 30 dneh po pravnomočnosti posreduje sodnemu svetu, ki je pristojen tudi za izvršitev disciplinske sankcije iz drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka 118. člena tega zakona.

(2) Disciplinsko sodišče v roku 30 dni po pravnomočnosti disciplinskega sklepa pripravi tudi povzetek odločitve in temeljnih razlogov zanjo ter z njimi seznanjeni predsednika matičnega sodišča sodnika, predsednika vrhovnega sodišča, ministra in pobudnika disciplinskega postopka.

(3) Pravnomočen sklep o izrečeni disciplinski sankciji se vloži v osebni spis sodnika.

(4) Če je sodniku izrečena disciplinska sankcija zaradi težje disciplinske kršitve, se pravnomočen sklep o izrečeni disciplinski sankciji pošlje tudi pristojnemu personalnemu svetu, ki izdela oceno sodniške službe v skladu s četrtrim odstavkom 33. člena tega zakona.

120. člen
(zastaranje)

(1) Disciplinskega postopka zoper sodnika ni mogoče uvesti, ko pretečeta dve leti od dneva kršitve. Zastaralni rok začne teči s prenehanjem ravnanja ali opustitve, ki pomenita disciplinsko kršitev.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, se lahko uvede disciplinski postopek zoper sodnika, ki je bil pravnomočno obsojen, najkasneje v treh mesecih od dneva pravnomočnosti kazenske obsodilne odločbe.

(3) Zastaranje pretrga vsako procesno dejanje pristojnega organa za pregon sodnika zaradi storjene disciplinske kršitve. Zastaranje se pretrga tudi, če sodnik v času, ko teče zastaralni rok, stori novo disciplinsko kršitev.

(4) Disciplinski pregon zastara v vsakem primeru, ko pretečejo štiri leta od storitve disciplinske kršitve.

(5) Izvršitev izrečene disciplinske sankcije zastara v šestih mesecih od pravnomočnosti sklepa.

(6) Zastaranje izvršitve izrečene disciplinske sankcije ne teče v času mirovanja sodniške funkcije in mirovanja obveznosti iz sodniške službe.

121. člen
(izbris izrečene disciplinske sankcije)

Izrečena disciplinska sankcija se izbriše iz disciplinske evidence, ki jo vodi disciplinsko sodišče, iz osebnega spisa sodnika in iz centralne kadrovske evidence:

- v roku dveh let od takrat, ko je bila disciplinska sankcija izvršena ali zastarana, če je sodniku izrečena disciplinska sankcija za lažje disciplinske kršitve in v tem roku sodnik ne stori nove disciplinske kršitve;

- v roku štirih let od takrat, ko je bila disciplinska sankcija izvršena ali zastarana, če je sodniku izrečena disciplinska sankcija za hujše disciplinske kršitve in v tem roku sodnik ne stori nove disciplinske kršitve.

122. člen
(postopek izbrisa)

(1) Predsednik disciplinskega sodišča po uradni dolžnosti izda sklep o izbrisu izrečene disciplinske sankcije in izvede njen izbris iz evidence izrečenih disciplinskih sankcij v 30 dneh po izpolnitvi pogojev iz prejšnjega člena. Zoper sklep ni pravnega sredstva.

(2) Če predsednik disciplinskega sodišča ne izda sklepa o izbrisu, sme sodnik, zoper katerega je bila izrečena disciplinska sankcija, zahtevati, naj se ugotovi, da je izrečena sankcija po zakonu izbrisana.

(3) Zoper sklep predsednika disciplinskega sodišča, s katerim se zavrne zahteva za izbris, je dovoljena pritožba na sodni svet v roku 15 dni.

(4) Pravnomočen sklep o izbrisu disciplinske sankcije se posreduje predsedniku matičnega sodišča in vrhovnemu sodišču, da izvedeta izbris iz osebne spisa sodnika in centralne kadrovske evidence.

XI. poglavje PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

123. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o sodniški službi (Uradni list RS, št. 19/1994, 8/1996, 24/1998, 48/2001, 67/2002, 2/2004 - ZPKor, 71/2004, 47/2005 - odl. US, 17/2006, 27/2006 - skl. US, 127/2006, 1/2007 - odl. US, 57/2007, 120/2008 - odl. US, 91/2009, 33/2011, 46/2013, 63/2013, 69/2013 - popr., 95/2014 - ZUPPJS15, 17/2015, 23/2017 - ZSSve, 36/2019 - ZDT-1C, 34/2023 - odl. US, 76/2023), uporablja pa se do 31. decembra 2024.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, ki se uporabljajo do uveljavitve predpisov, izdanih na podlagi tega zakona:

- Uredba o določitvi pogojev, meril in obsegu plačila za povečan obseg dela dodeljenih sodnikov na Ministrstvo za pravosodje (Uradni list RS, št. 9/07),
- Pravilnik o štipendiranju sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev (Uradni list RS, št. 74/04, 58/11 – ZDT-1, 47/12 – ZDT-1A in 60/12),
- Pravilnik o merilih za trajanje, primerih in pogojih dopusta sodnikov (Uradni list RS, št. 27/03 in 63/17).

124. člen
(izdaja podzakonskih predpisov)

(1) Minister, pristojen za zdravje izda predpis iz 13. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Sodni svet sprejme predpis iz 32. člena in 68. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(3) Predsednik vrhovnega sodišča izda predpis iz 60. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

125. člen
(postopki za izvolitev in imenovanje sodnikov)

Postopki za izvolitev in imenovanje sodnikov, ki so se z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se zaključijo po določbah ZSS.

126. člen
(postopki ocenjevanja sodnikovega dela)

(1) Postopki ocenjevanja sodniške službe, ki so ob uveljavitvi tega zakona v teku, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(2) Če se sodniku zadnje tri letno ocenjevalno obdobje po prvem odstavku 31. člena ZSS izteče na dan uveljavitve tega zakona ali kasneje, se ocenjevalno obdobje podaljša za čas do izteka petletnega ocenjevalnega obdobja v skladu s prvim odstavkom 33. člena tega zakona. To velja tudi za sodnike v prvih treh letih opravljanja sodniške službe v skladu z drugim odstavkom 31. člena ZSS.

(3) Če se sodniku zadnje tri letno ocenjevalno obdobje izteče pred uveljavitvijo tega zakona, se postopek ocenjevanja izvede po določbah ZSS, za novo redno ocenjevalno obdobje pa velja 33. člen tega zakona.

127. člen
(postopki napredovanja)

(1) Določbe tega zakona se ne uporabljajo za pravico sodnika do napredovanja, če se pogoji za odločanje o pravici stečejo pred uveljavitvijo tega zakona. Pravico do napredovanja po ZSS morajo legitimirani predlagatelji po ZSS uveljavljati najkasneje v enem letu od uveljavitve tega zakona.

(2) Postopki po predlogih za napredovanje sodnikov, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

128. člen
(postopki potrjevanja negativne ocene)

Postopki potrjevanja negativne ocene, ki so se na podlagi predložitve negativne ocene sodnemu svetu začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se nadaljujejo po določbah tega zakona.

129. člen
(postopki ugotavljanja nezdržljivosti in mirovanja sodniške funkcije)

(1) Določbe tega zakona se ne uporabljajo za presojo nezdržljivosti sodniške funkcije in ugotavljanje mirovanja sodniške funkcije, če gre za položaje, ki so nastopili pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Postopki po predlogih za odločitev o nezdržljivosti dela s sodniško funkcijo oziroma za ugotavljanje mirovanja sodniške funkcije, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

130. člen
(postopki dodelitev sodnikov)

(1) Postopki za dodelitev sodnikov, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(2) Sodni svet v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona uskladi odločbe o dodelitvi sodnikov, ki so dodeljeni v strokovno službo sodnega sveta, v skladu z drugim odstavkom 88. člena tega zakona.

131. člen
(postopki službenih nadzorov)

Postopki izvajanja službenih nadzorov, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po določbah tega zakona.

132. člen
(prenehanje sodniške funkcije oziroma službe)

(1) Za ugotavljanje prenehanja sodniške funkcije se določbe tega zakona ne uporabljajo, če so se pogoji za prenehanje stekli pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Postopki v zvezi s prenehanjem sodniške funkcije ali službe v skladu s prvim in drugim odstavkom 74. člena ZSS, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po določbah tega zakona.

133. člen
(disciplinska odgovornost sodnikov)

Za ugotavljanje disciplinske odgovornosti sodnikov in izrek disciplinske sankcije se določbe tega zakona ne uporabljajo, če so bila očitana ravnanja storjena pred uveljavitvijo tega zakona, razen če je ta zakon za storilca ugodnejši.

134. člen
(sprememba Zakona o kazenskem postopku)

V Zakonu o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 63/1994, 70/1994 - popr., 25/1996 - odl. US, 39/1996 - odl. US, 5/1998 - odl. US, 49/1998 - ZPol, 72/1998, 6/1999, 66/2000, 111/2001, 32/2002 - odl. US, 110/2002 - ZDT-B, 44/2003 - odl. US, 56/2003, 43/2004, 68/2004 - odl. US, 101/2005, 40/2007 - odl. US, 14/2007, 40/2007 - ZDT-E, 102/2007 - ZSKZDČEU, 21/2008 - odl. US, 23/2008 - ZBPP-B, 65/2008 - odl. US, 89/2008 - odl. US, 68/2008, 118/2008 - skl. US, 77/2009, 88/2009 - odl. US, 29/2010 - odl. US, 58/2011 - ZDT-1, 91/2011, 47/2013, 87/2014, 8/2016 - odl. US, 64/2016 - odl. US, 65/2016 - odl. US, 16/2017 - odl. US, 66/2017, 1/2019 - skl. US, 22/2019, 48/2019 - skl. US, 66/2019 - skl. US, 55/2020 - odl. US, 89/2020 - odl. US, 175/2020 - ZIUOPDVE, 191/2020 - odl. US, 195/2020, 200/2020, 105/2021 - odl. US, 206/2021 - ZDUPŠOP, 35/2022 - odl. US) se 136. člen spremeni tako, da se glasi:

»136. člen

(1) Če je v zakonu določeno, da je za pregon posameznih kaznivih dejanj potreben predlog oškodovanca oziroma da je potrebno poprejšnje dovoljenje pristojnega državnega organa, ne more državni tožilec zahtevati preiskave in ne neposredno vložiti obtožnice oziroma obtožnega predloga, če ne predloži dokaza, da je tak predlog podan oziroma, da je dovoljenje dano.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, poda zahtevo za dovoljenje začetka kazenskega postopka oziroma za odreditev pripora zoper sodnika pristojno sodišče v skladu z zakonom, ki ureja sodniško službo, po tem, ko opravi preizkus, ali je obtožni akt popoln in razumljiv oziroma ko preizkusi zahtevo za preiskavo ali obtožni akt.«

135. člen
(pogoj delovnih izkušenj)

S sodniško službo je glede delovnih izkušenj v skladu z 12. členom tega zakona izenačeno opravljanje funkcije državnega pravobranilca do poteka mandata, pridobljenega na podlagi Zakona o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 94/07 - uradno prečiščeno besedilo, 77/09, 46/13 in 95/14 - ZUPPJS15).

136. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2025.

III. OBRAZLOŽITEV

K I. poglavju: Splošne določbe

K 1. členu:

Prvi člen povzema sistematiko zakona in določa vsebino zakonskega urejanja.

K 2. členu:

Sodnik je funkcionar in nosilec sodne veje oblasti (125. do 134. člen Ustave). Funkcija mu je podeljena z izvolitvijo v državnem zboru (130. člen Ustave). Funkcija sodnika kot nosilca oblasti tako ni utemeljena na pogodbi o zaposlitvi, temveč na odločbi oblastnega organa. Gre za javnopravno razmerje, ki ima sicer določene elemente delovnega razmerja, vendar sodnik ni delojemalec države, temveč nosilec sodne veje oblasti.⁷⁴ Kot tak ne more biti v delovnem razmerju s sodiščem, na katerega je izvoljen oziroma imenovan, temveč je v (službenem) razmerju neposredno z državo (sodniška služba). Sodnik nastopa dejansko v dvojni vlogi: na eni strani je nosilec sodne funkcije, na drugi strani pa pravni strokovnjak, ki mu je opravljanje funkcije tudi poklicna kariera in plačana zaposlitev – služba.⁷⁵

Ker je službeno razmerje sodnika, izvirajoč iz njegove oblastne funkcije, v preteklosti že povzročilo nekaj nerazumevanja in napačnega vzporejanja z delovnopравниim položajem delavcev,⁷⁶ je zaradi večje jasnosti v prvem odstavku predlaganega člena posebej (dodatno) navedeno, da je sodnik funkcionar. Enak pristop je v Zakonu o državnem tožilstvu (prvi odstavek 2. člena ZDT-1).⁷⁷ Zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pa ostaja tudi določba, da položaj sodnika in njegovo službeno razmerje lahko urejata le ustava in zakon.

Po stališču Ustavnega sodišča (odločba U-I-60/06 z dne 7. 12. 2006) lahko tudi plače sodnikov določa le zakon, saj je le taka ureditev skladna z načelom neodvisnosti sodstva. Zaradi celostnega razumevanja položaja sodnika in njegove oblastne funkcije je smiselno, da se tudi navedeno na normativni ravni jasno določi.

K 3. členu:

Funkcija sodnika je trajna (prvi odstavek 129. člena Ustave). Trajnost sodniške funkcije pa narekuje potrebo, da se sodniška služba uredi celovito, tako da je sodnikom zagotovljen tudi socialni in delovnopравни, ne samo oblastni položaj. Predlog zakona, tako kot veljavni ZSS, ureja le temeljne pravice in dolžnosti sodnika, povezane s sodniško službo, ki varujejo njegovo neodvisnost in nepristranskost, glede ostalih pravic in dolžnosti, ki so primerljive s pravicami in dolžnostmi iz delovnega razmerja, pa odkazuje na smiselno uporabo zakona, ki ureja delovna razmerja. Zaradi posebnosti službenega razmerja, v katerem je sodnik z Republiko Slovenijo, je namreč uporaba določil delovnopravne zakonodaje lahko le smiselna in ne neposredna. Dodatno se glede sodnikovega delovnopravnega in socialnega položaja odkazuje še na (neposredno) uporabo predpisov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem in drugem socialnem zavarovanju ter sodniška služba izenačuje z delovno dobo.

⁷⁴ Ustavno sodišče RS, odločba U-I-175/97 z dne 25. 11. 1999.

⁷⁵ Grad, Kaučič, Zagorc: Ustavno pravo, 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljubljana: Pravna fakulteta, 2018, str. 565.

⁷⁶ Npr. sodba Upravnega sodišča II U 394/2016 z dne 11. 4. 2018, sodba Vrhovnega sodišča VIII Ips 81/2016 z dne 30. 8. 2016.

⁷⁷ Zakon o državnem tožilstvu, Uradni list RS, št. 58/2011, 21/2012 - ZDU-1F, 47/2012, 15/2013 - ZODPol, 47/2013 - ZDU-1G, 48/2013 - ZSKZDČEU-1, 19/2015, 23/2017 - ZSSve, 36/2019, 139/2020, 54/2021, 87/2021.

K 4. členu:

Predlagani člen definira temeljne pojme sodniškega položaja in opredeljuje razliko med sodniškim mestom na eni ter sodniškimi nazivi na drugi strani, saj se je v praksi izkazalo, da navedene zakonske kategorije niso bile vedno razumljive.⁷⁸

K 5. členu:

Določba je načelne narave in daje splošno podlago za obdelavo podatkov sodnikov, ki se nanašajo na njihove pravice, dolžnosti in odgovornost, dočim so določbe, ki urejajo vprašanja obdelave osebnih podatkov sodnikov, prenesena v predlog ZS-1, ki ureja dolžnosti sodne uprave v zvezi s tem.

K II. poglavju: Izvolitev v sodniško funkcijo in imenovanje na sodniško mesto**K 6.**

Predlagani člen določa kdo je lahko izvoljen za sodnika, kar veže na izpolnjevanje splošnih in posebnih pogojev za določeno sodniško mesto.

K 7. členu:

Na enak način kot veljavni ZSS, predlagani člen določa splošne pogoje (prvi odstavek) in dva negativna pogoja za izvolitev (drugi odstavek).⁷⁹

K 8. členu:

Predlog zakona temelji na izhodišču, da se mora enotirnost prvostopenjskih sodišč odraziti tudi v enovitem nazivu sodnikov prve stopnje. Vsi sodniki prve stopnje bodo z izvolitvijo oziroma ob prevedbi dobili naziv okrožni sodnik. Kot vstopni pogoj se ohranja raven veljavnega ZSS, tj. najmanj tri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem PDI.

Sodstvo in sodni svet namreč že dalj časa opozarjata, da je starostna struktura sodnikov zaskrbljujoča, saj se je število sodnikov v starostnih skupinah od 65 do 70 let in od 60 do 65 let v zadnjih petih letih močno povečalo, po drugi strani pa je le-to konstantno nizko (pod 10) v starostni skupini od 30 do 35 let oziroma se je v skupini od 35 do 39 let občutno znižalo. Obenem se bo v naslednjih petih letih upokojilo večje število sodnikov (81), saj sodniku skladno z drugim odstavkom 74. člena ZSS preneha sodniška služba najpozneje, ko dopolni 70 let starosti; pri čemer pa pogoje za upokojitev izpolnjuje še večje število sodnikov.⁸⁰

Zahtevnejše zadeve s področja organiziranega klasičnega in gospodarskega kriminala, terorizma in korupcijskih kaznivih dejanj so pravno in procesno praviloma kompleksne zadeve, v katerih nastopa več obdolžencev in posledično tudi drugih udeležencev postopka, kar vse zahteva posebej usposobljene in izkušene sodnike. V ta namen že veljavni ZS v 40.a členu določa, da lahko v tovrstnih zadevah sodijo tisti sodniki, ki so posebej usposobljeni in izkušeni za reševanje zahtevnejših kazenskih zadev. Obenem tudi veljavni 69.b člen ZSS določa strožje kriterije za dodeljevanje sodnikov na specializirane oddelke. Ker se mora zahtevnost sojenja v specializiranih kazenskih zadevah in pomen tovrstnega sodnega varstva za družbo kot celoto odraziti tudi v tem, kdo so posamezniki, ki lahko oziroma bodo sodili v teh zadevah, se v predlogu določa posebne, strožje pogoje za dodelitev sodnika na specializirani oddelek. Na specializiranem oddelku bodo lahko sodili sodniki, ki bodo pred tem vsaj tri leta uspešno opravljali sodniško funkcijo na področju kaznovalnega prava.

⁷⁸ Maja Rozman, Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten 2/2020, strani 161-177.

⁷⁹ Veljavni 79. člen ZSS.

⁸⁰ Letno poročilo Sodnega sveta 2020, prvi odstavek na strani 90; in Letno poročilo Sodnega sveta 2021, prvi odstavek na strani 84 in 85.

K 9. in 10. členu:

Temeljni pogoji za izvolitev višjega in vrhovnega sodnika se ne spreminjajo in ostajajo na isti ravni kot so določeni v veljavnem ZSS. Črtana pa je dosedanja možnost, da pogoje za višjega sodnika (ne glede na delovne izkušnje po PDI) izpolnjuje univerzitetni učitelj prava, če je izvoljen najmanj v naziv docenta (drugi odstavek veljavnega 11. člena ZSS), dočim možnost, da je za vrhovnega sodnika lahko izvoljen tudi univerzitetni učitelj prava, če je izvoljen najmanj v naziv izrednega profesorja, ostaja. Razlika med obema položajema je v tem, da se na vrhovnem sodišču rešujejo pravna vprašanja, kjer je kombinacija akademskega pogleda na pravo in izkušenj pravnega praktika dobrodošla kvaliteta za razvoj prava, dočim je na višjem sodišču še vedno v ospredju tudi samo sojenje in sodni postopek, zato je pomembno, da ima višji sodnik izkušnje tudi iz praktične (ne samo teoretične) ravni uporabe prava.

K 11. členu:

11. člen se v predlogu za razliko dosedanjega 13. člena ZSS dopolnjuje tako, da je jasno, da se za specializirana sodišča lahko s področnim zakonom posebni pogoji za izvolitev uredijo drugače. To, da so pogoji za izvolitev določeni izključno v ZSS (veljavni 7. člen), je namreč presežek že prvi zakon o upravnem sporu iz leta 1997, s katerim je bilo ustanovljeno Upravno sodišče.⁸¹ Veljavni ZUS-1 tako v 10. členu določa strožje posebne pogoje za izvolitev sodnika Upravnega sodišča, kot so sicer določeni za sodnike višjih sodišč v 11. členu veljavnega ZSS.

K 12. členu:

Predlog zakona ohranja dosedanje določbo drugega odstavka 13. člena veljavnega ZSS, po kateri se delovne izkušnje nosilcev drugih funkcij in poklicev s področja pravne stroke izenačujejo s sodniško funkcijo, ter jo prilagaja aktualni ureditvi. Veljavni ZSS je glede delovnih izkušenj s sodniško funkcijo izenačil opravljanje funkcije državnega tožilca, sodnika za prekrške in državnega pravobranilca ter poklic odvetnika in notarja.

S sprejemom Zakona o prekrških (ZP-1) v letu 2003 so sodniki za prekrške postali del sodne oblasti (tj. okrajni oziroma višji sodniki), zato od takrat zanje veljata tudi ZSS in ZS,⁸² in tako ni več potrebe, da se posebej omenjajo v tem pogledu v zakonu.

Od sprejema Zakona o državnem odvetništvu (ZDOdv)⁸³ v letu 2017 opravljajo naloge državnega odvetništva višji državni odvetniki in državni odvetniki, ki so javni uslužbenci (do izteka posamičnih mandatov pravobranilci še ostajajo funkcionarji). Pri čemer lahko višji državni odvetniki zastopajo subjekte tudi pred višjimi sodišči, Vrhovnim sodiščem, tujimi sodišči in tujimi arbitražami ter mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami, lahko pa tudi pred Ustavnim sodiščem, državni odvetniki pa zastopajo subjekte v zadevah, ki sodijo v pristojnost splošnih sodišč prve stopnje, delovnih in socialnih sodišč ter upravnih organov. V drugih zadevah zastopajo subjekte le v okviru pooblastila generalnega državnega odvetnika ali višjega državnega odvetnika (65. člen ZDOdv). Glede na to, se s predlaganim 12. členom s sodniško funkcijo izenačuje le funkcija generalnega državnega odvetnika in njegovega namestnika, ki sta funkcionarja (50. in 51. člen ZDOdv), ter delo višjih državnih odvetnikov, ki imajo primerljiv položaj odvetnikom.

---

⁸¹ Zakon o upravnem sporu, Uradni list RS, št. 50/1997, 65/1997 - popr., 70/2000, 92/2005 - odl. US, 45/2006 - odl. US, 105/2006 - ZUS-1.

⁸² Zakon o prekrških (ZP-1), Uradni list RS, št. 7/2003, 86/2004, 7/2005 - skl. US, 34/2005 - odl. US, 44/2005, 40/2006, 51/2006 - popr., 115/2006, 139/2006 - odl. US, 17/2008, 21/2008 - popr., 76/2008 - ZIKS-1C, 109/2009 - odl. US, 108/2009, 45/2010 - ZIntPK, 9/2011, 21/2013, 111/2013, 74/2014 - odl. US, 92/2014 - odl. US, 32/2016, 15/2017 - odl. US, 27/2017 - ZPro, 73/2019 - odl. US, 175/2020 - ZIUOPDVE, 195/2020, 5/2021 - odl. US, 15/2021 - ZDUOP, 123/2021 - ZPrCP-F.

⁸³ Zakon o državnem odvetništvu (ZDOdv), Uradni list RS, št. 23/17.

S sodniško funkcijo bodo tako glede delovnih izkušenj po PDI izenačeni poklic državnega tožilca, generalnega državnega odvetnika in namestnika generalnega državnega odvetnika ter višjega državnega odvetnika, odvetnika in notarja.

K 13. členu:

Eden izmed veljavnih pogojev za izvolitev sodnika je že sedaj tudi poslovna in splošna zdravstvena sposobnost kandidatov (2. točka prvega odstavka 8. člena veljavnega ZSS). Predlog ZSS-1 ta pogoj dopolnjuje z bolj natančno opredelitvijo.

Pogoj izpolnjevanja poslovne sposobnosti v praksi ne more povzročati dilem, ker je ustaljen pravni pojem in urejen v Družinskem zakoniku, ter vezan na evidenco matičnega registra. Če je namreč odrasla oseba postavljena pod skrbništvo, se to dejstvo vpiše v matični register (277. člen DZ in 9. točka prvega odstavka 4. člena ZMatR).

Drugače je s sedanjim pogojem splošne zdravstvene sposobnosti, ki tega, katere sposobnosti bi se morale pričakovati od kandidatov za sodniška mesta, ne opredeljuje. Obenem tudi ni urejeno, katere vrste zdravnik lahko izda potrdilo o *splošni* zdravstveni sposobnosti in na podlagi katerih zdravstvenih podatkov in preiskav. Kaj pomeni in kaj sporoča potrdilo o *splošni* zdravstveni sposobnosti, ki so ga dolžni po veljavni zakonodaji sedaj predložiti kandidati za sodniška mesta, tako ni jasno.

Predlagatelj zato to ureditev dopolnjuje z natančnejšo opredelitvijo, (1) v kakšnem obsegu se bo morala preverjati zdravstvena sposobnost kandidatov za sodniška mesta; to bo predpisal minister za zdravje v soglasju z ministrom za pravosodje, (2) na podlagi katerih podatkov se bo zdravstvena sposobnost lahko ugotavljala, tj. podatkov osebnega zdravstvenega kartona, zdravstvenega pregleda in po potrebi tudi specialističnih pregledov; in (3) koliko časa bo zdravniško spričevalo o tem pregledu veljalo. Predlog omejuje veljavnost na eno leto od izdaje. Ocenjuje se namreč, da je to glede na zahtevnost in pomen sodniške funkcije primerno.

K 14. členu:

Postopek za izvolitev in imenovanje sodnikov na sodniška mesta ostaja v temeljnih okvirih enak sedanji ureditvi. V njem bodo še naprej sodelovali trije deležniki, Vrhovno sodišče, zadolženo za razpis prostega sodniškega mesta in zbiranje prijav, predsednik sodišča, na katerem je prosto sodniško mesto razpisano, ki pripravi za vsakega kandidata mnenje o ustreznosti in dokončno mnenje, v katerem lahko predstavi svoj pogled na izid razpisnega postopka, ter Sodni svet, ki v skladu z Ustavo opravi dejansko izbiro. Predlog zakona to ureditev bolj določno opredeljuje. Presoja o tem, ali se bo na posameznem sodišču razpisalo sodniško mesto, ostaja v pristojnosti Vrhovnega sodišča.

15. členu:

V predlaganem členu so združena vsa določila, ki urejajo prijave, dolžnost Vrhovnega sodišča pridobivati dokazila o izpolnjevanju pogojev po uradni dolžnosti in preizkus prijav.

Kot novost pa se, s ciljem pospešiti izbirne postopke za sodniška mesta, med obvezne sestavine prijave poleg kontaktne telefonske številke kandidata dodaja še njegov elektronski naslov ter dolžnost vseh kandidatov, da k prijavi priložijo tudi izjavo, ali se strinjajo, da se jim pisanja v izbirnem postopku vročajo v elektronski predal, ki so ga navedli v prijavi. Predlog ZSS-1 namreč uvaja možnost vročanja pisanj v izbirnih postopkih v elektronske predale, ki ne izpolnjujejo zahtev za varni elektronski predal, če posamezni kandidat s takim vročanjem soglaša (glej obrazložitev k 21. členu).

K 16. členu:

Ureja se dolžnost predsednika sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto, da za vsakega kandidata posebej izdela mnenje o ustreznosti.

Čeprav predsedniki sodišč opozarjajo, da postopki izbire kandidatov za sodniška mesta (pre)dolgo trajajo,⁸⁴ se rok za izdelavo obrazloženih mnenj o ustreznosti vsakega kandidata s sedanjih 20 dni podaljšuje na 30 dni. V praksi se namreč predsedniki sodišč praviloma odločajo za izvedbo razgovorov s kandidati pred izdelavo tovrstnih mnenj,⁸⁵ kar dviga raven teh postopkov, vendar pa se zaradi tega na drugi strani obstoječega roka večkrat ne da spoštovati, zlasti če je kandidatov za sodniška mesta veliko, kot opozarja predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani.⁸⁶ Ker pa so ravno predsedniki sodišč zainteresirani za čimprejšnjo izvedbo izbirnih postopkov, ni bojazni, da bi se zaradi 10-dnevnega podaljšanja tega roka izbirni postopki neutemeljeno zavlačevali.

Dodaja se tudi novo določilo (četrti odstavek predlaganega 16. člena), ki je vsebinski ekvivalent tretjemu odstavku, ko gre za kandidate, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo. Tretji odstavek od predsednika sodišča zahteva, da v oceni o ustreznosti posameznega kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, predstavi vse relevantne podatke njegove dotakratne strokovne kariere, med drugim tudi podatke o tem, kakšne izkušnje ima kandidat z delom na sodišču, če jih ima. Novo določilo enako zahteva od predsednika sodišča tudi za kandidata, ki je že sodnik. V tem primeru bo v mnenju predsednik sodišča moral predstaviti celotno sodniško kariero kandidata in uspešnost le-te ter predstaviti vse ocene njegove sodniške službe.

K 17. členu:

Enako, kot do sedaj, predlagani člen ureja pravico predsednika sodišča izdelati dokončno mnenje v razpisnem postopku. V njem lahko predsednik izrazi tudi oceno o končnem izidu razpisnega postopka oziroma o tem, katere kandidate šteje za najprimernejše.

Dokončna mnenja predsednikov sodišč imajo v izbirnih postopkih pomembno, včasih celo odločilno težo. Iz zapisnikov sej sodnega sveta namreč izhaja, da so dokončna mnenja predsednikov sodišč v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta vedno eden od odločilnih kriterijev za sprejem odločitve o tem, katere kandidate sodni svet povabi na razgovor.⁸⁷ Predsednik sodišča je nadalje lahko navzoč tudi pri razgovorih s kandidati, zato ga sodni svet vedno vabi na seje, na katerih se izvajajo razgovori, s čimer lahko predsedniki sodišč še dodatno vplivajo na končno odločitev sodnega sveta. Posledično predlagatelj kot novost v predlogu ZSS-1 dodaja določilo, da bo sodni svet v izbirnem postopku dokončno mnenje predsednika sodišča moral vročiti vsem kandidatom v izjavo.

Dodatno pa se iz razlogov transparentnosti izbirnega postopka in vsebinske podpore sodnemu svetu pri končni izbiri v 17. členu konkretizira vsebina dokončnega mnenja. Javni razpisi za sodniška mesta v nekaterih primerih v naprej opredelijo, za katero pravno področje se prosto sodniško mesto razpisuje, včasih pa to ni določeno vnaprej, zlasti pri sodiščih prve stopnje, kjer se lahko v času od razpisa do končne izbire potrebe sodišča bistveno spremenijo. Je pa informacija o tem, na katerem pravnem področju bo izbrani kandidat opravljal sodniško službo, za sodni svet lahko odločilna pri presoji o tem, kateri kandidat je glede na svoje predhodne izkušnje in/ali specifično pravno znanje najbolj primeren.

---

⁸⁴ Letno poročilo Sodnega sveta 2020, stran 30, točka 3.3.2.

⁸⁵ Prav tam.

⁸⁶ Dopis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 2. 10. 2019, št. Su 494/2019.

⁸⁷ Npr. 12. sklep 3. seje z dne 16. 9. 2021; 6. sklep 4. seje z dne 7. 10. 2021; 8. sklep 6. seje z dne 4. 11. 2021; 17. in 18. sklep 7. seje z dne 18. 11. 2021 in 8. sklep 8. seje z dne 2. 12. 2021: objavljeno <http://www.sodni-svet.si/#/ssvet/zapisniki2021Menu>.

Smiselno je zato, da predsedniki sodišč najkasneje v dokončnem mnenju, če to ni mogoče že v samem razpisu, opredelijo, na katerem pravnem področju bo izbrani kandidat opravljal sodniško službo.

Za izdelavo mnenj o ustreznosti kandidatov in dokončnega mnenja zakon že sedaj in tudi v konkretnem predlogu ne predpisuje posebnega postopka. Navedeno je razumljivo, saj predsedniki sodišč nimajo ne pristojnosti odločati v izbirnih postopkih in jih tudi ne vodijo. Njihova vloga je omejena na podajo strokovnega mnenja. Kljub temu pa je glede na pomen, ki ga imajo njihova mnenja, pomembno, da leta temeljijo na objektivnih in strokovnih kriterijih in ne morebiti notranje korporativnih ali drugih vplivih. Tako se lahko npr. zgodi, da je v posameznem izbirnem postopku prijavljenih več deset kandidatov z zelo različnimi izkušnjami, in se predsednik sodišča odloči, da bo pred izdelavo dokončnega mnenja razgovor opravil le z manjšim številom kandidatov, med katerimi bo nato posebej izpostavil v svojem mnenju le tri ali štiri. Spet v drugem postopku se lahko predsednik sodišča za razgovore s kandidati (sploh) ne odloči, ker oceni, da lahko že na podlagi samih prijav poda zanesljivo oceno o tem, kako vidi rezultat izbirnega postopka. Zlasti v primeru, ko predsednik sodišča razgovore opravi le z nekaterimi kandidati, z drugimi pa ne, pa je za evalvacijo dokončnega mnenja s strani sodnega sveta in za morebitno sodno presojo o zakonitosti in poštenosti izbirnega postopka pomembno, da predsednik sodišča način, kako je sprejel svoje mnenje (npr. na podlagi katerih kriterijev je na razgovor povabil le manjše število prijavljenih kandidatov) in podal oceno o končnem rezultatu izbirnega postopka, v dokončnem mnenju sodnemu svetu predstavi.

Predsednik matičnega sodišča bo tako moral v dokončnem mnenju predstaviti konkretne potrebe sodišča v zvezi z razpisanim sodniškim mestom in postopek izdelave dokončnega mnenja ter podati oceno o rezultatu izbirnega postopka, v kateri bo še naprej lahko posebej navedel tudi svoje preference, tj. katere kandidate šteje za najbolj ustrezne za zasedbo prostega mesta.

K 18. do 20. členu:

Predlagani členu urejajo izbirni postopek v ožjem pomenu besede, tj. postopek dejanske izbire pred Sodnim svetom.

Sodni svet bo pred vsebinsko odločitvijo o izbiri moral še naprej najprej opraviti predhodni preizkus vseh kandidatur ter nepopolne in prepozne prijave, ki jih ni zavrglo že Vrhovno sodišče, zavreči, prijave kandidatov, ki ne bodo izpolnjevali splošnih in posebnih pogojev za razpisano sodniško mesto, pa zavrniti.

Sledila bo vsebinska faza izbirnega postopka, v kateri bo sodni svet ugotavljal, kateri izmed prijavljenih kandidatov najbolje izpolnjuje pogoje za izvolitev oziroma imenovanje. Ta del postopka bo tako, kot že sedaj, sodni svet lahko vodil v več fazah s postopnim izločanjem kandidatov.

Četrty odstavek predlaganega 19. člena je novost v tej fazi. Veljavni ZSS je z vidika pravic kandidatov v izbirnih postopkih do sedaj zapovedoval le vročitev mnenj o ustreznosti posameznim kandidatom, ne pa tudi vročitve dokončnega mnenja predsednika sodišča vsem kandidatom. Ustavno sodišče je v zvezi s položajem udeležencev izbirnih postopkov za sodniška mesta že večkrat zapisalo, da kandidati za sodniška mesta nimajo pravice biti izbrani, imajo pa pravico sodelovati pod enakimi pogoji v postopku, v katerem so zagotovljeni temelji poštenega postopka.⁸⁸ Posledično je v zadevi Up-134/95 z dne 14. 3. 1996 opozorilo na to, da mora Sodni svet v primeru, ko ne izbere nobenega kandidata, to svojo odločitev obrazložiti. V zadevi Up-132/96 z dne 15. 5. 1996 je opozorilo na to, da bi lahko bilo ustavno sporno, če bi v postopku izbire sodnikov na odločitev Sodnega sveta lahko vplivala mnenja določenih državnih

⁸⁸ Tako Ustavno sodišče v odločbi Up-757/19 z dne 20. 2. 2020; podobno v zadevi U-I-202/99 z dne 21. 11. 2002, ko je presojalo izbirni postopek za državne tožilce.

organov, o katerih prizadeti niso seznanjeni oziroma so lahko seznanjeni kvečjemu v okviru svoje pravice do vpogleda spisa (40. točka). Neskladje z ustavo je v zvezi s tem nato ugotovilo glede Zakona o državnem tožilstvu⁸⁹, ki ni določal, da se kandidati za državnotožilska mesta seznanijo z mnenjem personalne komisije, ki je po takrat veljavnem 20. členu (enako kot predsednik sodišča glede kandidatov za sodniška mesta po ZSS) podala oceno o ustreznosti in obenem kandidate razvrstila glede na svojo oceno primernosti (odločba Ustavnega sodišča z dne 21. 11. 2002. št. U-I-202/99). V zadevi U-I-198/03-25 z dne 14. 4. 2005 je Ustavno sodišče ugotovilo neskladje ZSS z Ustavo, ker ni določal, da se neizbrane kandidate seznanijo z odločitvijo Sodnega sveta o izbiri. Po drugi strani je Ustavno sodišče v zadevi Up-757/19 z dne 20. 2. 2020 glede mnenja instančnega oddelka, ki ga lahko predsednik sodišča pred pripravo dokončnega mnenja pridobi, zavzelo stališče, da lahko kandidat svojo pravico, da se za funkcijo sodnika poteguje v poštenem (ustavnoskladnem in zakonitem) postopku pod enakimi pogoji kot drugi kandidati, glede tega mnenja varuje z vpogledom v spis Sodnega sveta in da torej ni dolžnost Sodnega sveta, da kandidate s tem mnenjem seznanijo pred odločitvijo o izbiri na način, da jim ga vroča.

Zahteva po transparentnem in poštenem postopku, utemeljenem na objektivnih kriterijih, ki zagotavljajo, da so sodniki izbrani po strokovnih in osebnostnih kvalitetah, ne na podlagi političnih ali drugih (notranje korporativnih) interesnih vplivov, utemeljuje rešitev, po kateri se v predlaganem četrtem odstavku predlaganega 19. člena predloga zakona veljavna ureditev dopolnjuje tako, da bo moral Sodni svet, praviloma po tem, ko bo presodil, ali je potrebno mnenja o ustreznosti kandidatov s strani predsednika sodišča kakorkoli dopolnjevati, vsem kandidatom vročiti tudi dokončno mnenje predsednika sodišča in jim omogočiti izjavo o njem.

Še naprej bo moral sodni svet predsednika sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto in ki v postopku poda svoje mnenje o kandidatih, vabiti na svojo sejo, na kateri bo izvajal razgovore s kandidati. Seje, na kateri se bodo izvajali razgovori s kandidati, se bodo, kot že sedaj, snemale, predlog zakona pa ob tem z vidika jasne in vnaprej predvidljive ureditve snemanja, kot oblike obdelave občutljivih osebnih podatkov, določno opredeljuje namen in druge vidike zakonske ureditve takšnega snemanja. Zvočno snemanje kandidatov je v predlagani rešitvi predpisano z namenom zagotavljanja transparentnosti in presoje zakonitosti izbirnih postopkov za sodniška mesta. Sodni svet bo vabljeni kandidate o snemanju razgovora moral predhodno obvestiti in navedeno posebej poočiti v zapisniku seje. Elektronska kopija zvočnega posnetka bo priloga zapisnika seje in se bo hranila v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo dokumentarnega gradiva, najmanj pa do pravnomočnosti odločbe o izbiri in imenovanju oziroma do izvolitve izbranega kandidata. Prepis zvočnega snemanja razgovorov pa se bo izvedel le, če bo tako zahteval kandidat ali v primeru vložene tožbe zoper odločitev o izbiri.

Okvire vsebinske presoje sodnega sveta določa predlagani 20. člen. *Sodni svet ima že po Ustavi posebno vlogo pri konstituiranju sodne oblasti in pri odločanju uživa široko polje proste presoje.*⁹⁰ Predlog 20. člena zato obstoječe določbe veljavne zakonodaje dopolnjuje tako, da se izrecno zapiše, da sodni svet ni vezan niti na dokončno mnenje predsednika sodišča, kar je bilo v sodni praksi sicer nesporno že do sedaj.⁹¹

Obenem se v skladu z odločbo Ustavnega sodišča sedanja ureditev dopolnjuje še z določbo, da bo moral Sodni svet, če v izbirnem postopku ne bo izbral nobenega kandidata, zaradi transparentnosti letega in morebitne presoje o poštenosti in zakonitosti to svojo odločitev sprejeti v obliki formalnega sklepa in jo obrazložiti. Ustavno sodišče je namreč zapisalo, da ker je Sodni svet pri izbiri kandidatov vezan na

⁸⁹ Uradni list RS, št. 63/94 in 59/99.

⁹⁰ Tako Ustavno sodišče RS v odločbah Up-184/16 z dne 11. 7. 2017 in Up-1094/18 z dne 21. 2. 2019.

⁹¹ Na primer sodba Vrhovnega sodišča z dne 16. 12. 2019 v zadevi U 7/2019-8.

kriterije za izbiro, njegova odločitev o (ne)izbiri med več kandidati ne predstavlja zakonsko povsem nevezane odločitve, zato mora svojo odločitev o izbiri in o neizbiri obrazložiti.⁹²

K 21. členu:

Kot novost se s ciljem pospešiti izbirne postopke za sodniška mesta v predlogu zakona dodaja možnost vročanja pisanj po elektronski poti na elektronske naslove kandidatov, če s tem pisno soglašajo v prijavi, in sicer ne glede na to, ali elektronski predal ustreza varnostnim in tehničnim zahtevam, ki jih mora izpolnjevati varni elektronski predal po 86. členu Zakona o splošnem upravnem postopku.

K 22. in 23. členu:

Predlagana člena opredeljujeta končno fazo izbirnih postopkov za sodnike, tj. njihovo imenovanje oziroma izvolitev.

Veljavni ZSS določa, da če sodni svet izbere na razpisano sodniško mesto kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga sam imenuje na to sodniško mesto (prvi odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga je dolžan predlagati državnemu zboru v izvolitev (prvi odstavek 19. člena ZSS). Odločanje o imenovanju sodnikov je tako Državnemu zboru podeljena le v primerih, ko Sodni svet izbere kandidata, ki pred tem še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo. Izjema od tega pravila so vrhovni sodniki, saj o imenovanju in napredovanju (že izvoljenih) sodnikov na mesto vrhovnega sodnika (ponovno) odloča Državni zbor na predlog Sodnega sveta (tretji odstavek 21. člena in drugi odstavek 34.a člena ZSS).

Predlog zakona navedeno ureditev spreminja le v eni točki, in sicer ukinja rešitev, po kateri sodnike Vrhovnega sodišča (ponovno) voli Državni zbor, če je izbrani kandidata že izvoljen v sodniško funkcijo. Še vedno pa bo Državni zbor volil sodnike Vrhovnega sodišča v primeru, ko bo Sodni svet za posamezno mesto izbral kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo (ki torej še ni sodnik). Če pa bo Sodni svet izbral kandidata, ki je že sodnik, ga bo, tako kot to velja za sodniška mesta nižjih sodišč, sam imenoval na razpisano mesto vrhovnega sodnika.

K 24. členu:

Sodno varstvo pravic udeležencev izbirnih postopkov za sodniška mesta je urejeno v 36. členu ZSSve. Iz razlogov večje jasnosti izbirnih postopkov se to posebej opredeljuje v 24. členu.

K 25. členu:

Vrhovno sodišče je tisto, ki koordinira kadrovske politike v sodstvu. Predsednik Vrhovnega sodišča določi število sodniških mest na posameznem sodišču. Vrhovno sodišče razpisuje prosta sodniška mesta. Navedeno utemeljuje spremembo veljavnega 22. člena ZSS v smeri, da postane ponovitev neuspelega razpisa za prosto sodniško mesto stvar presoje predsednika Vrhovnega sodišča, ne njegova dolžnost brez možnosti presoje, ali so se morebiti kadrovske potrebe konkretnega sodišča spremenile oziroma se izkazuje, da se bodo spremenile. Po predlaganem 25. členu bo imel tako sedaj predsednik Vrhovnega sodišča pristojnost presoditi in odločiti, ali se bo neuspeh razpis ponovil.

K 26. členu:

26. člen dosedanje ureditve ne spreminja. Sodnik nastopi sodniško službo z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora izreče prisego.

---

⁹² Tako Ustavno sodišče v odločbi z dne 14. 3. 1996, št. Up-134/95, točka 24 obrazložitve.

K 27. do 30. členu:

S ciljem izboljšanja učinkovitosti in strokovnosti dela sodnikov se v predlogu zakona uvaja obvezno mentorstvo sodnikom začetnikom.

Obvezno mentorstvo se uvaja le za sodnike začetnike prve in druge stopnje (okrožne in višje sodnike). Vrhovni sodniki so namreč izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Poleg tega obvezno mentoriranje ne pritiče njihovem visoko strokovnemu in odgovornemu položaju v sistemu sodne veje oblasti.

Iz enakih razlogov se v predlogu zakona dopuščajo izjeme od obveznega mentorstva, o čemer bo na predlog predsednika sodišča odločil Sodni svet. Utemeljen razlog, da sodnik ne potrebuje mentorja, je predhodno opravljanje ene od pravosodnih funkcij npr. pred imenovanjem je sodnik že opravljal funkcijo državnega tožilca (v tej funkciji je nastopal kot stranka v postopku) in v javnosti uživa strokovni ugled.

Zaradi varstva sodniške neodvisnosti bo mentor sodniku začetniku lahko svetoval le o »operativnih veščinah sojenja«, tj. o temah s področja veščin poslovanja s sodnim spisom; organizacije dela sodnika; izvajanja glavnih obravnav in narokov ter odnosa do strank in ostalih udeležencev in podobno. Mentor nima pristojnosti ocenjevati dela sodnika mentoriranca. Ta pristojnost ostaja personalnemu svetu. Zlasti pa mentor ne bo smel vplivati na odločitve sodnika mentoriranca v zadevah, ki mu bodo dodeljene v reševanje. Navedeno utemljuje rešitev, po kateri se obvezno mentorstvo sodniku začetniku določa le za prvo leto službovanja. Ocenjuje se namreč, da je eno leto dovolj dolga doba, v kateri lahko sodnik začetnik ob pomoči sodnika mentorja osvoji in spozna operativne veščine dela sodnika. Bo pa mogoče to obdobje podaljšati v primeru daljših odsotnosti sodnika začetnika v prvem letu službovanja, o čemer bo odločil predsednik sodišča. Podaljšanje pa bo mogoče tudi na predlog in ob soglasju sodnika samega.

V zvezi z obveznim institutom mentorstva bo sodnikom zagotovljeno pravno varstvo zoper odločitve predsednika sodišča glede eventualnega podaljšanja mentorstva. O pritožbi bo odločil personalni svet višjega sodišča za sodnika okrožnega sodišča in personalni svet vrhovnega sodišča za sodnika višjega sodišča.

Mentorstvo pa bo Vrhovno sodišče moralo zagotoviti tudi drugim sodnikom, ki niso začetniki, če bodo tako želeli in se s tem strinjali. Gre zlasti za situacije, ko sodnik zamenja pravno področje svojega dela, kar se po podatkih Vrhovnega sodišča v praksi že izvaja.

K III. poglavju Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje ter postopek ocenjevanja sodniškega dela

K 31. členu:

Določba, ki zahteva, da je sodnik lahko samo oseba, ki je *osebnostno primerna* za opravljanje te funkcije, je del obstoječe sodniške zakonodaje že vse od njenega sprejema v letu 1994 in je bila sprva umeščena v 8. člen ZSS med splošne *formalne* pogoje za izvolitev.⁹³ Novela ZSS-M je v letu 2015 to določbo prenesla med temeljne določbe (2.a člen veljavnega ZSS). Predlagatelj zakona je v predlogu novele ZSS-M⁹⁴ pojasnil, da je ocenjevanje osebnostne primernosti del vsebinske (ne formalne) presoje, in to tako v postopkih za izbiro kandidatov za sodnike kot v postopkih ocenjevanja in razrešitev sodnikov, zato se je odločil, da določbo umesti med splošne določbe, s čimer se je zagotovilo, da je to določilo

⁹³ Zakon o sodniški službi, Uradni list RS, št. 19/1994; 6. točka prvega odstavka 8. člena.

⁹⁴ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi z dne 11. 12. 2014, št. 00720-14/2014/10 (EVA 2013-2030-0110; EPA 246-VII).

podlaga za vsebinsko presojo tako pri izbiri kandidatov za sodniško funkcijo kot pri ocenjevanju dela sodnikov.

Po svoji vsebini je konkretna določba pravno načelo, ki usmerja razumevanje in uporabo konkretnih kriterijev za izbiro in ocenjevanje sodnikov. Obenem pa je z negativno opredelitvijo pojma osebnostna primernost v drugem odstavku že do te mere konkretizirana, da predstavlja izhodiščni vsebinski kriterij za izbiro in ocenjevanje, in ni več splošna v obsegu, ki bi jo po vsebini prvenstveno umeščal v temeljne določbe, zato jo je predlagatelj umesti kot uvodno določilo v oddelek, ki določa kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov. Ker pa predlagani 31. člen osebnostne primernosti sodnika ne veže zgolj na določene osebnostne značilnosti kandidata za sodnika, kot so osebnostna urejenost, spodobno vedenje, korektnost v odnosu do sodelavcev in strank in podobno, temveč v obliki pravnega načela (z visoko stopnjo konkretiziranosti) v ta pojem združuje vse kvalitete, ki jih mora imeti sodnik in ki so nato konkretnije opredeljene v kriterijih za izbiro v naslednjih členih, se namesto izraza osebnostna primernost uporablja izraz *uživati zadostno stopnjo javnega zaupanja*.⁹⁵

K 32. členu:

Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov v predlogu ostajajo vsebinsko praktično nespremenjeni, kot so določeni v veljavnem ZSS. Kriteriji za izbiro do sedaj namreč niso bili problematizirani, kot ugotavlja Sodni svet v gradivu, pripravljenem na temo Kriteriji za ocenjevanje in napredovanje sodnikov.⁹⁶

Se pa na opozorilo delovne skupine vrhovnih sodnikov, podano v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja, med kriterije dodaja nov kriterij, in sicer varovanje neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva in sodnikov, v okviru katerega se bodo upoštevali preteklo delo ter javna in zasebna ravnanja kandidata. Temeljno razlagalno izhodišče v 31. členu predloga ZSS-1, ki usmerja razumevanje in uporabo kriterijev za izbiro in ocenjevanje sodnikov, združuje vse kvalitete, ki jih mora imeti sodnik. Ena izmed temeljnih kvalitete, ki jih mora imeti vsak sodnik, pa je tudi zahteva, da se vselej vede in ravna tako, da varuje neodvisnost in ugled sodstva kot celote, posameznih sodnikov in sojenja v konkretnih sodnih zadevah.

K 33. členu:

Določneje se opredeljuje koga in v katerih primerih/postopkih kriteriji zavezujejo: (1) predsednike sodišč pri oblikovanju mnenj v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta in v postopkih ocenjevanja sodnikovega dela; (2) sodni svet pri odločanju o napredovanju sodnikov, pri potrjevanju ocene, da sodnik ne ustreza sodniški službi, in v postopkih izbire kandidatov za sodniško mesto ter (3) personalne svete pri izdelavi ocene sodniške službe.

K 34. členu:

Ena temeljnih novosti glede ocenjevanja dela sodnikov je v predlogu podaljšanje ocenjevalnega obdobja sodnikov s treh na pet let. Podaljšanje obdobja ocenjevanja bo omogočilo boljši pregled dela posameznega sodnika, saj upošteva tudi morebitne odsotnosti sodnika zaradi starševskega ali porodniškega dopusta ali bolniške odsotnosti; po drugi strani pa ni predolgo, s čimer bi se nadzorni, motivacijski in samoreflektivni učinek ocenjevanja lahko pomembno zmanjšal.

Obenem se v predlogu zakona kot varovalka predvideva tudi možnost podaljšanja (rednega petletnega) ocenjevalnega obdobja v primerih, če bi bil ocenjevani sodnik v ocenjevalnem obdobju dalj časa

---

⁹⁵ Predlog nekdanjega ustavnega sodnika Matevža Krivica v odklonilnem ločenem mnenju v zadevi U-I-83/94 in nato (smiselno podobno) v odklonilnem ločenem mnenju v zadevi U-I-344/94.

⁹⁶ Sodni svet, Su 233/2019-20 z dne 5. 12. 2019.

odsoten, o čemer bo odločal Sodni svet. Gre za odsotnosti, ki so po svojem obsegu daljše, kot je npr. normalni tek porodniškega dopusta (tj. eno leto), in bodo znašale skupno več kot četrtno ocenjevalnega obdobja (tj. 15 mesecev). V tem primeru bi bilo zlasti za sodnike začetnike lahko sporno, ali je za preostalo ocenjevalno obdobje mogoče realno oceniti njihove sposobnosti za opravljanje sodniške službe.

Dodatno se kot novost določa zgornja meja periodičnega ocenjevanja sodnikov – ko sodnik doseže mesto in naziv višjega sodnika svetnika, se ne ocenjuje več, razen v utemeljenih primerih (napredovanje na višje sodniško mesto; kandidatura na vodstveno mesto; slab(š)i rezultati dela) ali v primeru izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev. Tako se vrhovni sodniki sploh ne ocenjujejo, razen v utemeljenih primerih ali v primeru izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev. Meje ocenjevanja sodnikov so namreč začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno kvaliteto sodniškega dela, so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletnih in potrjenih strokovnjakov ne ocenjuje. Ostaja pa varovalka, da se v primerih negativnih in pozitivnih odklonov tudi za te kategorije sodnikov lahko izvede ocenjevanje dela.

Zaradi varstva sodniške neodvisnosti in sistemske konsistentnosti zakona se nadalje v zakonu posebej določi, da lahko Sodni svet in minister predčasno ocenjevanje oziroma ocenjevanje iz utemeljenih razlogov predlagata le v okviru svojih pristojnosti. Kot rečeno, je področje ocenjevanja sodnikov eno izmed najbolj občutljivih področij, skozi katere se lahko poseže v neodvisnost sodnika. Izvršilna veja oblasti, pa tudi Sodni svet, kot organ izven sodne veje oblasti, lahko zaradi varstva sodniške neodvisnosti zato ocenjevanje predlagata le v okviru postopkov, ki jih vodita na podlagi svojih, zakonsko določenih pristojnosti, kar morata v zahtevi za ocenjevanje posebej utemeljiti. S tem je še dodatno jasneje opredeljena razmejitev pristojnosti med navedenimi deležniki.

Poleg rednega in predčasnega ocenjevanja, ki ga je veljavni ZSS poznal že sedaj, se kot novost dodaja še obvezno ocenjevanje, do katerega bo prišlo, če bo sodniku izrečena disciplinska sankcija zaradi težje disciplinske kršitve. V tem primeru bo na podlagi izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev pristojni personalni svet moral obvezno izpeljati postopek ocenjevanja in presoditi, ob upoštevanju tudi drugih podatkov dela sodnika in vseh zakonsko določenih kriterijev za ocenjevanje, ali je sodnik, ki je storil težjo disciplinsko kršitev (še) primeren za opravljanje sodniške službe. Iz naslova varstva neodvisnosti sodnikov bo moral morebitno negativno oceno pred njenim učinkovanjem potrditi še Sodni svet, kot velja za negativne ocene sicer. Kršitve sodniških dolžnosti, ki bodo imele znake disciplinskih kršitev, tako ne bodo več pripeljale do prenehanja sodniške funkcije na podlagi odločbe disciplinskega sodišča, temveč na podlagi odločbe Sodnega sveta, ki bo odločal o potrditvi negativne ocene, izdane na podlagi izrečene disciplinske sankcije sodniku. Na ta način se v zakonu dodatno krepi vloga Sodnega sveta in dosledno izpeljuje mednarodno priznana zahteva, da mora zaradi varstva neodvisnosti sodnikov in na drugi strani v skrbi za odgovorno in učinkovito sodstvo o vseh odločilnih vidikih sodnikovega položaja odločati poseben, neodvisni organ.

Dodatno se v prvem odstavku predlaganega člena določa še dolžnost predsednikov sodišč in pravica sodnikov, da skrbijo za redno ocenjevanje sodnikov, saj dosedanja ureditev ni določala, kdo mora predlagati redno ocenjevanje. Ker imajo predsedniki sodišč, kot nosilci sodne uprave, neposreden nadzor nad delom sodnikov, je smiselno, da se ta dolžnost poveri njim.

K 35. členu:

Vsebinsko se predlagana določba prilagaja uvedbi enovitega sodnika in enega personalnega sveta na nivoju višjih sodišč. Ocene sodniške službe za sodnike okrožnih sodišč bodo sprejemali personalni sveti višjih sodišč. Ocene za sodnike višjih sodišč in vrhovnega sodišča ter za sodnike, ki bodo dodeljeni na delo na Ustavno sodišče, višje sodišče, vrhovno sodišče, sodni svet ali ministrstvo, pristojno za pravosodje, pa personalni svet vrhovnega sodišča.

K 36. členu:

Določa se kaj je oziroma kateri podatki so lahko podlaga za ocenjevanje dela sodnika. Veljavna ureditev ZSS se dopolnjuje na način, da se kot podlaga za izdelavo ocene posebej navedeta tudi mnenje predsednika matičnega sodišča oziroma vodje oddelka ter mnenje instančnega sodišča, ki sta bili sicer že sedaj pomemben del postopka ocenjevanja na podlagi podzakonskega predpisa (3. do 5. člen Meril za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe).

Ustavna sodnica dr. Špelca Mežnar je v pritrdilnem ločenem mnenju v zadevi Up-757/19 z dne 20. 2. 2020 opozorila na *de facto* pomemben vpliv mnenj sodnikov posameznega oddelka sodišč na izbiro kandidatov za sodnike vrhovnega sodišča. De facto zato, ker mnenja oddelkov v postopkih izbire formalno niso urejena (določena) in gre za prakso, ki je v teh postopkih ustaljena in ki se z empiričnimi podatki izkazuje kot potencialno zelo pomemben element pri končni odločitvi. Ker predstavljajo tovrstna mnenja pomemben nadzorni mehanizem uveljavljanja odgovornosti sodnikov, ga je pri snovanju in ocenjevanju zakonodajnih rešitev treba imeti v oziru, sicer se lahko ravnovesje, ki ga skuša normativni okvir zagotavljati med neodvisnostjo in odgovornostjo sodstva ter načelom delitve oblasti, poruši, opozarja ustavna sodnica v ločenem mnenju. Sodstvo in sodniki na drugi strani opozarjajo, da imajo tovrstna mnenja instančnih oddelkov in predsednikov sodišč tudi v postopku ocenjevanja pomembno vlogo za končni rezultat ocenjevanja, zato je smiselno njihovo vlogo in postopek pridobitve formalno (še) bolj natančno opredeliti, vključno z možnostjo izjave sodnika do teh mnenj. Glede na to se v predlagani člen kot podlaga za izdelavo ocene posebej določa tudi obe navedeni mnenji.

Zaradi specifičnosti položaja se v drugem odstavku posebej opredeli podlaga za ocenjevanje dodeljenih sodnikov na način, kot je veljal že sedaj. Dodatno pa se pri tem na podlagi stališča Sodnega sveta,⁹⁷ kot formalno podlago pri ocenjevanju dela dodeljenih sodnikov poleg mnenja predstojnika organa določa tudi poročilo o delu dodeljenega sodnika, ki je bilo do sedaj tudi urejeno le na podzakonski ravni v Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe. Predlagatelj ocenjuje, da sta poročilo in mnenje enako pomembna pri ocenjevanju dodeljenih sodnikov, saj se dopolnjujeta, zato je smiselno, da se tudi normativno priredita (tj. uredita na istem normativnem nivoju).

Na zakonski ravni se tako v 36. členu določa okvir vsebinske podlage ocenjevanja sodnikov, konkretna izpeljava tega okvira (oblika in vsebina mnenj ter poročila in postopek sprejemanja mnenja instančnega oddelka) pa bo tako, kot to velja že sedaj za kriterije za ocenjevanje in napredovanje, stvar podzakonskega urejanja v pristojnosti Sodnega sveta in Meril za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe. Slednja pa tudi že sedaj določno opredeljujejo, koliko spisov lahko pregleda personalni svet za posameznega sodnika in koliko jih lahko v pregled predloži sodnik sam.

K 37. členu:

Opredeljuje se eno izmed temeljnih podlag za ocenjevanje sodnikov, tj. osebni spis sodnika. Osebne spise sodnikov se bo še naprej vodilo pri sodišču, na katerega je sodnik izvoljen oziroma imenovan (tj. matičnem sodišču). Novost pa je glede dodeljenih sodnikov. Veljavna zakonodaja določa, da se osebni

⁹⁷ Stališče Sodnega sveta, sprejeto na 2. seji 6. 9. 2018: http://www.sodni-svet.si/doc/Stalisce_polozaj_2_seja_5_9_2018.pdf.

spisi dodeljenih sodnikov vodijo v uradu predstojnika organa, kamor je dodeljen (prvi odstavek 71.b člena ZSS), kar pa se v praksi ni izvajalo. Osebni spisi dodeljenih sodnikov so ostajali v uradih matičnih sodišč in se niso prenašali v urade predstojnikov organov, kamor so bili sodniki dodeljeni. Predlagatelj ocenjuje, da je z vidika varstva neodvisnosti sodnikov, zlasti če so dodeljeni na delo v organe izvršilne veje oblasti (tj. na ministrstvo za pravosodje), to bolj ustrezno, zato se bodo sedaj, v skladu s prvim odstavkom predlaganega člena osebni spisi za vse sodnike, tudi dodeljene, ves čas vodili v uradih njihovih matičnih sodišč. Posledično se v predlaganemu členu kot legitimiranega predlagatelja za vnos podatkov v osebne spise sodnikov določa tudi predstojnika organa, kamor je sodnik dodeljen.

Tretji odstavek posebej določa, da podatki iz osebnih spisov sodnikov niso dostopni javnosti, kar je do sedaj izhajalo že iz določbe, kdo lahko vpogleduje v osebne spise sodnikov in se navedeno posebej določa le zaradi večje jasnosti in razmejitve z javnostjo podatkov iz Centralne kadrovske evidence sodnikov, ki jo vodi Vrhovno sodišče. Nejavnost podatkov iz osebnih spisov, ki so osnova za ocenjevanje dela sodnikov, je nujna predpostavka neodvisnosti položaja posameznega sodnika.⁹⁸ Ne pomeni pa, da so s tem vsi podatki o delu sodnikov in njihovem položaju nejavni. Kot rečeno, obstoječa in predlagana zakonodaja v tem pogledu urejata še eno evidenco podatkov o položaju in delu posameznega sodnika, in sicer Centralno kadrovske evidenco (v nadaljnjem besedilu CKE), ki jo vodi Vrhovno sodišče. V predlogu ZS-1 pa se jasno opredeljuje, kateri podatki CKE so javnosti dostopni (npr. podatki o uvrstitvi v plačni razred; o napredovanju; o premestitvah in dodelitvah; vodstvenih funkcijah ...).

Zaradi varstva neodvisnosti sodnika lahko osebe in organi, ki so pooblaščen vpogledovati v osebne spise sodnikov, to izvajajo le v okviru in zaradi izvajanja svojih pristojnosti. Nasprotno ima sodnik vselej pravico vpogledati v svoj osebni spis.

K 38. členu:

Dosedanja ureditev postopka ocenjevanja sodnikov se na podlagi opozoril sodstva in s ciljem večje objektivizacije v predlogu zakona določneje opredeljuje, kar je tudi v skladu z mednarodnimi smernicami.⁹⁹ Obenem se upošteva, da pri postopku ocenjevanja ne gre za sprejemanje odločitve o kakršnikoli pravici ali pravni koristi sodnikov, temveč za strokovno opravilo, katerega rezultat je strokovna ocena dela sodnika.¹⁰⁰ Posledično se prvenstveno določa, da je ta postopek pisen in da se ustna obravnava izvede le, če tako oceni organ, ki oceno sprejema. Ni namreč smiselno, da bi se postopek ocenjevanja, ki je, kot rečeno, strokovna ocena, sprevrgel v kvazi upravni ali sodni postopek z izvajanjem kompleksnih dokazov, kot so zaslišanje strank in prič itd. Obenem pa je nujno, da se v njem opredeli položaj ocenjevanega sodnika in se mu zagotovi možnost sodelovanja,¹⁰¹ kar po eni strani preprečuje nedovoljene posege v sodnikovo neodvisnost in hkrati zagotavlja, da bo postopek izveden v skladu z objektivnimi kriteriji brez morebitne diskriminacije ocenjevanega sodnika.

Iz tega razloga se ocenjevanemu sodniku v postopku zagotovi, da se že v začetni fazi seznanj s predlogom in oporeka sestavi senata personalnega sveta.¹⁰² Oba personalna sveta bosta še naprej sprejemala ocene v senatih po 5 sodnikov, zato mora biti sodnik, skupaj s predlogom za ocenjevanje, seznanjen tudi s sestavo konkretnega senata, ki bo sprejela oceno. Predlog za izločitev mora sodnik podati najkasneje v osmih dneh po prejemu predloga za ocenjevanje oziroma obvestila o sestavi senata. O izločitvi člana senata personalnega sveta bo odločil predsednik personalnega sveta, o izločitvi predsednika personalnega sveta višjih sodišč predsednik personalnega sveta vrhovnega sodišča, o izločitvi predsednika personalnega sveta vrhovnega sodišča pa občna seja vrhovnega sodišča. Zoper

⁹⁸ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), 14. točka priporočil.

⁹⁹ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), točki 5 in 6 priporočil.

¹⁰⁰ Tako odločbi Vrhovnega sodišča, št. X Ips 404/2014 z dne 10. 12. 2015 in U 5/2020-23 z dne 10. 11. 2020.

¹⁰¹ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), točka 11 priporočil.

¹⁰² Prav tam, št. 17 (2014), točka 36 v povezavi s točko 11 priporočil.

odločitev o predlogu za izločitev sodnik nima pravnega sredstva. Kot rečeno je postopek ocenjevanja v prvi vrsti strokovno opravilo. Se pa bo ta odločitev v okviru presoje zakonitosti postopka ocenjevanja nato lahko presojala v morebitnem postopku, ki bo tekel na podlagi izvedenega ocenjevanja (tj. postopek potrjevanja negativne ocene ali postopek napredovanja).

Vsebina mnenja predsednika matičnega sodišča oziroma vodje oddelka je v podzakonskem aktu (Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe – 3. in 4. člen) že sedaj opredeljena, ni pa tako glede mnenja instančnega oddelka (5. člen Meril) ter poročila in mnenja predstojnika organa, kamor je dodeljen ocenjevani sodnik (drugi odstavek 11. člena Meril). Glede na pomen mnenja instančnega oddelka, je bila s strani sodnikov¹⁰³ izražena potreba, da se natančneje opredeli njegova vsebina in tudi postopek sprejemanja (tj. ob kakšnem kvorumu sodnikov instančnega oddelka, s kakšno večino itd.). Predlagatelj ocenjuje, da je za to materijo podzakonsko urejanje bolj primerno, in sicer v merilih, ki jih sprejme Sodni svet. Sodni svet bo tako v prehodnem obdobju moral obstoječa merila v manjkajočem delu dopolniti.

Vključenost ocenjevanega sodnika v postopek je nadalje zagotovljena tudi s tem, da se po novem ocenjevanemu sodniku zagotavlja pravica do izjave do vsega gradiva, ki je podlaga za ocenjevanje, že v postopku pred sprejemom ocene. Personalni svet bo moral sodniku vse gradivo, ki ga bo za potrebe ocenjevanja pridobil po prejemu zahteve za ocenjevanje, razen podatkov iz osebne spisa, vročiti in mu omogočiti izjavo v roku 15 dni. Predlagatelj pri tem izhaja iz tega, da so sodniki s podatki v lastnih osebnih spisih tekoče seznanjeni in imajo tudi vedno pravico vpogledati v svoj osebni spis, zato ni smiselno, da se ob vsakem ocenjevanju podatki osebne spisa kopirajo in sodniku vročajo v seznanitev. Dodatno bo moral personalni svet sodnika obvestiti tudi o tem, v katere spise bo za potrebe ocenjevanja vpogledal. Rok petnajstih dni za odgovor je določen ob upoštevanju, da se ocenjevalno obdobje podaljšuje in s tem večja obseg podatkov za ocenjevanje, po drugi strani pa se sodniku omogoča sodelovanje v postopku ocenjevanja že od samega začetka, saj se mu vroči predlog za ocenjevanje. Oboje zagotavlja, da ta rok ni ne prekratek in ne predolg.

Ker se bo osebni spis dodeljenega sodnika vodil v uradu matičnega sodišča, se bo morala ocena sodniške službe vročiti poleg predsedniku matičnega sodišča tudi predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen (sprememba v šestem odstavku predlaganega člena).

K 39. členu:

Predlagani člen ureja pravno varstvo zoper sprejeto oceno. Sodnik ter predsednik matičnega sodišča ali predstojnik organa, ki se z oceno ne strinja, se bo še naprej lahko pritožil v osmih dneh pri personalnem svetu vrhovnega sodišča.

Pomembna novost v zvezi s tem je podana v tretjem odstavku predlaganega člena, ki ureja odločanje personalnega sveta Vrhovnega sodišča o pritožbi zoper lastno oceno. Upravno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da ureditev, po kateri personalni svet Vrhovnega sodišča po veljavni ureditvi o pritožbi ponovno odloča v povsem isti sestavi, z vidika objektivizacije postopka ocenjevanja in ustreznih jamstev ocenjevanemu sodniku ni ustrezna.¹⁰⁴ Veljavni ZSS je sicer ta problem skušal rešiti na način, da je zaostрил večino, potrebno za odločanje o pritožbi, tako da je bilo določeno, da o pritožbi zoper oceno odloča personalni svet Vrhovnega sodišča z večino glasov vseh članov (četrti odstavek veljavnega 36. člena ZSS). Ker pa ima personalni svet Vrhovnega sodišča po veljavni ureditvi, in enako velja za senat personalnega sveta v posamični zadevi po predlagani ureditvi, samo pet članov, sta navadna in absolutna večina v tem primeru enaki in štejeta 3 člane. Rezultat veljavne ureditve je zato tak, da

¹⁰³ SSD, dopis z dne 8. 10. 2020.

¹⁰⁴ Dopis Upravnega sodišča z dne 2. 10. 2019, št. Su546/2019-10.

personalni svet Vrhovnega sodišča v tem primeru o pritožbi odloča v isti sestavi in z isto večino. V predlaganem členu se zato določa, da bo personalni svet Vrhovnega sodišča o pritožbi zoper lastno oceno moral odločati v razširjenem senatu (z dodatnima dvema sodnikoma – 7 članov) in s kvalificirano $\frac{3}{4}$ absolutno večino, kar pomeni s 6 glasovi. Z razširjeno sestavo senata personalnega sveta vrhovnega sodišča pri odločanju o pritožbah bo videz nepristranskosti okrepljen in problem morebitnih dvomov vanj pomembno zmanjšan, saj se senatu pridružita še dva člana, ki prvič nista odločala v postopku ocenjevanja. $\frac{3}{4}$ absolutna večina (tj. 6 od sedmih članov) pa bo zagotovila, da prvotni člani ne bodo mogli sami ponovno sprejeti iste odločitve.

Ostale določbe ostajajo take, kot so veljale za postopek ocenjevanja in pravno varstvo že sedaj.

K 40. členu:

Večstopenjska klasifikacija možnih ocen dela sodnika v predlogu ostaja, saj je potrebna za uveljavljanje različnih pravic in položajev sodnika (napredovanje; prenehanje sodniške funkcije; kandidatura na višja ali druga sodniška in vodstvena mesta; candidature za dodelitve), pa tudi za ohranjanje potrebnega motivacijskega učinka na sodnike. Ker pa ocenjevanje ni podlaga samo za napredovanje sodnikov, se posledično spreminja izrazoslovje za posamezno stopnjo ocene. Bistveni termin ocene postane besedna zveza ustreznost za sodniško službo, ta pa je lahko ob negativni oceni še povprečna, nadpovprečna in izjemna.

Predlagatelj je ob tem namreč sledil predlogu predsednika Vrhovnega sodišča, da bi morala imeti ocena, da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, enak učinek kot t. i. negativna ocena,¹⁰⁵ zato se v predlogu črta sedanja druga stopnja ocene, tj. da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje. Sodniška funkcija, ki je visoko strokovna in visoko odgovorna oblastna funkcija, težko »prenese« podpovprečno delovanje. Tudi v očeh javnosti sodnik, ki ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, ne more uživati potrebne stopnje legitimnosti in avtoritete za spoštovanje njegovih odločitev, kar lahko posledično negativno vpliva na stanje vladavine prava v družbi. Z vidika zahteve po učinkovitem in odgovornem sodstvu je zato sistemsko ustreznejše, da se poleg negativne ocene (tj. ne ustreza sodniški službi) klasificirajo le tri stopnje ocene, in sicer sodnik ustreza sodniški službi, ustreza sodniški službi na nadpovprečni ravni in ustreza sodniški službi na izjemni ravni. Stvar obrazložitve posamezne ocene in s tem odgovornosti personalnih svetov pa bo natančno opredeliti, do katere mere ocenjevani sodnik (še) ustreza sodniški službi (tj. kje na lestvici standarda ustreza sodniški službi (spodnji ali zgornji meji) se sodnik nahaja) in ali so rezultati njegovega dela še vedno taki, da dosega standard ustreznosti ali ne.

Pravilnost tega pristopa posredno potrjujejo tudi stališča, ki predlagajo ocenjevanje sodnikov le v primeru negativnih in pozitivnih odklonov in se zavzemajo za avtomatizem pri napredovanju sodnikov. Po drugi strani pa je zaradi ukinitve ocene, da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, v zakonu treba ohraniti možnost sankcioniranja sodnikov, ki po kvantiteti dela negativno odstopajo brez utemeljenih razlogov, vendar po skupni oceni vseh kriterijev za ocenjevanje še vedno ustrezajo sodniški službi. Sodni svet je namreč predlagal, da se črta 8. točka drugega odstavka veljavnega 81. člena ZSS, ki kot disciplinsko kršitev opredeljuje položaj, ko sodnik ne dosega pričakovanih rezultatov dela več kot tri mesece zaporedoma iz neupravičenih razlogov, in sicer ker bi se po mnenju Sodnega sveta morala kvantiteta dela sodnika upoštevati pri ocenjevanju.¹⁰⁶ Glede na to, da se s predlaganim modelom ocenjevanja in napredovanja sodnikov ukinja ocena, da sodnik ne izpolnjuje kriterijev za napredovanje, je za situacijo, ko sodnik določen čas brez opravičljivih razlogov negativno pomembno odstopa po kvantiteti dela, treba zagotoviti drug mehanizem, po katerem se bo v tem primeru uveljavljala njegova

¹⁰⁵ Dopis št. Su 1496/2017 z dne 30. 7. 2019.

¹⁰⁶ Dopis z dne 4. 3. 2021, Su 62/2021.

odgovornost. To pa je po oceni predlagatelja mogoče učinkovito zagotoviti prav s tem, da se tovrstno ravnanje še naprej opredeli kot disciplinska kršitev, ki se lahko sankcionira tudi z znižanjem plače. V nasprotnem primeru bi takšno ravnanje sodnika v predlaganem modelu lahko ostalo nesankcionirano.

K 41. členu:

Ureja se vlogo Sodnega sveta in učinke njegove odločitve o izdani negativni oceni ter se v predlogu pomembno dopolnjuje in spreminja.

V prvi vrsti se dopolnjuje določilo o 30-dnevnem instruksijskem roku Sodnemu svetu za sprejem odločitve o potrditvi negativne ocene. Zaradi varstva sodnikovega položaja v tem postopku mora Sodni svet po določilu 34. člena ZSSve sodniku najprej omogočiti, da se v 15 dneh pisno izjavi. Obenem lahko Sodni svet na podlagi 8. člena ZSSve pridobiva za potrebe odločanja določene dodatne podatke ali pa zaprosi personalni svet za dodatna pojasnila. Tega roka zato od trenutka prejema negativne ocene ni mogoče spoštovati v večini primerov, saj je potrebno sodnika najprej obvestiti o predloženi negativni oceni in o uvedbi postopka njenega potrjevanja, nato pa mu omogočiti 15 dni za podajo pisnega odgovora. Obenem pa je predlagatelj na predlog in opozorilo Sodnega sveta v predlogu novele ZSSve-A določil tudi obvezno ustno obravnavo v tem postopku. Glede na to, začetka teka 30-dnevnega roka za odločitev ni mogoče vezati na trenutek, ko Sodni svet prejme negativno oceno v potrditev, kot to sedaj določa veljavna zakonodaja (33. člen ZSS), temveč na trenutek, ko je zbrano popolno gradivo za odločanje.

Obenem se na novo in širše opredeljujejo možnosti Sodnega sveta pri odločanju o potrditvi negativne ocene. Veljavni tretji odstavek 33. člena ZSS določa, *da če sodni svet ocene ne potrdi, personalni svet ponovno izdelava oceno sodniške službe, s katero ugotavlja, ali sodnik izpolnjuje pogoje za napredovanje.* Navedeno pomeni, da mora v primeru, če Sodni svet negativne ocene ne potrdi, personalni svet ponovno izdelati oceno sodniške službe, vendar lahko z njo ugotavlja le, ali sodnik izpolnjuje oziroma ne izpolnjuje pogojev za napredovanje. To pa pomeni, da v vseh primerih, ko Sodni svet ne potrdi negativne ocene, personalni svet v ponovljenem postopku ne more več izdati negativne ocene. Takšna ureditev ne omogoča vsebinsko adekvatne rešitve pri odločanju Sodnega sveta o potrditvi negativne ocene. Kajti po stališču Ustavnega sodišča je namreč Sodni svet pri presoji negativne ocene dolžan preveriti tako zakonitost postopka izdelave ocene kot vsebinsko pravilnost njenega izreka.¹⁰⁷ Iz tega pa sledi, da tudi v primeru, če Sodni svet ocene ne potrdi zaradi procesnih pomanjkljivosti in/ali zaradi nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, personalni svet po veljavni ureditvi v ponovljenem postopku ne more izdati negativne ocene, čeprav bi se v ponovljenem in dopoljenem postopku lahko izkazala za vsebinsko utemeljena.

Predlog zakona zato odločbo Ustavnega sodišča izpeljuje tako, da lahko v primeru zavrnitve potrditve negativne ocene Sodni svet le-to vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, če ugotovi, da postopek ocenjevanja ni bil zakonit ali če presodi, da bi bilo potrebno postopek vsebinsko dopolniti. Pri tem pa po novem personalni svet ni vezan na to, kakšno oceno lahko v ponovljenem postopku izda. S tem se zagotavlja, da se bo s konkretnim nadzornim mehanizmom lahko iz sodne veje oblasti ažurno izločilo osebe, ki sodniški funkciji ne ustrezajo. In obenem utrjuje avtonomnost sodne veje oblasti pri ocenjevanju dela sodnikov, saj Sodni svet še naprej ne bo mogel sam dopolnjevati ali sprejemati ocen sodniške službe.

V primeru, ko Sodni svet ocene ne bo potrdil iz vsebinskih razlogov, ker bo ocenil, da le-ta ni adekvatna, pa je bilo treba v predlogu zakona urediti tudi posledico te odločitve. Ker se s predlaganim zakonom oži razpon ocen sodniškega dela (ni več mogoča ocena, da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje),

---

¹⁰⁷ Odločba Ustavnega sodišča, št. Up-1096/06-15 z dne 13. 12. 2007.

je posledica zavrnitve potrditve negativne ocene lahko le neovrgljiva domneva (*praesumptio iuris et de iure*), da sodnik ustreza sodniški službi. Z določitvijo jasnega dejanskega okvira za odločanje o sodnikovi oceni se zagotavlja varstvo pravic sodnika v ocenjevalnem postopku in s tem varstvo neodvisnega položaja sodnikov, kar je glede na posledice, ki jih ima potrditev negativne ocene (izguba funkcije), nujno.

K 42. členu:

Nadpovprečna ocena bo sodniku še naprej omogočila, da hitreje izpolni pogoje za napredovanje na višje sodniško mesto in na položaj svetnika, pri čemer se časovni pogoj za hitrejše napredovanje na vrhovno sodišče ob tem podaljšuje s sedanjih treh na deset let. Sedanja ureditev, ki je predlog ZSS-1 v tem delu ne spreminja, določa, da lahko sodnik v pravilu kandidira le na višje sodniško mesto, ki je prvo naslednje višje sodniško mesto (sedanji 27. člen ZSS). Pravilo torej je, da sodniki sodniških stopenj ne morejo »preskakovati«. Še vedno pa lahko kandidirajo na mesto, ki predstavlja preskok več stopenj sodnega sistema, če izpolnjujejo posebne pogoje za imenovanje. Trenutna ureditev nadalje omogoča, da lahko sodnik izven tega pravila vseeno »preskoči« več stopenj sodnega sistema, če je njegovo delo ocenjeno z oceno za hitrejše napredovanje, in sicer po treh letih službovanja na katerikoli stopnji sodnega sistema. To pomeni, da lahko okrajni sodnik ob oceni za hitrejše napredovanje kandidira neposredno na višje ali celo vrhovno sodišče po zgolj treh letih službovanja. Predlagatelj se v zvezi s tem strinja z opozorilom delovne skupine vrhovnih sodnikov, ki je v fazi predhodnega usklajevanja opozorila na to, da so tako določeni časovni kriteriji za hitrejše napredovanje na višje sodniško mesto »premili«. Smiselno namreč je, da se sodniki praviloma preizkusijo na vseh stopnjah sojenja in v določenem, časovno dovolj reprezentativnem obdobju. Še posebej ker zakon v pravilu določa, da mora imeti sodnik za napredovanje z okrožnega na višje sodišče 6 let sodniških izkušenj, za imenovanje na vrhovno sodišče pa kar 15 let.

Predlaga se zato, da se časovni kriteriji za hitrejše napredovanje na višje sodniško mesto (tj. napredovanje izven določenih posebnih pogojev) spremenijo, in sicer tako, da za hitrejše napredovanje okrožnega sodnika na višje sodišče ostaja pogoj 3 leta službovanja, kar predstavlja polovico siceršnjega posebnega pogoja (6 let); za napredovanje okrožnega ali višjega sodnika na vrhovno sodišče pa se časovno obdobje službovanja podaljša s treh na 10 let, kar predstavlja dve tretjini siceršnjega posebnega pogoja (15 let). Obenem bo izdana nadpovprečna ocena sodniku omogočila, da na položaj svetnika okrožnega in višjega sodišča napreduje že z iztekom prvega rednega ocenjevalnega obdobja na sodniškem mestu, za katerega svetniški položaj se poteguje, tj. po 5 letih službovanja.

Izjemna ocena bo omogočila da bo prvostopenjski (okrožni) sodnik ob tej oceni lahko napredoval tudi v višji naziv na istem sodniškem mestu, z omejitvijo, da na istem sodniškem mestu ne more doseči višjega naziva kot naziv višji sodnik.

K IV. poglavju: Pravice sodnikov

K 43. členu:

Določba ima naravo pravnega načela in ostaja nespremenjena.

K 44. členu:

Sistem napredovanja sodnikov je v predlogu zakona prenovljen na način, da se ukinja napredovanje sodnikov v plačnih razredih; za vse stopnje sodnega sistema uvaja le ena vrsta napredovanja, tj. napredovanje na položaj svetnika in dodaja napredovanje okrožnega sodnika začetnika v plačni razred okrožnega sodnika. Obenem se kot izjema dopušča možnost napredovanja v višji naziv za prvostopenjske sodnike. Še naprej pa se tudi imenovanje na višje sodniško mesto šteje kot napredovanje.

K 45. členu:

Predlagani člen je potreben za ureditev prehoda sodnika začetnika na temeljni plačni položaj okrožnega sodnika. Okrožni sodnik začetnik po petih letih službovanja ne bo mogel napredovati v plačni položaj izkušenega okrožnega sodnika le, če mu bo izrečena disciplinska sankcija ustavitve napredovanja.

K 46. členu:

Predlagani člen združuje vse oblike napredovanja na položaj svetnika za vse stopnje. Besedilo predlaganega člena je obenem zasnovano tako, da ne more biti nobenega dvoma, s katerim trenutkom lahko sodnik napreduje na položaj svetnika, in da je podlaga za napredovanje lahko le ustrezna ocena za točno določeno ocenjevalno obdobje. Sodnik tako ne more napredovati na položaj svetnika pred potekom vsaj petih let od imenovanja, če bi npr. vložil predlog za predčasno ocenjevanje. Po redni poti pa lahko na ta položaj okrožni in višji sodnik napredujeta šele po desetih letih opravljanja sodniške službe na konkretnem sodniškem mestu.

Po obstoječi ureditvi je bilo napredovanje prvostopenjskih sodnikov na položaj svetnika vezano na starost sodnika, ne na dobo opravljanja sodniške službe (četrti odstavek veljavnega 27. člena ZSS). Glede na to je lahko prvostopenjski sodnik ob ustreznih starosti na ta položaj napredoval že samo po treh letih po imenovanju. Predmetni predlog pogoje za pridobitev položaja svetnika spreminja in jih v prvi vrsti veže na sodniški staž in njegovo trajanje. Ideja je, da lahko svetniški položaj, tj. položaj, ki naj bi izkazoval večjo usposobljenost in strokovnost, sodnik pridobi šele, ko se v nekem, reprezentativno dovolj dolgem obdobju izkaže s svojim delom. V primerjavi z obstoječim modelom napredovanja na položaj svetnika se v predlogu prvostopenjskim sodnikom omogoča napredovati na ta položaj tudi ob redni oceni, kot je to že sedaj veljalo za višje in vrhovne sodnike.

Sodniki okrožnih in višjih sodišč bodo tako na položaj svetnika na istem sodniškem mestu lahko napredovali po petih letih dela ob nadpovprečni oceni in po desetih letih ob redni oceni (višji sodniki na položaj svetnika sedaj napredujejo po šestih letih ob nadpovprečni oceni in v devetih letih ob redni oceni).

Pri obeh stopnjah je z besedo »lahko« izvedena ločnica med rednim in hitrejšim napredovanjem na položaj svetnika. Pri rednem napredovanju so predsedniki sodišč vezani na oceno sodniške službe in bodo ob izpolnjevanju siceršnjih pogojev položaj svetnika sodniku priznali »avtomatično«. Hitrejše napredovanje na položaj svetnika pa ostaja možnost in ne avtomatizem, o kateri bo v okviru vezane diskrecije odločal Sodni svet.

Ker se po predlaganem modelu vrhovni sodniki ne ocenjujejo, se napredovanje na položaj svetnika za njih določa kot oblika avtomatizma po petih letih opravljanja službe vrhovnega sodnika, o čemer bo odločbo izdal predsednik Vrhovnega sodišča. Vrhovno sodišče namreč opozarja, da je sedanja ureditev, po kateri vrhovni sodniki položaj svetnika pridobijo ob rednem napredovanju šele po devetih letih ni ustrezna, saj so vrhovni sodniki najvišje kvalificirani strokovnjaki, ki so praviloma na koncu svoje sodniške kariere, ki se po zakonu konča ob dopolnitvi 70. leta starosti.

Do napredovanja okrožnega ali višjega sodnika ali na podlagi avtomatizma vrhovnega sodnika na položaj svetnika, pa ne bo moglo priti, *če ta zakon določa drugače*, to pa bo v primeru, če bo sodniku izrečena disciplinska sankcija ustavitve napredovanja.

K 47. členu:

Napredovanje v višji naziv na istem sodniškem mestu je oblika napredovanja, pri kateri sodnik napreduje v neposredno višji sodniški naziv (tj. naziv, ki pritiče sodišču višje stopnje), ne da bi hkrati zamenjal

sodniško mesto na sodišču. Po obstoječi ureditvi je okrajni sodnik teoretično lahko napredoval v naziv okrožnega sodnika, nato višjega sodnika, pri izjemnem napredovanju celo vrhovnega sodnika, ves čas pa ostajal na sodniškem mestu na okrajnem sodišču in reševal zadeve iz pristojnosti okrajnega sodišča.¹⁰⁸

Predlagani člen sledi modelu, da se hitrejše napredovanje prvostopenjskih sodnikov v višji naziv na istem sodniškem mestu ukine in da se izjemno napredovanje v višji naziv na istem sodniškem mestu omogoči le prvostopenjskim (okrožnim) sodnikom, z omejitvijo, da lahko na tej podlagi dosežejo le naziv višjega sodnika (črtanje drugega odstavka veljavnega 34.a člena ZSS). Ugotoviti je namreč mogoče, da se obstoječa ureditev hitrejšega napredovanja prvostopenjskih sodnikov v višji naziv na istem sodniškem mestu v praksi ni izvajala v skladu z namenom zakonodajalca in je obenem v določenem obsegu učinkovala demotivacijsko na sodnike, zato se v predlaganem členu ta možnost črta. Glede izjemnega napredovanja po prvem odstavku veljavnega 34.a člena ZSS pa predlagatelj upošteva, da položaj sodnika Vrhovnega sodišča ni samo najbolj prestižen v hierarhiji sodstva, ampak je predvsem tudi najbolj odgovoren in strokovno najzahtevnejši, zato je smiselno, da nosijo naziv vrhovnega sodnika le sodniki najvišjega sodišča v državi. Z omejitvijo, da lahko z izjemnim napredovanjem prvostopenjski sodnik doseže le naziv in prvi plačni razred višjega sodnika, pa se v največji meri spoštuje tudi princip, da mora biti enako delo enako plačano, a še vedno ohranja določen motivacijski moment za prvostopenjske sodnike.

Predlog člena ohranja tudi možnost, da se prvostopenjske sodnike, ki bodo izjemno napredovali v naziv višjega sodnika, z letnim razporedom dela v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, razporedi za sojenje v pomembnejših zadevah ter za opravljanje dodatnega dela pri izvrševanju sodne funkcije v okviru mentorstva, lahko pa se jih tudi dodeli na višje sodišče. Navedena rešitev, ki trenutno sicer velja le za hitrejše napredovanje v višji naziv, ki se po predlogu zakona ukinja, izhaja iz tega, da je razporejanje sodnikov ena najbolj osnovnih nalog upravljanja sodišč za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti, ki pa je odvisna od vsakokratnih potreb po kadrovskih resursih in vsebinskih danosti (narave in vrste zadev) posameznega sodišča in se zato s časoma tudi spreminja. Predsednikom sodišč, ki so nosilci sodne samouprave in ki nosijo odgovornost za redno izvajanje sodne oblasti, je zato treba dopustiti določeno polje proste presoje pri razporejanju sodnikov. Zakonodajalec namreč ne more v naprej predvideti vseh posebnosti in situacij, ki jih morajo predsedniki sodišč upoštevati pri kadrovskega managementu. Obstoječa ureditev na drugi strani predsednikom sodišč jasno opredeljuje dopustne meje kadrovskega managementa glede sodnikov, ki izjemno napredujejo v višji naziv (sojenje v pomembnejših zadevah; mentorstvo; dodelitev na višje sodišče), in jim obenem zagotavlja razumno fleksibilnost, da se izvaja glede na potrebe in možnosti sodišča.

Dodatno se posebej opredeljuje, da je dodelitev prvostopenjskega sodnika, ki izjemno napreduje v naziv višjega sodnika, možna tudi brez njegove privolitve, kar je sicer veljalo že sedaj, a je zaradi večje jasnosti zakona to smiselno dodati v zakonsko besedilo.

Veljavni ZSS pa ni urejal vprašanja, kdo odloči in v kakšnih okvirih o dodelitvi sodnika na višje sodišče v tem primeru. V predlaganem členu se zato dodaja nov odstavek, v katerem se to vprašanje določno opredeljuje po vzoru veljavnega 67. člena ZSS, pri katerem o tovrstni dodelitvi odloči sodna uprava sama, konkretno predsednik Vrhovnega sodišča. Po svoji naravi je namreč vprašanje učinkovite izrabe potencialov sodnika, ki napreduje v nazivu, a ostaja na istem sodišču, prvenstveno stvar upravljanja s kadri zaradi zagotavljanja rednega izvrševanja sodne oblasti. V tem primeru ne gre toliko za karierno možnost sodnikom, ki se po določilu veljavnega 71. člena ZSS izvaja prek konkurenčnih javnih pozivov za dodelitev sodnikov, ki terjajo izbiro med več prijavljenimi kandidati in presojo, kdo od njih najbolj

---

¹⁰⁸ Maja Rozman, Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten 2/2020, strani 165 in 166.

ustreza razpisanim mestu dodelitve. Glede na to je po presoji predlagatelja smiselno, da je tovrstno dodeljevanje sodnikov pristojnost sodne uprave in ne Sodnega sveta. Slednji pa ohranja nadzorstveno vlogo, če bi predsednik Vrhovnega sodišča z odločbo o dodelitvi posegel v neodvisnost sodnika.

V skladu s predlagano rešitvijo bo sodnika, ki je izjemno napredoval v naziv višjega sodnika, mogoče dodeliti na katero koli višje sodišče v državi (tudi specializirana sodišča), za polni ali delni obseg sodniške službe. Zaradi varstva posebnih kategorij sodnikov (nosečnice; doječe matere; starši majhnih otrok) se tovrstne dodelitve omejujejo z določbami, ki terjajo soglasje sodnika, če bi šlo za dodelitev, ki bi bila od kraja sodišča, na katerem je sodnik imenovan, oddaljena več kot 70 km oziroma več kakor eno uro vožnje z javnim prevoznim sredstvom. Obenem se zaradi varstva sodnikov trajanje dodelitve omejuje na dve leti, z možnostjo podaljšanja s soglasjem sodnika. Sodniku se omogoča pravno varstvo (nesuspendivna pritožba v treh dneh), o katerem odloči Sodni svet prednostno, najkasneje v 30 dneh. Instrukcijski rok 30 dni za odločitev Sodnega sveta je nekoliko daljši od roka, ki je za tovrstno pravno sredstvo določen v veljavnem 68. členu ZSS, saj je treba upoštevati, da ima Sodni svet seje praviloma na 14 dni (tj. dvakrat mesečno).¹⁰⁹

Ker pa gre v konkretnem primeru za dodelitev na sodišče višjega položaja, bo lahko dodeljeni sodnik pri izvajanju sodne oblasti na dodeljenem sodišču sodeloval le s poročanjem na sejah senatov; izdelavo osnutkov sodnih odločb; pripravo zahtevnejših strokovnih mnenj in izvajanjem drugih zahtevnejših strokovnih del po odredbi predsednika sodišča. Temeljno pravilo dodelitve sodne oblasti in posledično zakonitega sodnika namreč je, da sodnik opravlja sodniško funkcijo na sodišču, za katerega je kandidiral, in na sodniškem mestu, za katerega je bil izvoljen oziroma imenovan, če zakon ne določa drugače (drugi odstavek veljavnega 36. člena ZS). Z vidika principa naravnega sodnika zato ne more biti sporno, da se sodnik v utemeljenih primerih lahko dodeli za sojenje na drugo sodišče istega ali nižjega položaja. Obratno pa je možnost, da bi sodniki nižjih sodišč sodili na sodiščih višjih sodišč, težje sprejemljiva. Treba je namreč spoštovati, da je pristojnosti izbire sodnikov za posamezno sodniško mesto podeljena Sodnemu svetu in ne sodstvu (131. člen Ustave). Obenem je treba upoštevati, da po predlaganem modelu prvostopenjski sodnik ne more napredovati na položaj višjega sodnika svetnika. Če bi se takega sodnika dodelilo na višje sodišče za sojenje (ne zgolj za sodelovanje pri sojenju kot strokovna pomoč), bi zopet imeli situacijo, ki jo je povzročal veljavni 71. člen ZS, ko so se okrajni sodniki dodelili za sojenje na okrožna sodišča, niso pa imeli možnosti napredovati v rangu okrožnih sodnikov.

K 48. členu:

Po veljavni ureditvi je imenovanje na višje sodniško mesto oblika napredovanja, pri kateri je sodnik imenovan na sodniško mesto na sodišču, ki je sodišče višje stopnje od sodišča, na katerem je do napredovanja služboval (drugi odstavek veljavnega 21. člena ZSS). Sodnik opravlja sodniško službo na sodišču, za katerega je kandidiral, in na sodniškem mestu, za katerega je bil izvoljen oziroma imenovan (drugi odstavek veljavnega 36. člena ZS). Navedeno pomeni, da sodnik ne more napredovati na višje sodniško mesto z odločbo o napredovanju, ampak samo na podlagi odločbe o imenovanju, izdane v postopku izbire za prosto sodniško mesto (peti odstavek veljavnega 24. člena ZSS).¹¹⁰

Predlagani člen navedene ureditve ne spreminja. Napredovanja na višje sodniško mesto tudi po novem ne bo mogoče izvesti na podlagi odločbe o napredovanju, temveč samo na podlagi razpisanega prostega sodniškega mesta, v javnem in konkurenčnem postopku izbire.

¹⁰⁹ Plani sej sodnega sveta: <http://www.sodni-svet.si/#/ssvet/planSejMenu>.

¹¹⁰ Maja Rozman, Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten 2/2020, strani 163 in 166.

49. členu:

Predlagani člen vsebinsko ne spreminja dosedanje ureditve o tem, kdo je legitimiran predlagati določeno vrsto napredovanja sodnika in kdo odloča o tem. Temeljne spremembe se nanašajo na prilagoditev določb predlaganemu modelu napredovanja.

O rednih napredovanjih in napredovanju okrožnega sodnika začetnika v plačni razred okrožnega sodnika bo še naprej odločal predsednik sodišča na predlog sodnika samega, pri čemer je v četrtem odstavku izrecno dodano, da je predsednik sodišča pri odločanju vezan na oceno sodniške službe, s čimer se zagotavlja določena stopnja avtomatizma pri tej vrsti napredovanja. Vezanost predsednika sodišča sicer ni novost, saj je bilo to v sodni praksi ustaljeno že po veljavni zakonodaji.¹¹¹ Zgolj zaradi večje jasnosti se vezanost predsednikov sodišč na ocene sodniške službe v predlogu zakona sedaj posebej dodaja. Še naprej pa velja, da bo moral predsednik sodišča pred odločanjem o napredovanju, tako kot Sodni svet, izvesti postopek ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika in v njem preveriti pogoje za posamezno obliko rednega napredovanja (npr. potek napreovalnega obdobja; obstoj ustrezne ocene za napreovalno obdobje).

Glede na ustavno vlogo Sodnega sveta tovrstne vezanosti po premisleku predlagatelja ni mogoče določiti tudi za Sodni svet, ko odloča o hitrejših in izjemnem napredovanju.¹¹² Ob tem lahko hitrejše napredovanje predlagata Sodnemu svetu sodnik in predsednik sodišča. Glede izjemnega napredovanja okrožnega sodnika v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu pa sta nomotehnično (zaradi večje jasnosti) združeni dosedanja tretji odstavek 24. člena in drugi stavek prvega odstavka 34.a člena ZSS.

K 50. členu:

Sestavni del odločbe o napredovanju oziroma imenovanju je uvrstitev v plačni razred.

K 51. členu:

Od uveljavitve ZSSve je zoper odločitve Sodnega sveta dovoljena tožba pred Vrhovnim sodiščem (36. člen ZSSve). Predlagatelj temu sledi in v predlogu člena določno opredeljuje le pravno sredstvo zoper odločitve predsednikov sodišč o napredovanju in uvrstitvi v plačni razred, glede odločitev sodnega sveta pa napotuje na zakon, ki ureja sodni svet (tj. 36. člen ZSSve).

K 52. členu:

Sodnik ima pravico do osnovne plače, ki ustreza plačnemu razredu za sodniški naziv, v katerega je imenovan, ali položaju, na katerega je imenovan, ter do dodatkov kot dela plače pod pogoji in v višini, kot jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

Sodniku se plača v času trajanja sodniške službe ne sme znižati, razen v primerih, ki jih določa zakon. S tem, ko se ukinja druga stopnja ocene sodniške službe, tj. »da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje«, in posledično črta možnost zmanjšanja plače sodniku v primeru dveh zaporednih ocen, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje (veljavni prvi do tretji odstavek 34. člena ZSS), v zakonu ni več situacije, ko bi Sodni svet izdal odločbo o znižanju plače. Besedilo *»ali odločbe pristojnega organa za čas, ko je sodnik začasno odstranjen iz sodniške službe ali je zoper njega odrejen pripor«*, pa ni ustrezno, saj v primeru suspenza ali pripora sodnika ne gre za zmanjšanje plače, temveč za situacijo, ko je sodnik odsoten z dela in za ta čas prejema nadomestilo plače, ki je nižje kot plača (veljavna 98. člen in drugi odstavek 100. člena ZSS). Po ZSS-1 tako ostane le še možnost znižanja plače sodniku na podlagi odločbe disciplinskega sodišča.

¹¹¹ Prav tam, stran 171 in npr. odločba Vrhovnega sodišča U 5/2020.

¹¹² Tako tudi odločbe Vrhovnega sodišča, U 2/2021, U 5/2020, X Ips 184/2012, X Ips 125/2010.

K 53. členu:

Nomotehnično se v poglavje o sodniški plači zaradi večje jasnosti in vsebinske koherentnosti iz veljavnega ZS prenaša določba 40.c člena, ki ureja plačo sodnikov, ki so bodisi dodeljeni bodisi razporejeni v specializirane oddelke okrožnih sodišč.

V zvezi s plačami sodnikov, ki sodijo v specializiranih zadevah, se (kot novost) ureja tudi vprašanje (višjega) plačila sodnikov, ki pri sojenju v specializiranih zadevah sodelujejo kot člani senata, ter sodnikov višjih sodišč, ko odločajo o pritožbah v zadevah iz pristojnosti specializiranega sodišča.

Obstoječa ureditev vprašanje plač sodnikov, razporejenih in dodeljenih v specializirane oddelke, ureja v prvem odstavku 69.c člena ZSS, ki odkazuje na ZS; v 40.c členu ZS, ki določa plačne razrede posameznih sodniških nazivov v specializiranih oddelkih; in v novem 155.a členu Sodnega reda, ki natančno opredeljuje način evidentiranja dela sodnikov v specializiranih oddelkih.¹¹³ Po intervenciji sodne prakse (sodba Vrhovnega sodišča z dne 30. 3. 2021 v zadevi VIII Ips 61/2020) in ministrstva z dopolnitvijo Sodnega reda o načinu evidentiranja dela sodnikov specializiranih oddelkov to ni več sporno. Obstoječi 40.c člen ZS daje podlago za določanje (višje) plače zaradi reševanja specializiranih zadev le sodnikom, ki so v specializirani oddelek bodisi razporejeni bodisi dodeljeni; novi 155.a člen Sodnega reda pa natančno konkretizira časovne meje časa, v katerem se rešujejo specializirane zadeve. To pomeni, da sodniki, ki pri sojenju v specializiranih zadevah sodelujejo le kot člani senatov ali pri opravljanju nujnih procesnih dejanj na podlagi drugega stavka drugega odstavka 40.a člena ZS, do višjega plačila niso upravičeni.

Predsedniki okrožnih sodišč, na katerih so organizirani sedanji specializirani oddelki, opozarjajo na to, da bi bilo treba višje plačilo določiti tudi za sodnike, ki niso dodeljeni ali razporejeni v specializirane oddelke, pri sojenju v zadevah iz specializirane pristojnosti pa sodelujejo (le) kot člani senatov.¹¹⁴

Ministrstvo je že leta 2016 zavzelo pozitivno stališče glede tega predloga, vendar dosedanja ureditev višjega plačila sodnikom članov senatov specializiranih oddelkov tega ni omogočala.¹¹⁵ Nasprotno Vrhovno sodišče meni, da članom senatov višje plačilo ne pripada, saj niso nosilci zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka in njihove obremenitve pri reševanju tovrstnih zadev niso primerljive sodnikom, ki so razporejeni oziroma dodeljeni v specializirani oddelek.¹¹⁶ Res je, da sosodniki (člani senatov) niso nosilci posameznih zadev in da njihove obremenitve niso primerljive sodnikom, ki so razporejeni oziroma dodeljeni v specializirani oddelek, kljub temu pa sodelujejo na obravnavah in pri sprejemanju odločitev ter za svoje sodelovanje nosijo enako odgovornost, pa tudi nevarnost, ki lahko potencialno izvira iz narave obravnavanih zadev. Poleg tega je delo razporejenega oziroma dodeljenega sodnika že sedaj višje ovrednoteno za cel čas, ko zadevo rešuje, tj. od trenutka, ko predsedniku sporoči, da je začel z reševanjem zadeve, do odprave končne odločbe v zadevi (drugi odstavek 155.a člena Sodnega reda). Predlagatelj zato ocenjuje, da je višje vrednotenje dela za čas sodelovanja pri reševanju specializiranih zadev za sosodnike utemeljeno, vendar le *za čas sodelovanja na obravnavah in narokih ter sejah izvenobravnavnih senatov*. Gre za delo, ki ga je mogoče objektivno enostavno ovrednotiti na podlagi zapisnikov obravnav, narokov in sej.

Posledično se bo moralo dopolniti tudi 155.a člen Sodnega reda glede načina evidentiranja in obračunavanja časa sodelovanja sosodnikov in višjih sodnikov v specializiranih zadevah. S spremembo Sodnega reda in sprejemom 155.a člena 1. 6. 2021 je odpadla nejasnost glede določitve časa, v

¹¹³ Uradni list RS, št. 127/2021 z dne 6. 8. 2021.

¹¹⁴ Dopis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 16. 5. 2017, Su 172/16.

Dopis predsednikov okrožnih sodišč v Celju, Kopru, Ljubljani in Mariboru z dne 7. 12. 2020, Su 244/2020.

¹¹⁵ Odgovor ministrstva Okrožnemu sodišču v Ljubljani z dne 8. 7. 2016, št. 077-70/2016/28.

¹¹⁶ Dopis Vrhovnega sodišča z dne 27. 9. 2016, Su 59/2016.

katerem sodnik rešuje zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka. Sodni red v drugem odstavku 155.a člena določa, da se za čas, v katerem v specializirani oddelk razporejeni ali dodeljeni sodnik rešuje zadeve iz pristojnosti tega oddelka, šteje čas od dneva, ko sodnik predsedniku sodišča sporoči, da je po dodelitvi začel z reševanjem zadeve, do odprave končne odločbe v zadevi. Pri tem pa število zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka, ki jih sodnik rešuje, ne vpliva na višino njegove plače (tretji odstavek 155.a člena SR). Glede preverljivosti, ali sodnik rešuje ali ne specializirane zadeve od trenutka, ko to sporoči predsedniku sodišča, pa že sedaj obstajajo mehanizmi za nadzor nad rednim izvrševanjem sodne oblasti (dolžnost predsednikov sodišč, da skrbijo za redno izvajanje sodne oblasti – 60. člen ZS; možnost izvajanja konkretnih ukrepov s strani predsednikov sodišč v primeru nevarnosti, da bi bila kršena pravica stranke do sojenja brez nepotrebne odlašanja v konkretni zadevi – 71.c člen ZS; institut pregleda poslovanja v konkretni zadevi – 73. člen ZS; službeni nadzor sodnikovega dela – 79.a do 79.c členi ZS; ocenjevanje dela sodnika; disciplinski postopek). Kot rečeno, se bo zato moral Sodni red glede evidentiranja časa v specializiranih zadevah dopolniti le glede sosodnikov in sodnikov višjih sodišč.

Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (v nadaljnjem besedilu ZEPDSV)¹¹⁷ določa evidence, ki jih morajo voditi delodajalci v skladu s tem zakonom, med njimi tudi evidenco o izrabi delovnega časa, katere vsebino natančneje določa 18. člen ZEPDSV. Evidenca je podlaga za ugotavljanje izpolnjevanja delavčevih in delodajalčevih obveznosti in v katero se vpisujejo med drugim tudi opravljene ure v času nadurnega dela. Iz novejših sodnih praks izhaja, da se za evidentiranje delovnega časa sodnikov določbe ZEPDSV ne uporabljajo, saj so sodniki pravosodni funkcionarji, ki nimajo sklenjenega delovnega razmerja ampak službeno razmerje in njihovega delovnega časa ni mogoče časovno zamejiti zaradi narave njihovega dela.¹¹⁸ Položaj sodnikov in delavcev v delovnem razmerju ni primerljiv, različna ureditev pa temelji na različnem pravnem statusu. Ker posamezno sodišče ni delodajalec sodnika, torej med njima ne gre za razmerje delodajalec – delavec v smislu ZEPDSV, obveznost vodenja evidence o izrabi delovnega časa sodišča ne zavezuje v smislu, da ure prisotnosti upošteva in na tej podlagi ugotavlja izpolnjevanje službenih obveznosti. Evidenca, kot jo predvideva peti odstavek predlaganega člena, ni evidenca v smislu ZEPDSV, ampak gre za beleženje začetka in konca dela, ko sodnik rešuje zadevo iz pristojnosti specializiranega sodišča, z namenom obračunavanja upravičenosti do (višje) plače.

Glede višine plače sodnikov, ki sodijo v specializiranih zadevah, je predlagatelj upošteval opozorilo delovne skupine vrhovnih sodnikov, ki je v fazi predhodnega usklajevanja opozorila na to, da ni ustrezno, da imajo sodniki nižjih stopenj plačo vrhovnega sodnika (kot po veljavni zakonodaji sedaj velja za sodnike, ki sodijo v specializiranih zadevah na prvi stopnji), saj to izkrivlja plačne položaje sodnikov različnih stopenj in hkrati ne deluje motivacijsko za sodnike, ki rešujejo specializirane zadeve, za kandidature na višje sodišče, ker s tem plačno nazadujejo. Predsednik vrhovnega sodišča je na drugi strani opozoril na to, da je bila višina plače sodnikov specializiranih oddelkov določena v rangu vrhovnih sodnikov z namenom, da bi sploh lahko dobili kader za reševanje tovrstnih zadev.

Pri razmisleku o plačah sodnikov, ki sodijo v najtežjih (specializiranih) kazenskih zadevah, imata tako stališče vrhovnih sodnikov kot stališče predsednika vrhovnega sodišča svojo težo. Naloga zakonodajalca ob tem pa je, da najde med obema argumentoma ustrezno ravnovesje, tako da se bo tudi v najtežjih kazenskih zadevah zagotavljal ustrezen strokovni in časovni standard izvajanja sodne oblasti ter obenem ne bo izkrivljalo razmerja med sodniki. Predlagatelj je zato v predlogu izbral rešitev, po kateri bo sodnikom specializiranih oddelkov na prvi stopnji pripadla plača višjega sodnika svetnika;

---

¹¹⁷ Uradni list RS, št. 40/2006.

¹¹⁸ Upravno sodišče RS, sodba II U 394/2016-12.

sodnikom višjih sodišč, ki bodo odločali o pritožbah v specializiranih kazenskih zadevah, pa plača vrhovnega sodnika.

K 54. členu:

Sodnika v plačni razred praviloma uvrsti predsednik matičnega sodišča, predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa sodni svet. Če pa je imenovanje povezano s hitrejšim ali izjemnim napredovanjem sodnika, pa v odločbi o napredovanju sodni svet odloči tudi o uvrstitvi sodnika v plačni razred, skladno z napredovanjem.

Ponovno se uvaja možnost, da se okrožnega sodnika začetnika ob izvolitvi uvrsti v višji plačni razred, in sicer plačni razred izkušenega sodnika (predlagani tretji odstavek tega člena). S tem se skuša zagotoviti, da se bodo na sodniška mesta prvostopenjskih sodišč prijavljali tudi kandidati z večletnimi strokovnimi izkušnjami.

K 55. členu:

Vsebina predlaganega 55. člena ostaja enaka dosednji ureditvi, kajti dvoma o tem, da narava obdobja pripravljenosti za sodnike, glede na ureditev v zakonu in Sodnem redu, ni taka, da bi se ta čas moral všteti v delovni čas, ne more biti. Tako vrhovno sodišče kot Sodišče Evropske unije (SEU) sta opredelila naravo časa, v katerem mora delavec delodajalcu zagotavljati pripravljenost in prihod na delo, ko je poklican.¹¹⁹ SEU in vrhovno sodišče štejeta, da se tudi čas pripravljenosti všteta v delovni čas (kar pomeni, da se obračuna kot ure siceršnjega delovnega časa in ne kot dodatek), *če so v času pripravljenosti delavcu naložene take zaveze, da objektivno in bistveno vplivajo na njegovo možnost, da v teh obdobjih prosto razpolaga s časom, v katerem se opravljanje njegovih poklicnih nalog ne zahteva, in da ta čas posveti svojim interesom.* Pri presoji, kdaj je podan tak položaj, pa je treba upoštevati različne okoliščine, med njimi zlasti rok, ki je delavcu naložen za vrnitev na delo; to, ali je zavezan biti v času pripravljenosti na točno določenem kraju; pogostost pozivov k opravljanju nalog in časovni razpon teh nalog. Navedeno pomeni, da če je delavec v obdobju razpoložljivosti za delo odmaknjen od svojega družbenega in družinskega okolja in ima le malo svobode pri razpolaganju s časom, v katerem se opravljanje njegovih poklicnih nalog ne zahteva, je treba to obdobje v celoti opredeliti kot »delovni čas«, ne glede na delo, ki ga delavec v tem obdobju dejansko opravi. Pri tem pa organizacijskih težav, ki lahko nastanejo zaradi izbire delavca, kot je izbira bivališča, ki je bolj ali manj oddaljeno od kraja, do katerega mora biti zmožen priti v zahtevanem času, ter omejitve za posvečanje prostočasnim dejavnostim na območju, od katerega se v času pripravljenosti za delo praktično ne more oddaljiti, niso upoštevne okoliščine za opredelitev tega obdobja kot »delovnega časa«.

Presojo, kakšna je narava obdobja pripravljenosti za sodnike, je zakonodajalec že v veljavni zakonodaji opravil. Veljavni ZSS izrecno določa, da se pripravljenost sodnika ne šteje v delovni čas, saj sodniku za ta čas pripada le dodatek, razen če in kolikor sodnik v času pripravljenosti prevzame opravljanje službenih nalog. V tem primeru se ta čas vrednoti kot ure med dežurstvom, sodniku pa ne pripada dodatek za pripravljenost. Sodni red pa v členih 137 do 142 nadalje podrobneje opredeljuje naravo instituta pripravljenosti na delo sodnikov. Le-ta je predviden za opravljanje nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa sodišč (prvi odstavek 137. člena SR) in za potrebe odločanja o pritožbah, dovolitvi posegov v človekove pravice in za odločanje v volilnih sporih (142. člen SR); od sodnika pa zahteva stalno dosegljivost po telefonu ali drugih elektronskih komunikacijah (tretji odstavek 137. člena SR) ter prihod na delovno mesto v roku 1 ure oziroma v posameznih primerih v roku do 2 ur; obenem pa ga ne zavezuje biti na točno določenem kraju v času pripravljenosti.

¹¹⁹ Sodba Vrhovnega sodišča RS, VIII Ips 147/2018.
Sodba SEU, C-214/20 z dne 11. 11. 2021.

Pripravljenost od sodnika tako ne zahteva, da se bistveno odmakne od svojega siceršnjega družabnega in družinskega okolja in življenja; obenem pa mu omogoča relativno dolg odzivni čas (1-2 uri). Obenem pa tudi sodišča ne poročajo, da je pogostost nujnih procesnih dejanj, ki jih morajo sodniki v povprečju opraviti v času pripravljenosti, taka in časovno tako obsežna, da bi objektivno in bistveno vplivala na njihovo možnost, da v obdobju pripravljenosti prosto razpolagajo s časom, v katerem se opravljanje njihovih službenih obveznosti ne zahteva. Navedeno zato ne daje podlage za drugačno rešitev, kot že velja in po kateri bi se moralo obdobje pripravljenosti sodnika šteti v delovni čas.

K 56. členu:

56. člen zbirno opredeljuje pravico sodnikov do nadomestila plače za čas letnega dopusta, plačane odsotnosti z dela, zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, ter suspenza in pripora ter glede višine nadomestil ne odstopa od dosedanje ureditve (veljavni 53., 98. in 100. člen ZSS).

Veljavni 53. člen je pri nadomestilu plače za čas letnega dopusta, plačane odsotnosti z dela opredeljeval tudi osnovo za izračun nadomestila, in sicer v višini »plače za pretekli mesec«. Na opozorilo Sodnega sveta, da to ni ustrezno, ker je v tem času sodnik lahko odsoten zaradi bolniškega staleža, je predlagatelj to določilo črtal, s čimer bo določitev osnove za izračun nadomestila v primeru dopusta ali druge plačane odsotnosti v skladu s predlaganim prvim odstavkom 3. člena predloga ZSS-1 vezana na splošno ureditev v Zakonu o delovnih razmerjih (sedmi odstavek 137. člena ZDR-1), s tem pa se položaj sodnikov izboljša v toliko, da se upošteva daljše obdobje za določitev osnove za izračun nadomestila in da se v primeru, da je bil sodnik pred nastopom dopusta v bolniškem staležu, za določitev osnove vzame plačni režim, kot je bil podlaga za izračun nadomestila za bolniško odsotnost. Enako velja za poslance po prvem odstavku 25. člena Zakona o poslancih (ZPos).

Drugi odstavek predlaganega 56. člena ZSS-1 (enako veljavni 53. člen ZSS) ureja pravico sodnikov do nadomestila zaradi zadržanosti z dela le v manjšem delu, in sicer samo iz naslova bolezni in poškodbe izven dela in še to le za prvi mesec, ki gre v breme delodajalca (sodišča oziroma RS). Glede vseh ostalih določb o nadomestilih se tudi za sodnike uporablja Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). Pri tem pa aktualna in predlagana določba ne odstopata niti od splošne ureditve v ZDR-1 niti od ureditve, ki velja za poslance v ZPos. ZDR-1 določa: *»V primeru odsotnosti z dela delavca zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, znaša višina nadomestila plače delavcu, ki bremeni delodajalca, 80 odstotkov plače delavca v preteklem mesecu za polni delovni čas (osmi odstavek 137. člena ZDR-1).«* Tudi ZPos od tega ne odstopa in določa: *»Delodajalec poslancu za zadržanost z dela zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, izplačuje nadomestilo plače v višini 80 % plače poslanca v preteklem mesecu, in sicer do 30 delovnih dni za posamezno odsotnost z dela, vendar največ za 120 delovnih dni v koledarskem letu (drugi odstavek 25. člena ZPos).«*

V času suspenza bo sodnik tudi po predlagani ureditvi prejemal nadomestilo plače, ki je enako polovici plače, kot je bilo določeno sedaj; v času pripora pa bo imel pravico do nadomestila plače v enaki višini kot sodnik, ki je v suspenzu, če preživlja družino, sicer pa le v višini ene tretjine plače.

K 57., 58. in 59. členu:

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 139/22, novela ZSPJS-AA) v prehodni določbi 8. člena med drugim določa povračila stroškov in drugih prejemkov funkcionarjev. Do uveljavitve zakona, ki bo uredil povračila stroškov in druge prejemke funkcionarjev, določa katera povračila stroškov in drugi prejemki v zvezi z delom pripadajo sodnikom. Glede višine in pogojev pa povračilo stroškov in drugih prejemkov v zvezi z delom funkcionarjev izenačuje z ureditvijo, ki velja za javne uslužbenke. Povračila stroškov in drugih prejemkov je do

oveljavitve novele ZSPJS-AA namreč za funkcionarje urejal Zakon za uravnoteženje javnih financ¹²⁰, medtem ko je to področje za javne uslužbenke urejeno s kolektivnimi pogodbami dejavnosti in poklicev. Zneski povračil stroškov in drugih prejemkov se za javne uslužbenke na podlagi določb kolektivnih pogodb usklajujejo z rastjo cen življenjskih potrebščin, za funkcionarje pa ne, zato je pri tem prihajalo do razlikovanj, ki niso utemeljena.

K 60. in 61. členu:

Določbe o pravici sodnikov do dopusta ostajajo vsebinsko praktično nespremenjene, kot jih ureja veljavna zakonodaja (58. do 60. člen ZSS). Spremembe so v večjem delu le redakcijske narave, potrebne za prilagoditev določb uvedbi enovitega sodnika in novega modela ocenjevanja in nagrajevanja sodnikov (tj. en personalni svet na nivoju vseh višjih sodišč). Obenem se terminologija v zvezi z odsotnostmi, do katerih je upravičen sodnik med opravljanjem sodniške službe, prilagaja terminologiji, ki je uporabljena v delovnopравни zakonodaji (159. do 168. člen ZDR-1). Slednja namreč ne pozna termina »izredni dopust«, temveč ločuje med odsotnostjo, ki ima naravo letnega dopusta, in drugimi vrstami odsotnosti z dela.

Prva novost je, da se v posebej ureja vprašanje, kateri personalni svet bo odločal o pritožbah sodnikov zoper odločitve predsednika sodišča glede koriščenja dopusta in nato enako glede odobritve izrednega dopusta. O pritožbi sodnika okrožnega in višjega sodišča ter sodnika, dodeljenega na višje sodišče, bo odločal personalni svet višjih sodišč, o pritožbi vrhovnega sodnika in sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, sodni svet ali na ministrstvo, pa personalni svet vrhovnega sodišča.

Nadaljnega pravnega varstva pravic iz naslova letnega dopusta in drugih odsotnosti z dela predlagatelj v predlogu zakona ni urejal. Vprašanje izrabe letnega dopusta je namreč izrazito delovnopravne narave, za katere ZSS že sedaj (in enako v predlaganem 3. členu ZSS-1) odkazuje na smiselno uporabo določb ZDR-1. ZSS namreč posebej ureja le tista vprašanja službenega razmerja sodnikov in zanje predpisuje posebne postopke in pravno varstvo prvenstveno prek sodnega sveta, ki bodisi zaradi narave sodnikovega dela bodisi zaradi potrebe po varstvu neodvisnosti in nepristranskosti položaja sodnika zahtevajo posebno ureditev. Vsa ostala vprašanja, vezana na delovnopравни status sodnika (tj. pravice in dolžnosti v zvezi s sodniško službo), ki ne zahtevajo posebnega obravnavanja z vidika službenega razmerja sodnika, pa so predmet delovnopravnega sodnega varstva in se rešujejo v delovnopravnih sporih, kar potrjuje tudi dosedanja sodna praksa.¹²¹ Na podlagi 4.a člena veljavnega ZSS (enako prvi odstavek predlaganega 3. člena ZSS-1) se zato za tovrstna vprašanja uporablja ZDR-1, ki po izčrpanju notranje poti (tj. pritožba na personalni svet in eventualno še zahteva za odpravo kršitev neodvisnosti na sodni svet) v drugem odstavku 200. člena ZDR-1 odkazuje na sodno varstvo v delovnopravnih sporih. Drugače je glede odločitev o pravicah in dolžnostih sodnikov v zvezi s sodniško službo, ki sodijo na področje sodne uprave. V tem primeru veljavni ZS v tretjem odstavku 60. člena odkazuje na smiselno uporabo določb ZUP in s tem posledično na sodno varstvo v upravnem sporu.¹²²

Najpomembnejšo novost pa predstavlja peti odstavek predlaganega 60. člena, po katerem bo po novem merila za odmero dopusta sodnikom določal predsednik vrhovnega sodišča ob soglasju sodnega sveta, in nič več minister za pravosodje. Tako veljavna kot predlagana ureditev določata okvirje za trajanje

¹²⁰ Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – Zštip-1, 63/13 – Zosn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZdavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – Zdoh-2R, 77/17 – ZMVN-1, 33/19 – ZMVN-1A, 72/19 in 174/20 – ZIPRS2122.

¹²¹ Spori glede plač (VDSS Pdp 510/2016, 371/2014, 956/2013, VSRS VIII Ips 84/2013, 168/2013); Spori glede odpravnine (VDSS Pdp 780/2019);

Spori glede bolniškega staleža in nadomestil (VDSS Pdp 714/2016);

Spori glede odškodninske odgovornosti delodajalca (VDSS Pdp 1049/2016);

Pravice v zvezi s prenehanjem sodniške funkcije in službe (Pdp 242/2015, 159/2014; VSRS VIII Ips 81/2016).

¹²² Glej tudi odločbo Vrhovnega sodišča X Ips 48/2019 z dne 18. 1. 2021.

dopusta sodnikov in njegovo koriščenje. Predmet urejanja s strani podzakonskega akta so zato že sedaj le merila, po katerih predsedniki sodišč določijo dolžino dopusta oziroma drugih vrst odsotnosti za konkretne sodnike, upošteva različne kriterije (dolžina delovne dobe; sodniško mesto in položaj; uspešnost opravljanja sodniške službe; socialne in zdravstvene razmere; izvajanje vodstvenih nalog idr.). Veljavni ZSS določa, da ta merila za sodnike določi minister ob soglasju sodnega sveta. ZPos v 31. členu prav tako določa okvire trajanja dopusta za poslance, vendar pa v nasprotju z ZSS v četrtem odstavku istega člena določa, da primere in pogoje za odmero dopusta določi državni zbor oziroma njegovo pristojno delovno telo.¹²³ Tudi ZDR-1 določa le minimalno število dni letnega dopusta, ki pripadajo delavcu. Dodatne dni pa lahko določajo kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca, interni akti delodajalca ali pogodba o zaposlitvi (prvi odstavek 160. člena ZDR-1). Pomisleki sodnega sveta in delovne skupine vrhovnega sodišča, podani v fazi strokovnega usklajevanja, glede primernosti pristojnosti ministra za določanje kriterijev za odmero dopusta sodnikov so zato glede na primerjavo z ZPos in ZDR-1 utemeljena. Iz navedenega namreč izhaja, da je vprašanje določanja kriterijev za odmero dopusta stvar upravljanja kadrovskih virov, odvisna od pogojev in značilnosti dela pri posameznem delodajalcu. Predlagatelj zato dosedanje ureditev spreminja, tako da bo merila za odmero dopusta sprejel predsednik vrhovnega sodišča, kot vrh sodne (samo)uprave, ob soglasju sodnega sveta. Trenutna ureditev namreč temelji na tem, da je neposredno upravljanje sodišč poverjeno sodstvu samemu, sodni svet pa v zvezi s tem izvaja le »nadzorne« naloge. Smiselno je zato, da merila sprejeme sodna (samo)uprava.

K 63. členu:

Predlagana določila 4. oddelka, ki opredeljuje pravico sodnika do izobraževanja, ostajajo vsebinsko praktično nespremenjena in se zgolj redakcijsko preoblikujejo. V členih 63 in 64 se uvodoma definira različne oblike organiziranih izobraževanj sodnikov, za katere se sodnikom priznajo različne pravice v različnem obsegu (pravica do odsotnosti, pravica do nadomestila plače in povrnitve stroškov izobraževanja).

Predlagani člen opredeljuje t. i. neformalne oblike organiziranih izobraževanj in posvetov, ki ne rezultirajo v pridobitvi javno veljavne formalne izobrazbe (to so seminarji, posveti, sodniške šole itd). V tem primeru sodniku pripada pravica do odsotnosti, nadomestilo v višini plače in povračilo stroškov. Pri tovrstnih izobraževalnih dogodkih mora predsednik sodišča poskrbeti, da se ob skrbi za zagotavljanje rednega izvrševanja sodne oblasti na sodišču sodniki z določenega pravnega področja enakomerno izmenjavajo v udeležbi izobraževalnih dogodkov. V prvem odstavku predlaganega 63. člena je predlagatelj upošteval, da veljavni prvi odstavek 64. člena ZSS ne odraža več potreb sodniškega dela, s tem ko pravico do izobraževanja veže izključno na izobraževalne dogodke **pravne** narave. Sodniki pri svojem delu mnogokrat potrebujejo širše, interdisciplinarno znanje z različnih področij (npr. digitalizacije; ekonomskih ved; psiholoških znanj, ...), zato se krog t. i. neformalnih oblik izobraževanj širi na vse izobraževalne dogodke in srečanja, ki sodnikom zagotavljajo ohranjanje in širitev sposobnosti za opravljanje sodniške službe.

K 64. členu:

Predlagani člen opredeljuje t. i. formalne oblike izobraževanja, ki pripeljejo do neke vrste formalno potrjenih izobraževalnih rezultatov, kot so dosežena stopnja izobrazbe ali poklicna kvalifikacija (javnoveljavna diploma, spričevalo ali certifikat). Pravica do odsotnosti v tem primeru sodniku pripade le za obdobje trajanja izobraževalnega programa.

---

¹²³ Tako Sklep Mandatno-volilne komisije državnega zbora o kriterijih za odmero dopusta z dne 25. 10. 2018, št. 130-03/18-1/7, objavljeno: <https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/IMiSNetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/ca20e005a8fa752b99390cc9b5a26a50b7f0ae026501befc65c5bde1ae720241>.

K 65. členu:

Za vse vrste izobraževanj, do katerih imajo sodniki pravico, je enotno urejeno pravno varstvo te pravice. Varstvo sodnikom pravice do izobraževanja je zagotovljeno s pritožbo na personalni svet, kot je veljalo že sedaj. Sodno varstvo te pravice pa bo sodnikom še naprej zagotovljeno v delovnopravnem sporu.

K V. poglavju: Sodniške dolžnosti in nezdružljivost sodniške funkcije**K 67., 69., 71. in 75. členu:**

Poglavje o sodniških dolžnostih večjih vsebinskih sprememb ne prinaša. Sodnik se mora vselej vesti tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja, sodniški ugled in samostojnost sodne oblasti; delovanja sodišča ne sme ovirati zaradi uveljavljanja svojih pravic; sodniški službi se mora posvečati s polno predanostjo in ob tem varovati poklicno tajnost; v javnosti se ne sme vnaprej izražati o pravnih in dejanskih vprašanjih, ki so predmet zadeve, o katerih še ni pravnomočno odločeno, oziroma zadeve, v kateri je vloženo kakšno izredno pravno sredstvo; pri izvajanju sodniške funkcije je dolžan nositi službeno oblačilo (togo).

K 68. členu:

Zaradi pomena, ki ga ima dolžnost sodnikov spoštovati kodeks sodniške etike za neodvisnost in nepristranskost sojenja ter za zaupanje javnosti v sodstvo, je ta dolžnost, ki je sicer že določena v drugem odstavku 53. člena ZSSve, v predlaganem členu posebej navedena.

Sodniška etika, profesionalni standardi sodniškega poklica, disciplinska odgovornost sodnikov in ocenjevanje dela sodnikov so področja, ki se vsebinsko prepletajo, saj imajo isti izvor. Zato ni pravu nasprotno, da določena etična norma, ki sprva iznikne v etični zavesti poklicne sredine, nato pa se s časom potrdi kot poklicu imanenten, in s tem nespremenljiv standard, pridobi tudi kvaliteto pravne norme. Profesionalna etika in profesionalni standardi so eden o virov prava. Profesionalna etika določene poklicne sredine tudi ne more biti samo predmet notranje zaveze posameznika. V velikem delu gre namreč za področje, ki ga posameznik ob imenovanju na sodniško mesto oziroma izvolitvi še nima ponotranjenega, saj temelji na izdelanih profesionalnih standardih (dobrih praksah) sodniškega dela, ki hkrati tudi niso vsi predmet »večnih, nespremenljivih« resnic o sodniškem delu. Zlasti pa je celostno normativno uokvirjenje sodniškega poklica v ZSS pomembno z vidika krepitev razumevanja in zaupanja javnosti v sodstvo. Ena od ključnih prioriteta sodnih sistemov v evropskem in tudi širšem mednarodnem prostoru v zadnjih nekaj letih je spodbuditi proaktiven in s tem tudi edukativni pristop sodstva v razmerju do javnosti, ki mora razumeti temeljne principe vladavine prava in demokratičnih sistemov. Smiselno je zato oziroma za ugled in zaupanje javnosti v sodstvo celo nujno, da so temeljni standardi sodniškega poklica celovito predstavljeni v sistemskem zakonu, ki to oblastno funkcijo celostno ureja.

K 70. členu:

Predlagani člen mentorstvo, kot sestavni del sodniških dolžnosti, širi na obe obliki mentorstva, ki sta del sodniškega poklica, in sicer poleg mentorstva kandidatom za pravniški državni izpit tudi na mentorstvo kolegom sodnikom. S tem se obema oblikama mentorstva daje enak pomen in posledično tudi podlaga za vrednotenje tovrstne sodniške dolžnosti.

72. členu:

Prepoved sprejemanja daril za vse funkcionarje enotno in širše kot veljavni 39. člen ZSS ureja Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (30. člen; v nadaljnjem besedilu ZIntPK).¹²⁴ Obenem je v 3. členu ZIntPK določena njegova subsidiarna uporaba za primer, če drug zakon vprašanj, ki so urejena z

¹²⁴ Uradni list RS, št. 45/2010, 26/2011, 30/2011 - skl. US, 43/2011, 158/2020.

ZIntPK, ne ureja drugače. Veljavni 39. člen ZSS ureja prepoved sprejemanja daril za sodnike enako kot prvi odstavek 30. člena ZIntPK; ne ureja pa izjem, ki se nanašajo na t. i. protokolarna darila in tradicionalna priložnostna darila ob posebnih dogodkih in ki so določena v drugem in tretjem odstavku 30. člena ZIntPK. Navedeno bi bilo lahko razumljeno, da protokolarnih in priložnostnih daril v sodstvu ne sme biti, ker ZSS vprašanje prepovedi sprejemanja daril ureja drugače (ožje), za kar pa ni videti razumnih razlogov.

Pri snovanju novega ZSS-1 sta bila zato možna dva pristopa, in sicer prvi, da se sedanje določilo 39. člena črta, s čimer se zagotovi neposredna veljava in uporaba ZIntPK glede tega vprašanja v razmerju do sodnikov; in drug, po katerem se besedilo veljavnega 39. člena ZSS zaradi boljšega razumevanja javnosti položaja in vloge sodnikov vendarle ohrani, saj ni v nasprotju z ZIntPK; obenem pa členu doda besedilo, ki bi glede ostalih vprašanj odkazovalo na uporabo ZIntPK. V predlaganem členu je podana druga rešitev, saj se po oceni predlagatelja na ta način sistemsko zaokrožuje ureditev položaja sodnika, kar zagotavlja boljše razumevanje le-tega s strani javnosti, ter se dodaja določilo, ki glede prepovedi sprejemanja daril za sodnike napotuje tudi na ureditev v ZIntPK. To pomeni, da bo za sodnike dejansko veljala enaka ureditev glede prepovedi sprejemanja daril, kot je določena v ZIntPK.

K 73. členu:

S predlaganim členom se besedilo prvega odstavka veljavnega 43.b člena ZSS spreminja v skladu z obrazloženim stališčem Sodnega sveta, sprejetim na 116. seji 12. 4. 2018 in dopolnjenim na 48. seji 17. 9. 2020, glede vprašanja o službenem oziroma delovnem času sodnikov ter dopustnosti evidentiranja le-tega.¹²⁵ Sodni svet je v navedenih stališčih opozoril na to, da so sodniki nosilci dela oblasti; imajo položaj izvoljenih funkcionarjev in kot taki z državo niso v pogodbenem (delovnem) razmerju, temveč v službenem razmerju. Kot varuhi vladavine prava in temeljnih človekovih pravic nosijo visoko družbeno odgovornost in jim mora biti zagotovljen neodvisen položaj. Njihovo delo je visoko strokovno in intelektualno izjemno zahtevno ter se nemalokrat izvaja tudi izven siceršnjega delovnega in poslovnega časa sodišč, zato časovno merjenje ali evidentiranje navzočnosti sodnikov na delovnem mestu nasprotuje tako položaju sodnikov, ki so izvoljeni nosilci dela oblasti, kot visoki odgovornosti njihove funkcije in neodvisnemu položaju ter naravi dela.

Po drugi strani Sodni svet opozarja, da morajo biti sodniki aktiven del kolektiva sodišča, kateremu pripadajo. Dolžni so spoštovati poslovni čas sodišča pri izvajanju narokov in nujnih procesnih dejanj; sodelovati pri delu kolektiva na kolegijih, sestankih in sejah senatov; izvajati mentorske zadolžitve; in zagotoviti učinkovito sodelovanje s sodnim osebjem, ki jim nudi strokovno in administrativno podporo, zaradi česar morajo večino svojih službenih obveznosti vendarle opraviti na delovnem mestu v poslovnem in delovnem času sodišča, saj so v nasprotnem primeru lahko etično in disciplinsko odgovorni.

V novem prvem odstavku predlaganega 73. člena se tako izrecno določa, kar je potrdilo tudi Ustavno sodišče v zadevi U-I-241/06 z dne 20. 12. 2006, da sodniki pri izvajanju sodniške službe ne morejo biti časovno kakorkoli omejeni, da pa morajo kljub temu spoštovati (1) *poslovni čas sodišča* glede razporeda sej in obravnav in glede potreb zaradi izvajanja sodnoupornih nalog (sem sodijo npr. oddelčni kolegiji, občne seje Vrhovnega sodišča); (2) *razpored dežurstev in pripravljenosti*, ki se zaradi potreb izvajanja nujnih procesnih dejanj določata izven poslovnega časa sodišča; ter (3) *delovni čas sodnega osebja*, katerih delo je v strokovnem, administrativnem in organizacijskem smislu vezano na delo sodnikov. To

---

¹²⁵ Stališče Sodnega sveta o dopustnosti predavanj sodnikov proti plačilu v službenem času in evidentiranje delovnega časa sodnikov, sprejeto na 116. seji 12. 4. 2018, in stališče Sodnega sveta o evidentiranju prisotnosti sodnikov na delovnem mestu, sprejeto na 48. seji 17. 9. 2020, dostopno na http://www.sodni-svet.si/#evidentiranje_prisotnosti_sodnikov_dm.

pomeni, da sodniki niso togo in brezpogojno vezani na poslovni čas sodišča. Določba je oblikovana na načelni ravni tako, da se od sodnika pričakuje *spoštovanje* poslovnega in delovnega časa sodišča.

Tudi sicer pa je navedena opredelitev potrebna zaradi boljšega razumevanja javnosti položaja sodnikov. Javnost mora razumeti sodniški poklic in njegovo poslanstvo, da lahko pravilno razume, kaj lahko od sodnikov pričakuje. Časovne dimenzije opravljanja sodniške službe javnosti v preteklosti niso bile povsem jasne in so že sprožale različne postopke. Iz navedenega stališča Sodnega sveta z dne 12. 4. 2018 izhaja, da je Sodni svet stališče sprejel na podlagi zahteve Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč pri ministrstvu. O vprašanju »delovnega časa« sodnikov je odločalo tudi Upravno sodišče v zadevi II U 394/2016-12 z dne 11. 4. 2018 v povezavi z inšpekcijskim nadzorom, ki je bil sprožen na Okrožnem sodišču v Mariboru. Z njim pa se je ukvarjalo celo Ustavno sodišče v letu 2006. V javnosti tako obstaja potreba po večji razumljivosti ZSS v tem pogledu.

K 74. členu:

Predlagani člen opredeljuje sodelovanje sodnika pri opravljanju nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa v obliki pripravljenosti ali dežurstva. Določbe v zvezi s tem se od veljavnega ZSS ne spreminjajo. V času pripravljenosti bo moral biti sodnik dosegljiv po telefonu ali s pomočjo drugih sredstev in zagotoviti svoj prihod na delovno mesto ali na drug kraj, kjer se izvaja nujno procesno dejanje, v času, ki je določen s Sodnim redom. Ure pripravljenosti se ne štejejo v delovni čas. V času dežurstva pa bo moral biti sodnik za potrebe opravljanja nujnih procesnih dejanj na delovnem mestu ali na kraju, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Ure dežurstva se štejejo v delovni čas.

Na kakšen način se bodo izvajala nujna procesna dejanja (prek pripravljenosti ali z dežuranjem), bo odredil predsednik sodišča. Zagotavljanje opravljanja nujnih procesnih dejanj izključno z dežurstvom, bo predsednik lahko odredil, če zaradi pogostosti nujnih procesnih dejanj ne bo mogoče zagotoviti njihove učinkovite izvedbe s pripravljenostjo. Dežurstvo pa bo moral predhodno odobriti predsednik neposredno višjega sodišča.

K 76. in 77. členu:

Institut nezdržljivosti sodniške funkcije je eden od instrumentov, s katerimi demokratične države zagotavljajo neodvisnost in nepristranskost sodne veje oblasti. Ustava v 133. členu določa, da sodnik ob izvrševanju sodniške funkcije ne sme hkrati opravljati funkcij v drugih državnih organih (kot so predsednik republike, predsednik vlade, poslanec ali član vlade), funkcij v organih lokalne samouprave in funkcij v organih političnih strank ter dejavnosti, za katere to določa zakon. Konkretnije to določilo nadalje izpeljujeta veljavna 41. in 42. člen ZSS, ki se v predlogu ZSS-1 vsebinsko nespremenjeno povzemata. Predlagani 76. člen tako zaokroženo opredeljuje okvire nezdržljivosti - negativno, z opredelitvijo, česa sodnik konkretno ne sme; in pozitivno, katere dejavnosti sodnik lahko izvaja in na kakšen način.

Ocenjuje se, da je zaradi specifik sodne funkcije vprašanje nezdržljivosti še naprej treba posebej urejati v ZSS, s čimer se določila ZIntPK v tem delu (26. do 29. člen) v skladu s 3. členom ZIntPK ne uporabljajo za sodnike.

S sodniško funkcijo so tako nezdržljive:

- funkcije v drugih državnih organih,
- funkcije v organih lokalne samouprave,
- funkcije v organih političnih strank,
- odvetniški ali notarski posli,
- gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti,
- poslovodski posli v gospodarskih subjektih,

- članstvo v upravnih in nadzornih odborih gospodarskih družb ali drugih pravnih oseb, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, in
- vse druge zaposlitve ali dela, ki sodnika ovirajo pri opravljanju službe ali nasprotujejo ugledu sodniške službe oziroma vzbujalo vtis, da sodnik pri opravljanju službe ni nepristranski.

Lahko pa sodnik opravlja pedagoška, znanstvena, publicistična, raziskovalna ali druga podobna dela v pravni stroki, če ga ne ovirajo pri opravljanju službe ali nasprotujejo ugledu sodniške službe oziroma vzbujalo vtis, da sodnik pri opravljanju službe ni nepristranski, in če v zvezi s temi deli ne sklene delovnega razmerja. O sprejemu dela, ki ga lahko opravlja poleg sodniške službe, mora sodnik predhodno pisno obvestiti predsednika matičnega sodišča, predsednik sodišča pa predsednika neposredno višjega sodišča. Predlog zakona v tem delu besedilo dopolnjuje tako, da ureja tudi situacijo, ko predsednik ali podpredsednik vrhovnega sodišča opravlja tovrstna dela. V tem primeru mora predhodno o delu obvestiti predsednika sodnega sveta. Še naprej pa bo končna presoja o tem, ali je delo, ki ga sodnik želi opravljati, združljivo s sodniško funkcijo, v pristojnosti Sodnega sveta.

K 78. členu:

Institut mirovanja sodniške funkcije je neločljivo povezan z institutom nezdržljivosti sodniške funkcije (133. člen Ustave) in je zato enako kot slednji v funkciji javnega interesa, ki je v tem, da je vsakomur zagotovljeno pravično sojenje v razumnem roku po nepristranskem in neodvisnem sodišču (23. člen Ustave). Sistemsko pravzaprav predstavlja izjemo od ureditve, da sodniku preneha sodniška funkcija, če nastopi položaj, ki vzpostavlja nezdržljivost funkcije (6. točka prvega odstavka veljavnega 74. člena ZSS).¹²⁶

Iz navedenih razlogov (občutljivost instituta mirovanja z vidika načela nepristranskosti sodstva in delitve oblasti ter položaj izjeme v razmerju do instituta nezdržljivosti sodniške funkcije) predlagatelj v predlogu novega ZSS-1 ne predlaga novih širitev tega instituta.

Kot novost pa se v predlagani člen dodaja dolžnost predsednika sodišča, da o mirovanju, ki nastopi po samem zakonu, obvesti Sodni svet, ki nato izda ugotovitveno odločbo. Veljavni ZSS ne predvideva izdaje ugotovitvene odločbe o mirovanju, ki pa je bila v praksi pravilo, saj je to olajšalo sodni upravi urejati delovnopravna vprašanja in status sodnika s pričetkom mirovanja in ob ponovni aktivaciji sodniške funkcije. Formalna potrditev okvirov mirovanja sodniške funkcije v obliki ugotovitvene odločbe, v kateri se ugotovi, da je nastopilo mirovanje funkcije konkretnega sodnika in iz katerega razloga ter od točno katerega trenutka dalje, je zaradi pravnega varstva tako sodnikovega položaja kot sodne oblasti na posameznem sodišču in iz razlogov transparentnosti nujna. Ker pa v sedanji ureditvi ni bilo določeno, kdo izda ugotovitveno odločbo, jo je v večini primerov izdal Sodni svet, v nekaterih primerih pa matično sodišče. Tako stanje ni ustrezno, saj bi lahko med odločitvami enega in drugega organa prihajalo do vsebinskih razkorakov, zato se v predlogu posebej določa, da mora ugotovitveno odločbo na obvestilo predsednika sodišča izdati Sodni svet.

Do mirovanja sodniške funkcije že po veljavni ureditvi, in predlagana ureditev tega ne spreminja, lahko pride le *ex lege* po samem zakonu, če sodnik prevzame v zakonu *taksativno naštete naloge*. To pa pomeni, da Sodni svet nima diskrecije presojati, kdaj bo ali pa ne sodniku funkcija mirovala. Njegova naloga je le, da ugotovi nastop mirovanja in s formalno (ugotovitveno) odločbo tudi navzven zagotovi pravno varnost glede pooblastil konkretnega sodnika za izvajanje oblastnih nalog. Zakonodajalec pa je tisti, ki je predhodno že opravil oceno in tehtanje, katere so tiste okoliščine / funkcije / naloge, ki utemeljujejo »popolno zamrznitev« sodniške oblasti konkretnemu sodniku za določen čas.

---

¹²⁶ Odločba Vrhovnega sodišča, št. X Ips 217/2013 z dne 29. 5. 2015.

V veljavnem 40. členu ZSS, in v predlaganem 78. členu ZSS-1 se to ne spreminja, je zakonodajalec določil, da sodniku funkcija lahko miruje na podlagi treh vrst situacij:

- Imenovanja ali izvolitve na podlagi neposrednih volitev ali odločitve najvišjih državnih in evropskih organov (predsednik republike, državni zbor, Evropski parlament, Evropsko javno tožilstvo) na najvišje državne in evropske oblastne funkcije, ki so taksativno naštet;
- Napotitve s strani države na mednarodno civilno misijo ali mednarodno organizacijo; to pa pomeni v skladu z Zakonom o napotitvi oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije (ZNOMCMO-1); in
- Opravljanja nalog strokovne narave na (1) mednarodnem sodišču ali (2) stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

Situacije, ki povzročijo ex lege mirovanje sodniške funkcije so v veljavnem in predlaganem členu tako določene in do situacije, ko bi bil sodnik lahko v dilemi, ali se bo vabilu določene domače ali mednarodne institucije odzval, ker ne ve, ali bo do mirovanja prišlo ali ne, ne more priti. Da pride do mirovanja funkcije po tem določilu, mora biti sodnik ali (1) napoten s strani ustreznega državnega organa v skladu z ZNOMCMO-1 ali pa mora (2) skleniti razmerje za opravljanje strokovnih nalog *na mednarodnem sodišču* ali *pri stalnem predstavništvu države* pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

K 79. členu:

Določilo veljavnega 40.a člena ZSS, ki se v predlaganem 79. členu prenaša v predlog zakona, je bilo v ZSS vneseno z novelo ZSS-N,¹²⁷ za potrebe izpolnitve dolžnosti Republike Slovenije v zvezi z uveljavitvijo enotne patentne zaščite na območju Evropske unije in ustanovitvijo enotnega patentnega sodišča. Enotno sodišče za patente ima status pravne osebe in lahko zaposluje sodnike, delovati pa je začelo 1. junija 2023. Sedež sodišča prve stopnje je v Parizu (osrednji oddelek), z izpostavo v Münchnu. Sedež pritožbenega sodišča (s sodno pisarno) je v Luksemburgu.

Predlagani člen ureja status sodnika, ki z imenovanjem na mednarodno sodišče tam funkcijo opravlja le krajši delovni čas. V tem primeru sodniku sodniška funkcija v Republiki Sloveniji ne bo mirovala, kot je to sicer predvideno za tak položaj po prvem odstavku predlaganega 78. člena, niti mu ne bo prenehala v skladu z določbami o nezdržljivosti funkcij, temveč bo delno, v obsegu, potrebnem za opravljanje funkcije sodnika mednarodnega sodišča, oproščen sodniške službe, v preostalem delu pa bo sodniško funkcijo in sodniško službo še naprej opravljal na sodišču v Republiki Sloveniji.

O obsegu oprostitev sodniške službe bo odločil predsednik matičnega sodišča. Pri čemer se ureditev ZSS-N dopolnjuje še z ureditvijo pravnega varstva sodniku zoper to odločitev. Sodnik se bo zoper odločitev predsednika sodišča o obsegu oprostitev sodniške službe lahko pritožil na Sodni svet, pri čemer pritožba zaradi zahteve po rednem izvrševanju sodne oblasti ne bo zadržala njene izvršitve. Zoper odločitev Sodnega sveta pa bo imel sodnik tudi sodno varstvo po 36. členu ZSSve.

K VI. poglavju: Premestitev in dodelitev sodnika

K 80. členu:

Predlagani člen na načelni ravni opredeljuje izjeme od temeljnega postulata nepremakljivosti sodnika (to sta instituta premestitev in dodelitev sodnika). Ta dva instituta lahko pomembno vplivata na sodnikov položaj in njegovo neodvisnost. Po svoji naravi nista pravica sodnika, temveč karierna možnost sodnika

---

¹²⁷ Uradni list RS, št. 76/2023 z dne 12. 7. 2023.

ter zlasti mehanizem sodne uprave za zagotavljanje rednega izvrševanja sodne oblasti in izenačevanja obremenitev sodišč.

Premestitev sodnika na drugo sodišče ima trajno naravo in trajno poseže v sodnikov položaj, dočim je dodelitev začasne narave. Zaradi varstva neodvisnosti sodnikov je določeno, da se lahko premestitev in dodelitev implementirata praviloma le ob soglasju sodnika, drugače pa le v primerih in pod pogoji, ki jih določi zakon, ter da ne posegata v položaj in plačo, ki ju ima sodnik na sodniškem mestu, na katerega je bil izvoljen ali imenovan pred premestitvijo ali dodelitvijo.

K 81. členu:

Premestitev ostaja izjemen ukrep z vidika zahteve po nepremakljivosti sodnika. Je trajne narave in omogoča večjo premakljivost sodnikov med sodišči istega ali nižjega položaja ter vrste pristojnosti v taksativno naštetih primerih.

K 82. členu:

Predlagani člen zbirno ureja institut dodelitve sodnika zaradi potreb rednega izvrševanja sodne oblasti. Dodelitve zaradi potreb rednega izvrševanja sodne oblasti so upravljavski mehanizem sodne uprave, ki se lahko izvaja s privolitvijo ali brez privolitve sodnika, če za to obstajajo taksativno naštetih razlogi. Izven naštetih razlogov in okvirov sodna uprava ne more sama dodeljevati sodnikov na druga sodišča; tudi če je zanj podano soglasje sodnika.

Vrhovno sodišče poudarja, da gre za pomemben upravljavski mehanizem za izenačevanje obremenitev sodišč, ki obenem omogoča približevanje sodišča strankam v krajevnem smislu, ter pojasnjuje, da je bilo v zadnjih petih letih in pol na tej podlagi skupno dodeljenih 15 sodnikov, vsi na podlagi privolitve, in pritožb zoper le-te ni bilo.¹²⁸ Ugotoviti je torej mogoče, da se institut v praksi izvaja. Podpira pa ga in priporoča njegovo večjo implementacijo tudi Sodni svet. Tovrsten način zagotavljanja izenačevanja obremenitev sodišč je tudi v skladu s pravom Evropske unije, kot je poudarilo Sodišče Evropske unije v sodbi C-487/19, če ima zakonodajalec legitimne razloge za takšno ureditev, kot je zagotavljanje ustrezne razporeditve kadrovskih virov za zagotavljanje rednega izvrševanja sodne oblasti in če so za take odločitve zagotovljena pravna sredstva poštenega postopka, zlasti pravica sodnika do obrambe.

K 83. členu:

Tudi predlagani 83. člen, enako kot 82. člen, ureja institut dodelitve sodnika na sodišče nižje stopnje zaradi potreb rednega izvrševanja sodne oblasti. Konkretni sodnoupравни mehanizem je uvedla novela ZSS-G z namenom omogočiti, da sodnik, ki napreduje na višje sodniško mesto, zaključi reševanje najstarejših, praviloma pravno bolj zapletenih zadev, ki so mu bile dodeljene na prejšnjem sodniškem mestu, saj jih dobro pozna ter jih zato lahko hitreje in kakovostneje reši.

Vsebinsko ostaja člen nespremenjen, kot je veljal že sedaj (67.a člen ZSS). V prvem odstavku se termin »sodni zaostanek« nadomešča z besedno zvezo »za katere bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku«, saj omogoča večjo fleksibilnost pri zasledovanju cilja zagotavljanja sojenja brez nepotrebne odlašanja.

K 84. členu:

Konkretni člen predstavlja novost in izpeljuje predhodno obrazloženo rešitev, po kateri se pristojnost za odločanje o dodelitvah v sodnoupravne strukture Vrhovnega sodišča prenese s Sodnega sveta na predsednika Vrhovnega sodišča. Pomembno je poudariti, da bodo tovrstne dodelitve mogoče le v sodnoupravne strukture Vrhovnega sodišča, ne pa tudi v sodno upravne strukture drugih sodišč. Izvajale

---

¹²⁸ Dopolni Vrhovnega sodišča z dne 30. 7. 2021, Su 1664/2019.

se bodo na podlagi javnih pozivov v transparentnih in konkurenčnih postopkih, v katerih bodo lahko sodelovali vsi sodniki, ki bodo izpolnjevali pogoje. Varstvo teh položajev ter zakonitosti in poštenosti tovrstnih postopkov pa bo poverjeno Sodnemu svetu, in sicer kot organu, ki bo odločal o pritožbah zoper odločitve predsednika Vrhovnega sodišča.

Trajanje tovrstne dodelitve je omejeno na tri leta in se lahko s privolitvijo sodnika ponovi. Določeni projekti na Vrhovnem sodišču imajo lahko različne faze, pri čemer ni nujno, da vse faze zahtevajo sodelovanje sodnikov. Določen projekt se lahko, ko je enkrat vzpostavljen ali ustrezno nadgrajen, izvaja tudi po javnih uslužbencih in za njegovo (nadaljnje) delovanje sodelovanje sodnikov ni več potrebno. Smiselno je zato, da se potrebnost sodelovanja dodeljenih sodnikov pri sodnopravnih nalogah vrhovnega sodišča obdobjno preverja (tj. na tri leta), ne pa da se veže na določen projekt, za katerega ni jasno, koliko časa bo trajal in do katere faze bo sodni upravi potrebno sodelovanje sodnikov pri njem. Dodatek »*razen, če zakon določa drugače*« v tretjem odstavku predlaganega 84. člena pa je potreben zaradi spremembe podaljšanja mandata generalnega sekretarja vrhovnega sodišča s treh na pet let v predlogu ZS-1.

K 85. in 86. členu:

Dosedanji institut dodelitev sodnikov v specializirani oddelek okrožnega sodišča se v predlaganem členu vsebinsko ne spreminja v glavnih ozirih, temveč se dopolnjuje. Zaradi večje jasnosti se v prvem odstavku posebej dodaja, da je dodelitev v specializirani oddelek mogoča le s pisnim privoljenjem sodnika, in sicer za polni obseg sodniške službe ali za del polnega obsega sodniške službe.

Vsebinsko se v predlogu črta možnost, da se v specializirani oddelek poleg okrožnih in višjih sodnikov lahko dodeli tudi vrhovnega sodnika. Do sedaj še ni bilo primera, ko bi se v specializirani oddelek dodelilo kakšnega višjega ali vrhovnega sodnika. Poleg tega je vprašljivo, ali je dodeljevanje vrhovnih kazenskih sodnikov glede na število le-teh sploh izvedljivo z vidika zagotavljanja učinkovitega izvrševanja sodne oblasti na Vrhovnem sodišču; na kazenskem oddelku tega sodišča že sedaj namreč sodi le 6 sodnikov. Po drugi strani je koristno, da možnost dodelitve višjih kazenskih sodnikov, ki jih je na nivoju države bistveno več kot vrhovnih kazenskih sodnikov, vendarle ostane.

Kot novost se dodaja pogoj, da je v specializirani oddelek lahko dodeljen sodnik okrožnega ali višjega sodišča, če je pred tem že vsaj tri leta uspešno opravljal sodniško funkcijo na področju kaznovalnega prava. Predlagatelj ocenjuje, da je zaradi zahtevnosti in pomena tovrstnih sodnih postopkov pomembno, da v njih sodijo najbolj izkušeni sodniki.

O dodelitvi bo še naprej odločal Sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom. Med obstoječe kriterije za presojo posebne usposobljenosti kandidatov za dodelitev v specializirani oddelek pa se na podlagi sklepov delovne skupine za pripravo nove sodniške zakonodaje dodatno določa še mnenje sodnikov kazenskega oddelka Vrhovnega sodišča. Obenem se v 3. in 5. točki kriterij, ki je sedaj vezan na opravljanje sodniške službe na kazenskem področju, širi na celotno kaznovalno področje, tako da se omogoča kandidiranje na tovrstna sodniška mesta tudi sodnikom, ki sodijo v prekrškovnih zadevah.

To, koliko bo dodeljeni sodnik opravljal sodniško službo na matičnem sodišču in koliko na specializiranem oddelku, bo predmet sporazuma med predsednikom specializiranega oddelka okrožnega sodišča in predsednikom matičnega sodišča. Če se predsednika sodišč o tem ne bosta mogla sporazumeti, bo odločil predsednik vrhovnega sodišča, razen če bo dodeljeni sodnik z okrožnega sodišča z območja višjega sodišča, kjer ima sedež tudi okrožno sodišče s specializiranim oddelkom; v tem primeru bo o obsegu zmanjšanja dela dodeljenega sodnika na matičnem sodišču odločil predsednik skupnega višjega sodišča.

Dodelitev v specializirani oddelek se avtomatično (ex lege) podaljša, če je bil dodeljeni sodnik član senata v specializiranem postopku in se ta do izteka mandata dodelitve še ni zaključil. S tem se želi preprečiti podaljševanje sodnih postopkov v specializiranih zadevah. Ker pa se tovrstne dodelitve lahko izvajajo le na podlagi soglasja sodnika in odločitve sodnega sveta, je treba kot varovalko, da do ex lege podaljševanja ne bi prihajalo mimo soglasja sodnika in odločbe Sodnega sveta na način, da bi se v času ex lege podaljšanja sodniku dodeljevale nove specializirane zadeve ali bi se ga vključevalo kot člana senata v drugih specializiranih postopkih, določiti pravilo, da se v času ex lege podaljšanja dodelitve sodniku ne sme dodeljevati novih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka ali ga razporejati v senate drugih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka, dokler ni sodniku izdana nova odločba o dodelitvi na specializiran oddelek.

Ker je dodelitev na specializiran oddelek mogoča le s privolitvijo sodnika, se trajanje le-te v predlaganem členu poenoti z ostalimi (prostovoljnimi) dodelitvami, ki trajajo tri leta. Dodatno je to smiselno tudi zato, ker se na tem oddelku obravnavajo težje kazenske zadeve, ki praviloma terjajo daljši čas reševanja.

K 87. in 88. členu:

Predlagani 87. in 88. člen urejata dodelitve sodnikov na ustavno sodišče za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog; na vrhovno in višje sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov, pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in pripravljanjem osnutkov sodnih odločb; v strokovno službo sodnega sveta za opravljanje nalog generalnega sekretarja ali drugih zahtevnejših strokovno-organizacijskih nalog; na ministrstvo za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog ter vodenje centra za izobraževanje v pravosodju in službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč.

Vsebinsko se ureditev teh položajev od veljavne ne spreminja bistveno. V prvem odstavku se (dodatno) določeneje opredeljujejo naloge, za katere se lahko sodnik dodeli na posamezno sodišče ali drug organ, s čimer se jasno opredeli razlika med sodnoupornimi dodelitvami na Vrhovno sodišče in dodelitvami, ki so na višje ali vrhovno sodišče izvedene z namenom podpore sojenju. Posebej se izrazi, da so tovrstne dodelitve mogoče le s pisnim privoljenjem sodnika in na podlagi konkurenčnega postopka izbire.

Predlagani 88. člen opredeljuje položaj ter pravice sodnika v času trajanja različnih vrst dodelitev. Ko gre za dodelitev izven sodstva (na Ustavno sodišče, sodni svet ali Ministrstvo za pravosodje), je predlagatelj upošteval, da je zaradi spoštovanja načela delitve oblasti sodniku v primeru, ko je dodeljen na delo izven sodstva in je odgovoren za svoje delo predstojniku organa, ki ni sodni organ, treba prepovedati možnost opravljanja sodniške službe, v posledici česar mu obveznosti iz sodniške službe mirujejo. Ker pa so dodelitve zunaj sodstva v določenem obsegu potrebne za prenos strokovnega znanja širše v pravosodju, je obenem treba zagotoviti ustrezno motivacijo sodnikom, da se bodo prijavljali na razpisana mesta za dodelitve; da torej dodelitev v karieri sodnika ne bo predstavljala koraka nazaj. To se zagotavlja s tem, da dodeljeni sodnik ohrani plačo, pravico do napredovanja in pravico kandidirati za vodstvena mesta v sodstvu.

Za sodnike, ki bodo dodeljeni znotraj sodstva, se zato predvideva možnost popolne ali delne oprostitve sodniške službe; za ostale položaje pa mirovanje sodniških dolžnosti.

Nadalje se (kot novost) določa, da sodniku, dodeljenemu na delo izven sodstva, v primeru imenovanja na vodstveno mesto v sodstvu, dodelitev preneha po samem zakonu, o čemer Sodni svet izda ugotovitveno odločbo. V primeru imenovanja sodnika na višje sodniško mesto v času dodelitve namreč veljavni ZSS določa, da takšno imenovanje ne vpliva na samo dodelitev in njeno trajanje (drugi odstavek veljavnega 70. člena ZSS). To pa v primeru imenovanja na vodstveno mesto ne more biti ustrezno, saj

je pomembno, da se sodišču po imenovanju čimprej zagotovi ustrezno vodenje in to s strani sodnika, ki je z vidika pravic in dolžnosti sodnikov polno operativen (dodeljeni sodniki izven sodstva to namreč niso – dolžnosti jim mirujejo).

V predlaganem četrtem odstavku 88. člena se nadalje za vse dodelitve izven sodstva ureja sklenitev pisnega sporazuma o načinu plačevanja plače in drugih povračil dodeljenemu sodniku ter o regresu teh plačil matičnemu sodišču s strani organa, kamor je sodnik dodeljen. Do sedaj je bilo to vprašanje urejeno le za dodelitve na ministrstvo (sedmi odstavek veljavnega 71.c člena ZSS), sodstvo pa opozarja, da se morajo glede tega vse dodelitve izven sodstva izenačiti, saj gre za različne državne organe. To pomeni, da bodo plača in drugi osebni prejemki sodnika, *ki bo dodeljen na organ izven sodstva*, v končni fazi breme organa, kamor bo dodeljen, na način, da se sklene sporazum o načinu povračila plače in drugih osebnih prejemkov.

Glede povračil za primer dodelitve sodnika znotraj sodstva pa Vrhovno sodišče potrebe po formalnem urejanju ne vidi, saj se financiranje dodeljenih sodnikov že sedaj lahko ureja s prerazporejanjem finančnih sredstev med sodišči znotraj finančnega načrta, ki ga za vsa sodišča pripravlja Vrhovno sodišče.¹²⁹

K 89. členu:

Postopek izbire sodnikov za razpisana mesta dodelitev se v predlogu zakona po novem ureja enotno za vse vrste dodelitev, za katere je določeno, da se izvajajo na podlagi konkurenčnega izbirnega postopka (tj. javnega poziva). Pri tem ni razlike, ali gre za povsem nov predlog za dodelitev ali za predlog, s katerim se skuša zagotoviti kontinuiteto pri izvajanju določenih nalog s strani že dodeljenega sodnika. V obeh primerih bo potrebno objaviti javni poziv v Uradnem listu. S tem se zagotavlja večja transparentnost in konkurenčnost izvajanja tega instituta ter enake možnosti sodnikom za kandidaturo.

Dodatno se na opozorilo Sodnega sveta nalaga, da mora predstojnik organa, kamor je sodnik že dodeljen, v primeru, ko potreba za dodelitev še traja, predlog za objavo javnega poziva podati najkasneje v treh mesecih pred prenehanjem dodelitve oziroma nemudoma, če sodniku dodelitev preneha pred iztekom roka dodelitve.

Vsi predlogi za dodelitev pa bodo morali biti obrazloženi, tako da se predstavijo dela in naloge, ki jih bo dodeljeni sodnik opravljal, utemelji potreba, da naloge opravlja sodnik, in opredeli časovni okvir trajanja predvidene dodelitve. Navedeno Sodni svet izpostavlja kot pomembno za to, da se dodelitve, zlasti tiste, ki so sodno upravne narave, ne bi izvajale v nasprotju s tem, da je primarna naloga sodnika, da izvaja sodno oblast, tj. da sodi.

K 90. členu:

Predlagani člen krovno ureja dolžnost pridobiti pisno privolitve sodnika pred odločanjem v primerih, ko je ta po zakonu zahtevana. Obenem se določa, da mora pristojni odločevalec (Sodni svet ali predsednik Vrhovnega sodišča) v vseh primerih, tudi tistih, ki se izvajajo brez privolitve sodnika in brez javnega poziva, pred odločitvijo o dodelitvi sodnika pridobiti mnenje predsednika matičnega sodišča. Na ta način bo v vseh primerih mogoče sprejeti odločitev, ki bo upoštevala tudi problematiko rednega izvrševanja sodne oblasti na matičnem sodišču sodnika, ki naj bi se dodelil.

K 91. členu:

V predlaganem členu se na enem mestu ureja pravno varstvo sodnikov in neizbranih kandidatov glede vseh vrst dodelitev.

---

¹²⁹ Dopis Vrhovnega sodišča z dne 11. 6. 2020, Su 1911/2019.

V prvem odstavku se ureja pravno varstvo v primeru dodelitev zaradi izvajanja rednega izvrševanja sodne oblasti (gre za prenos določb drugega odstavka veljavnega 68. in drugi odstavek veljavnega 67.a člena ZSS). Pravno varstvo v primeru dodelitev zaradi izvajanja rednega izvrševanja sodne oblasti, se dopušča le sodnikom, na katere se nanaša odločba predsednika Vrhovnega sodišča o dodelitvi (dodeljenim sodnikom). Obenem se instruksijski rok, v katerem mora Sodni svet odločiti o nesuspendivni pritožbi sodnika zoper odločitev o dodelitvi, podaljšuje na 30 dni, saj je treba upoštevati, da ima Sodni svet seje praviloma na 14 dni (tj. dvakrat mesečno).¹³⁰

V drugem odstavku se po vzoru prvega odstavka ureja pravno varstvo zoper odločitev predsednika Vrhovnega sodišča v primeru t. i. sodnoupravnih dodelitev. Glede na to, da se bodo morale te dodelitve izvajati na podlagi konkurenčnih postopkov prek javnih pozivov, tudi če bo šlo za podaljšanje dodelitev, se pravno varstvo zagotavlja tudi neizbranim kandidatom.

V tretjem odstavku se ureja pravno varstvo zoper odločitve Sodnega sveta v zvezi z dodelitvami, in sicer tako, da se odkazuje na zakon, ki ureja poslovanje in organizacijo sodnega sveta (tj. ZSSve).

K 92. členu:

Tretji odstavek predlaganega 80. člena določa, da premestitev in dodelitev ne posegata v sodnikov položaj in plačo, ki ju ima na sodniškem mestu, na katerega je bil izvoljen ali imenovan pred premestitvijo in dodelitvijo. Predlagani 92. člen pa položaj dodeljenega sodnika zaokrožuje, tako da ureja še situacije, ko sodnik v času dodelitve napreduje na višje sodniško mesto ali je premeščen na drugo sodišče po določbah tega zakona. V tem primeru napredovanje ali premestitev ne bosta vplivala na samo dodelitev in čas njenega trajanja; bodo pa imeli ključni akterji (kot novost tudi predsednik matičnega sodišča) v takem primeru možnost predlagati predčasno prenehanje dodelitve.

K 93. členu:

Možnost predčasnega prenehanja dodelitve sodnika v predlogu zakona ni novost. Predlog obstoječo ureditev zgolj dopolnjuje. Med aktivno legitimirane predlagatelje predčasnega prenehanja dodelitve se kot novost določa tudi predsednika matičnega sodišča (tj. predsednika sodišča, na katerem je sodnik imenovan oziroma izvoljen). V času dodelitve namreč lahko na matičnem sodišču pride do takih spremenjenih okoliščin, ki pomembno vplivajo na redno izvrševanje sodne oblasti, zato je smiselno, da se tudi predsedniku matičnega sodišča omogoči sprožiti postopek za skrajšanje dodelitve. Še bolj pa je ta možnost smiselna v primeru, ko sodnik v času dodelitve napreduje na višje sodniško mesto ali je premeščen na drugo sodišče. Tudi v tem primeru je prav, da ima predsednik sodišča, na katerega je dodeljeni sodnik imenovan ali premeščen, možnost, da doseže predčasno prenehanje dodelitve, če za to obstajajo utemeljeni razlogi na strani (novega) matičnega sodišča.

V drugem odstavku se pristojnost odločati o predčasnem prenehanju dodelitve razdeli med predsednika Vrhovnega sodišča in Sodni svet, v skladu s pristojnostjo odločanja o dodelitvi. Kljub temu, da je že po sedaj veljavnem ZSS v določenih primerih o dodelitvi odločal predsednik Vrhovnega sodišča (veljavni 67. in 67.a člen ZSS), je veljavni 70.a člen v drugem odstavku za skrajšanje dodelitve pooblašчал le Sodni svet. Smiselno pa je, da o skrajšanju odloča isti organ, ki je pristojen za njegovo odrejanje.

K 94. členu:

V predlaganem členu se ureja vprašanje, kdo izvršuje sodnoupravna in kadrovska pooblastila v razmerju do dodeljenega sodnika - predsednik matičnega sodišča ali predsednik oziroma predstojnik organa, kamor je sodnik dodeljen. To vprašanje je obstoječi ZSS v drugem odstavku 71.b člena urejal le za sodnike, ki so bili dodeljeni na Vrhovno sodišče, višja sodišča, ministrstvo, Ustavno sodišče in Sodni

---

¹³⁰ Plani sej sodnega sveta: <http://www.sodni-svet.si/#!/ssvet/planSejMenu>.

svet. Ni pa urejal tega vprašanja v primeru, ko je šlo za dodelitve v specializirane oddelke ali dodelitve v pristojnosti predsednika Vrhovnega sodišča, potrebne zaradi rednega izvrševanja sodne oblasti (veljavna 67. in 67.a člen ZSS). Tudi v teh primerih je za sodnika nujno, da ve, kdo je pristojen izdati npr. odločbo o dopustu, odločbo o dovoljeni odsotnosti zaradi izobraževanja; komu mora sodnik poročati o sprejemu dela, ki ga po zakonu lahko opravlja itd.

Predlog zakona vprašanje, kateri personalni svet ocenjuje dodeljenega sodnika in odloča o pritožbah zoper odločitve predsednika matičnega sodišča, že rešuje v predhodnih določbah. Vse dodeljene sodnike bo ocenjeval personalni svet Vrhovnega sodišča, o pritožbah pa bo za sodnike, ki bodo dodeljeni na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, sodni svet in na ministrstvo, odločal personalni svet vrhovnega sodišča, za sodnike, dodeljene na višje sodišče za podporo sojenju, pa še naprej personalni svet višjih sodišč.

V predlaganem členu se zato posebej ureja le vprašanje, predsednik katerega sodišča bo izvajal pooblastila, ki so v pristojnosti predsednikov sodišč, v razmerju do dodeljenega sodnika. Pri tem je treba upoštevati, da se nekatere dodelitve lahko izvajajo v polnem ali delnem obsegu sodniške službe, kar pomeni, da lahko sodnik sodniško službo in naloge, v zvezi z dodelitvijo, izvaja tako na matičnem sodišču kot na sodišču, na katero je dodeljen. Logično je, da bo predsednik matičnega sodišča do dodeljenega sodnika, ki bo še naprej delno opravljal sodniško službo na matičnem sodišču, v tem obsegu moral izvajati pooblastila, kot so razporejanje sodnikov na posamezne oddelke, službeni nadzor. Vprašanje pa je, kdo bo dodeljenemu sodniku odobril dopust ipd.

Predsedniki sodišč imajo že po veljavnem ZSS, in to se v predlogu zakona ne spreminja, zelo različna pooblastila do sodnika:

- Uvrstitev v plačni razred,
- Odločanje o izrabi letnega dopusta in odobritvi ostalih odsotnosti z dela,
- Vodenje osebne spisa sodnikov,
- Vnašanje podatkov v osebne spise sodnikov,
- Predlog za redno ali predčasno ocenjevanje sodnika,
- Predlog za podaljšanje ocenjevalnega obdobja,
- Odločanje o rednem napredovanju sodnika,
- Predlog za hitrejše ali izjemno napredovanje sodnika,
- Presoja nezdržljivosti dela s sodniško funkcijo,
- Odločitev o in sama izvedba službenega nadzora,
- Pobuda za uvedbo disciplinskega postopka zoper sodnika,
- Soglasje za premestitev na drugo sodišče.

V veljavnem ZS imajo še določena druga pooblastila, zlasti pooblastilo razporejati sodnike za sojenje na posameznih pravnih področjih (letni razpored dela sodnikov).

Veljavna ureditev 71.b člena ZSS tega ni upoštevala. Določena pooblastila so take narave, da jih mora brez posebne utemeljitve predsednik matičnega sodišča ohraniti v vsakem primeru, ne glede na obseg dodelitve (npr. uvrstitev v plačni razred; odločanje o rednem napredovanju; soglasje za premestitev na drugo sodišče, razporeditev sodnika za sojenje na pravna področja, če je sodnik samo delno dodeljen). Druga so taka, da je smiselno, da jih predsednik matičnega sodišča ohrani tudi v času polne dodelitve, kot npr. možnost predlagati sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje; vodenje osebne spisa dodeljenega sodnika in vnašanje podatkov v osebne spise sodnika. Edino pooblastilo, ki je po svoji naravi najbolj vezano na to, kje sodnik dejansko opravlja delo v času dodelitve, je pooblastilo odločati o

izrabi letnega dopusta in ostalih odsotnosti z dela. Ob tem pa je treba upoštevati tudi to, da je dodelitev začasni institut, kar terja, da ima predsednik matičnega sodišča nad delom in položajem dodeljenega sodnika določen pregled tudi v času, ko je sodnik dodeljen na drugo sodišče ali organ.

Predlagatelj zato ocenjuje, da je smiselno, pa tudi z vidika notranje koherentnosti normativne ureditve primerno, da predsednik matičnega sodišča v vseh primerih dodelitve, pa naj si bo le-ta delna ali popolna ali če gre za dodelitev na organe izven sodnega sistema, v razmerju do dodeljenega sodnika ohrani vse pristojnosti, ki jih ima do sodnikov. Logično pa je, da v primeru, ko bo dodelitev popolna, določenih pristojnosti, kot je npr. pristojnost razporejati sodnike za soljenje na posameznih pravnih področjih, v času dodelitve v razmerju do dodeljenega sodnika ne bo izvajal.

Izjema je v predlogu narejena glede pristojnosti odločati o izrabi letnega dopusta in drugih odsotnosti z dela. Kot rečeno, so te odločitve po naravi stvari najbolj vezane na to, kje sodnik dejansko opravlja delo v času dodelitve, zato se v primeru, ko je sodnik dodeljen v organ izven sodstva, zaradi česar sodniške službe ne opravlja, ali je dodeljen na drugo sodišče oziroma za sodno upravne naloge na vrhovno sodišče za več kot polovico obsega sodniške službe (ko je torej večji del svojega dela sodnik vezan na organ / sodišče, kamor je dodeljen), določa, da bo pristojnost tovrstnih odločitev na predstojniku organa, na katerega je sodnik dodeljen. Bo pa moral predstojnik, ko bo šlo za ne popolno oprostitev sodniške službe, pred odločitvijo pridobiti mnenje tudi predsednika matičnega sodišča, saj bo ta odločitev v tem primeru vplivala tudi na delo sodnika na matičnem sodišču v obsegu, v katerem zaradi dodelitve sodniške službe ni oproščen.

Po drugi strani je tudi predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen, treba omogočiti izvajanje določenih tovrstnih pristojnosti, kot so pristojnost vnašanja podatkov v osebni spis dodeljenega sodnika, legitimacija predlagati dodeljenega sodnika za predčasno ocenjevanje, podaljšanje ocenjevalnega obdobja za dodeljenega sodnika, predlagati dodeljenega sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje.

Predlagani člen zato uvaja rešitev, po kateri bo v primeru dodelitve predsednik matičnega sodišča v pravilu ohranil vsa pooblastila iz tega zakona do dodeljenega sodnika, razen pooblastila odločati o izrabi letnega dopusta in ostalih odsotnosti za dodeljenega sodnika, če bo dodelitev izvedena za več kot polovico obsega sodniške službe ali če bo šlo za dodelitev izven sodstva, katerega posledica je mirovanje sodniških dolžnosti. V tem primeru bo to pristojnost predstojnika organa, kamor je sodnik dodeljen, ki pa bo moral glede te pristojnosti pridobiti tudi mnenje predsednika matičnega sodišča. In obratno, če bo dodelitev izvedena za manj kot polovico obsega sodniške službe, bo pristojnost odločati o izrabi letnega dopusta in ostalih odsotnosti za dodeljenega sodnika ohranil predsednik matičnega sodišča, ki pa bo moral pred odločitvijo v zvezi s tem pridobiti mnenje predstojnika organa, kamor bo sodnik dodeljen.

Dodatno pa se predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen, podeljuje legitimacija za izvajanje določenih pristojnosti predsednika matičnega sodišča, za katere bo legitimiran poleg predsednika matičnega sodišča, in sicer:

- pristojnost vpogleda in vnašanja podatkov v osebni spis dodeljenega sodnika,
- pristojnost predlagati dodeljenega sodnika za predčasno ocenjevanje in ocenjevanje iz utemeljenih razlogov,
- pristojnost predlagati podaljšanje ocenjevalnega obdobja za dodeljenega sodnika ter
- pristojnost predlagati dodeljenega sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje.

To pomeni, da bo predsednik matičnega sodišča v razmerju do dodeljenega sodnika ohranil položaj primarnega in celovitega predstojnika, ki bo še naprej (kot se je v praksi izvajalo že sedaj) vodil vse

podatke o delu sodnika (osebni spis) in sprejemal temeljne odločitve o položaju sodnika (uvrstitev v plačne razrede; redno napredovanje; skrb za redno ocenjevanje sodnika). Predstojnik organa, kamor bo sodnik dodeljen, pa bo imel položaj »dodatnega« predstojnika z omejenim obsegom pristojnosti, tj. tistih pristojnosti, ki so povezane z delom dodeljenega sodnika na organu. V predlaganem členu so te pristojnosti taksativno našteje, predstojnik organa pa jih bo lahko izvajal samostojno poleg predsednika matičnega sodišča. Za njihovo izvajanje tako ne bo potreboval soglasja predsednika matičnega sodišča.

K VII. poglavju: Službeni nadzor sodnikovega dela

Institut službenega nadzora je eden pomembnejših mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov in izvajanje nadzora nad učinkovitim in strokovnim izvajanjem sodne oblasti. Institut je bil v zakon uveden z novelo ZSS-D v letu 2002 in bil nato z novelo ZSS-L v letu 2013 še natančneje konkretiziran.

Obstoječa ureditev temelji na naslednjih rešitvah:

1. Obseg službenega nadzora je načrtan z ugotavljanjem izpolnjevanja sodniških dolžnosti po zakonu in sodnem redu zaradi zagotavljanja ustreznega obsega, kakovosti in strokovnosti dela ter odpravljanja zaostankov pri delu.
2. Pri službenem nadzoru ni dovoljeno posegati v neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije.
3. Ukrepi, ki se jih lahko sprejme na podlagi ugotovitev službenega nadzora so:
  - a) opozorilo in določitev obdobja, po katerem se službeni nadzor ponovi; ter
  - b) vsi drugi ukrepi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov po ZSS, ZS, ZSSve ter ukrepi za zagotavljanje rednega izvrševanja sodne oblasti po ZVPSBNO (npr. izdelava ocene sodniške službe; uvedba disciplinskega postopka; odredba za prednostno reševanje zadeve, rok za izvedbo posameznih procesnih dejanj in zahteva za poročanje o njihovi izvedbi, predodelitev zadev itd).
4. Službeni nadzor izvaja sodstvo samo po predsedniku matičnega sodišča ali po neposredno višjemu sodišču.
5. Službeni nadzor **lahko** sodna uprava izvede:
  - a) samoiniciativno, glede na lastne ugotovitve;
  - b) na pobudo varuha človekovih pravic; ali
  - c) na predlog predsednika sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta ali sodnega sveta.

Mora pa ga izvesti na obrazloženo zahtevo predsednika neposredno višjega sodišča ali predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta in sodnega sveta.
6. Varstvo sodnika zoper izvajanje tega instituta v nasprotju z njegovim namenom in za zaščito njegove neodvisnosti je zagotovljeno s tem:
  - a) da se službeni nadzor izvaja po sodnikih;
  - b) da ima sodnik v primeru posega v njegovo neodvisnost zaradi službenega nadzora pravico vložiti zahtevo na Sodni svet za odpravo kršitev neodvisnosti (veljavni drugi odstavek veljavnega 4. člena ZSS).
  - c) da lahko na podlagi poročila o službenem nadzoru zahteva izdelavo ocene sodniške službe v obsegu, ki ga je zajel nadzor (veljavni drugi odstavek 79.c člena ZSS);
  - d) da mora biti zahteva legitimiranega vlagatelja obrazložena in
  - e) da se lahko predlog legitimiranega vlagatelja zavrne.

Predlagatelj v predlagani rešitvi ne posega v sedanje rešitve iz 1. do 4. točke predhodnega odstavka. Predlaga pa prenovo oziroma spremembo določb, ki opredeljujejo, kdaj lahko oziroma mora sodna

uprava izvesti službeni nadzor nad delom konkretnega sodnika. Sedanja ureditev namreč v določenih pogledih ni konsistentna in logično izpeljana.

K 95. členu:

V prvem členu se opredeljujejo narava, namen in okviri službenega nadzora. Ta je namenjen ugotavljanju izpolnjevanja sodniških dolžnosti po zakonu in sodnem redu ter zajema vse ukrepe za odpravljanje vzrokov za neustrezen obseg, kakovost in strokovnost dela ter zaostanke pri delu. Vse pa na način, da se z njim ne poseže v ustavno zagotovljeno neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije.

K 96. členu:

Organa izvajanja službenega nadzora ostajata predsednik matičnega sodišča in višje sodišče, ki lahko službeni nadzor izvaja po predsedniku ali po sodnikih, ki jih za to predsednik določi v letnem razporedu dela.

Prav tako predlog zakona ohranja vse dosedanje subjekte in organe, ki so bili po veljavnem ZSS legitimirani predlagati uvedbo službenega nadzora, in sicer predsednik neposredno višjega sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister za pravosodje, pristojni personalni svet in sodni svet ter kot pobudnik tudi varuh človekovih pravic.

Glede ureditve, da lahko službeni nadzor predlaga tudi minister za pravosodje (veljavni 79.b člen ZSS) do sedaj ni bil sprožen noben postopek pred sodiščem ali ustavnim sodiščem.¹³¹ Poleg tega je ustavno sodišče v več svojih odločbah poudarilo, da načelo delitve oblasti ne pomeni absolutne ločitve oblasti, temveč mora med posameznimi vejami oblasti obstajati sistem zavor in ravnovesij, s katerim lahko vsaka izmed vej oblasti do določene mere vpliva na drugo in jo omejuje.¹³² Predlagatelj zato, kljub pomislekom, ki so bili izraženi v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja, legitimacijo ministrstva ohranja. Obenem pa je v predlogu to ureditev z vidika varstva neodvisnosti sodstva in sodnikov dogradil, tako da bo lahko po novem sodni svet, kot neodvisen ustavni organ, v vseh primerih zavrnil zahtevo ministra za izvedbo službenega nadzora, če bi bila podana v nasprotju z neodvisnostjo.

Podobno velja glede rešitve, da lahko pobudo (ne zahtevo) za službeni nadzor poda tudi Varuh, glede česar so bili v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja prav tako podani pomisleki. Varuh človekovih pravic v predlaganem 96. členu ostaja eden od legitimiranih pobudnikov, še naprej pa za razliko od drugih njegova pobuda za sodstvo ni obvezna – predsednik matičnega sodišča jo lahko zavrne brez možnosti presoje njene utemeljenosti s strani sodnega sveta. Varuh človekovih pravic je ustavni neodvisen organ (159. člen Ustave), ki ima, *tako ustavno sodišče*, pomembno vlogo pri delovanju sistema zavor in ravnovesij med posameznimi vejami oblasti.¹³³ Njegov pomen je velik prav zaradi tega, ker nadzoruje nosilce oblasti in s tem pomembno prispeva k preprečevanju njene morebitne zlorabe.¹³⁴ Velik pomen, ki ga ima institucija varuha, je pri urejanju položaja varuha upošteval tudi zakonodajalec, ki je za izvolitev varuha predpisal dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev (12. člen ZVarCP). Pravica do učinkovitega sodnega varstva po zakonito ustanovljenem sodišču, kot ena temeljnih ustavnih pravic (23. člen Ustave), pa predstavlja pomemben del dela varuha človekovih pravic.¹³⁵ Nanj se lahko

¹³¹ Pregled sodne prakse na portalu Lus info.

¹³² U-I-83/94 z dne 15. 7. 1994, III. Ocena ustavnosti izpodbijane določbe zakona, točka 2; U-I-224/96 z dne 22. 5. 1997, 16. točka obrazložitve; Up-679/06, U-I-20/07, 23. točka obrazložitve.

¹³³ Ustavno sodišče RS, odločba št. U-I-474/18-17 z dne 10. 12. 2020, točka 18.

¹³⁴ Prav tam, točka 21.

¹³⁵ Glej spletna stran varuha o pravosodju: <https://www.varuh-rs.si/kaj-delamo/varovanje-pravic-podrocjih/pravosodje/>.

Letna poročila varuha: <https://www.varuh-rs.si/porocila-projekti/publikacije-gradiva/letna-porocila-priporocila-dz-odzivna-porocila-vlade/>.

obračajo posamezniki in posameznice, ki menijo, da jim je kršena pravica do sojenja brez nepotrebne odlašanja ali da je prišlo pri sojenju do zlorabe oblasti. Po določilu 24. člena ZVarCP lahko namreč varuh obravnava zadeve, o katerih tečejo sodni postopki, če gre za neupravičeno zavlačevanje postopka ali za očitno zlorabo oblasti. In prav institut službenega nadzora nad delom sodnika je namenjen temu, da se ugotavlja izpolnjevanje sodniških dolžnosti in odpravljajo vzroki za zaostanke pri delu.

Predlog zakona nadalje ne ločuje več med *predlogom* in *zahtevo* istih vlagateljev (predsednik sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister za pravosodje, pristojni personalni svet in sodni svet) in varstvo neodvisnosti sodnika v obliki presoje utemeljenosti vloge za izvedbo službenega nadzora ureja za vse primere. Sedanja ureditev je namreč utemeljena na tem, da če legitimirani predlagatelj poda *obrazloženo zahtevo*, mora predsednik sodišča službeni nadzor izvesti in nima možnosti, da ga zavrne; če pa isti predlagatelj poda *predlog* predsedniku neposredno višjega sodišča, ga lahko le-ta zavrne in o utemeljenosti predloga nato odloči Sodni svet.

Navedeno ločnico med obligatornostjo obrazložene zahteve in neobligatornostjo predloga za izvedbo službenega nadzora je uvedla novela ZSS-L po tem, ko je Sodni svet v konkretnem primeru zavrnil zahtevo ministra za izvedbo službenega nadzora z obrazložitvijo, da mora iz zahteve izhajati verjetnost, da sodnikovo delo ni bilo pravilno. Predlog novele ZSS-L¹³⁶ to rešitev utemeljuje na dveh razlogih, in sicer da sama zahteva še ne predstavlja posega v neodvisnost sodnika, saj nadzor vedno opravi sodstvo samo, in da se na strani določenih predlagateljev pojavlja problem asimetrije informacij, saj ne razpolagajo z zadostnimi podatki, da bi lahko zahtevo ustrezno utemeljili. Oba razloga sta tehtna. Kljub temu pa navedeno ločevanje med predlogom in obrazloženo zahtevo ter (ne)obligatornostjo enega in drugega ni niti logično niti ustrezno glede na zahtevo po zagotavljanju neodvisnosti sodstva.

To, da mora biti zahteva za izvedbo službenega nadzora obrazložena, zlasti če gre za zahtevo, ki jo poda izvršilna veja oblasti, izhaja že iz zahteve po varstvu sodniške neodvisnosti. Če pa mora biti zahteva obrazložena, potem ni logično, da se za primere, ko bi le-ta presegla namen in okvire tega instituta, sodniku ne zagotovi varstva neodvisnosti že v začetni fazi. Kajti že sama uvedba tovrstnega postopka lahko predstavlja pomemben (nedopusten) vpliv na posameznega sodnika, še zlasti, če bi bil postopek službenega nadzora motiviran z dejstvom, da konkretni sodnik sodi v določenem konkretnem sodnem postopku. Iz tega razloga zato ne more v prid sedanji ureditvi pretehtati razlog, da sama zahteva še ne predstavlja posega v neodvisnost sodnika, ker nadzor vedno opravi sodstvo samo.

Prav tako obstoječe rešitve ne more utemeljiti problem asimetrije informacij, četudi je realen. Slovenski ustavodajalec in zakonodajalec sta namreč z ustanovitvijo ustavnega neodvisnega strokovnega organa (Sodni svet) zagotovila, da zaradi ukrepov, sprejetih zaradi varstva neodvisnosti sodstva, do asimetrije informacij med različnimi vejami oblasti, ki bi onemogočala njihovo sodelovanje, ne more priti. Sodni svet ima za izvajanje svojih pristojnosti pravico dostopa do vseh osebnih podatkov sodnikov in dokumentacije sodišč, vključno s konkretnimi sodnimi spisi (8. člen ZSSve). V primeru odločanja o utemeljenosti zahteve za izvedbo službenega nadzora ima zato možnost, da na konkretiziran predlog vlagatelja zahteve pridobi tudi podatke, potrebne za dokončno presojo utemeljenosti le-te. S tem pa je problem asimetrije informacij med vejami oblasti nevtraliziran.

Predlagatelj zato v predlaganem členu uvaja rešitev, po kateri bo sodna uprava službeni nadzor izvajala (1) po uradni dolžnosti, (2) na pobudo varuha človekovih pravic in/ali (3) na obrazloženo zahtevo predsednika neposredno višjega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta in Sodnega sveta. Ukinja se torej ločevanje med predlogom

---

¹³⁶ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-L; EVA 2012-2030-0043 z dne 4. 6. 2013.

in zahtevo. Zahteva bo še naprej morala biti obrazložena. Službeni nadzor pa se bo moral izvesti v zahtevanem obsegu. Ločnica med pobudo varuha in zahtevo legitimiranega vlagatelja je v tem, da sodna uprava (tj. sodstvo samo) ne bo imela možnosti zavrniti zahteve za nadzor sama, temveč bo končno besedo o tem imel Sodni svet, kot neodvisen strokovni organ, dočim bo lahko pobudo Varuha zavrnila sama.

Pravno varstvo za presojo utemeljenosti zahteve za službeni nadzor se po predlaganem zakonu konča na nivoju Sodnega sveta, kot je bilo določeno že v obstoječi zakonodaji, kar pomeni, da zoper zahtevo Sodnega sveta posebnega pravnega varstva ni. Enako je v predlogu zakona urejeno glede pravnega varstva zoper zahtevo za predčasno ocenjevanje. Predlagana rešitev izhaja iz tega, da je Sodni svet avtonomen ustavni organ strokovne (ne politične) narave, katerega temeljno poslanstvo je prav varstvo neodvisnosti sodstva in sodnikov (2. člen ZSSve). Predlagatelj zato ocenjuje, da je smiselno, da se preverjanje utemeljenosti zahtev za izvedbo službenega nadzora zaključi na nivoju Sodnega sveta.

K 97. členu:

Opremljuje se postopek izvajanja službenega nadzora ter ukrepe in postopke, ki se na njegovi podlagi lahko izrečejo sodniku oziroma zoper njega sprožijo.

Pri službenem nadzoru se bodo lahko pregledovali vsi sodnikovi spisi, tudi tisti, ki so že bili pravnomočno zaključeni, ter podatki o sodnikovem delu in opravil razgovor s sodnikom.

Sodniku bo glede na ugotovitve službenega nadzora še naprej mogoče izreči opozorilo in določiti obdobje, po katerem bo službeni nadzor ponovljen, ter na podlagi ugotovitev službenega nadzora sprožiti tudi vse druge ukrepe za uveljavljanje odgovornosti sodnikov po ZSS-1, ZS-1, ZSSve (predčasno ocenjevanje; disciplinski postopek) ter ukrepe za zagotavljanje rednega izvrševanja sodne oblasti po ZVPSBNO.

K 98. členu:

V tem členu so združena določila, ki opredeljujejo vsebino, pomen in učinke poročila o službenem nadzoru ter varstvo sodnika. Določila ostajajo vsebinsko nespremenjena glede na veljavni ZSS.

O ugotovitvah in ukrepih službenega nadzora se bo moralo sestavi poročilo, ki se bo vročilo sodniku, predsedniku matičnega sodišča, kadar bo nadzor opravil predsednik neposredno višjega sodišča, pristojnemu personalnemu svetu in vlagatelju pobude oziroma zahteve ter shranilo v sodnikovem osebem spisu. Podatki in ugotovitve poročila pa se bodo uporabljali do dokončanja postopkov, ki so bili uvedeni na njihovi podlagi.

Varstvo sodnika in njegove neodvisnosti bo po predlaganem modelu še naprej zagotovljeno z možnostjo, da sodnik zahteva izdelavo ocene svojega dela v obsegu, ki ga je zajel službeni nadzor, in z možnostjo zahtevati varstvo neodvisnosti prek Sodnega sveta. Dodatno pa bo sedaj zagotovljeno varstvo tudi že v fazi pred samo uvedbo tovrstnega postopka, s tem da se uvaja možnost preverjanja utemeljenosti zahteve brez izjeme. V postopku presoje utemeljenosti zahteve za nadzor pred Sodni svetom bo imel sodnik položaj stranke v skladu z 42. do 44. členu Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) v zvezi s prvim odstavkom 31. člena ZSSve. 44. člen ZUP Sodnemu svetu celo nalaga, da po uradni dolžnosti skrbi za to, da so v postopku udeleženi vsi, na katerih pravice ali pravne koristi bi lahko vplivala odločba. Dodatno pa mu to nalaga tudi prvi odstavek 34. člena ZSSve. Obenem bo imel sodnik zoper končno odločitev sodnega sveta glede utemeljenosti zahteve za izvedbo službenega nadzora možnost sodnega varstva po 36. členu ZSSve.

K VIII. poglavju: Varstvo neodvisnosti, položaj sodnika v kazenskem postopku in varstvo sodnika pred neutemeljenimi sodnimi postopki

K 99. členu:

Sodnik, ki meni, da je bila kakorkoli prizadeta njegova neodvisnost, lahko sodnemu svetu predlaga, da odpravi kršitev. Če sodni svet ugotovi, da je predlog utemeljen, lahko kršitev glede na njeno naravo odpravi oziroma zahteva ali predlaga njeno odpravo ter objavi svojo ugotovitev.

Vsebina tega člena ostaja v predlogu nespremenjena (drugi odstavek veljavnega 4. člena ZSS). V primeru, ko sodnik zahteva varstvo neodvisnosti od Sodnega sveta, ima ta še naprej možnost sprejeti ugotovitev, ki se jo objavi, in / ali sprejeti ukrep v okviru svojih pristojnosti. Če pride do kršitve neodvisnosti sodnika znotraj sodstva samega (s strani predsednika sodišča ali drugega sodnika), lahko Sodni svet na primer začne postopek za razrešitev predsednika sodišča; poda zahtevo za presojo etične komisije; zahtevo za predčasno ocenjevanje itd. Če pride do kršitve neodvisnosti s strani zunanjih deležnikov, lahko Sodni svet poda izjavo za javnost, predlaga zakonodajne rešitve, poda zahtevo za oceno ustavnosti obstoječih zakonodajnih rešitev itd.

Sam postopek po zahtevi za varstvo neodvisnosti je urejen v ZSSve.

K 100. členu:

Predlagani 100. člen ureja dolžnost obveščanja sodne uprave, sodnega sveta in ministrstva v primeru, da je zoper sodnika uveden kazenski postopek, odrejen pripor ali izdana pravnomočna obsodilna sodba. To, da se sodna uprava v primeru uvedbe kazenskega postopka, odreditve pripora ali izdaje obsodilne pravnomočne kazenske obsodbe zoper sodnika s tem čimprej seznanji, je pomembno, saj lahko taki položaji izrazito škodljivo vplivajo tudi na samo sodišče, na katerem deluje sodnik. Obenem je tovrsten podatek lahko podlaga za izvajanje odgovornostnih mehanizmov znotraj sodstva (npr. disciplinski postopek; suspenz sodnika), zaradi česar morajo biti o njem seznanjeni vsi legitimirani predlagatelji in izvajalci tovrstnih mehanizmov.

Glede na to, prvi odstavek predlaganega člena zavezuje sodišče, ki vodi kazenski postopek zoper sodnika, da o tem obvesti predsednika matičnega sodišča, v primerih, ko je sodniku mogoče izreči suspenz zaradi uvedenega kazenskega postopka, pa tudi pristojni organ, ki suspenz izreče (predsednika Vrhovnega sodišča ali Sodni svet).

Drugi odstavek nalaga sodišču, ki odredi pripor zoper sodnika, da o tem obvesti predsednika matičnega sodišča, sodni svet ter ministrstvo, pristojno za pravosodje.

Tretji odstavek pa zavezuje sodišče, da nemudoma obvesti predsednika matičnega sodišča in sodni svet tudi o *vsaki* pravnomočni obsodilni (kazenski) sodbi. Obstoječi ZSS dolžnost posredovati pravnomočno obsodilno (kazensko) sodbo izrecno predpisuje le Sodnemu svetu (prvi odstavek veljavnega 77. in prvi odstavek veljavnega 78. člena ZSS), in sicer le za pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije in za pravnomočno obsodilno sodbo na zaporno kazen. Za druge pravnomočne obsodilne sodbe za kazniva dejanja te obveznosti ne predpisuje izrecno. Vendar pa iz veljavnega tretjega odstavka 78. člena izhaja, da mora biti sodni svet seznanjen z *vsemi* obsodilnimi (kazenskimi) sodbami zoper sodnike, saj lahko predlaga razrešitev sodnika Državnemu zboru tudi v primeru, če je sodnik obsojen na neprostostno kazen, če presodi, da je zaradi tega osebno neprimeren za opravljanje sodniške funkcije.

Dodatno se določa, da je treba pravnomočno obsodilno sodbo za kazniva dejanja vložiti v sodnikov osebni spis. Gre namreč za eno izmed okoliščin, ki lahko vplivajo na presojo kriterija osebnostnih

lastnosti pri ocenjevanju sodniške službe. Podoben pristop je ubral Sodni svet s sprejemom Splošne odredbe za vnašanje dokumentov in odločitev Sodnega sveta v osebne spise sodnikov, na podlagi katere se v osebne spise sodnikov med drugim vnašajo tudi pravnomočne odločbe disciplinskega sodišča o izrečenih disciplinskih sankcijah.¹³⁷

K 101. členu:

Predlagane spremembe tega določila temeljijo na zgodovinskem pregledu obstoječe ureditve veljavnega 99. člena ZSS ter pregledu izvajanja tega določila v praksi. Ob uveljavitvi ZSS v letu 1994 se je določilo 99. člena ZSS glasilo: „*Kadar je za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, mora organ, ki je pristojen zahtevati dovoljenje, o vložitvi zahteve za dovoljenje obvestiti sodni svet ter ministrstvo, pristojno za pravosodje. Kadar je za odreditev pripora zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, mora preiskovalni sodnik pred odreditvijo pripora zaprositi državni zbor za dovoljenje. Državni zbor odloči o dovoljenju po pridobitvi mnenja sodnega sveta.*“ Iz tega jasno izhaja, da prvotna ureditev 99. člena ZSS, kot je pojasnilo tudi že Ustavno sodišče v zadevi U-I-319/97 z dne 2. 4. 1998, ni urejala vprašanja, kdo je upravičen zahtevati dovoljenje za začetek kazenskega postopka, ampak je bilo to predmet ureditve v kazenskem procesnem zakonu (v nadaljnjem besedilu ZKP¹³⁸). Slednji že vse od sprejema v letu 1994 v 136. členu zato določa, *da če je v zakonu določeno, da je za pregon posameznih kaznivih dejanj potrebno poprejšnje dovoljenje pristojnega državnega organa, ne more državni tožilec zahtevati preiskave in ne neposredno vložiti obtožnice oziroma obtožnega predloga, če ne predloži dokaza, da je tak predlog podan oziroma, da je dovoljenje dano.*

Zakonodajalec je v letu 2002 z novelo ZSS-D ureditev 99. člena ZSS skušal spremeniti tako, da bi bila skladna z načelnim pravnim mnenjem občne seje Vrhovnega sodišča z dne 22. in 23. 6. 1993,¹³⁹ po katerem je lahko edini upravičeni vlagatelj zahteve za dovolitev kazenskega postopka oziroma odreditev pripora zoper sodnika le sodišče, po tem, ko opravi preizkus, ali je obtožni akt popoln in razumljiv; ali ko preizkusi zahtevo za preiskavo ali ko preizkusi obtožni akt in ugotovi, da ni podan razlog za zavrženje ali zaustavitev kazenskega postopka. Besedilo 99. člena je zato novela ZSS-D spremenila tako, kot se glasi še sedaj, in sicer »*Kadar je za odreditev pripora oziroma za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, pristojno sodišče o tem, da je vložilo zahtevo za dovoljenje, obvesti sodni svet in ministrstvo, pristojno za pravosodje. Državni zbor odloči o dovoljenju po pridobitvi mnenja sodnega sveta.*«

Ni pa zakonodajalec te ureditve izpeljal v celoti, saj v končnih določbah novele ZSS-D ni ustrezno prilagodil določila 136. člena ZKP, ki je za vložitev zahteve za dovoljenje še naprej pooblašчал in zavezoval državnega tožilca.¹⁴⁰ Posledično se namen novele ZSS-D v sodni praksi ni udejanjil, temveč je sodna praksa še naprej brez izjeme štela, da je upravičeni vlagatelj zahteve za dovolitev kazenskega

¹³⁷ Splošna odredba, sprejeta na 38. seji 19. 3. 2020 in dopolnjena na 49. seji 1. 10. 2020: http://www.sodni-svet.si/doc/Stalisce_polozej_49_seja_1_10_2020.pdf.

¹³⁸ Zakon o kazenskem postopku, Uradni list RS, št. 63/1994, 70/1994 - popr., 25/1996 - odl. US, 39/1996 - odl. US, 5/1998 - odl. US, 49/1998 - ZPol, 72/1998, 6/1999, 66/2000, 111/2001, 32/2002 - odl. US, 110/2002 - ZDT-B, 44/2003 - odl. US, 56/2003, 43/2004, 68/2004 - odl. US, 101/2005, 40/2007 - odl. US, 14/2007, 40/2007 - ZDT-E, 102/2007 - ZSKZDČEU, 21/2008 - odl. US, 23/2008 - ZBPP-B, 65/2008 - odl. US, 89/2008 - odl. US, 68/2008, 118/2008 - skl. US, 77/2009, 88/2009 - odl. US, 29/2010 - odl. US, 58/2011 - ZDT-1, 91/2011, 47/2013, 87/2014, 8/2016 - odl. US, 64/2016 - odl. US, 65/2016 - odl. US, 16/2017 - odl. US, 66/2017, 1/2019 - skl. US, 22/2019, 48/2019 - skl. US, 66/2019 - skl. US, 55/2020 - odl. US, 89/2020 - odl. US, 175/2020 - ZIUOPDVE, 191/2020 - odl. US, 195/2020, 200/2020, 105/2021 - odl. US, 206/2021 - ZDUPŠOP, 35/2022 - odl. US, 96/2022 - odl. US, 2/2023 - odl. US, 7/2023 - odl. US, 89/2023 - odl. US.

¹³⁹ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-D); druga obravnava EPA 440-III z dne 11. 4. 2002, konkretno Amandmaji Vlade Republike Slovenije z dne 11. 4. 2002.

¹⁴⁰ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-D).

postopka oziroma odreditve pripora zoper sodnika državni tožilec, sodišče pa le v primeru, če v postopku kot upravičeni tožilec nastopa oškodovanec.¹⁴¹

Na neustreznost konkretnega razhajanja zakonskih določb ZSS in ZKP ter posledično sodne prakse je opozoril Sodni svet, ko je sprejemal mnenje o dovoljenju za kazenski postopek v konkretni zadevi in na 14. seji 14. 2. 2019 jasno zapisal, da upošteva določbo 99. člena Zakona o sodnem svetu, tožilec ne more biti pristojen vlagati zahtevo za dovoljenje pregona, saj je od novele ZSS-D za to pristojno samo sodišče.¹⁴²

Predlog zakona zato skuša ureditev, ki jo je vpeljala novela ZSS-D na podlagi načelnega pravnega mnenja občne seje Vrhovnega sodišča z dne 22. in 23. 6. 1993 in ki jo kot ustrezno prepoznal tudi Sodni svet na 14. seji 14. 2. 2019, nadgraditi tako, da je iz predlaganega člena sedaj jasno, da lahko zahtevo za dovoljenje kazenskega postopka in pripora poda le sodišče, zato se predlaga sprememba veljavnega 136. člena ZKP.

Predlagatelj ocenjuje, da je predlagana ureditev bolj skladna z zahtevo po varstvu neodvisnosti sodstva in sodnikov. Imuniteta je namreč eden od bistvenih elementov neodvisnosti sodstva. Zato je, kot je izpostavilo Ustavno sodišče v navedeni odločbi U-I-319/97, smisel ureditve imunitete sodnikov v tem, da se prepreči morebitno oviranje dela sodstva v razmerju do državnih organov drugih dveh vej oblasti. V tem duhu se tudi državno tožilstvo, ki je državni organ, ne sme neutemeljeno vmešavati v delo neodvisne sodne veje oblasti. Prav zato je smiselno, da je edini upravičeni vlagatelj zahteve za izdajo dovoljenja za kazenski pregon posameznega sodnik lahko le sodišče in še to le potem, ko opravi preizkus obtožnega akta tako v smeri, ali je vloga jasna in razumljiva ter sposobna za obravnavanje (270. člen ZKP in 435. člen ZKP), kot v smeri, ali ni podan razlog za zavrženje obtožnega akta ali za ustavitev kazenskega postopka (prvi odstavek 271. člena ZKP in 437. člen ZKP).

K 102. členu:

102. člen ureja pravico sodnika, ki je v priporu, do nadomestila plače. Konkretna višina nadomestila pa je določena v poglavju o plačah, konkretno v 56. člen predloga zakona.

K 103. do 106. členu:

Predlagane določbe urejajo suspenz sodnika, ki se znajde v kazenskem postopku.

Veljavna ureditev predvideva suspenz sodnika v dveh primerih, in sicer (1) v povezavi z *disciplinskim postopkom* (četrti in peti odstavek 45. člena ZSSve) in (2) v povezavi s *kazenskim postopkom*, ki se vodi zoper sodnika (veljavni 95. do 98. člen ZSS). Predlog ZS-1 pa uvaja še možnost suspenza (pod)predsednika sodišča z vodstvene funkcije, (3) če je zoper njega uveden *postopek za razrešitev (pod)predsednika sodišča* (predlagani 53. in 54. člen ZS-1).

Da bi se vse tri oblike suspenza urejale v istem zakonu, sistemsko in nomotehnično ni ustrezno, saj je vsaka od teh oblik vezana na drug postopek (disciplinski, kazenski in razrešitveni). V predlogu ZSS-1 zato ostaja le institut suspenza, vezanega na kazenski postopek.

Predlagatelj v ZS-1, ZSS-1 in noveli ZSSve-A institut suspenza ureja na naslednji način:

---

¹⁴¹ Odločbe Vrhovnega sodišča, št. I Ips 32088/2011 z dne 6. 10. 2016, XI Ips 4980/2011 z dne 22. 2. 2011, I Ips 4980/2011 z dne 9. 6. 2015.

Odločbe višjih sodišč, sklep VII Kp 22784/2018 z dne 11. 10. 2018, sodba in sklep I U 228/2011 z dne 17. 2. 2011.

¹⁴² Zapisnik 14. seje Sodnega sveta z dne 14. 2. 2019, sklep številka 12: http://www.sodni-svet.si/doc/Zapisnik_14_seja_2019.pdf.

SUSPENZ SODNIKA / PREDSEDNIKA SODIŠČA
Po predlogih ZS-1, ZSS-1 in ZSSve-A

<p>Uvedba postopka in pristojnost</p>	<p align="center">103. člen ZSS-1</p> <p>(1) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, mora predsednik vrhovnega sodišča sodniku izreči začasno odstranitev iz sodniške službe, če pregon teče po uradni dolžnosti.</p> <p>(2) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, zaradi katere je sodnik lahko razrešen, predsednik vrhovnega sodišča lahko izreče suspenz.</p> <p>(3) O suspenzu predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča v primerih iz prejšnjih dveh odstavkov odloči sodni svet.</p>	<p align="center">45.a člen ZSSve-A</p> <p>(1) Disciplinsko sodišče o vloženem predlogu za izrek disciplinske sankcije takoj obvesti predsednika vrhovnega sodišča oziroma sodni svet, če je predlog vložen zoper predsednika ali podpredsednika vrhovnega sodišča.</p> <p>(2) Predsednik vrhovnega sodišča lahko v primeru iz prejšnjega odstavka glede na značaj in težo očitane disciplinske kršitve izreče sodniku začasno odstranitev iz sodniške službe (v nadaljnjem besedilu: suspenz). Če je predlog za izrek disciplinske sankcije vložen zoper predsednika ali podpredsednika vrhovnega sodišča, o suspenzu pod pogoji iz prejšnjega stavka odloči sodni svet.</p>	<p align="center">53. člen ZS-1</p> <p>(1) Če je uveden postopek razrešitve predsednika sodišča, lahko sodni svet glede na značaj in težo očitanih kršitev iz prejšnjega člena izreče predsedniku sodišča začasno prenehanje opravljanje funkcije predsednika sodišča (v nadaljnjem besedilu: suspenz predsednika sodišča).</p>
<p>Trajanje</p>	<p align="center">105. člen ZSS-1</p> <p>(1) Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika.</p> <p>(2) Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.</p>	<p align="center">45.a/3 ZSSve-A</p> <p>(3) Če je sodniku izrečena disciplinska sankcija za težjo disciplinsko kršitev, lahko traja suspenz najdalj do sprejema obvezne ocene sodniške službe, ki jo je, po določbah zakona, ki ureja sodniško službo, v primeru izrečene disciplinske sankcije zaradi težje disciplinske kršitve dolžan izdelati pristojni personalni svet; v primeru izrečene negativne ocene pa do pravnomočnosti odločitve sodnega sveta o potrditvi negativne ocene, o čemer sodni svet odloča v skladu z določbami zakona, ki ureja sodniško službo. V ostalih primerih lahko traja suspenz najdalj do odločitve disciplinskega sodišča. Ne glede na prejšnja stavka pa suspenz v vsakem primeru preneha, ko pretečeta dve leti od njegovega izreka.</p>	<p align="center">53. člen ZS-1</p> <p>(2) Suspenz predsednika sodišča traja najdalj do dokončne odločitve o razrešitvi. Ne glede na prejšnji stavek pa suspenz v vsakem primeru preneha, ko pretečeta dve leti od njegovega izreka.</p>

<p>Posledice suspenza</p>	<p>106. člen ZSS-1</p> <p>(1) V času suspenza sodnik prejema nadomestilo plače v skladu s tretjim odstavkom 56. člena tega zakona.</p> <p>105/2 ZSS-1</p> <p>(2) Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.</p>	<p>45.a/4 in 5 ZSSve-A</p> <p>(4) V času suspenza sodnik prejema nadomestilo plače, ki je enako polovici plače.</p> <p>(5) Če se disciplinski postopek konča tako, da se sodnik oprosti disciplinskih očitkov ali se izda zavrnilni sklep oziroma sklep o ustavitvi postopka, se s pravnomočnostjo te odločitve odpravijo vse posledice suspenza.</p>	<p>53. člen ZS-1</p> <p>(3) V času suspenza predsednik sodišča prejema nadomestilo plače v višini plače, ki bi jo prejemal kot sodnik.</p> <p>(4) Če se postopek razrešitve predsednika sodišča konča tako, da ni podlage za njegovo razrešitev, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.</p>
<p>Pravno varstvo</p>	<p>104. člen ZSS-1</p> <p>(1) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko pritoži v 15 dneh od prejema odločbe na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na ustavno sodišče.</p> <p>(2) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.</p> <p>(3) Ustavno sodišče mora pritožbo iz prvega odstavka tega člena obravnavati in o njej odločati hitro. Pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrne, razveljavi in vrne sodnemu svetu v nov postopek, ali pa ji ugodi in odločitev sodnega sveta odpravi.</p>	<p>45.a/6 ZSSve-A</p> <p>(6) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko pritoži v 15 dneh od prejema odločbe na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na ustavno sodišče. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.</p> <p>(7) Ustavno sodišče mora pritožbo iz prejšnjega odstavka obravnavati in o njej odločati hitro. Pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrne ali pa ji ugodi ter odločitev sodnega sveta razveljavi in vrne v nov postopek, ali odločitev sodnega sveta odpravi.</p>	<p>54. člen ZS-1</p> <p>(1) Zoper ugotovitveno odločbo sodnega sveta o prenehanju funkcije predsednika ter zoper odločitev o razrešitvi lahko predsednik okrožnega in višjega sodišča v roku 30 dni, zoper odločbo sodnega sveta o suspenzu pa v roku 15 dni od prejema odločitve vložijo tožbo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet. Tožba zoper ugotovitveno odločbo o prenehanju funkcije predsednika in zoper odločitev o razrešitvi zadrži izvršitev odločitve do izteka zakonskega roka, v katerem mora sodišče odločiti v sporu, oziroma do odločitve sodišča, če je odločitev sprejeta v tem roku.</p> <p>(2) Predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča lahko zoper ugotovitveno odločbo sodnega sveta o prenehanju funkcije ter zoper odločitev o razrešitvi ali suspenzu v roku 30 dni, zoper odločbo sodnega sveta o suspenzu pa v roku 15 dni od prejema odločitve vložijo pritožbo na ustavno sodišče. Pritožba zoper ugotovitveno odločbo o prenehanju funkcije in zoper odločitev o razrešitvi zadrži izvršitev odločitve.</p> <p>(3) Ustavno sodišče mora pritožbo iz prejšnjega odstavka obravnavati in o njej odločati prednostno. Pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrne ali pa ji ugodi ter odločbo sodnega sveta razveljavi in vrne v nov postopek, ali odločitev sodnega sveta odpravi.</p>

Drugo			<p style="text-align: center;">53. člen ZS-1</p> <p>(6) Določbe prejšnjih odstavkov veljajo tudi za podpredsednika sodišča.</p>
-------	--	--	--

K 103. členu:

103. člen enako, kot obstoječi ZSS, ureja obvezni in fakultativni suspenz. Predsednik vrhovnega sodišča je dolžan izreči sodniku obvezni suspenz, če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, pod pogojem, da pregon teče po uradni dolžnosti. Ta pogoj je kot novost predlagatelj dodal na predlog Okrožnega sodišča v Ljubljani.¹⁴³ V primerih, ko pregon prevzame oškodovanec kot (subsidiarni) tožilec, bi namreč določba o obveznem suspenzu lahko puščala preširoko odprta vrata za zlorabo tega instituta s strani nezadovoljnih strank. Bo pa predsednik Vrhovnega sodišča v takem primeru o morebitnem suspenzu lahko odločal na podlagi drugega odstavka tega člena (fakultativni suspenz).

K 104. členu:

Predlagani člen ureja pravno varstvo sodnika, ki mu je izrečen suspenz. Predlog zakona v tem pogledu prinaša pomembno novost glede pravnega varstva, ki ga imata na voljo predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča. Zoper odločitev o suspenzu ima sodnik na voljo pritožbo na sodni svet, predsednik in podpredsednik Vrhovnega sodišča pa na ustavno sodišče. Glede na to, da se predlaga prenos pristojnosti imenovanja predsednika Vrhovnega sodišča z Državnega zbora na Sodni svet, ureditev, da bi o pritožbi predsednika vrhovnega sodišča zoper suspenz odločal Državni zbor ni (več) ustrezna. Prav tako o pritožbi ne more odločati Sodni svet, ki je pristojen za izrek suspenza predsedniku Vrhovnega sodišča, zato se predlaga, da se v tem primeru pristojnost poveri Ustavnemu sodišču.

Ena izmed temeljnih novosti, ki se predlagajo v predlogih nove sodniške zakonodaje (ZS-1 in ZSS-1), je prenos pristojnosti imenovanja in razrešitve (pod)predsednika vrhovnega sodišča z Državnega zbora na Sodni svet. Posledično je v zakonu v skladu s prvim odstavkom 23. člena Ustave zoper posamične akte, s katerim Sodni svet odloči o položaju (pod)predsednika vrhovnega sodišča, treba zagotoviti (drugačno) sodno varstvo. Gre za naslednje odločitve in predlagane člene o pravnem varstvu:

- (ne)imenovanje (pod)predsednika vrhovnega sodišča (šesti odstavek predlaganega 49. člena ZS-1);
- razrešitev (pod)predsednika vrhovnega sodišča (predlagani 54. člen ZS-1);
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča z vodstvene funkcije (predlagani 54. člen ZS-1) in/ali
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške funkcije zaradi kazenskega postopka (predlagani 103. člen ZSS-1)
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške funkcije zaradi disciplinskega postopka (drugi odstavek predlaganega novega 45.a člena ZSSve).

V vseh navedenih primerih predlagatelj predlaga, da v sporu med sodnim svetom in (pod)predsednikom vrhovnega sodišča odloči ustavno sodišče. Predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča predstavljata vrh sodne oblasti. Spor o (ne)imenovanju ali razrešitvi (pod)predsednika vrhovnega sodišča; izrek suspenza zoper (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške in/ali vodstvene funkcije zato lahko brez dvoma pomembno ovira nemoteno delo sodne veje oblasti. In ker je Sodni svet ključen mehanizem v sistemu zavor in ravnovesij za zaščito neodvisnosti sodstva in za zagotavljanje

¹⁴³ Dopis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 2. 10. 2019, št. Su 494/2019.

odgovornosti sodstva, je po presoji predlagatelja najbolj ustrezno, da tovrstne spore, ki so pravzaprav spori med zavornim (nadzornim) mehanizmom sodne veje oblasti in sodno vejo samo, razreši ustavno sodišče. Le-to je namreč varuh Ustave in njenih temeljnih načel, med katere sodi tudi načelo delitve oblasti z vzpostavljenim sistemom zavor in ravnovesij.

Za razliko od postopka imenovanja predsednika vrhovnega sodišča, kjer je sodnemu svetu podeljeno široko polje proste presoje pri izbiri najboljših kandidatov, je Ustavnemu sodišču v sporih zaradi razrešitve ali suspenza, v katerih so razlogi za razrešitev oziroma suspenz v naprej zakonsko določeni, treba zagotoviti položaj, da bo zagotovilo polno sodno varstvo, ki pomeni vselej tudi dokončno odločitev o pravici sami. Ustavno sodišče bo zato pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrnilo in s tem potrdilo odločitev sodnega sveta; jo razveljavilo in vrnilo zadevo sodnemu svetu v nov postopek; ali pa ji ugodilo in odločitev sodnega sveta odpravilo.

Enak obseg sodnega varstva bo zagotovljen tudi ostalim sodnikom zoper odločitev sodnega sveta o pritožbi zoper izrečeni suspenz s strani predsednika vrhovnega sodišča po 36. členu ZSSve. ZSSve obseg sodnega varstva zoper odločitve sodnega sveta omejuje na presojo zakonitosti postopka in odločitve sodnega sveta o izpolnjevanju zakonskih pogojev za imenovanje ali izvolitev namreč le v postopkih izbire kandidatov za prosta sodniška in vodstvena mesta. Glede ostalih sporov zoper odločitve sodnega sveta zakon te omejitve ne predpisuje, zato je v njih mogoč spor polne jurisdikcije, kar pomeni, da lahko sodišče odloči tudi o sami pravici ali obveznosti, ko presoja odločitev sodnega sveta.¹⁴⁴

K 105. členu:

Vsebina veljavnih določb ZSS se ne spreminja. Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika. Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.

K 106. členu:

106. člen ureja pravico sodnika, ki je v suspenzu, do nadomestila plače. Konkretna višina nadomestila pa je določena v poglavju o plačah, konkretno v 56. člen predloga zakona.

K 107. in 108. členu:

Na predlog sodnega sveta je predlagatelj v predlogu ZSS-1 uredil tudi vprašanje varstva sodnikov pred neutemeljenimi sodnimi postopki, sproženimi zaradi njihovega opravljanja sodniške funkcije. Gre še za enega od instrumentov, ki že na sistemski ravni zagotavljajo neodvisnost sodnikov. V predlaganih členih se zato ureja vprašanje izključitve neposredne odškodninske odgovornosti sodnikov za škodo, povzročeno s protipravnim ravnanjem pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije tretji osebi, in vprašanje pravne pomoči sodnikom, ki se zaradi opravljanja sodniške funkcije znajdejo v sodnem postopku. Sodnikom je treba omogočiti neodvisno, nepristransko in neovirano opravljanje sodniške funkcije, kar bi bilo lahko ogroženo v primeru stalnega vlaganja ali že samega sodnikovega strahu pred vlaganjem (četudi očitno neutemeljenih) odškodninskih in kazenskih zahtevkov s strani nezadovoljnih strank. Pravna pomoč se v obstoječi ureditvi (v različnem obsegu) že zagotavlja različnim profilom javnih uslužbencev in funkcionarjev, če so zoper njih uvedeni sodni postopki v zvezi z opravljanjem javne službe ali funkcije, na primer policistom (64. člen ZODPol); javnim uslužbencem (15. člen ZJU); državnim tožilcem (96. člen ZDT-1).

---

¹⁴⁴ Glej odločbo Vrhovno sodišče v zadevi U 2/2021-30 z dne 23. 3. 2021

Prepoved« neposrednega vlaganja odškodninskih tožb zoper sodnike je v slovenski zakonodaji že podana v 148. členu OZ;¹⁴⁵ vendar pa je zaradi boljšega razumevanja vloge sodnika smiselno, da se tako pravilo za sodnike posebej zapiše v ZSS-1, kot to predlaga sodni svet. V predlaganem 107. členu se tako izrecno izključuje neposredna odškodninska odgovornost sodnikov. Za škodo, povzročeno tretjim osebam s protipravnim ravnanjem pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije, bo odgovarjala država, ki pa bo lahko v primeru, če bo s pravnomočno sodbo sodišča ugotovljeno, da je bila škoda povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti, od sodnika zahtevala povrnitev plačanega zneska (regresni zahtevki).

Dodatno se v 108. členu ureja tudi vprašanje plačila stroškov sodnih postopkov, ki so sproženi zoper sodnike zaradi ravnanj pri izvrševanju sodniške funkcije. Plačilo stroškov postopka se bo lahko odobrilo sodniku v zvezi s postopki, ki bodo proti njemu sproženi za ravnanja pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem sodniške službe, in le, če v postopku zoper sodnika ne bo izdana pravnomočna sodba, s katero je bilo zahtevku po temelju ugodeno, ali pravnomočna obsodilna sodba. Do plačila bo upravičen tudi nekdanji sodnik, če je postopek zoper njega uveden potem, ko je že prenehal opravljati sodniško službo, a je v zvezi z opravljanjem sodniške službe.

Predlog določa tudi, kdaj se plačilo stroškov postopka ne odobri (uveden disciplinski postopek, postopek razrešitve v zvezi z zadevo, v kateri sodnik predlaga odobritev plačila pravne pomoči). O odobritvi plačila stroškov postopka bo odločil predsednik sodišča, pri katerem je sodnik opravljal sodniško funkcijo v zadevi. Pravno varstvo zoper to odločitev bo zagotovljeno s pritožbo na sodni svet in nato v skladu s 36. členom ZSSve v upravnem sporu pred vrhovnim sodiščem. Če bo sodniku plačilo stroškov postopka odobreno, bo sodišče plačalo stroške, ki nastanejo v zvezi z izvedbo dokazov, stroške sodnih taks in stroške zastopanja po odvetniku v višini, določeni po odvetniški tarifi, ne pa tudi odvetniških storitev, dogovorjenih s pogodbo o plačilu stroškov zastopanja, če bo dogovorjeno višje plačilo, kot izhaja iz odvetniške tarife. Izplačilo pravne pomoči se bo izvedlo iz sredstev sodišča, pri katerem bo odobreno izplačilo, in sicer tako, da bo predsednik sodišča na podlagi predložene dokumentacije (npr. računi, stroškovnik), ki izkazuje višino in naravo stroškov, izdal sklep, s katerim bo odobril posamezne stroške. Zoper ta sklep bo imel sodnik pritožbo, o kateri bo odločil predsednik neposredno višjega sodišča. Šele na podlagi tega sklepa bo izvedeno dejansko izplačilo stroškov postopka sodniku. Če bo sodnik obsojen ali pa mu bodo stroški postopka povrnjeni, jih bo moral vrniti sodišču, ki je stroške založilo.

K IX. poglavju: Prenehanje sodniške funkcije in razrešitev sodnika

K 110. in 111. členu:

Veljavni ZSS je temeljil na dvotirnosti prenehanja sodniške funkcije in službe. Sodniku je v primerih, ki jih ZSS taksativno našteva, prenehala sodniška funkcija po samem zakonu. Ob upokojitvi pa sodniku funkcija ni prenehala, temveč mu je preneha samo sodniška služba. Navedena rešitev je bila v ZSS vnesena z novelama ZSS-G in ZSS-H zaradi potreb izvajanja programa Lukenda in odprave sodnih zaostankov, s tem da je omogočila reaktivacijo upokojenih sodnikov *za sojenje* in *za opravljanje sodnoupornih nalog*. Ustavno sodišče je z odločbo U-I-159/19 z dne 23. 2. 2023 ugotovilo, da je drugi odstavek 74. člena veljavnega ZSS, ki določa, da sodniku preneha sodniška služba z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti, v neskladju z Ustavo, ter člen 76.a, ki je omogočal reaktivacijo upokojenih sodnikov za opravljanje določenih sodno upravnih nalog in za izvrševanje sodne oblasti (tj. za samo sojenje), razveljavilo. Opozorilo je na to, da Ustava od zakonodajalca zahteva, da uredi najvišjo starost, pri kateri sodniška funkcija preneha, če se sodnik pred tem ne upokoji. Po stališču

¹⁴⁵ Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 111/2009 z dne 10. 9. 2012.

Glej tudi Agata Cevc, Odškodninska odgovornost sodnikov in arbitrov (doktorska disertacija), julij 2019, strani 110-115 ter 129-133.

Ustavnega sodišča je zakonska ureditev, ki upokojenim sodnikom kljub temu, da v skladu z drugim odstavkom 129. člena Ustave upokojitev pomeni prenehanje sodniške funkcije, omogoča, da do 70. leta starosti sodijo oziroma izvajajo sodno oblast, v neskladju z drugim odstavkom 129. člena Ustave. Zakonska ureditev, ki omogoča, da upokojeni sodniki brez starostne omejitve opravljajo službeni nadzor sodnikovega dela, izvršujejo naloge sodne uprave in kot dodeljeni sodniki vodijo službo za nadzor organizacije poslovanja pri ministrstvu za pravosodje, pa v neskladju z načelom neodvisnosti sodnikov iz 125. člena Ustave.

Predlog zakona zato uvaja rešitev, po kateri se ponovno uvaja enovit sistem prenehanja sodniške funkcije, kot je bil v veljavi do sprejema novele ZSS-H. Ob tem se kot novost predlaga črtanje sedanje 5. točke prvega odstavka veljavnega 74. člena ZSS, ki določa, da sodniku po zakonu preneha funkcija tudi, če se odpravi sodišče in sodniku ni mogoče zagotoviti, da nadaljuje z opravljanjem sodniške službe v drugem sodišču; pri razlogu prenehanja sodniške funkcije zaradi izdane negativne ocene pa se določi, da ta razlog nastopi (še) s pravnomočnostjo odločbe Sodnega sveta o potrditvi negativne ocene.

Črtanje 5. točke (odprava sodišča) se predvideva že od vsega začetka priprave nove sodniške zakonodaje, saj gre za razlog, ki za razliko od drugih ni v sferi sodnika samega in je zato vprašljivo, ali je v skladu z ustavno določbo o trajnosti sodniškega mandata in načela delitve oblasti.

Če iz ocene sodniške službe izhaja, da sodnik ne ustreza sodniški službi, mu po določilu sedanjega tretjega odstavka 74. člena ZSS preneha sodniška funkcija z dnem, ko sodni svet potrdi oceno. Razumevanje te določbe se je dolgo časa izvajalo tako, da je sodniška funkcija sodnikom v teh primerih preneha z dnem seje sodnega sveta.¹⁴⁶ V praksi se je to izkazalo za problematično, saj so se posamezni sodniki, ki jim je po tej določbi prenehala funkcija že dnem seje sodnega sveta, ne da bi se počakalo na pravnomočnost te odločitve, soočali s konkretnimi življenjskimi problemi, povezanimi z negotovostjo glede izgube zaposlitve. Sodniku, ki mu je bila negativna ocena potrjena, so z dnem seje Sodnega sveta oziroma najkasneje z dnem vročitve odločbe Sodnega sveta, vsekakor pa še pred pravnomočnostjo te odločbe, prenehale tudi delovnopravne pravice in z njim povezane pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja. V primeru, da je bil nato sodnik v upravnem sporu uspešen s tožbo zoper odločbo Sodnega sveta o potrditvi negativne ocene, mu je bil predsednik sodišča dolžan te pravice ponovno vzpostaviti, Sodni svet pa je ponovno odločal o potrditvi ocene. V nekaj primerih je do takšnega, za sodnika negotovega stanja prišlo večkrat, saj je sodnik v upravnem sporu zoper odločitev Sodnega sveta uspel večkrat. Sodni svet je zato na 112. seji 1. 2. 2018 v konkretnem primeru svojo odločitev o vnovični potrditvi negativne ocene dopolnil z izrecno ugotovitvijo, da imenovanemu sodniku preneha sodniška funkcija z dnem pravnomočnosti te odločbe.¹⁴⁷ V izogib različnim interpretacijam te določbe in zaradi zagotovitve ustreznega varstva sodnika v teh primerih, se v predlogu posebej dodaja, da razlog prenehanja sodniške službe zaradi izdane negativne ocene nastopi z dnem, ko postane odločitev Sodnega sveta o potrditvi ocene pravnomočna.

Sodniška funkcija bo tako sodniku (zopet) prenehala po samem zakonu v naslednjih primerih:

1. če ne priseže najpozneje v 60 dneh od dneva izvolitve v sodniško funkcijo, razen če ne priseže iz razlogov, na katere sam ne more vplivati;
2. če mu preneha državljanstvo Republike Slovenije;
3. če izgubi poslovno sposobnost ali zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe;

¹⁴⁶ To izhaja iz naslednjih sodb Vrhovnega sodišča, št. X Ips 118/2015 z dne 11. 1. 2017; X Ips 270/2007 z dne 27. 7. 2010, I Up 660/2003 z dne 12. 4. 2006; pa tudi npr. sodbe Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 242/2015 z dne 17. 12. 2015.

¹⁴⁷ Zapisnik 112. seje Sodnega sveta z dne 1. 2. 2018, sklep številka 12: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Zapisnik_112_seje.pdf.

4. če se odpove sodniški službi s pisno vlogo;
5. če sprejme funkcijo, začne opravljati dejavnost ali dela, ki jih po Ustavi in zakonu ne sme, ali če sklene delovno razmerje;
6. če kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo;
7. če mu je izdana negativna ocena sodniške službe; in
8. z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti.

Predlog zakona nadalje natančno opredeljuje trenutek prenehanja sodniške za vsako od predhodno naštetih situacij, tako da v zvezi s tem v praksi ne bi smelo prihajati do dilem in težav. Posebej je na opozorilo Sodnega sveta predlagatelj na novo definiral trenutek prenehanja sodniške funkcije v primeru, če sodnik kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo. V tem primeru mu bo sodniška funkcija preneha z dnem, ko postane odločba sodnega sveta o ugotovitvi opravljanja dela kljub prepovedi pravnomočna.

V primeru, da sodnik prevzame drugo funkcijo, kar v skladu s 133. Ustave pomeni, funkcijo v drugih državnih organih, organih lokalne samouprave in v organih političnih strank in ne gre za izjeme, ki jih določa institut mirovanja v veljavnem 40. členu ZSS; da začne opravljati dejavnost odvetništva, notariata ter gospodarsko ali drugo pridobitno dejavnost; da začne opravljati poslovodske posle v upravnih ali nadzornih odborih v pravnih osebah, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo; ali da sklene delovno razmerje, je edini možni trenutek prenehanja sodniške funkcije bodisi nastop druge funkcije bodisi začetek opravljanja dejavnosti ali del ter sklenitev delovnega razmerja. Do razkoraka med trenutkom ex lege prenehanja sodniške funkcije in dejanskim prenehanjem le-te v teh primerih lahko pride le, če predsednik sodišča in sodni svet nista pravočasno seznanjena z nastopom dejanskih okoliščin prenehanja. Do enake situacije lahko pride tudi v npr. primerih iz 2. ali 8. točke predlaganega 110. člena. V vseh teh primerih je namreč nastop okoliščin, ki so podlaga za ex lege prenehanje sodniške funkcije, znan najprej in predvsem sodniku samemu. Posledično se v predlaganem 111. členu kot novost posebej določi, da je o nastopu razlogov za prenehanje sodniške funkcije sodnik dolžan obvestiti predsednika matičnega sodišča nemudoma. Če sodnik predsednika sodišča in/ali sodni svet o nastopu prenehanja sodniške funkcije ne bo (pravočasno) obvestil in bo še naprej opravljal sodniško funkcijo, v posledici česar bi bila lahko tretjim osebam (strankam postopkov) povzročena škoda zaradi nezakonitega postopka (tj. postopka vodenega po osebi, ki ni nosilec sodniške funkcije), bo regresno odgovoren državi za škodo, ki jo plača tretjim osebam.

Ostala dela / zaposlitve, za katere sodnik ne sklene delovnega razmerja, pa so podvržena presoji, ali bi sodnika lahko ovirala pri opravljanju funkcije, nasprotovala ugledu sodniške službe ali krnila videz nepristranskosti. V tem primeru je najprej treba opraviti presojo nezdržljivosti (predsednik matičnega sodišča nato pa na njegovo zahtevo še sodni svet), nato delo sodniku prepovedati (odločba sodnega sveta) in šele če sodnik kljub prepovedi še naprej opravlja delo, ki ni združljivo, mu funkcija preneha. Posledično se, kot navedeno, trenutek prenehanja funkcije v tem primeru veže na pravnomočnost ugotovitvene odločbe sodnega sveta, da sodnik kljub prepovedi delo še naprej opravlja.

Sodni svet bo tudi tisti, ki bo še naprej v vseh primerih izdal ugotovitveno odločbo o prenehanju funkcije, in v tem pogledu predlagatelj ni sledil predlogu Sodnega sveta, da bi v nekaterih primerih to odločbo lahko izdal predsednik matičnega sodišča, v drugih pa Sodni svet. Smiselno namreč je, da so podatki o prenehanju sodniške funkcije pri enem organu, da niso razpršeni med vsa sodišča in delno sodni svet. Poleg tega bi v primeru dvotirnega sistema imeli sodniki v primerih, ko bi ugotovitveno odločbo izdal predsednik matičnega sodišča, več pravnih sredstev zoper tako odločbo (najprej pritožbo na sodni svet, nato pa še sodno varstvo zoper odločbo sodnega sveta), v primerih, ko bi ugotovitveno odločbo izdal sodni svet, pa le sodno varstvo zoper odločbo sodnega sveta. Za tako razlikovanje ni utemeljenih razlogov in kvečjemu obremenjuje sistem z dodatnimi postopki.

K 112. in 113. členu:

Veljani določbi 77. in 78. člena ZSS konkretno izpeljujeta drugi in tretji odstavek 132. člena Ustave. Tretji odstavek 132. člena Ustave predvideva razrešitev sodnika kot obvezno posledico pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije in je izveden v 77. členu ZSS, drugi odstavek 132. člena Ustave pa predvideva »fakultativno« razrešitev sodnika in je izveden v 78. členu ZSS, ki predvideva možnost razrešitve tudi v primerih pravnomočne obsodilne sodbe sodnika za kazniva dejanja, ki ne predstavljajo hkrati zlorabe sodniške funkcije, ko torej sodnik stori kaznivo dejanje kot zasebnik.¹⁴⁸

Vsebinsko se situacije, kdaj je mogoče sodnika razrešiti, v predlogu zakona ne spreminjajo, saj do sedaj ta ureditev v praksi ni bila problematizirana. Na predlog Sodnega sveta pa se preoblikuje (razširi) podlaga za t. i. fakultativno razrešitev sodnika, in sicer za primere, ko sodnik stori *nenaklepno* kaznivo dejanje (bodisi kot zasebnik bodisi pri opravljanju sodniške funkcije), za katerega mu je izrečena zaporna kazen, ki je višja od šestih mesecev.

Veljavni tretji odstavek 78. člena ZSS določa fakultativno razrešitev, tj. razrešitev, pri kateri državni zbor ni dolžan sprejeti odločitve o razrešitvi in lahko predlogu sodnega sveta tudi ne sledi, na način:

- da je sodni svet *dolžan* podati predlog za razrešitev, če je sodnik obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, in sicer ne oziraje se na to, ali gre za kaznivo dejanje pri opravljanju sodniške funkcije ali za kaznivo dejanje, storjeno v zasebni sferi sodnika;
- ter
- da sodni svet *lahko* poda predlog za razrešitev, če je sodnik obsojen zaradi katerihkoli drugih kaznivih dejanj (naklepnih in malomarnostnih) na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali na neprostostno kazen, zopet ne oziraje se na to, ali gre za kaznivo dejanje pri opravljanju sodniške funkcije ali za kaznivo dejanje, storjeno v zasebni sferi sodnika.

Navedena ureditev tako pokriva vsa naklepna kazniva dejanja, ki jih sodnik morebiti stori, ne glede na to, ali jih stori pri opravljanju sodniške funkcije ali v zasebni sferi, ter neglede na to kako visoka zaporna kazen mu je bila za dejanja izrečena. Ne pokriva pa, kot Sodni svet utemeljeno opozarja, vseh nenaklepnih kaznivih dejanj, temveč le obsodbe za nenaklepna kazniva dejanja, za katera je sodniku izrečena zaporna kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali neprostostna kazen. To pomeni, da veljavni ZSS ne ureja podlage za razrešitev sodnika v primeru, ko mu je izrečena obsodilna sodba za kaznivo dejanje, storjeno iz malomarnosti, z izrekom zaporne kazni, ki je daljša od šestih mesecev. Navedeno ni logično, saj če je mogoče po veljavnem ZSS sodnika razrešiti za nenaklepno kaznivo dejanje, za katerega mu je izrečena kazen zapora, ki ni daljša od šestih mesecev, ni logično, da ga ne bi bilo dopustno razrešiti tudi v primeru, ko mu je za isto dejanje izrečena daljša zaporna kazen.

Predlagatelj to pomanjkljivost v predlogu dopolnjuje, tako, da:

- a) Podlaga za obvezno razrešitev ostaja za primer, če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije (predlagani 112. člen).
- b) Podlaga za fakultativno razrešitev pa je podana:
  - V primeru, da bo sodnik obsojen zaradi *naklepnega* kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, bo sodni svet še naprej *dolžan* predlagati državnemu zboru,

---

¹⁴⁸ Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za državne in evropske študije, stran 924 in 925.

da sodnika razreši, ki bo nato lahko sodnika razrešil ali pa ne (predlagani prvi odstavek 113. člena). Pravnomočna obsodba za naklepno kaznivo dejanje z izrečeno zaporno kaznijo, daljšo od šestih mesecev, je namreč po prepričanju predlagatelja razlog, ki ne upravičuje dodatne presoje sodnega sveta, ali se bo razrešitev predlagala ali ne. Zato vztraja, da je v tem primeru sodni svet vselej dolžan predlagati sodnikovo razrešitev.

- V primeru, da bo sodnik obsojen zaradi (naklepnega ali nenaklepnega) kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev ali na neprostostno kazen, ali če bo obsojen zaradi nenaklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev - v vseh primerih ne glede na to, ali bo dejanje storjeno pri opravljanju sodniške funkcije ali v zasebni sferi sodnika - pa bo imel sodni svet *možnost* presoditi, ali bo podal državnemu zboru predlog za razrešitev ali ne, in sicer glede na to, ali bo ugotovil, da sodnik spričo izvršenega kaznivega dejanja ne more več uživati zadostne stopnje javnega zaupanja, potrebne za opravljanje sodniške funkcije. In tudi v tem primeru

V obeh primerih pa državni zbor ne bo vezan na predlog sodnega sveta.

Dodatno je predlagatelj, tudi na predlog Sodnega sveta, spremenil določilo četrtega odstavka veljavnega 81. člena ZSS, ki določa, da če državni zbor na predlog sodnega sveta ne razreši sodnika (fakultativna razrešitev), sodni svet poda pobudo za uvedbo disciplinskega postopka. V predlogu novele ZSSve-A se namreč Sodnemu svetu, zaradi ugotovljene neustavnosti ZSSve, ukinja pristojnost podajati pobude za uvedbo disciplinskega postopka. Po novem bo zato moral Sodni svet v primerih, ki predstavljajo podlago za fakultativno razrešitev sodnika, o tem, da državni zbor ni sledil njegovemu predlogu za razrešitev, seznaniti disciplinskega tožilca, ta pa bo lahko po uradni dolžnosti zoper sodnika vložil predlog za izrek disciplinske sankcije razrešitve (tretji odstavek predlaganega 113. člena).

Enako se kot novost na predlog Sodnega sveta sedaj določa tudi za primer t. i. obvezne razrešitve (drugi odstavek predlaganega 112. člena). Predlagani 112. člen (veljavni 77. člen ZSS) izpeljuje ustavno določbo tretjega odstavka 132. člena Ustave, ki predvideva obvezno razrešitev sodnika v primeru pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije s strani državnega zbora. Načeloma v takem primeru do situacije, ko državni zbor ne bi razrešil sodnika, ne bi smelo priti. Ker pa državnega zbora ni mogoče »prisiliti« v sprejem določene odločitve, je smiselno, kot predlaga sodni svet, da se s tem seznaniti disciplinskega tožilca, ki bo lahko po uradni dolžnosti zoper sodnika vložil predlog za izrek disciplinske sankcije.

K X. poglavju: Disciplinska odgovornost sodnikov

X. poglavje zakona obsega 114. do 122. člen, ki vsebujejo materialne določbe glede disciplinske odgovornosti sodnikov, disciplinske sankcije in vprašanje zastaranja. Določbe, ki urejajo disciplinske organe in disciplinski postopek, pa so vključene v ZSSve.

K 114. členu:

114. člen določa splošne okvire disciplinske odgovornosti sodnikov in sedanjo ureditev v tem pogledu ne spreminja. Sodniku je mogoče izreči disciplinsko sankcijo le pod pogoji in po postopku, določenem v zakonu, s strani disciplinskih organov pri sodnem svetu. Skozi uveljavljanje disciplinske odgovornosti ni dopustno posegati v neodvisnost sodnika pri sojenju, zato ga ni mogoče obtožiti pred disciplinskim sodiščem za mnenje, ki ga je dal pri odločanju na sodišču. Kazenska odgovornost in odgovornost za prekršek pa ne izključujeta disciplinske odgovornosti.

Na predlog sodnega sveta se v prvem odstavku dodaja načelna določba, ki pojasnjuje, da je sodnik disciplinski odgovornosti podvržen ves čas trajanja sodniške funkcije. Sodni svet in sodstvo sta v fazi

predhodnega usklajevanja opozorila na to, da je treba v izogib nejasnosti posebej določiti, da je lahko disciplinsko odgovoren tudi sodnik, ki je v suspenzu, ki je dodeljen ali ki mu funkcija miruje. To, da je sodnik v času suspenza disciplinsko odgovoren, že sedaj ne more biti dvoma, saj je edina posledica suspenza ta, da je odstranjen iz sodniške službe, da torej ne more soditi v konkretnih sodnih zadevah. V podobnem položaju je tudi sodnik, ki je zaradi dodelitve na drug organ ali na sodišče višje stopnje oproščen opravljanja sodniške službe. Položaj sodnika pa ni isti, ko mu celotna funkcija, in z njo vse pravice in obveznosti, mirujejo. V tem času je sodnik lahko disciplinsko odgovoren po pravilih o disciplinski odgovornosti tiste funkcije ali dejavnosti, zaradi katere mu sodniška funkcija miruje. Ne more pa biti disciplinsko odgovoren za dejanja, ki jih stori v času mirovanja sodniške funkcije, po pravilih o disciplinski odgovornosti sodnikov. Podobno je s situacijo, ko je sodnik dodeljen v organe izven sodstva – v tem primeru ohrani pravico uporabljati naziv sodnik ter pravico do plače in napredovanja iz sodniške službe, še naprej se njegovo delo ocenjuje s strani sodstva (personalnih svetov); ter poleg tega, da sodniške službe ne more opravljati, mu dolžnosti mirujejo (veljavni tretji do peti odstavek 71.c člena ZSS).

V delovnopравни zakonodaji je institut suspenza pravic in obveznosti iz delovnopravnega razmerja poznan v dveh oblikah,¹⁴⁹ in sicer (1) kot ukrep odstranitve delavca z dela v primeru uvedbe disciplinskega postopka ali kot varnostni ukrep; pri čemer delavcu pogodba o zaposlitvi v tem primeru ne preneha in se ne »zamrzne«, temveč ne more opravljati dela in je praviloma upravičen do nadomestila plače za čas suspenza; in kot institut mirovanja pogodbe o zaposlitvi v primeru, ko delavec ne more opravljati dela in se pogodba o zaposlitvi »zamrzne« ter mu pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi mirujejo. Tudi sodniška zakonodaja (ZSS) že vse od sprejema v letu 1994 pozna in ločuje med tema dvema oblikama suspendiranja pravic in obveznosti sodniške službe v povezavi z različnimi instituti:

- *začasna odstranitev sodnika iz sodniške službe* zaradi uvedenega kazenskega postopka s pravico do nadomestila plače v času suspenza (veljavni 95. člen + drugi odstavek 100. člena veljavnega ZSS);
- *začasna odstranitev iz sodniške službe* zaradi uvedenega disciplinskega postopka s pravico do nadomestila plače v času suspenza (veljavni četrti odstavek veljavnega 91. člena + drugi odstavek 100. člena ZSS);
- dodelitev sodnika na drugo sodišče ali v strokovno službo sodnega sveta z delno ali popolno *oprostitvijo sodniške službe* (71.c člen ZSS);

---

¹⁴⁹ Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR – prenehal veljati 5. 5. 2006), Uradni list SFRJ, št. 60/1989, 42/1990, Uradni list RS - stari, št. 4/1991, 10/1991, Uradni list RS/I, št. 17/1991 - ZUDE, Uradni list RS, št. 13/1993, 66/1993, 97/2001 - ZSDP, 42/2002 - ZDR, 43/2006 – ZkolP; odsotnost z dela – 69. člen; mirovanje pravic in obveznosti – **34. člen**.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR – prenehal veljati 11. 4. 2013), Uradni list RS, št. 42/2002, 79/2006 - ZZZPB-F, 46/2007 - odl. US, 103/2007, 45/2008 - ZArbit, 83/2009 - odl. US, 40/2012 - ZUJF, 21/2013 - ZDR-1, 33/2016 - PZ-F; suspenz pogodbe o zaposlitvi – **51. člen**.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1 – trenutno veljavni zakon), Uradni list RS, št. 21/2013, 78/2013 - popr., 47/2015 - ZZSDT, 33/2016 - PZ-F, 52/2016, 15/2017 - odl. US, 22/2019 - ZPosS, 81/2019, 36/2020 - ZIUPPP, 49/2020 - ZIUZEOP, 61/2020 - ZIUZEOP-A, 80/2020 - ZIUOOPE, 98/2020 - ZIUOPDV, 152/2020 - ZZUOOP, 175/2020 - ZIUOPDVE, 203/2020 - ZIUOPDVE, 195/2020, 15/2021 - ZDUOP, 28/2021 - skl. US, 43/2021, 112/2021 - ZNUPZ, 119/2021 - ZČmIS-A, 202/2021 - odl. US, 206/2021 - ZDUPŠOP, 15/2022, 54/2022 - ZUPŠ-1; suspenz pogodbe o zaposlitvi – **53. člen**.

Zakon o javnih uslužbencih (ZJU), Uradni list RS, št. 56/2002, 110/2002 - ZDT-B, 2/2004 - ZDSS-1, 23/2005, 62/2005 - odl. US, 75/2005 - odl. US, 113/2005, 21/2006 - odl. US, 23/2006 - skl. US, 62/2006 - skl. US, 68/2006 - ZSPJS-F, 131/2006 - odl. US, 11/2007 - skl. US, 33/2007, 69/2008 - ZTFI-A, 69/2008 - ZZavar-E, 65/2008, 40/2012 - ZUJF, 49/2020 - ZIUZEOP, 61/2020 - ZIUZEOP-A, 152/2020 - ZZUOOP, 158/2020 - ZIntPK-C, 175/2020 - ZIUOPDVE, 203/2020 - ZIUOPDVE, 195/2020, 28/2021 - skl. US, 202/2021 - odl. US, 206/2021 - ZDUPŠOP, 3/2022 – Zdeb; začasna odstranitev od dela – **131 do 134. člen**.

- dodelitev sodnika na ustavno sodišče ali na ministrstvo za pravosodje z *mirovanjem obveznosti iz sodniške službe* (tretji do peti odstavek 71.c člena ZSS); ter
- mirovanje sodniške funkcije z *mirovanjem vseh pravic in obveznosti* iz sodniške službe (40. člen ZSS).

Kot rečeno, začasna odstranitev delavca z dela ali sodnika iz sodniške službe nima za posledico mirovanja vseh pravic in obveznosti delavca iz pogodbe o zaposlitvi ali sodnika iz službenega razmerja. Tako delavec kot sodnik sta zato v času suspenza še naprej disciplinsko odgovorna in suspenz na disciplinsko odgovornost in na tek disciplinskih postopkov ne more vplivati.

Pomembna razlika med delovnopravno in sodniško zakonodajo pa nastopi v situacijah mirovanja pravic in/ali obveznosti. Delovnopravna zakonodaja (53. člen ZDR-1) mirovanje pravic in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi veže *le na tiste pogodbene in druge pravice ter obveznosti* iz delovnega razmerja, ki so *neposredno vezane na opravljanje dela*. Te pravice in obveznosti so npr. pravica do plače, odmora, počitka, letnega dopusta; obveznost delavca opravljati delo na delovnem mestu, slediti navodilom delodajalca, spoštovati in izvajati predpise in ukrepe o varnosti in zdravju pri delu ter pazljivo opravljati delo itd. Ne nastopi pa na primer mirovanje obveznosti varovanja poslovne skrivnosti ali zakonske prepovedi konkurenčne dejavnosti.

Veljavna sodniška zakonodaja nasprotno v primeru mirovanja sodniške funkcije (40. člen ZSS) določa, da v tem primeru sodniku mirujejo *vse pravice in obveznosti iz sodniške službe*; pri dodelitvi izven sodstva na ustavno sodišče ali ministrstvo pa prav tako ne določa izjem od mirovanja sodniških dolžnosti (tretji odstavek 71.c člena ZSS). V zvezi z ravnanji, storjenimi v času mirovanja obveznosti iz sodniške službe, zato podlage za vodenje disciplinskega postopka zoper sodnika v veljavnem ZSS ni. Slednje ni ustrezno, saj tudi obveznosti iz sodniške službe niso vse take narave, da bi bile neposredno vezane na opravljanje sodniške službe. Predvsem pa, kot opozarja Komisija za etiko in integriteto pri sodnem svetu (KEI) v načelnem mnenju z dne 30. 8. 2016,¹⁵⁰ *visoke osebnostne integritete, ki se pričakuje od sodnikov, ni mogoče »za določen čas zamrzniti«, temveč je nekaj, kar mora sodnika spremljati ves čas, zato sodnike tudi v času mirovanja sodniške funkcije zavezujejo etična načela kodeksa sodniške etike, in sicer v skladu z naravo in položajem funkcije, zaradi katere mu sodniška funkcija miruje. Ne more biti namreč vseeno (oziroma etično nerelevantno), kako ravna in se vede sodnik v času mirovanja sodniške funkcije in ali pri tem krši etične postulate sodniškega poslanstva. Ko mu ponovno oživijo oblastna funkcija ter vse pravice in obveznosti iz sodniške službe, se od njega ponovno zahteva visoka osebnostna integriteta, ki pa se ugotavlja tudi na podlagi njegovih preteklih ravnanj, torej tudi ravnanj v času mirovanja funkcije.*

Predlagatelj je zato sledil opozorilom sodnega sveta in sodstva, da morajo biti sodniki disciplinsko odgovorni ves čas trajanja njihove funkcije in se to v prvem odstavku predlaganega 114. člena posebej opredeli. Obenem pa se v predlogu institut mirovanja in institut dodelitve sodnikov izven sodstva po vzoru 53. člena ZDR-1 dopolnjuje z besedilom, v skladu s katerim bo mirovanje pravic in/ali dolžnosti sodnika v teh dveh primerih omejeno *le na tiste, ki so neposredno povezane z opravljanjem sodniške službe* (glej prvi odstavek predlaganega 78. člena in drugi odstavek predlaganega 88. člena predloga zakona), ne pa tudi na tiste, ki so immanentne sodniškemu položaju v vsakem času, kot npr. dolžnost varovanja neodvisnosti in nepristranskosti sodne oblasti; varovanja poklicne tajnosti; prepoved vnaprejšnjega izražanja o tekočih sodnih zadevah; spoštljivo obnašanje; ne oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic itd. S tem bo mogoče uveljavljati disciplinsko odgovornost tudi

¹⁵⁰ Načelno mnenje KEI o ravnanju sodnika v mirovanju, sprejeto na 7. seji 30. 8. 2016: http://www.sodni-svet.si/skei/keiNm_ravnanje-sodnika-v-mirovanju.html?ver=3.

sodnikov, ki jim obveznosti iz sodniške službe mirujejo zaradi mirovanja funkcije ali zaradi dodelitve v drug organ izven sodstva in to še v času mirovanja obveznosti.

Drug problem veljavne zakonodaje, ki sta ga izpostavila sodni svet in sodstvo, pa predstavlja situacija, ko se sodniku zaradi uvedbe disciplinskega postopka suspenz pravilno izreče, nato pa se disciplinski postopek brez vsebinskega epiloga ustavi (npr. zaradi upokojitve sodnika ali podane odpovedi sodniški funkciji) in je v takem primeru sodnik upravičen do povrnitve celotne plače. Brez ugotovljene disciplinske odgovornosti namreč do znižanja plače sodniku zaradi suspenza, povezanega z disciplinskim postopkom, ne more priti. To bi bilo v nasprotju s sodniško neodvisnostjo, čemur nasprotujejo tudi minimalni standardi Evropske mreže sodnih svetov 2014-2015.¹⁵¹ Nujno je zato, da se v zakonu omogoči, da se tudi v primeru prenehanja sodniške funkcije disciplinski postopek lahko dokonča, čeprav le z ugotovitvijo ali oprostivijo disciplinske odgovornosti. Dokončanje disciplinskega postopka po prenehanju sodniške funkcije pa bo lahko relevantno tudi v kasnejših izbirnih postopkih za sodniška mesta, če bo sodnik po prenehanju funkcije, ki se ji je odpovedal, čez čas ponovno kandidiral za sodniško funkcijo.

Predlagatelj je zato v predlogu novele ZSSve-A določil, da ovire za dokončanje disciplinskega postopka ne moreta predstavljati prenehanje ali mirovanje sodniške funkcije (nov četrti in peti odstavek 45. člena ZSSve).

K 115. členu:

Pri opredeljevanju nabora dejanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, je predlagatelj upošteval opozorilo Sodnega sveta, da mora biti zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pri določanju ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, spoštovano načelo zakonitosti, tako da so disciplinske kršitve kar se da natančno določene in s tem sodnikom vnaprej predvidljive, in sicer do mere, ki upošteva, da se pri opredeljevanju nabora disciplinskih kršitev pomensko odprtim pojmom ni mogoče povsem izogniti in da tudi povsem jasne ločnice med tem, kaj mora biti ali je lahko predmet ocenjevanja dela sodnika, kaj predmet etične odgovornosti in kaj disciplinske odgovornosti, ni mogoče postaviti.

Dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev, so taksativno naštet:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega med opravljanjem sodniške funkcije;
2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
3. opravljanje sodniške službe v nasprotju s temeljnimi standardi sodniškega poklica, kot so zlasti izvajanje sodne oblasti v razumnem roku; spoštovanje vrstnega reda oziroma prednostnega obravnavanja zadev; skrb, da se postopek po nepotrebem ne zavlakuje; temeljita pripravljenost na naroke in obravnave; spoštovanje rokov za izdelavo sodnih odločb in drugih procesnih dejanj; nadzor nad sprotnim in pravilnim vodenjem sodnih spisov, ki so sodniku dodeljeni v reševanje, in izvrševanjem sodnih odredb;
4. nezakonito ali negospodarno razpolaganje s sredstvi sodišča;
5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom;
6. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
7. negativno odstopanje glede obsega opravljenega dela več kot šest mesecev iz neopravičenih razlogov;
8. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdržljive s sodniško funkcijo;
9. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravomočno odločeno oziroma v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo;

---

¹⁵¹ ENCJ Report 2014-2015 on Disciplinary proceedings and liability of judges, stran 34-35.

10. vedenje in ravnanje, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se grobo krši ugled sodniškega poklica;
11. žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje;
12. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
13. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo;
14. nespoštovanje izdanih odločb o premestiti ali dodelitvi;
15. onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru in o nadzorstvenih pritožbah;
16. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenci in drugimi osebami v nasprotju z določbami sodnega reda;
17. kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu.

K Točkam 1, 2, 5, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, in 17:

Disciplinske kršitve - *dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju sodniške funkcije; neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti; izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom; vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravnomočno odločeno oziroma v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo; oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic; sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško službo; nespoštovanje izdanih odločb o premestiti ali dodelitvi sodnika; onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru sodnikovega dela in o nadzorstvenih pritožbah; poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenci in drugimi osebami v nasprotju z določbami sodnega reda; kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu* - v predhodnem strokovnem usklajevanju niso bile sporne, zato se v predlogu zakona ohranjajo veljavne v nespremenjenem besedilu.

K Točki 3:

Sodni svet je predlagal, da se besedilo te točke v celoti črta, saj naj bi bila ta točka pomensko preveč odprta, poleg tega naj bi bilo opravljanje sodniške službe v nasprotju s temeljnimi standardi sodniškega poklica lahko le predmet ocenjevanja dela sodnika. Temu predlagatelj ni mogel slediti iz več razlogov, zemeljni razlog pa je v tem, da različni mehanizmi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov temeljijo na istem izvoru, tj. na priznanih standardih sodniške profesije, ki se lahko oblikujejo kot etični standardi, kot zakonske dolžnosti ali le kot standardi dobrih praks. Še pomembnejša je okoliščina, da ima vsak od posameznih odgovornostnih mehanizmov svoj domet učinkovanja in zorni kot presoje odgovornosti sodnika, zaradi česar v določenih primerih ni mogoče v polnosti uveljavljati odgovornosti sodnikov samo z enim od teh mehanizmov. Da ne more biti *opravljanje sodniških dolžnosti v nasprotju s temeljnimi standardi sodniškega poklica* zgolj in samo predmet ocenjevanja sodnikov, izhaja tako iz zornega kota postopka ocenjevanja kot dometa njegovega učinkovanja. Pri oceni sodniške službe je treba imeti v oziru delo sodnika kot celoto z vidika vseh kriterijev za ocenjevanje. Tako se lahko zgodi, da sodnik, ki npr. določeno obdobje brez objektivnih razlogov in v večjem obsegu negativno odstopa od zahteve spoštovanja instruktorskega roka za pisanje odločb, ne bo ocenjen negativno, če bo sicer po vseh ostalih kriterijih in kvalifikatorjih izkazoval ustrezno kvaliteto in zlasti visoko strokovnost. Kajti, kot poudarja Vrhovno sodišče v zadevi U 1/2018-6: »Ocena o neustreznosti sodniški službi se sprejme le izjemoma, ob posebej utemeljenih razlogih. Predstavlja skrajni ukrep, ki se uporablja restriktivno, v primerih, ko je v postopku ocenjevanja sodnika sprejet neizogiben zaključek, da sodnik ni (več) sposoben opravljanja sodniške funkcije niti v skladu z objektivno presojenim minimalnim sprejemljivim standardom.« V takih primerih se zato lahko le z izrekom disciplinske sankcije v disciplinskem postopku, katerega fokus je zožen na posamezno ravnanje, uveljavi sodnikova odgovornost za tovrsten neupravičen odklon pri delu. Navedeno neposredno potrjuje tudi primer, ki je bil predmet odločitve Upravnega sodišča v zadevi I U 1640/2016 glede potrjevanja negativne ocene in v katerem se je konkretno sodnico dalj časa opozarjalo (tudi skozi ocenjevanje njenega dela), da neopravičljive zamude pri pisanju odločb ne morejo biti

sprejemljive, pri čemer (samo) opozorila v ocenah očitno niso dosegla svojega namena.¹⁵² Predlagatelj pa ob tem ponovno opozarja tudi na sodbo ESČP v zadevi Guz proti Poljski, v kateri je sodišče dopustilo pomensko odprte opredelitve disciplinskih kršitev z obrazložitvijo, da je zahteva po določnosti spoštovana, če norma naslovniku omogoča, da do razumne meje in upošteva danih okoliščin vnaprej predvidi (po potrebi tudi ob ustreznem posvetu), katero njegovo ravnanje ni sprejemljivo. Dodatno se na tem mestu izpostavlja še Mnenje CCJE o etiki in odgovornosti sodnikov, št. 3, točke 63-65, v katerem tudi CCJE izpostavlja, da ni treba oziroma celo ni mogoče natančno ali podrobno opredeliti naravo vseh kršitev, ki lahko vodijo do disciplinske odgovornosti, kajti bistvo disciplinskega postopka je v ravnanju, ki je v bistvu nasprotno tistemu, ki se pričakuje od strokovnjaka. Tako prav 3. točka predlaganega člena predstavlja srž disciplinske odgovornosti, ki je po naravi stvari vezana na ravnanja, ki nasprotujejo izoblikovanim standardom sodniškega poklica.

Z besedo *temeljni* profesionalni standardi je na načelni ravni opredeljena ločnica med disciplinsko odgovornostjo sodnikov in drugima dvema mehanizmoma za uveljavljanje odgovornosti sodnikov (etična odgovornost in ocenjevanje sodniškega dela), ki mora biti predvidena za ravnanja, ki predstavljajo najhujše kršitve sodniške etike in težje odklone z vidika standardov opravljanja sodniške službe. Večja določnost pa je, v skladu z mnenjem Beneške komisije in Generalnega direktorata za človekove pravice in vladavino prava pri Svetu Evrope, zagotovljena tudi s primeroma navedenimi temeljnimi standardi sodniške profesije: *izvajanje sodne oblasti v razumnem roku; spoštovanje vrstnega reda oziroma prednostnega obravnavanja zadev; skrb, da se postopek po nepotrebnem ne zavlačuje; temeljita pripravljenost na naroke in obravnave; spoštovanje rokov za izdelavo sodnih odločb in drugih procesnih dejanj; nadzor nad sprotnim in pravilnim vodenjem sodnih spisov, ki so sodniku dodeljeni v reševanje, in izvrševanjem sodnih odredb.*

K Točki 4:

Sodni svet je predlagal, da se v tej točki beseda negospodarno (po veljavnem ZSS nesmotrno) razpolaganje s sredstvi sodišča črta, saj pomensko ni dovolj jasna. Predlagatelj ocenjuje, da gre tudi v tem primeru za besedno zvezo (nezakonito ali negospodarno razpolaganje s sredstvi), ki zaradi pestrosti možnih konkretnih situacij, ki jih želi zakon urejati, pomensko ne more biti bolj določno opredeljena, prav pa je, da so med disciplinske kršitve uvrščena tudi tovrstna ravnanja.

Disciplinska odgovornost sodnikov je namreč po svoji naravi tudi »delovnoppravna« odgovornost – odgovornost sodnika do dela, ki ga opravlja; do varnosti in zdravja pri delu; do skrbi za učinkovito in gospodarno ravnanje z delovnimi sredstvi itd. Gre za instrument, ki je namenjen zagotavljanju nemotenega in varnega poteka delovnega procesa. V ta okvir pa sodi tudi odgovornost sodnika, da z delovnimi sredstvi, ki so mu zaupana, ravna ne samo zakonito, temveč tudi gospodarno. Pojma zakonitosti in gospodarnosti ravnanja s sredstvi sta med drugim tudi temeljna pojma, s katerimi ureja finančno poslovanje proračunskih uporabnikov Zakon o javnih financah (npr. 2., 65., 99.a in 100. člen ZJF).

Sodniki pri svojem delu razpolagajo z različnimi delovnimi sredstvi sodišča (prostori; oprema; računalniki, tiskalniki, videokonferenčna oprema, službena vozila, administrativni material); z njimi pa morajo razpolagati ne samo zakonito, temveč tudi gospodarno. Pri čemer pa tega, kaj je gospodarno, ni mogoče vnaprej opredeliti za vse možne situacije, do katerih lahko pripelje neustrezno ravnanje s posameznimi sredstvi sodišča.

K Točki 6:

---

¹⁵² Zadeva je objavljena na portalu lus info.

V predlogu zakona še naprej ostaja kot disciplinska kršitev tudi »zloraba pravice do odsotnosti z dela«. Sodni svet sicer opozarja, da bi se tovrstna kršitev morala presoјati v okviru delovnopravne zakonodaje. Vendar pa delovnopravna zakonodaja za kršitve pogodbenih ali drugih obveznosti iz delovnega razmerja med drugim odkazuje prav na ugotavljanje disciplinske odgovornosti delavcev (172. člen ZDR-1). Poleg tega sodnik ni v delovnem razmerju, temveč v službenem razmerju z državo, zato nekaterih mehanizmov delovnopravne zakonodaje, kot je npr. odpoved delovnega razmerja, zoper sodnika ni mogoče uporabiti.

K Točki 7:

Zaradi ukinitve ocene, da sodnik ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, je v zakonu po oceni predlagatelja treba ohraniti možnost sankcioniranja sodnikov, ki v določen časovnem obdobju po kvantiteti dela negativno odstopajo brez utemeljenih razlogov, vendar po skupni oceni vseh kriterijev za ocenjevanje še vedno ustrezajo sodniški službi. Sodni svet je namreč predlagal, da se tudi ta točka črta, ker bi se morala kvantiteta dela sodnika upoštevati pri ocenjevanju.¹⁵³ Glede na to, da se s predlaganim modelom ocenjevanja in napredovanja sodnikov ukinja ocena, da sodnik ne izpolnjuje kriterijev za napredovanje, je za situacijo, ko sodnik določen čas negativno odstopa po kvantiteti dela, treba zagotoviti drug mehanizem, po katerem se bo v tem primeru uveljavljala njegova odgovornost. To pa je po oceni predlagatelja mogoče učinkovito zagotoviti prav s tem, da se tovrstno ravnanje še naprej opredeli kot disciplinska kršitev, ki se lahko sankcionira tudi z znižanjem plače. V nasprotnem primeru bi takšno ravnanje sodnika v predlaganem modelu lahko ostalo nesankcionirano.

Ker pa veljavna Merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe¹⁵⁴ pri ocenjevanju dela sodnikov v ospredje ne postavljajo več kvantitete, temveč predvsem kvaliteto sojenja (tj. normativi so bili odpravljeni), se navedena kršitev opredeljuje na novo: *negativno odstopanje glede obsega opravljenega dela več kot šest mesecev iz neopravičenih razlogov*.

Predlaga se tudi, da se obdobje negativnega odstopanja pri količini dela podaljša, in sicer iz treh na šest mesecev. Narava sodniškega dela je namreč zelo kompleksna in odvisna od različnih dejavnikov, zato je objektivno težko presoјati (ne)upravičenost odstopanja po količini opravljenega dela za krajše obdobje.

K Točki 10:

V zvezi s predlagano disciplinsko kršitvijo pod točko 10 je predlagatelj sledil pobudi sodnega sveta, da se kot disciplinska kršitev opredelijo le tista dejanja, ki *grobo* kršijo ugled sodniškega poklica, saj se s tem podaja ločnica med dejanji, ki predstavljajo hujše kršitve profesionalne sodniške etike, in tistimi kršitvami Kodeksa sodniške etike, ki ne morejo doseгati standarda disciplinske odgovornosti. Ni pa v predlogu sledil pobudi Sodnega sveta, da se kot disciplinska kršitev pod točko 10 opredelijo le tista dejanja, ki pomenijo kršitev formalnih, vnaprej določenih pravil (Sodni svet je predlagal, da se doda beseda *protipravno* vedenje in ravnanje sodnika). Če bi se dodala beseda *protipravno* vedenje in ravnanje, bi to zahtevalo predhodno natančno določitev vseh ravnanj, ki so v nasprotju s sodniško neodvisnostjo, česar pa glede na naravo in razsežnosti sodniške neodvisnosti ni mogoče. Sodniška neodvisnost ima namreč več vidikov in jo je mogoče opredeliti na več načinov, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo (institucionalna, individualna, vsebinska, organizacijska, zunanja, notranja neodvisnost).¹⁵⁵ Presoja, kdaj gre za ravnanje, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo, mora biti zato prepuščena presoји konkretnih primerov. Nevarnost, da bi bilo pod to točko brez dodane besede

¹⁵³ Dopis z dne 4. 3. 2021, Su 62/2021.

¹⁵⁴ Merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe, sprejeta na 107. seji Sodnega sveta 9. 11. 2017: Merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe_nov_2017.pdf (sodni-svet.si).

¹⁵⁵ Komentar kodeksa sodniške etike, II. Načelo, 7. do 13. točka: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniške_etike_komentar_sept_2017.pdf.

protipravno mogoče »stlačiti« karkoli glede na vsakokratno družbeno klimo, kot navaja Sodni svet, pa je v veliki meri nevtralizirana ravno s tem, da je zakonodajalec pristojnost za imenovanje disciplinskih organov in vodenje disciplinskih postopkov prenesel na neodvisni ustavni organ (Sodni svet).

Nenazadnje pa je prav disciplinsko sodišče Sodnega sveta v konkretnem primeru obstoječe besedilo te točke izrecno potrdilo kot skladno z ustavo in zahtevo po zakonitosti in obenem opozorilo na to, da ni realno pričakovati, da bi bilo v zakonu vnaprej definirano prav vsako ravnanje, ki predstavlja kršitev.¹⁵⁶ In podobno ESČP, ki je v zadevi Guz proti Poljski potrdilo, da je opredelitev disciplinske kršitve sodnikov v pomensko odprti obliki »*spodkopavanje ugleda sodniške službe*« dovolj določna in v skladu z zahtevo po zakonitosti, kajti sodniki so dobro podkovani v poznavanju zakonodaje in pravil, ki zagotavljajo vzdrževanje integritete in ugleda sodniške službe.¹⁵⁷

K Točki 11:

Disciplinsko sodišče Sodnega sveta je v navedenem primeru kot dovolj določno in ustavno skladno potrdilo tudi besedilo kršitve - *neprimerno, nedostojno ali žaljivo obnašanje ali izražanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje*. Predlagatelj temu sledi in zato v besedilo te kršitve ne posega. Pomen besed žaljivo, nedostojno in neprimerno ni enak. Kar je nedostojno ali neprimerno ni nujno tudi žaljivo, zato vsebina te kršitve ostaja nespremenjena.

Besedilo tretjega odstavka je preoblikovano v skladu s predlogom Sodnega sveta, ki poudarja, da lahko vsako od dejanj, opredeljenih kot disciplinska kršitev, predstavlja težjo kršitev, če ima hujše posledice za sodniško neodvisnost oz. ugled sodniškega poklica. Navedeno bo moral disciplinski tožilec upoštevati v vsakokratnem predlogu za izrek disciplinske sankcije, tako da bo navedel konkretne okoliščine, ki bi po njegovi oceni predstavljale hujše posledice, disciplinsko sodišče pa bo s presojo ocene disciplinskega tožilca ustvarjalo prakso v tej zvezi.

K 116. členu:

Vsebina tega člena ostaja enaka veljavnemu 85. členu ZSS.

K 117. členu:

Predlog zakona na predlog Sodnega sveta uvaja novo sankcijo, in sicer premestitev na drugo sodišče s hkratnim znižanjem plače. S tem se na zakonski ravni omogoča večjo individualizacijo disciplinskih sankcij oziroma njihovo prilagoditev teži in naravi posameznega dejanja. Navedeno bo dodatno omogočilo disciplinskemu sodišču izrekati disciplinske sankcije kar najbolj v skladu z načelom sorazmernosti, tako da bo v konkretnem disciplinskem postopku izbralo in odmerilo sankcijo, s katero bo zadostilo zahtevi po sorazmernosti stopnji kršitve in krivde ter občutku pravičnosti.

Obenem se predlaga črtanje disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije, saj je po Ustavi odvzem sodniške funkcije sodniku mogoč le z odločbo Državnega zbora in na podlagi predloga Sodnega sveta, če gre za fakultativno razrešitev. V predhodnem strokovnem usklajevanju sta sodni svet in delovna skupina vrhovnih sodnikov temu nasprotovala z razlogom, da ima v disciplinskem postopku sodnik več garancij kot v postopku ocenjevanja; da ima tudi izrek negativne ocene za posledico »razrešitev« sodnika s funkcije; in da je nesistemska mešanje disciplinske sankcije, ki je posledica krivdnega ravnanja, z oceno sodniške službe, ki je predvsem posledica sposobnosti sodnika. Predsednik vrhovnega sodišča na drugi strani predlagani ureditvi ni nasprotoval in je opozoril na to, da je tudi

¹⁵⁶ Sklep disciplinskega sodišča Sodnega sveta z dne 13. 4. 2021, št. Ds-ss 1/2021, točka 9.

¹⁵⁷ Sodba ESČP z dne 15. 10. 2020, št. 965/12, točke 74-80.

disciplinska sankcija lahko pomemben pokazatelj načina in vsebine opravljanja sodniške službe, zato jo je mogoče upoštevati pri oceni sodniške službe.

Temeljni razlog za predlagano rešitev je v dilemi, ali ustavna ureditev RS daje možnost, da bi o »razrešitvi« sodnika odločal neustavni organ ranga disciplinskega sodišča, kot to sedaj predvideva veljavni ZSS. Razrešitev sodnika je po Ustavi pridržana najvišjemu demokratičnemu organu Državnemu zboru, ocena o ustreznosti za sodniško službo pa prav tako ustavnemu organu strokovne narave, tj. sodnemu svetu. Navedeno dilemo je prepoznal zakonodajalec že ob prvem sprejemanju ZSS v letu 1994,¹⁵⁸ ko je v predlogu zakona izrecno pojasnil, da glede na ustavno ureditev, ki v temelju ureja možne načine prenehanja sodniške funkcije, z disciplinskim sistemom ni mogoče uzakoniti odvzema sodniške funkcije, kar nekatere ureditve drugih držav sicer poznajo. Novela ZSS-D, ki je v letu 2002 vpeljala sedanji sistem disciplinske odgovornosti sodnikov in ustvarila izpostavljeno dilemo, je nabor možnih disciplinskih sankcij razširila s treh na pet, tako da sta se dodali še sankciji pisnega opomina in prenehanja sodniške funkcije. Pri čemer pa je zakonodajalec uveljavitev dodatnih disciplinskih sankcij v predlogu ZSS-D utemeljeval le s potrebo po večji individualizaciji disciplinskih sankcij in načelom sorazmernosti in ustavne dileme o skladnosti disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije očitno niti ni zaznal, saj v predlogu zakona ni pojasnil, zakaj je v letu 1994 uveljavitev disciplinske sankcije prenehanja sodniške funkcije štel za neustavno, v letu 2002 pa ne več.¹⁵⁹

Razlog, zakaj s predlagano ureditvijo ne gre za nesistemske mešanje disciplinske odgovornosti in ocenjevanja sodniškega dela, je pojasnil že predsednik vrhovnega sodišča. Disciplinska sankcija je lahko pomemben pokazatelj načina in vsebine opravljanja sodniške službe. Čemur pritrjuje tudi sodni svet, ki je že večkrat opozoril na to, da sodstvo pri ocenjevanju sodnikovega dela daje premalo pozornosti kriterijem osebnostnih lastnosti in socialnih veščin, ter posledično sprejel splošno odredbo, po kateri se v osebne spise sodnikov (ki so temeljna podlaga za ocenjevanje dela sodnikov) vnašajo tudi pravnomočno izrečeni sklepi o disciplinskih sankcijah.

Že veljavna zakonodaja določa (2.a člen ZSS), in predlagani osnutek novega ZSS-1 od tega ne odstopa, da *sodniške funkcije ne more opravljati oseba, ki sodniške funkcije ne opravlja strokovno, pošteno in vestno ali ne varuje sodniškega ugleda, nepristranskosti in neodvisnosti sojenja* oziroma za katero tega ni mogoče pričakovati iz njenih dosedanjih ravnanj. Gre za temeljno izhodišče na ravni pravnega načela, ki usmerja razumevanje položaja sodnika, njegovih pravic in obveznosti, s tem pa tudi uporabo kriterijev za ocenjevanje, izbiro in napredovanje sodnikov ter razumevanje disciplinske odgovornosti sodnikov. Slednja je namreč lahko vezana le na ravnanja, ki ta temeljni postulat sodniškega poklica kršijo.

Tudi argument sodnega sveta, da ima sodnik več garancij v disciplinskem postopku kot v postopku ocenjevanja, z vidika predlagane ureditve (tj. ukinitve disciplinske sankcije z uvedbo instituta obveznega ocenjevanja sodnika v primeru težjih disciplinskih kršitev) ne vzdrži. Predlagana rešitev namreč sodniku v takem primeru daje bistveno več garancij, kot jih ima sedaj. Po predlagani ureditvi bo imel sodnik v primeru, ko bi mu zaradi »disciplinske obsodbe grozilo prenehanje funkcije«, vsa pravna sredstva, ki mu jih zagotavlja disciplinski postopek, vključno s sodnim varstvom zoper disciplinsko odločbo pred najvišjim sodiščem v državi; nato vsa pravna sredstva, ki jih ima na voljo v postopku ocenjevanja; ter ultimatивно pravno sredstvo v obliki presoje morebitne negativne ocene s strani ustavnega neodvisnega organa (sodnega sveta) z nadaljnjim sodnim varstvom zopet pred najvišjim sodiščem v državi.

---

¹⁵⁸ Predlog zakona o sodniški službi – EPA 270 (sklep Vlade – 34. seja z dne 1. 7. 1993) - Prva obravnava, stran 57; Poročevalec Državnega zbora RS, št. 18 z dne 8. 7. 1993.

Predlog zakona o sodniški službi – EPA 270 (sklep Vlade – 61. seja z dne 23. 12. 1993) – Druga obravnava, stran 55; Poročevalec Državnega zbora RS, št. 1 z dne 6. 1. 1994.

¹⁵⁹ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-D), EPA 440-III (sklep Vlade – 61. seja z dne 7. 2. 2002), stran 47, Poročevalec št. 15 z dne 18. 2. 2002.

Prav tako pa ni prepričljiv argument sodnega sveta, da ima tudi izrek negativne ocene za posledico »razrešitev« sodnika. V čisti izpeljavi tega argumenta bi tudi prenehanje sodniške funkcije na podlagi ugotovljene zdravstvene nezmožnosti (odločba invalidske komisije); odločbe o odvzemu državljanstva; kršitve odločbe o prepovedi opravljanja dela, ki ni združljivo s sodniško funkcijo, predstavljalo »razrešitev« s sodniške funkcije. Tudi v teh primerih je namreč »izguba« sodniške funkcije posledica izdane odločbe pristojnega organa (invalidske komisije; upravne enote; sodnega sveta), ki je lahko v določenih primerih rezultat sodnikovega »krivdnega« ravnanja, morda celo zavržnega, kot je npr. odvzem državljanstva v primeru, če oseba pripada organizaciji, katere aktivnost meri na rušenje ustavnega reda RS (26. člen ZDRS), v drugih pa njegove (ne)sposobnosti. Po drugi strani pa bi z vidika formalne pravne tehnike tudi veljavni razlog za razrešitev po 132. členu Ustave (tj. pravnomočna obsodila sodba za kaznivo dejanje) lahko opredelili kot razlog za »prenehanje«. V tem primeru bi zakonodajalec (če bi mu ustava to dopustila) preprosto določil, da sodniku sodniška funkcija preneha z dnem pravnomočnosti obsodilne kazenske sodbe (kot to npr. velja za odločbo o odvzemu državljanstva – tretji odstavek 74. člena ZSS) in intervencija državnega zbora niti ne bi bila potrebna. Z vidika pravne tehnike je torej mogoče praktično vsak razlog za izgubo funkcije opredeliti kot razlog za prenehanje.

Vendar tega ustavodajalec ni želel. Ustavodajalec je za najhujše odklone pri sodnikovem ravnanju, ki so opredeljeni kot kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije (tretji odstavek 132. člena Ustave) ter kršitve ustave in hujše kršitve zakona (drugi odstavek 132. člena Ustave) predpisal sankcijo razrešitve s strani državnega zbora. Načelo delitve oblasti in vzpostavljen sistem zavor in ravnovesij med njimi, kot je določen v Ustavi, nadalje izhaja iz tega, da je presoja ustreznosti / primernosti oseb za sodniško funkcijo poverjena ustavnemu neodvisnemu organu strokovne narave. Sodni svet izbira kandidate za sodniška mesta in predlaga državnemu zboru njihovo razrešitev; samo imenovanje in njemu zrcalno dejanje (razrešitev) pa sta poverjena zakonodajni veji oblasti, ki uživa največjo demokratično legitimnost. Temu je nadalje sledil zakonodajalec tudi pri tem, ko je ultimativno presojo o (ne)ustreznosti sodnika za sodniško funkcijo na temelju negativne ocene poveril sodnemu svetu (drugi odstavek veljavnega 33. člena ZSS). In sprva, ob sprejemu ZSS v letu 1994, tudi glede dometa disciplinske odgovornosti sodnikov, ko je v predlogu zakona jasno zapisal, da sankcija prenehanja funkcije na podlagi odločbe disciplinskega organa ne bi bila ustavnoskladna in je tudi ni predvidel.

Izdaja in potrjevanje negativne ocene pa tudi sicer po vsebini ne more biti »razrešitev« sodnika. Je presoja, ali je sodnik (še) sposoben oziroma primeren za sodniško službo z vidika celovite ocene vsega njegovega dela in ravnanj; dočim je »razrešitev«, ki je po Ustavi pristojnost druge veje oblasti, posledica najbolj zavržnih dejanj, ki so v družbi opredeljena kot kazniva dejanja sodnika, ne glede na to, kako dobro sicer sodnik izpolnjuje kriterije za sodniško službo.

Predlog novega ZSS-1 zato izhaja iz stališča, da je veljavni ustavni ureditvi skladno, da o razrešitvi sodnika v skladu s 132. členom Ustave odloča državni zbor; o ustreznosti posameznika za sodniško službo (bodisi v postopkih izbire za sodniška mesta bodisi ob potrjevanju negativnih ocen) pa ustavni neodvisni organ, tj. sodni svet (130. člen Ustave). Sedanja ureditev, ki pristojnost za »razrešitev« sodnikov podaja tudi organu, ki po svojem izvoru (načinu konstituiranja) nima take legitimnosti kot sodni svet ali državni zbor niti nima (vsaj) primerljivega položaja oziroma ranga v sistemu organizacije državne oblasti, zato še naprej vzbuja pomisleke v njeno ustavnost. Kot rečeno, pa je tak pomislek zoper njo že ob sprejemu ZSS v letu 1994 podal tudi sam zakonodajalec.

K 118. členu:

V predlaganem členu se po novem ohranjajo le tiste določbe veljavnega 83. člena ZSS, ki so povezane z izrekom disciplinske sankcije in okviri le-teh. Obenem se zaradi črtanja sankcije prenehanja sodniške funkcije črta tudi veljavni peti odstavek 83. člena.

V ostalem se s spremembami sledi predlogom Sodnega sveta:

- v prvem odstavku se besedilo spreminja tako, da je sedaj jasno, da se pisni opomin lahko izreče ne samo za eno lažjo kršitev, temveč tudi za več lažjih kršitev skupaj;
- v tretjem odstavku se zaradi potrebe po individualizaciji disciplinskih sankcij in načela sorazmernosti podaljšuje čas, za katerega se sodniku lahko izreče znižanje plače do višine 20 %, in sicer z enega na tri leta;
- v četrtem odstavku se črta omejitev, da vrhovnemu sodniku ni mogoče izreči disciplinske sankcije premestitve na nižje sodišče, saj, kot poudarja Sodni svet, ni videti razlogov, da bi bili glede te sankcije vrhovni sodniki v privilegiranem položaju z ostalimi sodniki. Prav tako je ni utemeljil zakonodajalec ne v predlogu ZSS iz leta 1994 ne v predlogu novele ZSS-D, ki je področje disciplinske odgovornosti sodnikov pomembno spremenila;
- novo disciplinsko sankcijo »preместitev s hkratnim znižanjem plače« v petem odstavku se bo lahko izreklo ob pogojih in v okvirih, ki veljajo za eno in drugo sankcijo – tj. preместitev na nižje ali drugo sodišče iste stopnje od šestih mesecev do treh let in znižanje plače do višine 20 % do treh let;
- dodaja se še določba o izreku enotne disciplinske sankcije v primeru, ko se postopek vodi zaradi več disciplinskih kršitev.

K 119. členu:

V predlaganem členu se kot novost na pobudo Sodnega sveta dodaja dolžnost vnosa obsodilne disciplinske odločbe v osebni spis sodnika. Obenem se v prvem odstavku dodaja predsednik vrhovnega sodišča, kot enega izmed subjektov, katerim se mora izrek disciplinske sankcije sporočiti, saj sodijo med obvezne podatke centralne kadrovske evidence, ki jo vodi vrhovno sodišče, tudi podatki o ugotovljeni disciplinski in odškodninski odgovornosti.

V novem (četrtem) odstavku se določa, da je pravnomočen sklep o izrečni disciplinski sankciji treba posredovati tudi personalnemu svetu, če je sodniku kazen izrečena zaradi težje disciplinske kršitve. Na podlagi izrečene disciplinske sankcije za težjo disciplinsko kršitev bo pristojni personalni svet moral obvezno izpeljati postopek ocenjevanja in presoditi, ob upoštevanju tudi drugih podatkov dela sodnika in vseh zakonsko določenih kriterijev za ocenjevanje, ali je sodnik, ki je storil težjo disciplinsko kršitev (še) primeren za opravljanje sodniške službe.

K 120. členu:

V 120. členu je novost le šesti odstavek, ki je potreben zaradi določbe, da je sodnik disciplinsko odgovoren ves čas trajanja sodniške funkcije.

K 121. in 122. členu:

Na predlog sodnega sveta se v okviru disciplinske odgovornosti sodnikov zagotovi tudi t. i. rehabilitacija sodnikov z izbrisom izrečene disciplinske sankcije iz evidenc. Predlog nima podlage samo v zahtevi po spoštovanju človeškega dostojanstva (34. člen Ustave) ampak zlasti tudi v zahtevi po zagotavljanju neodvisnosti in avtoritete sodnikov (125. člen Ustave).

Dodatno se opredeli tudi postopek izbrisa, ki se bo praviloma izvedel po uradni dolžnosti, ko bodo izpolnjeni pogoji za izbris; lahko pa ga bo predlagal tudi sodnik sam. V primeru negativne odločbe bo imel sodnik pravno varstvo v obliki pritožbe na sodni svet ter v skladu s 36. členom ZSSve tudi sodno varstvo v upravnem postopku pred vrhovnim sodiščem.

Pravnomočno odločbo o izbrisu bo moralo disciplinsko sodišče posredovati še vrhovnemu sodišču in predsedniku matičnega sodišča, da bosta izvedla izbris iz osebnega spisa sodnika in centralne kadrovske evidence sodnikov.

K XI. poglavju: Prehodne in končne določbe

K 123. členu:

Določa se prenehanje veljavnosti ZSS in njegova uporaba do začetka uporabe tega zakona.

K 124. členu:

Določa se rok za izdajo posameznih podzakonskih predpisov.

K 125. do 132. členu:

Predlagani člani urejajo pravila, po katerih se bodo končali postopki za izvolitev in imenovanje sodnikov, ocenjevanja sodnikovega dela, napredovanja, potrjevanja negativne ocene, ugotavljanja nezdržljivosti sodniške funkcije in mirovanja sodniške funkcije, dodelitev sodnikov, službenih nadzorov in prenehanje sodniške funkcije.

K 133. členu:

Predlagani člen določa, da se za ugotavljanje disciplinske odgovornosti sodnikov in izrek disciplinske sankcije določbe novega ZSS-1 ne uporabljajo, če so bila očitana ravnanja storjena pred uveljavitvijo tega zakona, razen če je ta zakon za storilca ugodnejši. Sodni svet je v zvezi s tem predlagal, da se določbe ZSS-1 glede disciplinske odgovornosti sodnikov ne uporablja le v tistih postopki, v katerih je bil *predlog* za izrek disciplinske sankcije *vložen pred njegovo uveljavitvijo*. Temu ni mogoče slediti.

Predlagani 133. člen temelji na izhodišču, da *materialnopravne* določbe zakona, ki urejajo disciplinsko odgovornost sodnikov in sankcije, ne morejo imeti retroaktivne veljave. Prav zato je določeno, da se določbe predloga tega zakona glede disciplinske odgovornosti in izreka sankcije ne morejo uporabljati za tiste primere, pri katerih so bila *dejanja* storjena pred uveljavitvijo zakona, *razen če so za storilca ugodnejše*. To pomeni, da bodo vsa dejanja, storjena pred začetkom uporabe predloga zakona, obravnavana po istem zakonu. Enak pristop glede veljavnosti (materialnopravnih) določb je ima KZ-1, ki v 7. členu določa, da se za storilca uporablja zakon, ki je veljal *ob storitvi kaznivega dejanja*, razen če je kasnejši zakon za storilca milejši. Če bi se sledilo predlogu sodnega sveta, bi lahko prišli do situacije, ko bi bili dejanji dveh sodnikov storjeni v istem trenutku v času veljavnosti sedanje ureditve, nato pa bi bil predlog glede enega sodnika podan že pred začetkom uporabe predloga zakona in bi zanj torej veljale določbe veljavne ureditve, razen tiste, ki bi bile strožje kot novejši zakon, drug predlog glede drugega sodnika pa po začetku uporabe tega novega zakona in bi zanj v celoti veljale določbe novega zakona, neoziraje se na to, ali je novi zakon za storilca res ugodnejši. Sodnika bi bila v tem primeru lahko obravnavana po različnih zakonih, četudi sta dejanje (vsak zase) storila istočasno v času veljavnosti enega zakona.

K 134. členu:

V skladu s stališčem, da lahko zahtevo za dovoljenje kazenskega postopka zoper sodnika in pripora za sodnika poda le sodišče, se predlaga sprememba 136. člena ZKP.

K 135. členu:

S sodniško službo je glede delovnih izkušenj v skladu z 12. členom tega zakona izenačeno opravljanje funkcije državnega pravobranilca do poteka mandata, pridobljenega po določbah Zakona o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 94/07 - uradno prečiščeno besedilo, 77/09, 46/13 in 95/14 - ZUPPJS15).

K 136. členu:

Določa se splošni vacatio legis za uveljavitev predloga zakona, glede začetka uporabe pa določa 1. januar 2025.